D. JUNII

JUVENALIS

ET

AULI PERSII

Flacci

SATYRÆ

Cum Annotationibus

THOMÆ FARNABII.

LONDINI,

Ex Officinâ *E. Tyler*, Sumptibus *Nath. Brook* & *Edw. Thomas*.

MDCLXIX.

FF-1-23

BODLEIAN
P
18 OCT
LIBRARY

Iohn Nerodigate of the Inner Temple London Esqr: 1702,

AD ILLUSTRISSIMUM

D. D. HENRICUM

MAGNÆ BRITANNIÆ PRINCIPEM.

Ἄριστον μὲν ὕδωρ, ὁ δὲ
Χρυσὸς, αἰθόμενον πῦρ
ἄτε διαπρέπει νυ-
κτὶ, μεγάνορ' ἐξοχα πλέτευ.

Quænam hæc (Lyrici) aqua optima? Philosophia. Quisnam hic ignis rutilus? eadem Philosophia. Ignis quem Minervæ adminiculo, hoc est, indagatrice ingenii ala subvectus Prometheus à cœlo detulit, eoque rudes hominum animos à terrena ignorantiæ fœce excoxit. Aqua, quæ è Musarum fonte hausta fœdas vitiorum maculas lustrat, eluit, expurgat. E qua purissima scaturigine cum triplex profluat rivulus, Dialecticis illis Mæandris, ignotisque Physici Nili fontibus, Ethicum Alpheum optimo prætulerint jure quibus sanior mens, qui, ut mare Siculum subterlabi dicitur ad suam Arethusam sine admixtione aquarum; ita vere aureus hic fluvius per affectuum Oceanum intaminatus ad proprium felicitatis fontem remeat. Hujus antistites cum ubique summa animi propensione colantur, tum adprimè Poëtæ, qui non (Græcarum hoc crepidarum pace dixerim) ut tetrica illa Medis illita porticus severa ingerunt monita; sed cum illecebra quadam adolescentum animos irrepunt, quodque peritissimi faciunt Medici, qui vitioso stomacho amara catapotia melle miscent: ita & hi juvenum animis, propter ætatis defectum, voluptatisque affectum austera hæc, sed salubria, respuentibus pharmaca, lac caprarum, quas tamen lentisco pascunt, propinant; juxta severiorem mandragoram lætas vites serunt, &, quod ait Venusinus vates,

Dum prodesse volunt & delectare Poëtæ
Et jucunda simul dicunt & idonea vitæ.

Atque universo Poëtarum choro cum laurus sua hederæque ex merito deferantur, tum iis maxime, qui virtutis veræ rigidi satellites censoria supercilia adversus vitia distringentes, Satyrico aceto noxios perfundunt, qui Philosophiam δογματικὴν & παραινετικὴν παραδειγματικῇ illustrant, hoc est, jejunis Decretis austerisque Præceptis aculeos & vitam exemplorum addunt. Ex his (illustrissime Princeps)

quum *Flaccus* ſuam vel lancem vel caniſtellum primitiis ſaturum Celſitudini Tuæ obtulerit: Et iſti duo, ut integrum habeas Satyricum chorum, & (ut ita dicam) triumviratum, præfidentius aſperis obſcuritatis ſylvis egreſſi, T. Celſ. patrocinio tectos, æquis ac iniquis ſe commendatos expetunt. In quorum condignas laudes, poſt tot antiquorum & recentium, (qui Ariſtotelis Ethicis præferre, ipſis Senecæ & Epicteti moralibus unius Juvenalis Satyras adæquare non dubitarunt) encomia diſcurrere, eſſet frigide laudare, quo ſatius fuiſſet (teſte Phavorino Gelliano) acerbius vituperáſſe: multo minus deceret me, homulum è trivio, quid ad ἠθικὸν, quid ad πολιτικὸν, conferant, præcipere: meliùs hoc illi facient, qui tibi ad manum, imo ad mentem Phœnices; Tu verò, qua es progenie, quo genio, quo ingenio, tibi optimè. Hanc itaque Philoſophici ignis particulam, hanc Pierii laticis cotylam (quandoquidem per se haud ſatis articulate vocales ſint iſti Satyri, neque, ut ſint, è dignitate tamen & libertate eorum eſſet gratiam ambire) rudis ego Hermes, nec tam ipſorum mentis interpres, quam infantiæ meæ proditor, tibi (Princeps illuſtriſſime) conſecro, abunde meæ in his qualicunque operæ gratulaturus, ſi quid ineſſe ſenſero quod læta aſpicias fronte, quodque dum undique literarum copiam colligis, quam invicem per totum terrarum orbem diſpergas, ſtudiis tuis dignum ſit. Quæ ut feliciter ſuccedant in tuam, publicam, divinam gloriam, Deum Opt. Max. ſeriò precor, cui Principum rerumque publicarum ſalus ſemper curæ.

Celſ. Tuæ

Officiosè addictiſſimus

THOM. FARNABIUS.

AD

AD LECTORES.

QUæ pudibunda & subtimida primum in publicum processit 1 nympha, candoris vestri (Lectores humanissimi) sole irradiata, faventiæ vestræ Epithalamio animata, posito jam flammeo, meliore cum sui fiducia, in vulgus rursus hac vice prodit. Per vos, dexteras admissivas, ab Oriente bonas aves, præpetes oscines quæ consuadetis, & confieri jubetis, Impertitum est, inauguratum est. Neque institutum hoc multoties repetitæ editionis ruperunt malæ aves, bubo 2 rudens, grus quæ recinunt nocivolæ, & in claro meridie lucem desiderant. Iis quippe ceu innato stupore gravatis, ceu malitia gratuita præpeditis, non placent Luciferi hi, ocliferia hæc, &, quæ tempori parcunt, ingenium acuunt, refricant memoriam, judicium exercent, faciuntque ut sibi quodammodo inventa gratuletur, lector, hypomnemata: sed requirunt, si diis placet, illa ad tædium usque & nauseam toties repetita, Ordo est, Sensus est. Atque hinc luxuriantis aliquis supini ocii magistellus (cui pro cerebro Iovis est 3 verbalis ista, quæ conceptis quasi syllabis & litteris præit, constructio ecphraseis probat & longos commentarios, in Persium maxime, quasi vero Sibyllæ sint oracula vel 4 Heracliti mystica Satyræ ipsius. Cum revera (idque magni illius 5 Scaligeri judicio magno) ostentator tantum sit febriculosæ eruditionis, cujus stylus morosus, ut & ipse ineptus, &c. Et quem si diligens Horatii lector furtivis nudarit plumis (cui rei præluxit doctiss. Casauboni opera in imitationibus Horatianis ad Persium) apparebunt reliqua, inaniis (ut loquitur 6 illa) oppleta atque araneis. Cujus denique omnibus Satyris vel unica præferatur pagella Juvenalis 7 acuti, candidi, ac Satyrorum facile principis, qui versu melior, phrasi mollior, sententiis acrior 8 ardet, instat, jugulat; dum Persius tumide insultat, Horatius albis tantum dentibus ridet. Atque utinam moderatius in vitia invectus abstinuisset à nudis vocibus! de quibus velandis ceu prorsus prætervehendis (ne vel mihi necesse sit 9 pallio operire caput, quod in parum pudica oratione jeciisse Socrates fertur; vel vobis opus sit 10 follibus, quibus

1 Editio utraque prior quæ nova nupta q. νύμφη ἐφάνη, Eustath. ad Hom. Odyss. a. quæ prius ἐνεφάνη δόμοις παρὲξ μητρὸς μίμνε Οὐπω ἴφθη, ἐδύη πολὺς λύχνος. Hesiod. ἔργ. β.

2 Non nautica illa ex versu Grammaticali in Propria quæ maribus nota, atque doctissime versa a C. Barthio et verum Onocrotalus vis de qua Plin. l. 10. c. 47. & Gellius ad Ælian. histor. Animal. 17. l. b. 4. c.

Cui nomen ab asini ruditu, neque

enim cedit Luciani Lucio sive ὄνος μὲν ὢν κατὰ μίμησιν καὶ μυσάττεται

3. ---4 Diogen. Laert. in Heracl. vita. 5 In Hypercritico seu lib. 6. Poetices cap. 6 6. Staphyla apud Paut. in Aululatia. 7. Jul. C. Scal. Poetices lib. 6. c. 6. 8 Idem l. 3. Poet. c. 28. 9 Referente Antonio Juliano apud A. Gel. l. 17. c. 9. 10 Plutarch. de Auditione.

aures muniatis adversus verba minus casta) quoniam mihi manet mens eadem, consilium idem; manebunt certe rationes atque verba eadem. Quorsum enim illa interpreteris, quæ neminem scire convenit? atque uti 11 *in Physicis* 11 *juberit occulta natura, quæ homini ignota, sapienti haudquaquam investiganda erit; ut* 12 *in Politicis & Polemicis tam nescire quædam cives ac milites quam scire decet; ita* 13 *inter virtutes Grammatici habebitur quædam nescire. Censuram vero meam hanc de ipsis Poëtis, curam hanc ad ipsos censuræ vestræ & curæ commendo, vobis, bonis ac multis scripsi hæc ad fructum, non paucis illis ac malis ad calumniam: vobis cordatis, qui vel ab hoc indice Mercuriali commonstrati & commonefacti, ritus, mores, historias recordamini; non oculatis istis, qui nihil, nisi quod ante oculos est, vident, intelligunt, sapiunt.* Animis denique (*ut* 14 *Senecæ utar verbis*) ista scripsi non auribus, & (*quod idem, sed alia in re*) mores non verba composui. *Obstupescant alii* 15 *Annicer in illum, qui cursos plurimos in orbem fic confecit, ut, cum per eandem orbitam sæpius agitaverit, in impresso vestigio semper institerit: vos cum Platone judicabitis non posse eum, qui in re jam tenui adhibet curam, de rebus magnis sollicitum esse. Censebitis vos cum lepidissimo illo Arbitro,* 16 Nihil esse homini magnificum, quod pueris placet: *vos denique misereset* 17 *eorum* 18 *qui, dum dicunt quæ adolescentuli probent, soli in scholis relinquuntur,* 19 *Ulyssis inquirentes mala, sua non animadvertentes. Vobis (animæ candidæ, doctæ, amicæ)*

——20 hæc qualiacunque
Arridere velim: dolitursus, si placeant spe
Deteriùs nostra, Demetri, teque Tigelli
Discipulorum inter jubeo plorare cathedras.

Valete.

T. F.

11 J. C. Scal. 344. Exercit. 4. sect. 12 Otho apud Tacit. Hist. 1. 13 F b. Quintil. l. 1. cap. 14. 14 Epist. 100. 15 Ælian. Var. hist. l. 14. c. 2. 16 Petron. Arb. Sat. 17 Meique adeo, cur enim me excludant, quem in eandem molam trusatilem detrusit Deus? 18 Ciceronis citat idem Petronius. 19 Bion. vel ut alii, Diogenes, de Grammaticis. 20 Horat. Sermon. lib. 1.

D. JUNII JUVENALIS AQUINATIS

* SATYRA I.

Deliberanti Poëtæ, jamque in animo habenti, temporis sui Poëtis tragœdias recitantibus vicem referre, & pantheram (quod ajunt) leone remunerare, occurrunt urbis Romanæ scelera, quæ ipsum ab instituta Tragœdia ad Satyram abducant.

SEmper ego auditor tantum? nunquamne reponam,
Vexatus toties 2 rauci 3 Theseide Codri?
4 Impune ergo mihi recitaverit ille 5 togatas,
Hic 6 elegos? impune diem consumpserit 7 ingens
Telephus? aut summi plena jam margine libri
Scriptus, & 8 in tergo, nec dum finitus, 9 Orestes?
* Nota magis nulli domus est sua, quam mihi 10 lucus
Martis, & 11 Æoliis vicinum rupibus 12 antrum
Vulcani, quid agant venti, quas 13 torqueat umbras
14 Æacus, 15 unde alius furtivæ devehat aurum
Pelliculæ, quantas jaculetur 16 Monychus ornos,
17 Frontonis 18 platani, 19 convulsaque marmora
20 clamant.

* Poëma varium, nonnullis dictum à Satyris, quorum cachinnos & derisiones hoc carminis genus imitatur. J. C. Scaligero 1 Poetices, l. c. Annitellis omni pomorum genere plenis, quibus prodeunte Satyri Nymphas alliciebant. 5 Is. Casaub. 2. lib. de Satyra. à satura lance, quam Antiqui diis offerebant. 10

agri annua solventes vota primitiis omnis fructuum generis referam. 1 Scribam, recitabo, *vel* vicem iis referam, eos eadem scribendi recitandi que molestia obtundens, qua illi me? 2 Recitando rauci, *vel* clamosi. 3 Recitatione illius poëmatis de Thesei gestis à Codro vili Poëta scripsis. 4 Nec par pari referam? 5 Comœdias Latinas à toga Romanorum habitu dictas, ut & Græcæ palliatæ dicebantur à Græcorum palliis. 6 Lugubres vel amatorios. 7 Longa tragœdia de Telepho rege Mysiæ, cui *Vulcanus & auxilium Pedasus tulit*. 8 In aversa charta ab exteriore parte, *al.* à tergo. 9 Trag. de Oreste, *scenis agitato*. * Fabulæ & historiæ mihi æque notæ sunt ac alteri cuipiam poëtarum, si velim, quod illi faciunt, Principibus adulari, aut famæ meæ recitando velificari: taxarique hic videtur Val. Flacc. vid. Jac. Parrhasii 2 Ep. lib. 10 Historia Romuli & Remi, quos peperit Rhea in luco Martis, *vel* luc. Mar. in Ponto pro quocunque luco, ad derisionem Poëtarum, qui à luci descriptione colorem arripiunt. *alii ferunt* locum fuisse Romæ in Appia, in quo recitabant Poëtæ. vide Bapt. Egnatii racemationem cap. 6. 11 Septem insulis Liparæis in mari Tyrrheno. 12 Ætna. 13 Examinet, *vel* judicet torquendas animas. 14 Jovis filius ex Ægina, *al.* ex Europa, unus è tribus apud inferos judicibus. 15 Ut è Colchis Iason furtim Medeæ dolo aureum vellus sustulerit. 16 Centaurus; & ponitur pro fab. & pugna Centaurorum cum Lapithis. 17 Julii Frontonis, nobilis & docti viri, in cujus ædibus recitabant Poëtæ. 18 Porticus, quam adumbrant platani. 19 Frequentia auditorum *vel* recitatoris clamore, ruptæ columnæ marmoreæ. Sic Sat. 7. v. 85. cum fregit subsellia versu Statius. 20 Resonant, vel assidua recitatione jam edoctæ clamant, quid agant venti, quas torqueat, &c. *& est Pathos.*

21 Ego itaque Grammaticorum ferulis & Rhetorum declamationibus valedixi.

22 Fisto rhemate declamatorio suasi Syllæ ut sepositæ dictaturæ privatus, altum dormiret.

23 Cui si ego peperc[e]ro, alia tam[en] manu pe[r]git, *Vel* scripturæ, cum aliorum Poetarum char. is. *vel* etiam si nihil ei in[s]cribe[n]s, perieris.

Semper, & assiduo ruptæ lectore columnæ.
Expectes eadem à summo minimóque Poëta.
Et 21 nos ergo manum ferulæ subduximus, & nos
22 Consilium dedimus Syllæ, privatus ut altùm
Dormiret. Stulta est clementia, cum tot ubique
Vatibus occurras, 23 perituræ parcere chartæ.
Cur tamen hoc libeat potius decurrere 24 campo,
Per quē magnus equos 25 Auruncæ * flexit alumnus;
Si vacat, & placidi rationem admittitis, edam.
Cum tener uxorē ducat 26 spado, 27 Mævia 28 Tuscū
29 Figat aprum, & nuda teneat venabula mamma:
Patricios omnes opibus cum 30 provocet unus,
31 Quo tondente gravis juveni mihi barba 32 sonabat:
Cum 33 pars 34 Niliacæ plebis, cum verna 35 Canopi
36 Crispinus 37 Tyrias humero 38 revocante lacernas
39 Ventilet 40 æstivum digitis sudantibus aurum,
Nec sufferre queat majoris pondera 41 gemmæ:
Difficile est satyram non scribere. nam quis iniquæ
Tam patiens urbis, tam ferreus, ut 42 teneat se?
Causidici 43 nova cum veniat lectica 44 Mathonis
45 Plena ipso, & post hunc 46 magni delator amici,
Et cito rapturus de nobilitate 47 comesa
Quod supererit, quem 48 Massa timet, quem munere palpat.

48 Carus, & à trepido 49 Thymele 50 summissa Latino:

24 Hoc stadio & studio, hoc poematis genere. i.e. Satyra. 25 Lucilius ex Auruncæ Rutulorum civitate natus, Latinæ Satyræ primus autor, unde & Turnus Satyrographus, cujus meminere Martialis l. 7. ep. 96. & l. 11. ep. 11. Sidonius carm. 9. & Probus Grammaticus. * Stylum direxit. 26 Spado dicitur, cui testes evulsi sunt, aut nervi è quibus testes dependent. Castratus, cui colis & testes. vide Sat. 6. 366. v. 27. Mulier *Synedochice*. Namque fœminæ in arenam descendisse, autores sunt Suetonius Nero cap. 11. Xiphil. in Nerone & Tiro. Tacit. An. 15. Martial. epigr. 6. l. spect. 28. Ferocior em, utpote è Tuscia: 29 In Theatro. 30 Addæquet, divitiis cum ipsis certet. 31 Cinnamus, de quo Martial. lib. 7. alii Licinium Augusti libertum & tonsorem intelligunt. 32 Sub forfice sonanti cadebat. 33 Servus è plebe. 34 Ægyptiæ, à Nilo Ægypti fluvio. 35 Civitatis in Ægypto, duodecim miliaribus ab Alexandria distantis, fano Serapidis celebris, Strab. 17. l. omnium libidinum atque impuritatum domicilii. 36 E servo factus magister equitum Neronis. 37 Purpureas, à Tyro Sat. 10. v. 28. 38 Rev. hæc quæ vel mollitie vel pondere defluxere, vel quæ reiectæ sunt in humeros, *Suam quâ undantem chlamydem quassando facit.* Plaur. Epidicus. 39 Ad refrigerium, vel jactando ostentet. 40 Annulum tenuis bracteæ & levem. 41 Inclusæ in annulo hyberno. 42 Temperet sibi ne scribat. 43 Novi hominis, vel nuper ex quadruplatorio luero coempta, vel simpliciter *novæ*, namque & hinc splendor, sic Martialis epigr. 57. l. 2. *Sella vetens.* 44 Ex advocato delatoris facti. 45 Ut qui crassus fuerit, *Vel* delicatus & superbus. 46 M. Regulum hic intelligi volunt, cum suis & imperatoris amicis, cum ipsis quadruplatoribus formidabilem: verisimilius autem est dici Heliodorum Stoic. phil. quo deferente occisi sunt. 47 Per delationes interempta. 48 Massa morio, & Carus mimus, Neronis liberti, delatores nequissimi. 49 Mima uxor Latini mimi, cui inditum victuræ nomen à *Sapiendo* quod est pulpitum ceu ara theatri, quod hæc vel prima vel optima fuerit fabrica. Sed regat Angel. Politianus l. lib. ep. Thymelem fuisse uxorem Latini. 50 Ut vel usu corporis vel blanditiis propitium Latino redderet Heliodorum seu Regulum *vel gravitatis* uxor Arriæ missa deprecatrix ad delatorem: cujusmodi aliquid in Mimo repræsentavit Latinius cum Thymele.

Cum

Cum te 51 ſummoveant, qui teſtamenta merentur
52 Noctibus, 53 in cœlum quos evehit optima ſummi
Nunc via proceſſus, vetulæ 54 velica 55 beatæ:
56 Unciolam 57 Proculeius habet, ſed 57 Gillo 58 deuncem:
Parteis quiſque ſuas, 59 ad menſuram inguinis hæres:
Accipiat ſane mercedem 60 ſanguinis, & ſic
Palleat, ut nudis prælit qui calcibus anguem,
Aut 61 Lugdunenſem rhetor dicturus ad aram,
Quid referam, quanta ſiccum jecur ardeat ira,
Cum populum gregibus comitum premat hic ſpoliator
Pupilli 62 proſtantis? at 63 hic damnatus 64 inani
Judicio (*quid enim ſalvis infamia nummis?*)
Exul 65 ab octavo Marius bibit & 66 fruitur dîis
Iratis: at tu victrix provincia 67 ploras.
Hæc ego non credam 68 Venuſina digna 69 lucerna?
Hæc 70 ego non agitem? Sed quid magis 71 Heracleas,
Aut 72 Diomedeas, aut 73 mugitum Labyrinthi,
Aut mare percuſſum 74 puero 75 fabrumque volantem?
Cum 76 leno accipiat mœchi bona, 77 ſi capiendi
Jus nullum uxori, doctus 78 ſpectare lacunar,
Doctus & ad calicem vigilanti ſtertere naſo,
Cum fas eſſe putet curam ſperare cohortis,
79 Qui bona donavit præſepibus, & caret omni
Majorum cenſu, dum pervolat axe citato
80 Flaminiam: 81 puer Automedon nam lora tenebat,

51 Hereditare. 52 Nocturni concubitus opera. 53 Ad opes & dignitatem. 54 Parca quia mulier eſt. 55 Divitis. 56 Duodecimam hereditatis partem, cum hæreditas ut libra divideretur in duodecim partes ceu uncias. 57 Alter. 58 Decimæ partis. 59 Ad pecuniæ utriuſque proportionem. 60 Coitus exhauſti. 61 Inſtitutis Caligulæ certaminis facundiæ Lugduni in Gallia, in quibus oratores victos ſpongia linguave ſcripta ſua delere oportebat, niſi ferulis objurgari aut flumine mergi maluiſſent: hoc meruentes oratores dicturi ad aram, quæ Lugduni inſignis erat, pallebant. Sue. in Calig. 20. c. 62 Spoliati & eo redacti, ut proſter, victum corpore meriturus. 63 Marius Priſcus, ab Afris, quos proconſul ſpoliarat, accuſatus eſt: cui, 700 nummum in ærarium inferre damnato, Italiâ interdictum. Plin. epiſt. l. 2. 64 Pecunias provinciæ non reſtituente. 65 Qui Romæ ante nonam non decubuit. 66 Voluptatem capit ex irato deum, retinens magnam ſpoliationis partem, & ſibi in exilio lautius quam antea indulgens. 67 Non reſtituta pecunia. Cornutus enim Tertullus Conſul deſignatus, cenſuit ſeptuaginta millia, quæ acceperat Marius, ærario inferenda. Plin. l. 2. epiſt. 11. 68 Horatij Venuſini. 69 Satyra elucubrata. 70 Ar. non hæc potius inſectet, quam fabuler? 71 Herculis arumnis fabulas. 72 Fabulas de Diomede ab uxore non recepto & ſociis in aves verſis. 73 Fabulam de Theſeo & Minotauro in labyrintho mugiente. 74 Icaro cadenti. 75 Dædalum. 76 Marius leno, Gallicè, un Ruffien. 77 Probroſis feminis lecticæ uſum, juſque capiendi legata aut hæreditates, ademit Domitianus. Suet. 8. c. 78 In obſequium adulteri rurſum ſpectare, & velut ebrium ſimulare profundum ſomnum ronchiſono naſo. 79 Sopuronius Tigellinus, qui per vitia præfecturam prætorii ſub Nerone adeptus eſt. Tacit. 1. hiſt. vel Corn. Fuſcus, qui patrimonium equis alendis dilapidarat, & puer auriga officium Neroni præſtiterat, poſtea à Domitiano cohortibus prætorianis præfectus. 80 Viam à Ca. Flaminio ſtratam. 81 Fuſcus auriga Neronis, ut Automedon Achillis.

82 Cum ipse Nero blanda geniculatione se ingeret & commendaret lacernæ amicæ. Tacit. Sueton. Dio, Zonaras, Suidas. Neque enim, quod nonnullis placere audio, Asten hic dici puto: neque in sententiam Basilii. 16. de rest. ire jubeo ex hoc loco probatum eunis, & ninas lacernas

82 Ipse 83 lacernatæ cum se jactaret amicæ.
Nonne libet medio 84 ceras implere capaces
Quadrivio: cum jam 85 sexta cervice feratur
Hinc atque inde patens, ac 86 nuda pene cathedra, 65
Et multum referens de Mecænate 87 supino
88 Signator, falso qui se lautum atque beatum
* Exiguis tabulis & 89 gemma fecerat uda?
Occurrit matrona potens, quæ molle Calenum
Porrectura viro miscet sitiente 90 rubetam, 70
Instituitque rudes 91 melior Locusta propinquas
92 Per famam & populum 93 nigros efferre maritos.
Aude aliquid 94 brevibus Gyaris & carcere dignum,
Si vis esse 95 aliquid. Probitas laudatur & alget.
Criminibus 96 debent hortos, prætoria, 98 mensas, 75
Argentum vetus, & 99 stantem extra pocula caprum.
Quem patitur 1 dormire nurus? 2 corruptor avaræ,
Quem 3 sponsæ turpes, & 4 prætextatus adulter?
Si natura negat, facit indignatio versum, 80
Qualemcunque potest: quales ego, vel 5 Cluvienus.
6 Ex quo Deucalion, 7 nimbis tollentibus 8 æquor
Navigio 8 montem ascendit, 9 sorteisque poposcit,

---

lacernas. Erant enim lacernæ *Marimenta togæ*, ut noster habet. Satyr. 9. quibus usi spectaculis potissimum operam sedentariam præstabant, Martial. epig. 2. 1. 4. & 1. 57. epig. 1. 14. Ubi autem Festus Pompejus *lacernam* dicit *cappa genus militare*, dissentio ab iis qui *brevissimam quamcapitium* intelligunt, *cucullumque* fuisse putant; atque arbitror fuisse penulam capitio carentem, penulam vero & lacernam confundi ab auctoribus video. 83 Sporo, quem exsectis testibus cum dote & flammeo, solenni nuptiarum officio ad lectum ducturus Nero pro uxore habuit. 84 Tabellas ceratas easque amplas Satyrico carmine implere libet, occurrente passim & palam per compita satyrarum materia. 85 Hexaphoro, lectica quam sex viri portabant. 86 Aperta, neque plagis cincta, qui remota erant vela ac pellis. Martial. 11. 1. 99. ep. 87 Molli & delicato, mollitiei autem nomine male audiebat Nazenat. Senec. Epist. 114. 88 Domitius Regulus testamentorum corruptor. Plin. epist. 20. lib. 2. vel Sophronius Tigillinus, qui apud patruorum veneno sublatorum subtractis tabulis & falso signatis, hæreditates invasit.* Compendiosa & brevi opera falsas testamentorum tabulas condendi. *Vel*, Exiguis, id est, paucis verbis testamentorum tabulis scriptis, quum solarius se hæredem ex asse inscripserit. 89 Annulo signatorio, qui gemmam cavam, id est, engiatum habet inclusam, saliva tactu. 90 Venenum rubeæ. 91 Perit or venefica quam illa occulta nuper veneficii damnata & diu inter instrumenta regni habita, cujus arte usa Agrippina boletum venenatum Claudio paraverat, eumdemque ex Gallis vocante Nero usus opera Britannicum sustulit. 92 Propalante, videlicet, adeoque permittente. 93 Quod indicium est veneno sublatos fuisse. 94 Dignum exilio in breves, id est, angustas insulas Cycladas, è quibus Cyaros maxime sterilis & gravissimi exilii locus, ut Sat. 10. *Gyaros & claustra Seriphi, parvæque Seriphi.* 95 In ad quo pretio? 96 Ne opus referam: namque hæc omnia per fraudes, scelera atque crimina facti sunt. 97 Ædificia prætoritus digna ceu villas lautiorum civium magnificæ extructæ in suburbanis suis. 98 Cereas, marmoreas, etur. eas. 99 Signum capri cælati in pocula argentea prominens & exuberans. 1 A Satyra subinde quiescere & ipse jocer. 2 Pueri qui viris nubunt, & fœminæ. 3 Ingenuus puer etiam ante pœnitentiam (ea erat toga alba cujus ora & circuitus purpura prætexebatur) deprehensus. 4 Ætatis 16 corruptus adulteriis. 5 Ineptus Poeta. 6 Omnes, inquit, affectus, omnia vitia a diluvio adusque nostra tempora materia est hujus mei libelli Satyrici. 7 Imbribus mare augentibus. 8 Parnadum. 9 Themidos oraculum.

Pallatimque

Paullatimque anima caluerunt mollia saxa,
Et maribus nudas ostendit Pyrrha puellas:
Quicquid agunt homines, votum, timor, ira, voluptas,
Gaudia, discursus, nostri est farrago libelli.
Et quando uberior vitiorum copia? quando
Major avaritiæ patuit 10 sinus? alea quando
Hos 11 animos? neque enim 12 loculis comitantibus itur
Ad 13 casum tabulæ, posita sed luditur 14 arca.
15 Prælia quanta illic dispensatore videbis
16 Armigero? simplexne furor 17 sestertia centum
Perdere, & horrenti tunicam non 18 reddere servo?
Quis totidem erexit villas? Quis fercula septem
19 Secreto cœnavit 20 avus? nunc 21 sportula primo
Limine parva sedet, 22 turbæ rapienda togatæ.
23 Ille tamen faciem prius inspicit, & trepidat, ne
Suppositus venias, ac falso nomine possis.
Agnitus accipies. jubet à præcone vocari
Ipsos 24 Trojugenas, nam vexant limen & ipsi
Nobiscum. 25 da Prætori, 26 da deinde Tribuno.
Sed libertinus 27 prior est, Prior, inquit, ego adsum.
Cur timeam, dubitemve locum defendere? quamvis
Natus ad 28 Euphratem, molles quod in aure 29 fenestræ
Arguerint, licet ipse negem? sed 30 quinq; tabernæ
31 Quadringenta parant. quid confert 32 purpura 33 majus
Optandum Lælii Laurenti custodit in agro
Condustas 34 Corvinus oves? ego possideo plus
35 Pallante, & 36 Licinis. Expectent ergo Tribuni:
Vincant divitiæ: 37 sacro nec cedat honori,

10 Reptatim. Meta, a veli, impia.
11 Ipse non habet.
12 Non parte vel modica pecuniæ.
13 Ad sortem alea in tabulam vel abacum lusorium conjectam.
14 Universa res familiari, cujus naufragium faciunt
μικρὸν ἰμμαπὶ τοῦ χύσεως ut facete Lucianus 113.
non ad Maleam sed Aleam
15 Bixas.

16 Servo, qui domino ludenti nummos, jocas & cætera belli ipsius arma subministret, unde arma gero Metaph. a bellantibus sumta. 27 570 l. monetæ nostræ. 18 Donare al. restituere. 19 In sua domo privatim, solus. Prisci enim illi in propinquo & atriis cœnabant, frugali & plebeio contenti cibo. Valer. Max. c. 5. l. 2. Cœnationes habuerunt suas novi isti gumiæ in quib. civium oculos figerent. 20 Quis è majoribus? 21 Jam vero clientes non ad cœnam rectam, admittuntur, sed iis in domus introitu apponitur sportula, in cibum, vel C. quadrantes continens. Neronis restam cœnam ad sportulam revocante. 22 Clientibus & pauperibus, quorum toga est. 23 Qui sportulam distribuit. 24 Nobiles sordide sportulam petentes, quæ pauperibus parabatur. 25 Ejaculi Prætor. 26 Ejaculi Tribunum. 27 Hoc loco vel opibus & hoc ipso Poeta subjecit, libertinus. 28 Fl. Nesopotamiæ, qui oritur ex Niphate monte Armeniæ. 29 Fissuræ vel foramina in labia, more patrio, in Oriente quidem, etiam viris aurum gestare auribus & penem in decus existimatur. Plin. 11. l. 37. cap. 30 Quæ in foro hæret. 31 Quadringenta sestertia censum equestrem conficiunt; 125 libras. 32 Equestris nobilitas purpura & annulo designata. 33 Magis optandum. 34 Nobilissima ovium familia, quamvis pauper tamen. 35 Claudii liberto ditissimo, nec non quæstorio & prætorio ornamento insigniro. 36 Licinio Tolonei passo, P. Licinio Crassi divitis & Licinio Cæsaris liberto & cognomine. 37 Prætorio aut tribunitio.

38 Servi ærumnarimis advecti venale prostituebantur

Nuper in hanc urbem pedibus qui venerat 38 albis.
Quandoquidem inter nos sanctissima divitiarum
Majestas, etsi 39 funesta Pecunia templo
Nondum habitas, nullas nummorum ereximus aras,
Ut colitur Pax, atque Fides, Victoria, Virtus,
Quæque salutato 40 crepitat Concordia nido.
Sed cum 41 summus honor finito computet anno
Sportula quid referat, quantum rationibus addat:
Quid facient 42 comites, quibus hinc toga, calceus hinc est
Et panis *fumusque domi? 43 densissima centum
Quadranteis lectica petit, sequiturque maritum
Languida, vel prægnans, & circumducitur uxor.
Hic petit absenti, nota jam callidus arte,
44 Ostendens vacuam, & clausam pro conjuge sellam.
45 Galla mea est, inquit, 46 citiùs dimitte, moraris?
47 Profer Galla caput: 48 noli vexare, quiescit.
Ipse dies pulchro distinguitur ordine rerum.
49 Sportula, 50 deinde forum jurisq; peritus Apollo,
Atque triumphales, inter quas ausus habere
51 Nescio quis 52 titulos Ægyptius, atque 53 Arabarches:
Cujus ad effigiem 54 non tantum meiere fas est.
Vestibulis abeunt veteres, 55 lassique clientes:
Votaque deponunt, quanquam longissima cœnæ

39 Et si nondum exitiosam Pecuniam, pro dea colimus templis & aris, ut Pacem, Fidem, &c.

40 Et Concordiam, cujus templi fastigio positos nidos ciconiæ crotalo crepitantes revisunt, Pollitian. c. 67.

Nuper in hanc urbem pedibus qui venerat albis.] Miscel. ductus Æliani testimonio de mutuo cornicum amore: & cornicem existimat fuisse concordiæ symbolum, non ciconiam. Ego vero omnino intelligi ciconiam credo, imo respexisse Juvenalem ad Ovidii v. 5. Metam. Ἐν δὲ βροτοῖς ἀγαθὸν ἔριδος ἀπόπαυσις ἀνάγκης. Porro, ciconias in auspiciis concordiam polliceri scribit Ian. Dusc. ad Arbitr. l. 1. & la. ius Conjectan. c. 35. Ἀετὸς καὶ ὀφις δία simpl. eiter intelligi vult, in qua Senatus aliquando haberi solitus, testibus Varone & Lampridio, & quo cum strepitu confluxere Patres. 41 Si (inquit Poeta) summi magistratus, prætores, &c. computent quantum annui redditus sportula referat, quid facient pauperes, quibus sportula sola victum & necessaria suppeditat? 42 Clientes & assecla. * Fusca fumo

43 Plurimi

domus, inquit Ramirez. ego ligna intelligo. Senatores lectiolis vecti petunt sportulam, circumducunt etiam ægrotas & gravidas uxores, quarum nomine sportulam petunt, interdum & absentes illas simulant adesse in clausis lectiolis. 44 Distributori. 45 Uxor mea. 46 Nec valet, dapo & dimitte. 47 Inquit distributor. 48 Respondet maritus impostor, noli vexare, quiescit, dormit. 49 Prima & secunda hora clientes salutare patronos & sportulam petunt. vide Martial. ep. 8. lib. 4. 50 Deinde deducunt eos ad forum Augusti, in quo jura reddebantur juxta Apollinis eburneam statuam, ubi visuntur triumphales statuæ. 51 Crispinus, uti vulgus interpretes. Cum vero neque constet de regimine nec statua Crispini, magis propendeo in sententiam Alciati, ut sit Tib. Alexander, qui regnabat Ægyptum ipse ejusdem nationis, teste Tacito l. 1. hist. cui astipulatur Euseb. lib. 2. Hieronymus tamen Josephum Judæum creatum ducem intelligi vult, cui potius propter ingenium, eruditionem, & varietatem in imperio Vespasianus statuam dedit triumphalem. 52 Imagines. 53 Arabiæ præfectus mollis & deliturus, vel, servorum ex Arabia summus. Turnebus legit Alabarches, quem vide 11 lib. 25. c. & Brodæum 4 lib. Misc. c. 9. ex Judæi editis & Josepho legit ἀλαβάρχην male, credo, ut sit scripturæ magister, ab ἀλαβὰς quod, Hesychio teste, est artificium. 54 Sed & alium exercere. 55 Post longam cœnæ expectationem.

Spes

Spes homini caules 56 miseris, atque ignis emendus.
57 Optima silvarum interea, pelagique vorabit.
Nam de tot pulchris & latis 59 orbibus & tam
Antiquis, 60 una 62 comedunt patrimonia mensa.
Nullus jam parasitus erit, sed quis feret istas
62 Luxuriæ sordes? 63 quanta est gula, quæ sibi
64 totos
Ponit apros, animal 65 propter convivia natum?
66 Pœna tamen præsens, cum tu 67 deponis amictus
Turgidus & crudum pavonem in balnea portas.
68 Hinc subitæ mortes, atque intestata senectus.
69 It nova nec tristis per cunctas fabula cœnas.
Ducitur 70 iratis plaudendum funus amicis.
71 Nil erit ulterius quod 72 nostris moribus addat
73 Posteritas: eadem cupient, facientque 73 minores.
Omne in 74 *præcipiti vitium stetit.* 75 utere velis:
Totos pande 76 sinus. Dicas hîc fortasse, Unde
Ingenium par materiæ? unde illa 77 priorum
Scribendi quodcunque 78 animo flagrante liberet
79 Simplicitas, 80 cujus non audeo dicere nomen.
Quid refert, dictis ignoscat 81 Mutius, an non?
82 Pone Tigellinum, 83 teda lucebis in illa,
Qua stantes ardent, qui 84 fixo gutture fumant,
85 Et latum media sulcum diducit arena.

56 Spe cœnæ rectè frustrati.
57 Optimas feras & delicatissimos pisces.
58 Dives patronus.
59 Mensis vel patinis.
60 Ad quam dominus & conjux soli accumbunt, *vel* sola, nemine ad cœnam vocato.
61 Absumunt lautis epulis patria bona.
62 Luxuriosè sibi, amicis sordide.
63 Istius divitis & ejusmodi

multorum. 64 In Romanorum apparatis conviviis integer apponi solebat aper. 65 Quod multis sufficeret. Solidum aprum Romanorum primus in epulis apposuit P. Servilius Rullus Plin. l. 8. c. 51. 66 Nec tamen impune helluaris. 67 Balnea ingressurus portas pavonis carnem omnium difficillimæ concoctionis. 68 Ex nimia repletione & cruditate dum in balnea descendis. 69 Divulgatur rumor de tua morte per omnia convivia. 70 Quibus intestatus nihil relinqueris. 71 Nil sceleris aut vitii restat, quod ---- 72 Perditis ac pessimis. 73 Fortiri nec pejora excogitare poterunt. 74 Stat in summo, ut ulterius ascendi non possit. 75 Poeta se ad scribendum incitat: *Immitte habenas, pande vela, ac si quando alias, toto ingenio vehere.* Plin. ep. 4. l. 8. 76 Velorum. Metaph. 77 Graecorum Comicorum & Lucilii. 78 Ira & odio adversus vitia & vitiosos. 79 Libertas, quæ simpliciter sine velamento aut ambage loquitur quod sentit. 80 Adeo per delatores à Domitiano oppugnata est & oppressa. 81 Mutius Albutius, quem infestatus est Lucilius Pers. Sat. 1. *Te Lupe, te Muti.* Licuit quidem, respondit monitor, Lucilio liberè invehi in scelera & flagitiosos, nondum inhibita à tyrannis libertate, sed si tu notaris Tigell. vel alium quemlibet Imperatori gratum. De Tigellino supra, ad vers. 58. 83 Indutus tunica molesta ex sparto, pice & bitumine i. lito, ardebis. vid. Sat. 8. v. 235. Brodæum Miscellan. 2. l. 9. c. & Sigonium de judiciis 3. l. 18. c. 84 Fixo gutture ne se curvarent. Sic Plin. in Panegyrico. *Cunctos despue injuriæ delatorum supina ora, retortaque cervices*: & Sueton. de Vitellio c. 15. *reducto comæ cubite, cum noxii solent, atque ut eo mense mucrone cladis in jecto, ne vindictam præveret faciem, neve jugulum præberet, vel unco supacto.* Senec. 3. de ira: *circumdati defixis corporibus ignis*, ubi alii legunt *defossis corp.* & ita sulcus est ipsa fossa. Lipsius ibi. 85 Lipsius in loc. cit. legit ex ver. cod. *Et latus medium sulcus diducit arenæ.* ut sulcus sit fossa in media arena, qua defossi & ad palum defixi cremabantur vivi, *si ut proxime adnotatum est.* Verum ad necis adactæ vel spontaneæ necessitatem redacti scrobes vel ab aliis vel ab ipsis præparari fossæ, forte ad evitandum casum *ejulatum* in ipsa morte. Ejusmodi scrobem Niger tribunus Flavio Vejano effodi in proximo agro jussit, Tacit. 15. Annal. Carnifices Alexandri dum-

Philostrat. in vita Apollonii lib. 5. c. 8. Labeo apud Appianum 4. Bell. Civil. Βόθρον ὀρύξαι &c. Sic Neto sibi scrobem coram fieri

ad corporis sui modulum imperavit Sueton. c. 49. Ner. 86 Qui

86 Ergo siquis Poeta, Tigillinus qui, &c. vide supra 67 veri.
87 Lethalem herbæ venenosæ succum.
88 In lecticâ altè erectus, suffultus pulvinis pluma delicatissima tarctis.
89 Ubi verò Tigillinus, vel ejusmodi.

86 Qui dedit ergo tribus patruis 87 aconita, vehatur
88 Penulibus plumis, atque illinc despiciat nos?
89 Cum veniet contrà, digito compesce labellum:
Accusator erit, qui verbum dixerit, hic est.
90 Securus licet Æneam, Rutulumque ferocem
91 Committas: 92 nulli gravis est percussus Achilles,
Aut multum 93 quæsitus 94 Hylas urnamq; secutus.
Ense velut stricto, quoties Lucilius ardens
95 Infremuit, 96 *rubet auditor cui* 97 *frigida mens est*
Criminibus, tacita sudant præcordia culpa.
Inde iræ, & lacrymæ: 98 tecum prius ergo voluta
Hæc animo, ante tubas: 99 *galeatum sero duelli*
Pœnitet; 1 experiar, quid concedatur in illos,
Quorum 2 Flaminia tegitur cinis atque Latina.

qui spiam, *dicit monitor*, obviam tibi fiet. 90 Tutius epico carmine historias scribes & poëtia, ut Virgilius cergamina Æneæ & Turni Rutulorum ducis. 91 Allusum ad ὁπλομαχίας vel ἀγῶνας ubi committebantur paria in μονομαχίᾳ aut arena, veluti committebantur artes expendendæ in cdo, theatro, loco ad alio publico: sub præmio indice, spectaculo judice, voluptate sententia. 92 Neminem offendit Historia de Achille percusso. 93 ab Hercule. 94 Qui aquatum profectus dum se inclinaret, una cum urna decidit in flum. Ascanium. 95 Inf. indignabundo ore. 96 Pudore, & ira, quæ vindictam cogitat. 97 Metu & conscientia scelerum. 98 Priusquam classium canas & Satyricum distringas stylum. 99 Pugnæ commissæ sera pœnitentia. 1 Quoniam itaque, *quis posit*, periculosæ est plenum opus aleæ, legibusque cautum, nequis vivos carmine proscindat. experiar quid liceat in mortuos. 2 In viis Flam. & Lat. nobilium urnæ & reliquiæ condebantur, super extructis sepulchris.

SATYRA II.

Reprehendit hypocrisin in Philosophis, Judicibus, Sacerdotibus, Ducibus, Nobilibus: qui omnes impie de inferorum supplicis sentientes, vitiores ipsi à vicis gentibus corrumpuntur, necnon alios corrumpunt.

1 Ad barbaras & remotissimas usq; gentes rapida fuga me conferre malim, quam hic Romæ degere, ubi fieri Philosophi ver-

ULtra 2 Sauromatas fugere hinc libet, & 3 glacialem.
4 Oceanum, quoties aliquid de moribus 5 audent
Qui 6 Curios simulant, & 7 Bacchanalia vivunt.
8 Indocti primùm: quanquam plena omnia 9 gypso
10 Chrysippi invenias. nam 11 perfectissimus horum est, 5
Si quis 12 Aristotelem similem, vel 12 Pittacon emit.

bis quidem præ se ferunt continentiam, vita verò & moribus flagitiosissimi sunt & impurissimi. 2. Europæ atque Asiæ versus Boream incolæ. Russos & Sarmatas. 3 Septentrionalem. 4 Mare ab ὠκεανός celer, & ποδὸς fix. 5 Simple differere aut præcipere. 6 Continentiam M. Curii viri frugalis & optimi. 7 Tanquam celebrantes Bacchanalia, omnium scelerum seminarium, Li. 4. 8 Apprime indocti. 9 Statua gypsacea. 10 Stoici & in Dialecticis acutissimi & acerrimi. 11 Ironice: vel Stoicorum perfectissimus haberi vult. 12 Imaginem Aristotelis vel Pittaci sapientis.

* Et jubet 13 Archetypos 14 pluteum servare
15 Cleanthas.

* Ordo est, jub. plut. ser. arch. Cl.

Fronti nulla fides. quis enim non 16 vicus abundat
17 Tristibus obscœnis? castigas turpia, cum sis
Inter 2 Socraticos notissimâ 1 fossa 2 cinædos.
Hispida membra quidem, & duræ per brachia setæ
Promittunt 3 atrocem animum: sed podice 4 levi
Cæduntur tumidæ, 5 medico ridente, 6 marisсæ.
Rarus sermo illis, & magna 7 libido tacendi,
Atque 8 supercilio brevior coma. 9 verius ergo,
Et magis ingenue 10 Peribonius. hunc ego 11 fatis
Impúto, qui vultu 12 morbum incessuque fatetur.
Horum simplicitas miserabilis, his furor ipse
Dat veniam: sed 13 pejores, qui talia 14 verbis
Herculis invadunt, & de virtute locuti
Clunem agitant. Ego te ceventem, 15 Sexte, verebor?
Infamis Verrillus ait, quo deterior te?
Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus.
Quis tulerit 16 Gracchos de seditione querentes?
17 Quis cœlum terris non misceat, & mare cœlo,
Si fur displiceat 18 Verri, homicida 19 Miloni,
20 Clodius accusat mœchos, 21 Catilina Cethegum,
In 22 tabulam Sullæ si dicant 23 discipuli tres?

13 Primogenios & originales typos ad vivam imaginem formatos.
14 Armarium, musæum.
15 Imagines Cleanthis philosophi diligentissimi & aliorum philosophorum.
16 In urbe.
17 Hypocritis, fronte severis, vitaturpibus
1 Pathica sentina. Syn. doct. notissimus pathicus.

2 Cinædos & Drancos, qui tamen Socratis sanctimoniam, & disciplinam præ se ferunt, & ipse Socrates male audiebat, nomine masc. amoris. Lucian. δίαν παρὰ Σωκράτης & ἀληθῶς ἱερὸς λόγος β & εἰκονὶς Eirmicus l. 7. c. 14. Sunt tamen qui legi volunt Sotadicos à Sotade Poeta Maronensi, qui primus scripsit cynædica de quo Suidas & Strabo. 3 Gravem & severum. Δεῖσο δ' ρωπαχίζ μεν Vid. Persii Satyr. 4. vers. 40. 5 Ut qui sciat ulcera hæc ex turpitudine conflata esse, & justa incidi, ut ad eandem redeat. 6 Ulcera judicis ex arritu nata; ut hic in pathicis alias iis, qui nudo equo insident, ut Martial epigr. 86. l. 14. quæ à similitudine, quam habent cum ficu, quam mariscam appellant, dicuntur: ut Græcè σκωπες. 7 Voluntas & speciosum silentii studium. 8 Crine Stoicus. Stoici autem ad cutim tondebantur, ut coma brevior esset supercilio. 9 Tolerabilius simpliciusque facit Peribonius. 10 Insignis ille cinædus, turpitudinem palam professus. 11 Hujus vitia non malitiæ suæ, sed satis impuro vel crasi, seu potius ἀνεργασίᾳ imo ἀνοσιλασίᾳ ut Pers. 3. de Natta, *Sed stupet hic vitio.* 12 Morbum animi, i. e. vitii & levitatem, *vel* etiam corporis morbos sc. mariscas, ut supra v. 13. 13 Sed illi longe pejores, qui talia (id est, ex imperu peccantium) vitia increpant. 14 Gravibus, severis, quæ Herculem Prodici illum in bivio (ut est apud Xenophontem ἀπομνημ. β) deceant, vel grandibus & magnificis querelis usurparet fortis ille Hercules. 15 Stoice patrice. Egone te ce entem. i.e. clunes agitantem verebor? inquit Varii. vir nimiæ infamiæ. 16 Tib. & Cajum, qui tribunis, dum reducere leges agrarias conarentur, ipsi oppressi sunt cæsique. 17 Quis non omnia confundat & exclamet, *O cælum, o terra, o maria Neptuna!* 18 Qui fortis & rapinis Siciliam spoliavit, notissimus ex Ciceronis in eum actionibus. 19 Qui interfecit P. Clodium. notus item ex Cicer. eo Nobilis adulterio Cæsaris uxoris, germanæque sororis incestu. 21 Conjuratores in Remp. 22 Proscriptionis tabulam. 23 Cæsar, Pompejus, Crassus, Octavius Augustus, Lepidus & Antonius, qui idem fecere quod Sylla.

24 Alionum rigidus censor. Nostine illos (inquit Plin. ep. 22. l. 8.) quos iam libidinum servi, sic eliorum vitia insectantur, quasi invideant; & gravissime puniunt quos maxime imitantur.

25 Tragici argumenti, tragœdiis dic. o.

26 Claudius Imperator Agrippinam filiam fratris Germanici duxit, quæ fœtus abortum fecit, ne coharedem Neroni pareret: cum vero Juliam nominet, idque

24 Qualis erat 25 tragico nuper 26 pollutus adulter
Concubitu: qui tunc 44 leges revocabat amaras 30
Omnibus, atque 45 ipsis Veneri Martique timendas:
Cum tot aborti. is fœcundam Julia vulvam
Solveret, & patruo similes effunderet 46 offas.
Nonne igitur jure ac merito 47 vitia ultima 48 fictos
Contemnunt Scauros, & 49 castigata remordent? 35
Non tulit ex 50 illis 51 torvum 52 Laronia quendam
Clamantem toties: Ubi nunc 53 lex Julia? dormis?
Ad quem 54 fubridens: 55 Felicia tempora, quæ te
Moribus opponunt: 56 habeat jam Roma pudorem,
57 Tertius è cœlo cecidit Cato. sed tamen unde 40
Hæc emis, hirsuto spirant 58 opobalsama collo
Quæ tibi? ne pudeat domi num monstrare tabernæ.
Quod si 59 vexantur leges, ac jura 5 citari
Ante omnes debet 60 Scantinia. respice primum
Et scrutare viros. faciunt hi plura: 61 *sed illos* 45
Defendit numerus junctæque umbone phalanges.
Magna inter molleis concordia. non erit ullum
Exemplum in nostro tam detestabile sexu.
62 Tædia non lambit Cluviam, nec Flora Catullam.
63 Hispo subit juvenes, & morbo pallet 64 utroq;. 50
Nunquid nos agimus causas, civilia jura
Novimus, aut ullo strepitu fora vestra movemus?
Luctantur 65 paucæ, comedunt 66 coliphia paucæ:
Vos lanam trahitis, calathisque peracta refertis
Vellera: vos tenui 67 prægnantem stamine fusum 55
68 Penelope melius, levius torquetis 69 Arachne:
Horrida quale facit resides in 70 codice pellex.

nuper tactum dicat, intellige de Domitiano, qui Juliam Titi Vespasiani filiam alteri nuptam corrupit, eique coactæ conceptum à se abigere mortis causa extitit. Suet. Domitian. c. 22. 44 Juliam contra adulteros, & alteram qua interdictum mares castrati. 45 Diis adulteris. 46 Fœtus immaturos, embryones, deformes instar Domitiani. 47 Intemperantes, extreme vitiosi. 48 Hypocritas, cujusmodi erat M. Æm. Scaurus, qui fuit (teste Sallustio) nobilis, impiger, &c. sed & calside sua vitia occultans. Syncecd. 49 Et ipsi objurgati remordent, id est, vicissim objurgant. 50 Hypocritis. 51 Severum. 52 Mulier dives eademque procax. 53 Vers. 30. *leges amaræ* 54 Air Laronia subridens. 55 Ironicè. 56 Vereantur Romani peccare te præsente, ut quondam Catone in Flor. lib. 57. Tertius morum gravis castigator, adjectus Censorio & Uticensi. 58 Plinio oleum Balsaminum ab ὀπὸς id est, succus, & βάλσαμον à בעל כנע id est, princeps olei. 59 Excitantur ne dormiant, ut vers. 37. 60 In pædiciones latu, dicta à C. Scantinio, qui Marcelli filium de stupro appellavit. Valer. Max. lib. 6. c. 1. quamvis autem leges plerunque habent nomen ab iis, qui tulerunt, non raro item à damnatis, ut Laja à Lajo, qui primus omnium intulit stuprum Chrysippo Pelopis filio. 61 Verum ii se forsan satis tutos credunt, quod plures sunt, numero scilicet pugnantes, & se invicem rutantur, facta quasi testudine συνασπιζοντες

62 Ipsæ meretrices non fellant. 63 Cinœdus quispiam. 64 Agendo & patiendo. 65 Nævia enim in prima Sat. figit aprum, & in sexta sunt quæ in theatris luctantur. 66 Luctatorum cibos ceu panes. Vide quæ ad Martialis ep. 66. lib. 7. notavimus. 67 Gravidum, intumescentem filo. 68 Ulysses uxore, quæ procos tela, quam nocte retexebat, decepit. 69 Puella Lydia, à Pallade, quam in certamen textoriæ artis provocarat, victa & in araneam versa. 70 Lignorum

71 Notum est, cur 72 solo 73 tabulas impleverit
74 Hister
Liberto, dederit vivus cur multa 75 puellæ.
Dies erit, magno quæ dormit 76 tertia lecto.
Tu nube, atque tace. 77 donant arcana cylindros.
De 78 nobis post hæc tristis sententia fertur:
Dat veniam 79 corvis, vexat censura 80 columbas.
81 Fugerunt trepidi vera ac manifesta canentem
Stoicidæ. quid enim falsi Laronia? sed quid
Non facient alii, cum tu 82 multitia sumas
83 Cretice, & hanc vestem populo mirante, perores
In 84 Proculas & Pollineas? est mœcha Fabulla.
Damnetur, si vis, etiam Carfinia: 85 talem
Non sumet damnata togam, sed 86 Julius ardet.
Æstuo. 87 nudus agas: minus est insania turpis.
88 En habitum, quo te leges, ac jura ferentem
89 Vulneribus crudis populus modo victor, & illud
90 Montanum positis audiret vulgus aratris.
91 Quid non proclames, in corpore judicis ista
Si videas? quæro, an deceant multitia 92 testem?
Acer & indomitus, libertatisque magister
Cretice 93 pelluces. 94 dedit hanc contagio labem,
Et dabit in plureis: sicut *grex totus in agris*
*Unius scabie cadit, & *porrigine porci;*
95 *Uvaque conspecta livorem ducit ab uva.*
Fœdius hoc aliquid quandoque audebis amictu.
Nemo repente fuit turpissimus. accipient te
Paullatim, 96 qui longa domi redimicula sumunt
Frontibus, & toto posuere monilia collo,

71 In adulterio cum domino deprehensa, & perpetuo Iunificio damnata. 72 Ex asse hærede constituto. 73 Testamenti tab. 74 Hist. Paccuvius, dives infamis, de quo Sat. 12. vers. 38. 75 Uxori ut taceret liberti cum marito scelus. 76 Cum mariro & Drauco. 77 Mariti molles uxoribus, ut taceant, dant lapillos pretiosos ad ornatum & oblongos in modum Cylindri, inaures, uniones

ovalem formam habentes. Plin. de Beryllis lib. 37. c. 5. Solin. Polyhistor. c. 65. 78 Miseris mulierculis. 79 Castigatio morum ignoscit virorum malorum nequitiæ, vexat mulierum simplicitatem. alii polypoſi magis quam nasuti per corvos intelligi *vel* volunt. 80 Simplices & infirmas mulieres. 81 Fugerunt, inquit Poeta, fidi illi, nec sibi constantes atque scelerum conscii Philosophi Laroniam. 82 Vestes (*si modo vestes vocandæ sunt*, inquit Senec. 7. de Benef. *in quibus nihil est, quo defendi corpus cuiquam pudor possit.* &c.) sericas vel bombycinas molli intexta subtamine, & in tantum tenues, ut per eas singula membra perspici possint. *Midendet camisas vestis.* Plin. 11. 22. 83 O Judex. alluditque vel ad Creticum, vel ad Cretam Insulam in qua fuerunt judices severissimi. Jovis filii. 84 Meretrices & mœchas. 85 Fœminis quippe adulterii convictis non nisi virili toga indutis in publicum prodire licebat. 86 Sed, *inquies*, Sol in mense Julio ardet. 87 Nudus itaque eas: præstat enim te insanum quam mollem haberi. 88 Ironicè. Egregius sane judex, quem audiant illi prisci Romani militiæ & agriculturæ intenti sub infantia & juventute imperii Rom. 89 E recenti prælio redeuntes antiqui illi & bellicosi Romani. 90 Rustici illi rudes & ab omni mollitie alieni. 91 Quid convitiorum non proclamatis, O antiqui Romani militiæ & agricultura horridi, in mollem hanc judicem? 92 Multo minus judicem. 93 Membra per vestem tenuem apparent. 94 Tu mollium commercio corruptus mox & aliis afficiabis hanc mollitiei labem, non secus ac, &c. * Alii legunt *porrigine*. 95 Ex opinione vulgi, inquit Turneb. 5. 17. censentis unam uvam sub vindemiam ab altera conspecta colorari, vel corrumpi. 96 Innuit effœminatos sacerdotes, quos in Albano Domitianus constituerat, qui celebrarent quotannis Quinquatria Minervæ, cui collegium ibidem consecrarat. Suet. Dom. 8. cap. atque horum sacra dicit magis Orgia & Corybantia referre, quam Gymnasia.

Atque

Atque 97 Bonam teneræ placant abdomine 98 porcæ,
Et magno cratere deam: sed 99 more siniſtro
Exagitata procul non intrat fœmina limen.
Solis ara deæ maribus patet. Ite profanæ,
Clamatur: nullo gemit hic tibicina cornu. 90
* Talia 1 ſecreta coluerunt * Orgia teda
2 Cecropiam ſoliti 3 Baptæ 4 laſſare 5 Corytto.
6 Ille ſupercilium madida fuligine * tactum
7 Obliqua producit acu, pingitque trementeis
Attollens 8 oculos; 9 vitreo bibit ille Priapo, 95
10 Reticulumque comis auratum ingentibus implet.
Cœrulea indutus 11 ſcutulata, aut 12 galbana raſa,
13 Et per Junonem domini jurante miniſtro.
14 Ille tenet ſpeculum pathici geſtamen Othonis,
Actoris Arunci ſpolium: quo ſe 15 ille videbat 100
Armatum, cum jam tolli vexilla juberet.
16 Res memoranda novis annalibus, atque recenti
Hiſtoria, ſpeculum 17 civilis ſarcina belli.
18 Nimirum ſummi ducis eſt occidere Galbam,
Et curare cutem ſummi conſtantia civis: 105
19 Bebriaci in campo ſpolium affectare Palati,

97 Minervam Domitiano ſuperſtitioſe cultam, cujus ſacra celebrarent Albani iſti Flaviales ſacerdotes eadem religione qua matronæ Rom. coſebant Bonam deam, Majam, Terram, Proſerpinam, Opem &c. Vide Macr. l. Sat. 12.

98 Quæ propria eſt Terræ hoſtia, quod ea ſegetes quas Ceres Proſerpinæ offenderat primum eſt depaſta. Macrob. ib. 99 Contrario ritu, amoris, ſcil. fœminis; ut in τοῖς γυναικείοις excluduntur mares. ita ut vera ſit illa Etymologia Apollonii interpretis. * Orgia dicta ἀπὸ τῦ ἐίργειν, quod profani arceantur à ſacris, utcunque alii deducunt ἀπὸ τῆς ὀργῆς, furore Bacchico, alii ἀπὸ τῶν ὀρῶν, montibus, in quibus celebrantur, &c. * Neque minore cum turpitudine, ſceleve & impudicitia, celebrantur hæc Minervæ Quinquatria, quam noctur illa ſacra Corytia à Thracibus recepta coluerunt Athenis ſacerdotes Deæ Corytus, Baptæ dicti, aut Romæ quondam apud nos Bacchanalia omnium flagitiorum ſeminarium. 1 Nocturna vel myſtica face. 2 Athenienſem, à primo Athenarum Rege. 3 Sacerdotes molles & effœminati deæ Corytus, in quorum laſciviam ſcripſit Eupolis comœdiam Baptas. 4 Ad laſſitudinem ſaltare, vel fictam deæ perſonam delaſſare. 5 S. pſaltria ſeu ſaltatrice deam impudentiæ. Politiani Miſcel. cap. 10. 6 Alius ſupercilia denigrat. 7 anta eſt decoris affectatio, ut tingantur oculi quoque, inquit Plin. lib. 11. cap. 37. Oculos ejuſmodi Hieronymus vocat, orbes fi bio fuliginatos.* Alii rutilum. 7 Calamiſtro. Angl. A crisping-pin, acu crinali. Apuleio. 8 Genas vel pilos oculorum, vel ipſa ſupercilia è vitro facto bibit. 10 A Coi, or Call. Veſtimenta plurimas ſcrutularum formas habentia, quales cernuntur in aranearum telis. 12 Sub alba, à Pore galbani feralæ in Syria, cujus ſuccus norus; vel galbinea, i. e. cœrulea veſtimenta raſa, quæ pilis & villis carent. 13 Ipſo ſervo in tantum molli, ut juret (more domini ſui) per Junonem, quod mulieres faciunt, uti viri per genium ſuum Jovem, Herculem, &c. ſic Quartilla apud Petronium, Junonem meam iratam habeam ſi, &c. 14 Alius habet ſpeculum quod geſtarat Otho Imperator, inſtar haſtæ. Vel quo munere Othonis gloriatur iſte æque inſolenter, ac Turnus haſta Actoris Aruncj apud Virg. 12 Æneid. 15 Otho. 16 Ironicè. 17 Inter Othonem & Vitellium. Nec deerant (inquit Tacitus de hoc ipſo bello) qui ambitione ſtolida luxuriosos apparatus conviviorum, & irritamenta libidinum, ut inſtrumenta belli, mercarentur. 18 Parum conveniunt inter ſe hæc Othonis, qui velari ſortis ac ſummus civis curavit Galbam interficiendum; ſimul cum Vitellio de palatio & imperio Rom. dimicavit: idemque mollis ſe quotidie raſit, & pane ſicco afinino madido faciem perpolivit, Sueton. Otho. 12. c. Sed non erat Othonis mollis & corpori ſimilis animus, inquit Tacitus 1 hiſt. 19 Oppidi inter Veronam & Cremonam, ubi Otho nani à Vitellianis victi ipſe Otho, qui malis conſiliis auctoribusque obtudiens Brixellam concederat, accepto cladis nuncio, civilis belli odio ſe interemit.

Et

Et pressum in faciem digitis extendere panem,
Quod nec in Assyrio pharetrata Semiramis orbe,
Mœsta nec Actiaca fecit Cleopatra carina.
Hic nullis verbis pudor, aut reverentia mensæ:
Hic turpis Cybeles & fracta voce loquendi
Libertas, & crine senex phanaticus albo
Sacrorum antistes, rarum ac memorabile magni
Gutturis exemplum, conducendusque magister.
Quid tamen exspectant: Phrygio quos tempus erat jam
More supervacuâ cultris abscindere carnem?
Quadringenta dedit Gracchus sestertia dotem
Cornicini, sive hic recto cantaverat ære.
Signat: tabulæ: dictum *feliciter*. ingens
Cœna sedet: gremio jacuit nova nupta mariti.
O proceres, censore opus est, an haruspice nobis?
Scilicet horreres, majoraque monstra putares,
Si mulier vitulum, vel si bos ederet agnum!
Segmenta, & longos habitus, & flammea sumit
Arcano quæ sacra ferens nutantia loro
Sudavit clypeis ancilibus. ô pater urbis!
Unde nefas tantum Latiis pastoribus? unde
Hæc tetigit, Gradive, tuos urtica nepotes?
Traditur ecce viro clarus genere atque opibus vir:
Nec galeam quassas, nec terram cuspide pulsas,
Nec quereris patri, vade ergo, & cede severi

2. Cujusmodi molliciem in speculo & sucis sibi, quandiu bella exercebant, necarunt luxuriosissimæ illæ reginæ Babyloniæ & Ægypti. 21. Victa navali prælio ad Actium. 22. Inter hos mollis sacerdotes Flaviales, in collegio Albano. supra adversus &c. 23. Turpis libertas sermonis, qualis est inter Gallos deæ Phrygiæ sacerdotes, semiviros inhonestos & obscœnos. 24. Lascivæ & dissolutæ. 25. Numine afflatus, furiis correptus. 26. Culæ, vel etiam vocitò 27. Cula & vitiis dignus, qui huic turpi collegio præsideat. Dignum patella operculum. 28. More sacerdotum Phrygiæ deæ. 29. Quæ iis muliebria patientibus nulli est usui. 30. Lapideis vel testa tamia, ad imitationem Apis pueri Cybele dilecti. 31. Penem, virilia. 32. Nobilis. 33. Dotis nomine. 34. Aut certe tubicinis. 35. Nuptiales & dotales. 36. Acclamatum est; *Feliciter eedant nuptiæ*. E formula gratulationis bonique ominis. Senec. Epist. 67. 37. Posita est. *at in primis hæc. Sporsula fides. Vel* multi cœnantes sedent. 38. Crescbus. 39. Cornicinis aut tubicinis. 40. Qui spurcissimos hos mores corrigat. 41. Qui inspectis haruspicum, id est, hostiarum extis portenta hæc expiet. 42. Monilia interpretatur Servius, 1. Æneid. ego fimbrias exposuerim. Anglicè *gards or laces*. quas mulieribus aureas indultas testatur Valer. lib. 5. cap. 2. 43. Vestimenta lutea vel rubra, quibus regi novis nuptis mos erat. 44. Ab interiore parte annexo, *vel*, ipso ancili pluribus ejusdem formæ immisto, ne possit dignosci. mox. not. 46. 45. Unus è Salius, id est, Martis sacerdotibus, qui ancilia collo suspensa ferebat saltando sudans. 46. Scutis ancilibus, i. e. undique circumcisis, è quibus primum è cœlo decidisse fertur, oraculo edocti Romani ibi fore perpetuum imperium, si hoc asservaretur. ad ejus similitudinem, & alia undecim effinxere ne internosceretur. 47. Mars pater Romuli, qui urbem condidit. 48. Rudibus primum & agrestibus. 49. Mars à gradiendo in bello ultro citroque, vel à *Κραδαίνω* hastam vibro. 51. Libidinis pruritus. 50. In Matrimonium Doriphoro liberto, sicut ipsi Sporus, ita ipse denuptus: voces quoque & ejulatus vim patientium virginum imitatur. Suet. Nero. 29. c. 52. Apud patrem Jovem. 53. Recede à campo Martio severo, quod in eo fiebant comitia, exercitia militaria; & olim indicta.

Jugeribus

* διαλογικῶς hæc.

Jugeribus campi, quem negligis.* Officium eras
Primo sole mihi peragendum 55 in valle Quirini.
* Quæ causſa officii? quid quæris? nubit amicus,
Nec multos adhibet, liceat modò vivere: fient, 135
Fient 56 iſta palam, cupient & 57 in acta referri.
Interea tormentum ingens 58 nubentibus hæret,
Quod nequeunt parere, & 59 partu retinere maritos.
Sed 60 melius, quod nil animis in corpore juris
Natura indulget; ſteriles moriuntur, & illis 140
Turgida non prodeſt condita pyxide 61 Lyde:
Nec prodeſt agili palmas præbere 62 Luperco.
Vicit & hoc monſtrum 63 tunicati 64 fuſcina Gracchi,
Luſtravitque fuga mediam gladiator arenam,
Et 65 Capitolinis generoſior, & Marcellis, 145
Et Catuli 66 Paulique minoribus, & Fabiis, &
67 Omnibus ad podium ſpectantibus: his licet 68 ipsũ
Admoveas, 68 cujus tunc munere retia miſit.
69 Eſſe aliquos Manes, & ſubterranea regna,
Et 70 contum & Stygio ranas in gurgite nigras, 150
Atque una tranſire vadum tot millia cymba,
Nec pueri credunt, niſi 71 qui nondum æra lavantur.
Sed tu vera puta. Curius quid ſentit, & ambo 153
72 Scipiadæ? quid Fabricius, maneſque Camilli?
Quid 73 Cremeræ legio, & 74 Cannis conſumpta juventus,
Tot 75 bellorum animæ? quoties hinc 76 talis ad illos
Umbra venit, cupiens 77 luſtrari, ſi qua darentur 157

Sat. 9.

55 In porticu vel templo Quirini, i.e. Romuli.

56 Marium inter ſe ſponſalia & nuptiæ.

57 Publico decreto, ut illa, quæ in libros actorum referebantur, tanquam res memorabiles, & quæ natæ ac legitimæ ſint, *vel* liberos habere cupient, quos patres profeſſi in acta publica referebant.

Julius Capitolinus in Gordianis & Aurelio. vide quæ ad v. 33.

libros actorum ſpargere gaudes Argumenta viri. 58 Maſculis hiſce. 59 Ne ſteriles repudientur: liberi enim pignora & vincula conjugii. *Femina cum fœcundo vetitas connubia partu. Uxoriſque deus maior reverentia penſat. Nos Lucinæ ugit, nec pignore nititur ullo,* &c. Claudian. in Eutropium l. 60 Bene conſulit viris natura, ut, ſi maxime velint, tamen non poſſint in mulierem transformari. 61 Arachne, ferunt (inquit Junius) Phyſici, mulierem ſterilem concipere poſſe, ſi pyxide incluſam araneam geſtet in ſinu. Turneb. l. 15. cap. 17. de unguentaria aliqua craſſa intelligit Lyde, quæ medicamina ſteriliatem amoventia promittit & venditat. 62 Luperci ſacerdotes Februantes nudi per urbem diſcurrebant, hircinaque pelle feriebant palmas mulierum, quæ ſe offerebant, hinc fœcunditatem ſperantes. 63 Depoſita nobili toga, induti tunica ſine manicis & retiarii gladiatoris, qui inermis & in ſola tunica pugnabat. 64 Fuſcina & reti armatus. Retiarius mirmillionem, cujus galeæ inerat piſcis effigies, in amphitheatro captabat, ſubinde dicens, *Piſcem peto, non te peto: quid me fugis Galle?* 65 Marliis. 65 Poſteris, nepotibus Æmilii. 67 Nobilibus in primo ſubſelliorum ordine ſpectantibus. Podium autem autem locus in Theatro Orcheſtræ proximus. 68 Prætorem, qui munera gladiatoria exhibet. Munerarium. *Alii ſic legunt Neronem, alii Domitianum.* 69 Hinc vero hæc oriuntur ſcelera quod inferos fabulas eſſe aniles credant omnes. 70 Quo Charon ratem ſubegit. 71 Infantes qui nondum quadrimi in balneis non lavantur quadrante. 72 Scipiones qui in Hiſpania perierunt, vel Africani major & minor. 73 306 Fabii à Vejentibus ad Cremeram flu. intercepti & cæſi. 74 In Apulia ab Annibale. 75 Animæ virorum in bello cæſorum. 76 Turpis & monſtroſa, cujuſmodi nunc ſunt animæ. 77 Velut ipſo viſu contaminati.

78 Sulfura cum tædis, & si foret 79 humida laurus.
80 Illuc heu miseri traducimur : arma quidem ultra
Littora 81 Juernæ promovimus, & modo captas
82 Orcadas, ac minima contentos nocte Britannos.
Sed 84 quæ nunc populi fiunt victoris in urbe,
Non faciunt illi quos vicimus. 85 & tamen unus
Armenius Zalates cunctis narratur ephebis.
Mollior ardenti sese indulsisse Tribuno.
86 Aspice quid faciant commercia : venerat obses.
Hic fiunt homines. nam 87 si mora longior urbem
Indulsit pueris, non unquam deerit amator :
Mittentur braccæ, cultelli, fœna, flagellum :
Sic prætextatos referunt 88 Artaxata mores.

78 Ignis ad expurgandum, &c ---
79 --- Aqua ex aspergillo laureo.
80 Et tamen traducimur omnes illuc, ad inferos, reddituri apud judices vitæ rationem, & visuri, quæ in vivis non

crédimus vera. pendetque hoc à versu 154 supra. 81 Hiberniæ, *Irlandia*. 82 Insulas xxx. à Septentrionali parte Britanniæ à Claudio Imperatore adjectas Romano imperio. 83 In Solstitio æstivo. 84 Nos Romani iis vitiis victi sumus, quæ barbari illi quos armis vicimus, non agnoscunt. 85 Qui tamen aliqua occasione ad nos commeant. à nobis corruptelam morum sibi contrahunt & in suam patriam referunt : ut ille Zalates, qui obses huc ex Armenia datus se exposuit libidinoso tribuno. 86 Ironicè. 87 Si diutius hic morentur, omittent & exuent cum patriis armis cultellis, fœnis & flagellis, quibus usi fuerant, domi in studiis venationum & exercendorum equorum, & vestitu, braccis, quæ Phrygibus, Lydis, Persis, in usu non secus ac Gallis (vide quæ Joseph. Scalig. ad Propert. 4. lib. & quæ Casaub. ad Suetonii August.) mores etiam patrios simplices & honestos, atque una cum Romano cultu mores effœminatos (qui prætextam parum decent) domum referent. 88 Majoris Armeniæ urbem juxta Araxem fluvium sitam.

SATYRA III.

Inducitur Umbritius aruspex, Poëtæ causas reddens, cur Bajas migret à Roma, in qua per Græcorum aliarumque gentium, quæ in urbem confluxêre, adulationes, delationes, veneficia, aliasque malas artes, ut & ruinas, incendia, pauperum contemptum, vim & latrocinia, honesto civi in urbe non sit locus.

QUamvis digressu veteris 1 confusus 2 amici ;
Laudo tamen 3 vacuis quod sedem figere 4 Cumis
Destinet, atque 5 unum civem donare 6 Sibyllæ.
7 Janua 8 Bajarum est, & gratum littus amœni
Secessus. ego vel 9 Prochytam præpono 10 Suburræ.
Nam 11 quid tam miserum, tam solum vidimus, ut non
Deterius credas : horrere incendia lapsus
Tectorum assiduos, ac mille pericula sævæ

1 Perturbatus, tristis sum.
2 Umbritii aruspicis ejus temporis periti.
3 Non ita civium plenis.
4 Campaniæ civitate antiquissima. 5 Se addere civem. 6 Quæ Cumis sacellum habuit. 7 Roma proficiscentibus per Cumas iter est, & ranquam introitus ad Bajas. 8 Urbis in Campania amœnissimæ. 9 Insulam in litore Campano. 10 Vico Romæ celeberrimo. 11 Quid alibi tam miserum neque aliis admistum malum, quo Romæ non sit deterius ? vel quid fuit tam miserum atque unice horrendum, quo ne quid miserius contingat, non metuas ?

Urbis

Urbis, & 12 Augusto recitanteis mense Poëras?
Sed dum 13 tota domus rheda componitur una, 10
14 Substitit ad 15 veteres arcus, 16 madidamque Capenam:
Hic, 17 ubi nocturnæ Numa constituebat amicæ,
Nunc 18 sacri fontis nemus, & delubra locantur
19 Judæis: 20 quorum cophinus fœnumque supellex. 15
Omnis enim populo mercedem pendere jussa est
21 Arbor, & ejectis 22 mendicat sylva Camœnis.
23 In vallem Egeriæ descendimus, & speluncas
Dissimiles 24 veris. quanto præstantius esset
25 Numen aquæ, viridi si margine clauderet undas 19
Herba, nec 26 ingenuum violarent 27 marmora tophum?
Hic tunc 28 Umbricius: Quando artibus, inquit, (honestis
Nullus in urbe locus, nulla emolumenta laborum,
Res hodie minor est herè quam fuit, 29 atq; eadē cras
Deteret exiguis aliquid: proponimus 30 illuc
Ire, fatigatas ubi Dædalus exuit alas: 25
Dum nova canities, dum prima, & recta senectus,
Dum superest 31 Lachesi quod torqueat, & pedibus me
Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo.
32 Cedamus patria: vivant 33 Arturius istic, 29
Et Catullus: maneant qui 34 nigra in candida vertunt.
Queis facile est 35 ædem conducere, 36 flumina,
37 portus,
38 Siccandam eluviem, portandum ad busta cadaver,
Et 39 præbere caput domina venale sub hasta.
Quondam 40 hi cornicines, & 41 municipalis arenæ
Perpetui comites notæque per oppida buccæ, 53
42 Munera nunc edunt, 43 verso pollice vulgi
Quemlibet occidunt 44 populariter: inde reversi

12 Quo, ubi cæteris vacat per incessum fervorem, Poetæ malii importuna recitatione obvios enecant; Emphaticè, quasi hoc omnium sit miserrimum.
13 Suppellex & facultates Umbritii.
14 Umbritius exspectans rhedam.
15 Romuli vel horatiorum, in memoriam victoriæ erectos. Vel arcus aquæductuum qui illic erant.
16 Propter fontes & aquæductus, qui in propinquo illius portæ sunt.
17 Ubi constitutum Egeriæ denunciabat, *vel*, ubi consti tuebat simulatum congressum & loquendi tempus cum Nympha Egeria. 18 Lucius Aricinus, fons & delubra Musis à Numa sacrata. 19 urbe à Domitiano pulsis. 20 Quibus vas ex virgultis & fœnum est universa supellex. 21 Ad quam jumentum ligari posset. *vel*, sub cujus umbra quiescere liceret. 22 Judæi sylvam incolentes mendicant, ejectis Camœnis, quibus sacrum erat nemus cum delubro. 23 Ego & Umbritius in Aricinum lucum descendimus. 24 Illis naturalibus & simplicibus. 25 Fontis: nullus enim fons numine vacare credebatur. 26 Naturalem. 27 Arte posita marmora. 28 Ira incipit Umb. 29 Atque eadem cras terer, id est, imminuet aliquid de exiguis. 30 Cumas quo Dædalus è Creta fugit. 31 Dum Parcarum uni superest filum vitæ meæ, quod torqueat. 32 Excedamus patria. 33 Adulatores olim cornicines: nunc Romæ publicani. 34 *Candida de nigris, & de candentibus atra.* Falsa in vera, vitia in virtutes. 35 Reficiendam. 36 Aquam venalem, *vel*, è fluminibus vectoriis lucrum. 37 Portuum vectigalia & stationis pretium. 38 Cloacæ, vel lacunæ ad sordes expurgandas. 39 Sub hasta fixa, quæ publicæ auctionis nota est, servi caput venale exposuere. 40 Art. & Catu. 41 In muneribus gladiatoriis per municipia buccas & buccinas locabant. 42 Ipsi ad opes provecti & præfecti nunc edunt gladiatoria. Neque enim citra census adeoque personæ rationem datum est jus esse edi publice munera. Extat apud Tacitum 4 Annal. 8. C. quo cautum, Ne quis gladiatorium munus ederet, cui minor quadringentorum millium res esset. 43 Quod signum est velle populum interfici victum: uti cont a. pressis p llus, nota erat populi interdecentis pro victo, ne jugularetur. Politian. Miscel. 2 cap. 44 Cum populi applausu. Condu-

Conducunt 45 foricas : & cur non omnia ? cum sint.
Qualeis ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit, quoties voluit fortuna jocari. †
Quid Romæ faciam ? mentiri: nescio librum,
Si malus est, nequeo laudare, & * poscere : 46 motus
Astrorum ignoro : funus 47 promittere patris
Nec volo, nec possum : 48 ranarum viscera nunquam
Inspexi : ferre ad nuptam quæ mittit adulter,
Quæ mandat, norint alii : me nemo ministro
Fur erit, atque ideo nulli comes exeo, tanquam
49 Mancus, & extinctæ corpus non utile dextræ.
Quis nunc diligitur nisi 50 *conscius*, & cui fervens
51 Æstuat occultis animus, semperque tacendis ? 50
Nil tibi se debere putat, nil conferet unquam,
Participem qui te secreti fecit honesti.
Carus erit 52 Verri, qui Verrem tempore, quo vult
Accusare potest. 53 tanti tibi non sit 54 opaci 55
Omnis arena 55 Tagi, quodq; in mare volvitur aurū,
Ut somno careas, 56 ponendaque præmia sumas
Tristis, & à magno semper timearis amico.
Quæ nunc diuitibus gens acceptissima nostris,
Et quos præcipue fugiam, properabo fateri,
Nec pudor obstabit. Non possum ferre, Quirites, 60
57 Græcam urbem, quamvis 58 quota portio fæcis
Achææ ?
Jampridem 59 Syrus in Tyberim defluxit Orontes,
Et linguam, & mores & cum tibicine 60 chordas
Obliquas, nec non 61 gentilia tympana secum
Vexit, & 62 ad Circum jussas prostare puellas. 65
63 Ite, quibus grata est 64 pictâ lupa Barbara mitrâ
65 Rusticus ille tuus sumit 66 trechedipna, Quirine,

45 Purganda.
* Poscere nequeo adulatorie librum quem non probo.
46 Ut futura canam Astrologus.
47 Inquirentibus in patrios annos.
48 Victimarum extа inquiro, ruberarum tamen extа ad veneficia non tracto.
49 Tanquam membrum emortuum dextræ quæ nullius est usui.
Neque ego adeo idoneus & habilis officiis adulatoriis scelestis. Del. Heraldus *comitem* hic intelligit, qui alterius latus tegens quasi dextra cassus est, cujus ministerio caret. 50 Secretorum alterius scelerum. 51 Tacearne, an Proferat. 52 Spoliatori contra & scelerato, qualis erat Verres, carus erit, qui furtis ejus & scleribus conscius est. 53 Tu vero sapiens nulla lucre spe servare alterius arcana, quorum & tu conscius æstues, timeasque ne è medio tollaris ab illo, qui te conscium timet. Optime Ilysimacho Philippides, τὸν τῶν Σατράπων. Plutarchus de garrulitate. 54 Obscuris umbris arborum, Martial. l. 1. epigr. 50. *vel*, aureis arenis turbidi. 55 Auriferi fl. in Lusitania. 56 Quæ cum mala conscientia non erant sumenda. 57 Romam Græcorum vitiis polluram. 58 Nec tamen hic maxima pars est turpissimæ illius gentis Græcæ, sed & huc confluxere Syri, Mauri, &c. 59 Syri, qui ad Orontem fl. habitant, venerunt Romam ad Tibrim sitam. 60 Cum obliquorum instrumentorum chordis obliquos etiam mores tibicinis. 61 Gentis suæ propria. hinc enim Ambubajæ dictæ à voce Syriaca אבוביא. 62 Ab iis mos prostituendi meretrices in maximo Circo Romæ. 63 Ad Circum ubi prostant. 64 Syra meretrix more patrio caput picta redimita mitra. 65 O Romule, tui cives à te pastore orti, & (si cum aliis conferantur) rustici, ad sportulam, & cœnam tantum currere, aut gladiatores agere norunt. isti vero. qui undique in urbem hanc confluxere, omnifci sunt, & domos in amœnissimis urbis locis rapiunt, Exquiliis sc. & Viminalis collibus. 66 Vestes quibus ad salutandum curritet, hinc cœnam vel sportulam prometiturus. *Poeta de Græco loquitur, Græca effata verba*, à τρέχω curro, & δεῖπνον cœna. Clearchum Sophistam. Athenæus lib. 1. cap. 4. vocat τὸν τιθέμενον quod huc illuc curritaret, lautiores cœnas capturus. Turneb. 3. *Diurnia* appellant Galli & Itali.

67 Collo perunctо ceromate, quod ex oleo, cera, & pulvere fit. 68 Victoriæ præmia 69 Insula in mari Ægeo præalta & eminente. 70 Pœoniæ civitate. 71 Prima Cycladum. 72 Insula in Icario, quæ Joniæ adjacet. 73 Urbe Cariæ. 74 Urbe minoris Asiæ: 75 Viminalem collem 76 Artibus suis se in maximas familias insinuantes, huarum æreditatem captant. his quippe est ingenium velox, &c. 77 Oratore Athen. Demosthenis præcep ore. vel illo

Et 67 ceromatico fert 68 niceteria collo.
Hic 69 alta Sicyone, ast hic 70 Amydone relicta,
Hic 71 Andro, ille 72 Samo, hic 73 Trallibus, aut
74 Alabandis. 70
Esquilias, dictumque petunt 75 à vimine collem,
76 Viscera magnarum domuum, dominique futuri.
Ingenium velox, audacia perdita, sermo
Promptus, & 77 Isæo 78 torrentior. ede quid illum 74
Esse putes? 79 quemvis hominem secum attulit ad nos,
Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, 80 aliptes,
Augur, 81 schœnobates, medicus, 82 magus: omnia novit.
Græculus 83 esuriens, in cœlum, jusseris, ibit.
84 Ad summam, non Maurus erat, nec Sarmata, nec Thrax,
— 85 Qui sumpsit pennas, mediis sed natus Athenis. 80
86 Horum ego non fugiam conchylia? me prior ille
87 Signabit, 88 fultusque toro meliore recumbet,
89 Advectus Romam, quo pruna & coctona vento?
90 Usque adeo nihil est, quod nostra infantia cœlum
Hausit 91 Aventini, 92 bacca nutrita Sabina? 85
Quid? quod adulandi gens prudentissima laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum invalidi collum cervicibus æquat
Herculis, Antæum 93 procul à tellure tenentis?
94 Miratur vocem angustam, qua deterius nec 90
Ille sonat, quo mordetur gallina marito. —
Hæc eadem licet & nobis laudare: sed 95 illis
Creditur an melior cum 96 Thaida sustinet, aut cum
97 Uxorem comœdus agit, vel 98 Dorida nullo
Cultam palliolo? mulier nempe ipsa videtur, 95
Non 99 persona loqui: vacua, & 1 plana omnia dicas

Rom. quæ Plin. eloquentissimi laudat. 78 Concitatior, uberior. 79 Omniscium, omnes artes professum. est enim. gra. ge. &c. 80 Qui Athletas ungit. 81 Funambulus. 82 Mysteriorum gnarus. 83 Cogente fame seu paupertate, quæ excitat artes. si jusseris, volabit alter Dædalus. 84 Denique, vel quod summum est. 85 Dædalus. 86 Annon ego Roma profugiam, ubi Græculi tanquam nobiles incedant, vestes induti purpureas conchyliorum liquore tinctas? 87 Ad testamenta, vel alias tabulas consignandas advocatus. 88 In conviviis honoratiori loco accumbet, lecto digniori, vel superiori culcitræ tricliniaris loco. 89 E Syria cum prunis & fructibus ipse vectalis. 90 Nihilne nobis est prærogativæ: quod Romæ nati & nutriti fuimus? aerem Romanum hausimus? 91 Romani. Aventinus enim unus est ex septem urbis Romæ montibus. 92 Oliva, id est, fructibus & cibis Italicis; & opponitur prunis & coctonis Syriæ. 93. Cum enim in palæstra reciperet vires à matre sua Terra contacta, gigantem hunc a terra levatum Hercules præfocavit. 94 Cum admiratione laudat exilem ejus vocem, quæ tamen æque ingrata est ac stridula atque rauca vox galli, qui inter ascendendum gallinam mordet. 95 Græcis. *Aquibusdam rogatus, ut cantaret super cænam Solos scire audire Græcos, solo que se & suis studiis dignos, respondit* Nero apud Suetonium cap. 22. 96 Annon melius etiam histrionicam exerceat, quam nos: ubi meretricis agit partes, &c. *Lonicer.* 97 Matronam. 98 Nympham Oceani filiam nudam. 99 Non qui personam alterius sustinet, vel non personatus. 1 Non virili a sed muliebria habere.

Infra

Infra ventriculum, & 1 tenui distantia rima,
2 Nec tamen Antiochus, nec erit mirabilis illic
Aut Stratocles, aut cum molli Demetrius Hœmo.
3 Natio comœda est: * rides? majore cachinno
Concutitur: flet, si lacrymas adspexit amici,
Nec dolet: igniculum brumæ si tempore poscas,
Accipit 4 endromidem: si dixeris, Æstuo, sudat.
Non sumus ergo 5 pares: melior, qui semper & omni
Nocte dieque potest alienum sumere vultum,
6 A facie jactare manus: laudare paratus,
Si bene ructavit? * si rectum minxit amicus:
Si 7 trulla inverso crepitum dedit aurea fundo.
Præterea sanctum nihil est, & ab 8 inguine tutum,
Non 9 matrona laris, non filia virgo, neque ipse
Sponsus 10 levis adhuc, non filius 11 ante pudicus.
Horum si nihil est, 12 aulam resupinat amici.
Scire volunt secreta domus atque inde 13 *timeri.*
Et quoniam cœpit Græcorum mentio, 14 transi
Gymnasia, atque audi facinus majoris 15 abollæ.
16 Stoicus occidit Baream, delator amicum,
Discipulumque senex, 17 ripa nutritus in illa,
Ad quam Gorgonei delapsa est penna caballi.
Non est Romano cuiquam locus hic, ubi regnat
18 Protogenes aliquis, vel Diphilus, aut Erimãtus:
Qui gentis vitio, nunquam partitur, amicum
Solus habet, nam cum facilem stillavit 19 in aurem
Exiguum de 20 naturæ patriæque veneno,
Limine summoveor: perierunt tempora longi
Servitii. 21 nusquam minor est jactura clientis.
Quod porro officium (ne nobis blandiar) aut quod
Pauperis hic meritum? si curet nocte togatus
22 Currere, cum prætor lictorem impellat & ire
Præcipitem jubeat, dudum vigilantibus orbis,

2 Neque tamen mimi acque histriones solum mimi sunt alienæ personæ agendæ artifices, sed & 3 Græci omnes ad mimicam nati sunt. * ἐγέλασε, ἐφ' ὃ ἐξέθυσαζον γέλωτι, Plutarch. de discrimine. vide & Theophrasti characterem περὶ κολακείας. 4 Vestem crassam & villosam, qua in gymnasiis utebantur, ut calefacti refrigescerent. *Aul. Rupp.* 5 Græco huic. 6 Veluti cum admiratione, *bes himself.*

it, id est, culcitram tricliniarem. Horat. l. 1. serm. 3. *commixt lectum Dotus.* 7 Si trullam vini ebibit, ita ut fundum inverterit, eoque virg labris figens crepuerit. *Turneb. vel* si in Corcobi ludo, reliquum vini in pavimentum effudum (quod fit inverso poculo) clarum ediderit sonum, quod fœlix amoris augurium est, *sed alii alius ut fit*: sive mingat, sive pedat. 8 Pene, libidine. 9 Materfamiliar. 10 Imberbis, impubes. 11 Prius quam hic adveneral. 12 Subdoratur & secreta domus scrutatur. 13 Juxta illud Ital. *servo d' altrui si fa, chi dice il suo secreto a chi no 'l sa*: 14 Missis his levibus Græcorum de plebe excitationibus. 15 Togæ philosophicæ, quasi dicat: audi scelera philosophorum Græc. erat etiam abolla crassior & minor, qua milites utebantur, ut hac majori Philosophi, Senatores, Reges. 16 P. Egnatius falso testimonio circumvenit Baream Soranum amicum suum & discipulum sub Nerone. Tacit. 16. Ann. 17 Fluvii Cydni, qui interfluit Tarsum in Cilicia, cui nomen inditum à ταῦρος, cum hic sitc Perseo (ve Pegaso è Gorgonis Medusæ sanguine nato unum è talaribus excidisse. 18 Adulatores Græci ex artificibus, *uti Protogenes ille Pictor*, & caramitis, *hoc enim vult Diphilus Jovi charus, vel Imperatori dilectus* & delatoribus *quod significat Primarium istum Latet.* De hoc genere delatorum sævissimo sub Caligula: Dio Cassius l. 59. ἦν δὲ τὸ τοιοῦτον κακόηθες, &c. 19 Tarroni vel principi. 20 Græce, scilicet. 21 Quam Romæ. 22 Ut salutet & comitetur prætorem, cum magistratus per ministros sportulas turbatis præripiant, vid. Juvenal.

23 Matronas, divites & orbas.
24 Competitor sportulæ.
25 Divitis servi filius, id est, libertinus à latere comitatur ingenuos, quos jam opibus, æquavit, vel filius ingenui comitatur à latere divitem servum, idque à sinistra cedens illi viam.
26 Ingenui enim filius, luxuriosus, dum sportalam mendicat, nobilissimis tamen scortis non dubitat pro una atque altera consuetudine donare, quantum tribuni ex stipendio accipiunt, rem disperdit.

Ne prior 23 Albinam, aut Modiam 24 collega salutet.
25 Divitis hic servi claudit latus ingenuorum
Filius : 26 alter enim, quantum in legione Tribuni
Accipiunt, donat Calvinæ, vel Catienæ,
Ut semel, atque iterum super illam palpitet : at 27 tu,
Cum tibi vestiti facies scorti placet, hæres,
Et dubitas alta Chionem deducere * sella.
Dat testem Romæ tam sanctum, quam fuit 28 hospes
Numinis Idæi : procedat vel 29 Numa, vel 30 qui
Servavit * trepidam flagranti ex æde Minervam :
Protinus ad censum, de moribus ultima fiet
Quæstio : quot pascet servos, quot possidet agri
Jugera, quam multa magnaque 31 paropside cœnat ?
Quantum quisq; sua nummorum servat in arca,
Tantum habet & fidei, jures licet & 32 Samothracum,
Et 33 nostrorum aras, contemnere fulmina pauper
Creditur atque Deos, Diis ignoscentibus ipsis.
Quid, quod materiam præbet causasque jocorum
Omnibus hic idem ? si fœda ac scissa lacerna,
Si toga sordidula est, & rupta calceus alter
Pelle 34 patet : vel si, consuto 35 vulnere, crassum
Atque recens linum ostendit non una 36 cicatrix.
* *Nil habet infelix paupertas durius in se,*
Quam quod ridiculos homines facit. Exeat, 37 inquit,
Si pudor est, & 38 de pulvino surgat equestri,
Cujus res 39 legi non sufficit, & sedeant hic
Lenonum 40 pueri quocunque in fornice nati.
Hic plaudat nitidi præconis filius, inter
41 Pinnirapi cultos juvenes, juvenesque lanistæ,

27 Libertinus vero qui vestitu, id est, togata & plebeia contentus Venere, nobile scortum conducere aut accipere hæret, dicit scit. * Qui vehitur, inquiunt interpretes. Sed & sellis fornicum limine insidebant meretrices : unde *sellaria* dictæ. Prosedas servilioelas, sordidas. Quæ tibi olent stabulum ritarum, sellam, & sessibulum merum. Plaut. in Curculio. Neque male legitur *stella*. 28 Scipio Nasica vir optimus à senatu judicatus simulachrum matris deum ex Ida Phrygia advectum hospitio excepit, domique suæ habuit, donec ei templum conditum foret. 29 Rex Romanus secundus sanctissimus & justissimus vir. 30 Lucius Metellus Pontifex ex Vestæ templi incendio eripuit Palladium, ipse flammis cœcatus est. * Jac. Nicol. Loensis lib. 9. c. 2. Miscell. Epiphyll. *Ignis servavit tepidam flagranti.* Sed *tepidam* σατυρικώτερον quiddam sapit.

31 Patina, id est, quanto cum apparatu & sumptu. 32 Magnorum deorum. *Virgil.* Jovis, Minervæ, Mercurii, quos ex Samothracia Insula Ægei maris in Phrygiam Dardanus advexit, ex Phrygia autem Æneas in Italiam. 33 Martis & Romuli. 34 Lacer hiat. 35 Rupeura. 36 Consuturæ vestigium. * Οὐκ ἐστι πενίας ἀθλιώτερον ἐν τῷ βίῳ σύμπτωμα· καὶ γὰρ ἂν φύσει σπουδαῖός τις, πένης ὢν καταγέλαστος ἐστι. Crates comicus apud Stobæum Tit. Πενίας λόγ. 37 Theatrarius designator, qui præest dispositionibus ordinibus in theatro. 38 Ex quatuordecim illis gradibus theatri. 39 Roscius, quæ caret, ne quis in numero equitum sit, qui 400 HS. non habeat nostræ monetæ 31 l. 25 s. 40 Filii servi. huc per malas artes evecti. 41 Retiarii (inquiunt interpretes) qui piscem in galea Myrmillonis reti implicare appetebat. *retibus*, gladiatoris, qui Samnitis galeam pinna insignitam rupit. Lipsius 2. Saturn. 11.

Quis

Sic libitum vano, qui nos distinxit, 42 Othoni. 1594
43 Quis gener hic placuit censu minor, atque puellæ
44 Sarcinulis impar? quis pauper scribitur hæres?
45 Quando in consilio est Ædilibus? agmine facto
Debuerant olim tenues 46 migrasse Quirites.
Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat
Res angusta domi. Sed Romæ 47 durior illis 165
Conatus: 48 magno hospitium miserabile, magno
Servorum ventres, & frugi cœnula magno.
Fictilibus cœnare pudet, quod turpe negavit (lam,
49 Translatus subito ad Marsos, mensamq; 50 Sabel-
Contentusque 51 illic 52 Veneto, duroque cucullo. 170
Pars magna Italiæ est, si verum admittimus, in qua
Nemo togam sumit, 53 nisi mortuus, 54 ipsa dierum
Festorum, 55 herboso colitur si quando theatro
Majestas, tandemque redit ad pulpita 56 notum
57 Exodium, cum personæ 58 pallentis hiatum 175
In gremio matris formidat rusticus infans.
Æqualeis habitus illic, 59 similemque videbis
Orchestram, & populum: 60 clari velamen honoris.
Sufficiunt tunicæ summis ædilibus albæ. 179
61 Hic ultra vires habitus nitor: hic aliquid plus,
Quam satis est, interdum 62 aliena sumitur arca.
Commune id vitium est: *Hic* 63 *vivimus ambitiosâ*
Paupertate omnes. Quid te moror? *Omnia Romæ*
Cum pretio. Quid das, 64 ut Cossum aliquando salutes?
Ut te respiciat 65 clauso 66 Vejento labello? 185
Ille 67 metit barbam, crinem hic deponit amati:

42 Roscio Othoni, qui tribunus tulit legem Roscíam, de qua modo nota 39.
43 Quis filiam pauperi elocat?
44 Dotí seu ornatui muliebri.
45 Quando advocatur in consilium etiam ab infimis magistratibus?
46 Male à fœneratoribus mulctari, & Patriciis despicatui habiti secessisse, ut quondam in montem sacrum.
47 Longe durior est Romæ pauperibus processus ad dignitatem, imo

conatus ad victum, quam alibi. 48 Supple constat. 49 Curius Dentatus, qui in recessu ad Marsos frugaliter & parce victitans aurum sibi à Samnitibus, quos devicerat, oblatum repudiavit, *al.* F. Corn. Scipio. *conferes magis si generaliter intelligatur.* 50 Inter Sabinos vel Samnites qui victu modesti sunt. 51 Cœnul i coloris vide I. C. Scalig. Exerc. 325. sect. 10. 52 Grassi filii. 53 Græci palliatos, Itali togatos efferebant mortuos ad funus: cives vero rusticantes ceu in municipiis agentes togam raro induebant, tunicati usque. Plin. epist. 9. lib. 1. Martial. 52. epigr. 10. l. *O nunc ata quies!* 54 Ordo est si quando ipsa majestas dierum festorum colitur theatro herboso. &c. videbis æquales habitus. 55 E viridi cespite vel theatro herbis & frondibus cruento. 56 Sæpe recitatum. 57 Diverbium seu carmen, quod tragœdis è scena egressis ab exodiariis ad recreandum spectatorem subjiciebatur. Sed & in fine tabularum mimi risum movebant salibus & facetiis, quæ *exodia* dicta, *Liger.* 58 Face vel colore squalido illitæ. ὁμοῖα κεχλῆνες παιπαλόεσσ' ἐς κατατμῆσιν ὀδόντος. Lucian. περὶ ὀρχήσεως. 59 Nec distinctas sedes & subsellia, aut Romæ: *Orchestra Prodire est chori & saltatorum spatium, ab* ὀρχέομαι, id est *salto.* 60 Neque purpureis togis induti, sed albis tunicis amicti. Ædiles edunt spectacula, aut jus de mensuris dicunt. 61 Romæ ultra facultates. 62 Ex mutuato ære, vel conducta & mutuis vestibus. 63 Pauperes cum simus, divites haberi volumus. 64 Ut admittatis ad salutandum nobilem. 65 Te non ore, vix nutu dignatus. 66 Fabritius Vejento, de quo Plin. & infra 6. Sat. 67 Ubi deponit primæ barbæ leuginem & crines puer delicatus, & domino dilectus, quæ numini alicui consecrare moris erat. vide quæ ad Martialis epigram. 32. l. 1. eo die festo celebrato clientes liba ex melle, farre, & ceo puero mittebant, quæ venderet, pecuniam inde sibi comparaturus.

Plena domus libis venalibus, 68 scribe, & illud
Fermentum tibi habæ. Præstare tributa clientes
Cogimur, & cultis augere peculia servis. 189
Quis timet, aut timuit 69 gelida Præneste ruinam,
Aut positis nemorosa inter juga 70 Volsiniis, aut
71 Simplicibus Gabiis, aut 72 proni Tiburis arce?
Nos urbem colimus tenui 73 tibicine fultam
Magna parte sui. nam 74 sic labentibus obstat
Villicus, & veteris rimæ contexit hiatum: 195
75 Securos pendente jubet dormire ruina.
Vivendum est illic, ubi nulla incendia, nulli
Nocte metus. jam poscit aquam, jam 76 frivola transfert
77 Ucalegon: 78 tabulata tibi jam tertia fumant. 199
79 Tu nescis, nam si gradibus 80 trepidatur ab imis,
Ultimus ardebit 81 quem tegula sola tuetur
A pluvia, molles ubi reddunt ova columbæ.
Lectus erat 82 Codro 83 Procula minor, urceoli sex,
Ornamentum abaci: nec non & parvulus infra 204
Cantharus, & 84 recubans sub eodem marmore Cheiron:
Jamque vetus Græcos servabat cista libellos,
Et divina 85 Opici rodebant carmina mures.
Nil habuit Codrus. quis enim negat? & tamen illud
Perdidit infelix totum nil: ultimus autem 209
Ærumnæ cumulus, quod nudum, & frustra rogantem
Nemo cibo, nemo hospitio, tectoque juvabit.
Si magna 86 Asturi cecidit domus: horrida 87 mater,
88 Pullati proceres, differt 89 vadimonia Prætor.
Tunc geminus casus urbis, tunc odimus ignem. 214
90 Ardet adhuc, & jam accurrit qui marmora donet,
Conferat impensas: hic 91 nuda, & candida signa:
Hic aliquid præclarum 92 Euphranoris, & 93 Polycleti,

68 Cum libis fermentum, id est, favoris & iræ causam, quod non tantum patronis in Nupiis, Natali, Opere novo, sed & servis eorum cogimur præstare tributa.

69 Gelida urbe Tusciæ, ab aquis frigidis & situ in monte.

70 Etruriæ oppido.

71 Non ornatis, vel Sexti Tarquinii dolo deprehensis. 72 In præcipiti posita, & declivi. Horat. 4. Od. 3. 1. *Tibur supinum.*

73 Adminiculo, sustentaculo. 74 Exilibus columnis & adminiculis subvenit ruentibus rectis.

75 Nos jubet securos dormire, imminente usque ruina. 76 Vilia quæque vasa ex incendio erepta. Anglice *lumber.* 77 Vicinus. *Imitatio virgiliana Æneas de suo vicino 2. Æn. Jam proximus ardet Ucalegon.* 78 Contignatio tertia. *The third floor.* 79 Tu pauper, qui conduxisti cœnacula. *The Garret, or Cockloft.* 80 Ingruente incendio. 81 Qui in summo habitat cœnaculo. 82 Pauperi cuidam, *forte Poeta illi rauco, de quo prima Sat.* 83 Xore sua. 84 Effigies Chironis centauri fictilis, sustinens abacum ex eodem marmore. i.e. materia, sc. argilla. 85 Barbari & Opici populi Campaniæ, qui & Osci. per ludum a. mures vocat Opicos, qui Græce nescientes libris Græcis non pepercerunt: vel liguritores; obscœnum n. liguritorem Furium Aufonius Opicum magistrum vocat, aut mures terrestres, ab ὀπὴ, *caverna, foramen* quæ muribus lacebræ. vel ab ὄπτα *vespertilio*, citante Crispino è Suida. 86 Divitis cujuspiam *forte legendum Asturii, de quo supra vers.* 19. 87 Roma vel matres Romanæ, ut in publica calamitate. 88 Atrati lugent patres. 89 Sponsiones sistendi se & dictionem juris. 90 Dum ardet adhuc domus, præsto sunt, qui conferant ad novas ædes, alias armaria, &c. 91 Effigies nudorum corporum è purissimo marmore. 92 Pictores artificiosi. 93 Statuarii celeberrimi.

94 Phæcasianorum vetera ornamenta deorum,
Hic libros dabit, & 95 forulos, 96 mediamq; Minervã:
Hic modium argenti: meliora, & plura reponit
97 Persicus orborum lautissimus, & * merito jam
Suspectus, tanquam ipse suas incenderit ædes.
Si potes avelli 98 Circensibus, optima 99 Soræ
Aut 99 Fabraterię domus, aut 99 Frusinone paratur,
Quanti nunc 1 tenebras unum conducis in annum.
Hortulus 2 hic puteusque brevis, nec 3 reste movendus;
In * tenues plantas facili diffunditur haustu.
Vive 4 bidentis amans, & culti villicus horti,
Unde epulum possis centum dare? 5 Pythagoræis.
Est aliquid quocunque loco, quocunque recessu,
Unius sese dominum fecisse 6 lacertæ.
Plurimus 7 hic æger moritur vigilando: sed illum
Languorem peperit cibus 8 imperfectus, & hærens
Ardenti stomacho. nam quæ meritoria somnum
Admittunt? 10 *magnis opibus dormitur in urbe,*
Inde caput morbi: rhedarum transitus arcto
Virorum inflexu, & 11 stantis convitia mandræ
Eripiunt somnum 12 Druso, 13 vitulisque marinis.
14 Si vocat officium: turba cedente vehetur
Dives, & ingenti curret super ora 15 Liburno,
Atque obiter leget aut scribet, vel dormiet intus.
Namque facit somnum clausa lectica fenestra.
16 Ante tamen veniet; nobis properantibus obstat
17 Unda prior magno: populus premit agmine lumbos
Qui sequitur: ferit hic cubito, ferit 18 assere duro
Alter: at hic tignum capiti incutit, ille 19 metretam.
20 Pinguia crura luto: planta mox undique magna
Calcor, & in digito 21 clavus mihi militis 22 hæret.
Nonne vides quanto celebretur 23 sportula 24 fumo?

94 Deorum quos Phœcasii sacerdotes Athenienses & Alexandrinorum à calceamentis candidis denominati coluerunt: vel deorum è Græcia latorũ. Phœcasia enim Hesych. rustica sunt calceamenta, quibus calceati pingebantur dii Græci, & poni pro Phœcasiatorum vulg. Turnebus l. 10. c. 27. quem vide. 95 Capsulas, armaria, repositoria. 96 Staruam Minervæ dimidiatam à vertice ad umbilicum usque. 97 Fabius Persicus. vide Satyr. 8.

v. 14 *vel* diviris fictitium nomen à Persis, *vel* quod hic Arrurius Persa fuerit. * Ide Mart. epigr. 51. lib. 3. 98 Ludis cursibus in Circo, quibus maxime delectabantur Romani Sat. 10. v. 80. 99 Oppida Campaniæ in via Latina. 1 Tenebrosum domum. 2 Inhis oppidis. 3 Non profundus. * Alii leg. *tenerae plantae.* 4 Agricolæ *bidentis* instrumento, *vel quod in usu est.* 5 Oleribus, vel ebantur discipuli Pythagoræ, qui suos animatus abstinere docuit. 6 Agri aut horti lacertarum domicilio. *Veteres, ostenti.* 7 Romæ. 8 Non concoctus. 9 Oi cinædi quæ mercede locantur vel in quib. mechanici diurna nocturnaque ferunt quæ opera vicissim merentur. 10 Magno constat precio domus à strepitu remota, *vel* impositum scenis silentium ut quidesertis. 11 Dum multo verbere & verbo increpat magistram. i. multorum malitiosum linem non progredientem. 12 Homini somnolento, qualis erat Cl. Druso Cæsari. alii legant *somnos ursis.* qui per dies bis septenos gravi somno premuntur, ut nec vulneribus quidem excitari queant. Plin. l. 8 cap. 36. 13 Phocis, quæ altissime dormiunt. 14 Ad tibi dives vocatus sive ad aliquod negotium publicum aut privatum. 15 Alia lectica, unitarina in Liburnæ, ve lectica à prorere è Liburnia servis lectica iis vecta. 16 Quo volet citius quam nos quibus in via mora crediturus. ut illi. 17 Populi & turbæ quasi ruunt & refluxus. 18 Amicæ lecticæ. 19 Mensuram, vas magnum. 20 Cœnsa sunt. 21 Gallice clavs ornatus & insitus. 22 igitur mihi in digito. 23 Cœna in scorpula. nonnulli quadrantes *διὰ τὸ τὸν ὄγκον.* 24 Igni in calefactorio subjecto obsonia nata, tepescant, *vel* studio, & festinatione.

Centum 25 convivæ; sequitur sua quemque 26 culina?
27 Corbulo vix ferret tot vasa ingentia, tot res 251
Impositas capiti, quot recto vertice portat
Servulus infelix, & cursu ventilat 28 ignem.
Scinduntur tunicæ sartæ: modo longa 29 coruscat
30 Sarraco veniente abies, atque altera pinum 255
Plaustra vehunt, nutant altæ, populoque minantur.
Nam si procubuit, qui saxa 31 Ligustica portat.
Axis, & eversum fudit super agmina 32 montem,
Quid supereſt de corporibus? quis membra, quis ossa
Invenit? 33 obtritum vulgi perit omne cadaver 260
More animæ, 34 domus interea secura patellas
Jam lavat, & bucca foculum excitat, & sonat unctis
35 Strigilibus, & pleno componit lintea 36 gutto.
Hæc inter 37 pueros varie properantur: at 38 ille
Jam sedet in 39 ripa, tetrumque novitius horret 265
40 Porthmea, 41 nec sperat 42 cœnosi gurgitis
43 alvum
Infelix, nec habet quem porrigat 44 ore trientem.
Respice nunc alia, ac diversa pericula noctis:
45 Quod spatium tectis sublimibus, unde cerebrum
Testa ferit, quoties rimosa, & 46 curta fenestris 270
Vasa cadunt, quanto percussum pondere signent,
Et lædant silicem possis 47 ignavus haberi,
Et subiti casus improvidus, ad cœnam si
48 Intestatus eas: adeo tot fata, quot illa
Nocte patent 49 vigiles, te prætereunte, fenestræ 275
Ergo optes, votumque feras miserabile tecum,
Ut sint contentæ 50 patulas defundere pelveis.
Ebrius ac petulans, qui nullum forte cecidit,
51 Dat pœnas, noctem patitur lugentis amicum
52 Peleidæ, cubat in faciem, mox deinde supinus: 280
Ergo 53 non aliter poterit dormire. *quibusdam*
Somnum rixa facit: sed quamvis improbus 54 annis,

25 Qui sporculam accipiunt. 26 Focus & supellex. 27 Vir robustus & validus tempore Neronis. 28 Quem obsonii subjectum capiti impositum portat. 29 Tremit. vacillit. Ita Seneca epist. 90 *Longo vehiculorum ordine pinus aut abies defertur vicis intremescentibus.* 30 Plaustro. 31 E Liguria in Apenninis montibus. 32 Ingens saxum e monte excisum. 33 Corpus mutilatum & in frusta concisum non apparet, sed evanuit ut anima. 34 Farinati expectantes ad eorum servi, qui cœnam perebat, nihil de morte ejus cogitantes apparant balneum. 35 Ad sudorem abstergendum pro *strigilis ius*, cum *tri* brevis sit, quod instrumentum graphice depingit Apulejus l. 1. Floridorum. 36 Gutto olei pleno, quod lotis jam que sedis superfundebatur. 37 Famulos domi exspectantes puerum cum sporcula. 38 Servulus saxi mole obtritus. 39 Acheronti, seu Stygis. 40 Chirurgum, portitorem. 41 ui inhumato & inopi non ante annos C. transvehi licet. 42. Stygis. 43 Cymbam Charontis. 44 Quem mortuorum ori inserere soleba t Græci, naulum sc. & stigem Charontis. 45 Quantum spatium sit à tectis ubi mibus & cœnaculis ad terram; tantum sane periculum est à testis quas nocte dejecerint rupias. 46 Fracta. 47 Tui negligens, incautus. 48 Non condito prius testamento. 49 Inquilini adhuc vigilantibus. 50 Sordes emittere, quæ in vasis sunt, & non ipsa vasa, ut urina potius conspergaris quam ipsis restis dejectis occidaris. 51 Discruciatur, quia nihil sceleris admiserit, quia neminem verberarit. 52 Achillis lugentis atrocii necem, nec quietem admit entis. Iliad. Hom. 9. vers. 12. 53 Non sine contumelia & rixa. Non dormiunt, inquit sapiens, nisi male fecerint, & nisi alios supplantaverint. *Suetan. de Nerone & Othone idem refert, idem Dio & Xiphilin. & Tacit. Annal.* 13. 54. Juvenilibus.

Atque

Atque mero fervens, 55 cavet hunc, quem 56 coccina læna
Vitari jubet, & comitum longissimus ordo, 284
Multum præterea flammarum, & 57 aënea lampas.
Me, quem 58 Luna solet deducere, vel breve lumen
Candelæ, 59 cujus dispenso & tempero filum
Contemnit. miseræ cognosce proœmia rixæ,
Si rixa est, ubi tu pulsas, ego vapulo tantum.
Stat contra, starique jubet: parere necesse est. 290
Nam quid agas, cum te furiosus cogat, & idem
Fortior? Unde venis? exclamat. 60 cujus aceto,
Cujus 61 conche tumes? 62 quis tecum sectile porrum
Sutor, & 63 elixi vervecis labra comedit? 294
Nil mihi respondes? aut dic, 64 aut accipe calcem.
65 Ede ubi consistas? in qua re quæro 66 proseucha?
Dicere si tentes aliquid, tacitusque recedas,
Tantundem est: feriunt pariter. 67 vadimonia deinde
Irati faciunt. libertas pauperis hæc est,
Pulsatus rogat, & pugnis concisus adorat, 300
Ut liceat 68 paucis cum dentibus inde reverti.

Nec tamen hoc tantum metuas: nam qui spoliet te
Non deerit: clausis domibus, postquam omnis ubique
Fixa 69 catenatæ siluit compago tabernæ,
Interdum & ferro subitus 70 grassator agit rem, 305
Armato 71 quoties tutæ custode tenentur
Et Pontina palus, & Gallinaria pinus.
Sic inde huc omnes tanquam 72 ad vivaria currunt,
Qua fornace graves, 73 qua non incude catenæ? 309
74 Maximus in vinclis ferri modus: ut timeas, 75 ne
Vomer deficiat, ne marræ & sarcula desint.
Felices proavorum atavos, felicia dicas
Secula, quæ quondam sub regibus atque tribunis
Viderunt 76 uno contentam carcere Romam. 314

His alias poteram, & plures subuectere causas:
Sed 77 iumenta vocant, & sol inclinat: eundum est.
Nam mihi commota jam dudum multio virga
Innuit: ergo vale nostri memor, & quoties te
Roma 78 tuo 79 refici properantem reddet 80 Aquino,

55 Evitat divitem, senatorem, magistratum.
56 Granis fruticis cocci rinsta vestis accubitoria. Pers. 1. Sat. 32. v.
57 Quæ tribunis præferebatur. 58 Lunæ lumen.
59 Cujus funiculum dispono, ne citius absumatur aut exringuatur.
60 Ubi cœnatus es cibis vilissimis implectus? 61 Fabis in liquis coctis, iisque non oleo inunctis, sed acero conspersis?
62 Quinam sordidi convivæ tecum una cœnabant?
63 Caput vervecinum.
64 Aut ego te proculcabo.
65 Dic ubi habitares? in qua proseucha te convenire

possim, ubi opus erit. 66 Proprie est precario, sumitur & pro sanis Judæorum, hic pro porta, crepidine, seu alio loco, ubi stipem mendici efflagitabant. 67 Se injuria læsos simulantes à te vadem exigunt, ut adsis in judicio. 68 Non in totum excutiat tibi dentibus. 69 Catenis firmatæ adversus expilatores, vel perustantes, qui tabernas nostu effringere solebant, & in his, ipsum Neronem. vide Suet. Neron. c. 62. & Tacit. Annal. 15. 70 Latro. 71 Quoties dispositis ibi custodiis è Pontina palude & sylva Gallinaria locis latrocinio aptis arcentur grassatores. 72 Ad escam facilem & paratam, vel ad profugium & receptum. 73 Sunple confluiuntur. 74 Maxima copia ferri absumitur in vinculis fabricandis. 75 Ne non sit ferrum, unde fiant instrumenta rustica. 76 Tulliano solo, quod extruxit Hostilius Tullus. 77 Mu'i, qui cum longe præcesserunt, monent me ut sequar. 78 Tua patria, O Iuvenalis. 79 Urbis tædio, propere cupientem secretari. 80 Oppido Volscorum in via Latina.

81 Templum Elvinæ Cereris, quod Aquini est. Me quoque ad 81 Helvinam Cererem, 82 vestramque Dianam 320
83 Convelle à Cumis: satyrarum ergo, ni 84 pudet illas,
Adjutor gelidos veniam 85 caligatus in agros.

Ceres autem Elvina dicitur à fonte Elvino, quod eluat, vel Helvini, id est, flavæ: spicarum enim color est. 82 Quam vos colitis. 83 Accerse. 84 Mei auxilii, utpote poetæ non satis boni: qui tamen vitiis vitia detestatus, acriter & audaciter in illa velim invehi. 85 Velut audax miles, armatus instructusque adjutor satyrarum.

SATYRA IV.

Ad libidine & luxuria Crispini, sumpta occasione describendi ridiculum quoddam Domitiani super rhombo pisce concilium, Senatorum in hanc rem sententias lepide & falsè exponit.

1 Namque ejus & in prima Satyra memineram.
2 Ut partes agat in his meis satyris Metaphora sumpta à comœdiis, in quibus histriones ad partes suas revocari solent.
3 Perdite vitiorum sectus, quem nulla virtus commendat, ornat, vel. 4 Ad resistendum vitiis, ad virtutes amplexandas.

DEcè iterum Crispinus, & est mihi sæpe vocandus
2 Ad partes, monstrum 3 nulla virtute redemptum
A vitiis, 4 æger, solaque libidine fortis,
5 Delicias viduæ tantum aspernatur adulter.
Quid refert igitur quantis 6 jumenta fatiget 5
Porticibus, quanta 7 nemorum vectetur in umbra,
Jugera quot viciua foro, quas emerit ædes?
Nemo malus felix. 8 minime corruptor, & idem
Incestus, cum quo nuper 9 vittata jacebat
Sanguine adhuc vivo terram subitura sacerdos. 10
Sed nunc 11 de factis levioribus: & tamen alter
Si fecisset idem, caderet sub 12 judice morum.
Natu quod turpe 13 bonis, Titio, Seioque, decebat
Crispinum. quid agas, cum dira & fœdior omni
Crimine persona est: nullum 14 sex millibus emit, 15
15 Æquantem sane paribus sestertia libris,
Ut perhibent, 16 qui de magnis majora loquuntur.
17 Consilium laudo artificis, si munere tanto
18 Præcipuam in tabulis ceram senis abstulit orbi.
Est ratio ulterior, magnæ si misit amicæ, 20

5 Voluptatis gratia mœchatur, non lucri, ut qui viduas sectantur avaras. 6 Mulos in est do jungitur, quibus in gelidis gestationibus vehitur & porticibus, cum pluit. Vide ar. 7. v. 178. 7 Viridariorum & hortorum. Plin. ep. 17. l. 2. Vide Lips. ep. 11. centuriæ Miscellan. 8 Crispinus ergo infelicissimus, qui corruptor. 9 Vetulis virgo. Vittæ sacræ, vittis caput redimita. 10 Incesti convicta, terra obruenda vivax, ex instituto Numæ Pompilii. 11 Supple querimur. 12 Domitianus, qui Suetonio Dom. c. 8. lascivia arreptæ virga in Corneliam Maximi-lam, Vestalem, cujusque stupratores severissime animadvertit. Plin. ep. 11. l. 4. 13 Bonis civibus. 14 Supple nummum, hoc est, xlv. lib. nostræ monetæ. 15 ex libras pendebat pisces. ex mill. lib. nummum emebatur. 16 Adulatores, qui facta verbis adaugent. 17 Si tanti nullum emerit, quo capteret hæreditatem aut locupletis fœminæ iniret amorem, excusandus est Crispinus. 18 Primam hæreditatem in tabulis testamenti gerati.

Qua

Quæ vehitur clauſo, 19 latis ſpecularibus antro.
Nil tale exſpectes: emit 20 ſibi. multa videmus
Quæ 21 miſer & frugi non fecit Apicius. hoc tu
Succinctus 22 patria quondam Criſpine papyro?
Hoc precium 23 ſquammæ? potuit fortaſſe minoris
Piſcator, quam piſcis emi, provincia tanti
Vendit agros: ſed maiores Apulia vendit.
Quales tunc epulas ipſum glutiſſe putemus
24 Induperatorem: 25 cum tot ſeſtertia partem
Exiguam, & modicæ ſumptam de margine cœnæ
Purpureus magni 26 ructaret ſcurra Palati,
27 Jam princeps equitum magna qui voce ſolebat
Vendere 28 municipes 29 fracta de merce ſiluros?
30 Incipe Calliope; * licet hic conſidere: non eſt
Cantandum, res vera agitur: narrate 31 puellæ
Pierides: proſit mihi vos dixiſſe puellas.
Cum jam ſemianimum laceraret 32 Flavius orbem
32 Ultimus, & 33 calvo ſerviret Roma Neroni;
Incidit, 34 Hadriaci ſpatium admirabile rhombi
Ante 35 domum Veneris, quam 36 Dorica ſuſtinet Ancon,
Implevitque 37 linus: neque enim minor hæſerat illis,
Quos operit glacies 38 Mæotica, ruptaque tandem
39 Solibus effundit 40 tormentis ad 41 oſtia Ponti
Deſidia tardos, & longo frigore pingues.
Deſtinat hoc monſtrum 42 cymbæ, liniq; magiſter
43 Pontifici ſummo: quis enim 44 proponere talem,
Aut emere auderet? cum plena & littora multo
Delatore forent: diſperſi protinus 45 algæ
Inquilinores agerent cum 46 remige nudo
Non dubitaturi fugitivum dicere piſcem,
Depaſtumque diu vivaria Cæſaris, inde
Elapſum veterem ad dominum debere reverti.
Si quid 47 Palphurio, ſi credimus 47 Armillato,
Quicquid conſpicuum, pulchrumq; ex æquore toto eſt,

19 Feneſtris lectricæ è lap de ſpeculari. 20 In ſuam gulam. 21 Lux rioſiſſimus & omnium potentum alueſſimus gurge. 22 Lib. epiſtolib. 2. frugi cognomen ſi cum Criſpino conferatur. Vide Senec. epiſt. 95. 23 Ægyptiacæ fuit etiam Criſpinus vena ac copia: & papyrus eſt herba paludis, quæ in Ægypto nuſquam naſcitur, ex qua texuntur navigia, funes, regeres, ſtragulæ, veſtes &c. 30 Incipe Calliope. 31 Puellæ Pierides. 32 Domitianum, cujus cæſa ... 33 Extrema & vilſima pars æquabat hunc ſumptum

Criſpini. 26 Adructationem uſque ingurgitaret aulicus parasitus Criſpini. 27 Jam magiſter equitum factus qui. 28 Per municipia, *vel* Ægyptio & centranos utriſque pro, *patria papyro*. in Nilo enim natant, & Alexandriæ venumveniebat in ciſtulis. 29 Fracto vaſe, *vel* ex læna merce ſurreptor. 30 Facere in re rid cul. muſas invocat, qui rem arduam aggreſſurus ſit. * Neque enim opus eſt eis uſurum inſtinctu, tanquam in tranſitu aut fabula; ſed more & cum arte Muſæ ex Pierio monte. hæ aliæ *vel* regione Macedoniæ, & mihi *vel* ob hæc ſtris propitiæ, quod vos dixerim *puellas* eſſe, quæ tamen non poteſſe eſſe verula, ab antiquiſſimis portarem uſque invocatæ. 32 Familiariſſimo uſus. 33 Per omnia vitia Nero alter, calvus inſuper erat. *ſic Autonius*, *Quem dixit calvum ſua Roma Neronem*. 34 In mari Adriatico nutriti & capti. 35 Ædem Veneris. 36 A Græcis condita, quæ Syracuſis advenerat. Dionyſii tyranni lem ſi gientes. 37 Rheda. 38 In Mœoride palude. 39 Solis calore æſtivo. 40 Igniter fluentis prope ſtagnantis. 41 Mœotidis exitus in Pontum Euxinum. 42 Piſcatoriam. 43 Domitiano, qui quæſi Pontifex maximus erat ſacerdotum, quos inſtituerat. Ita hæc vide ſat. 2. v. 112. 44 Venum. 45 Harum et aſſiſſimarum, ut algæ, delatores. 46 Piſcatore pauperes. 47 Conſulari delatori.

Res fisci est, ubicunque natat, 48 donabitur ergo,
49 Ne pereat, jam 50 letifero cedente pruinis
Autumno, jam quartanam 51 sperantibus ægris.
Stridedat deformis hyems, prædamque recentem
Servabat, tamen hic properat, velut urgeat 52 Auster.
Utque 53 lacus superant, ubi quanquam 54 diruta servat
55 Ignem Trojanum, & Testam colit Alba minorem.
Obstitit intranti miratrix turba parumper:
Ut cessit, facili patuerunt cardine valvæ.
Exclusi expectant admissa 56 obsonia 57 patres.
Itur ad 58 Atriden: tunc 59 Picens, accipe, dixit,
Privatis majora focis, 60 genialis agatur
Iste dies, propera stomachum 61 laxare saginis,
Et tua servatum consume in secula rhombum.
Ipse capi voluit, 62 quid apertius? & 63 tamen illi
Surgebant cristæ: *nihil est, quod credere de se*
Non possit, cum laudatur 64 diis æqua potestas.
Sed deerat pisci 65 patinæ mensura: vocantur
Ergo in concilium proceres, quos oderat ille,
In quorum facie 66 miseræ magnæque sedebat
Pallor amicitiæ. primus, 67 clamante Liburno,
68 Currite, jam sedit, 69 rapta properabat abolla
70 Pegasus, attonitæ positus modo villicus urbi.
71 Anne aliud tunc præfecti? quorum optimus atque
Interpres legum sanctissimus: omnia quanquam
Temporibus diris tractanda putabat 72 inermi
Justitia, venit & 73 Crispi jucunda senectus,
Cujus erant mores qualis facundia, mite
Ingenium: maria, ac terras, populosque 74 regenti

48 Quod reperiri non potest, *inquit Piscator*, donabitur libenter & sicco. 49 Fisco per delatores. *Vel* ne corrumpatur & computrescat. 50 Sub fine Autumni morbosi in hyemem vergentis. 51 Timentibus. laborat tamen Ertol. Flavius 17. cap. conjectureri genuinam & propriam verbi significationem, ut sumpiam ægri febres suas in quartanas mutari, quæ, ut Celsus scribit, neminem jugulant. verum non persuadet.

52 Quo fumore, aer calidus ambiens corrumpit pisces & carnes. 53 Ubi jam piscator de majoribus comitatus lacus sub mœnibus Albæ superaverat. 54 A Tullo Hostilio. 55 Ignem perpetuum & inextinctum custodiendum à Trojanis receptum morem hunc Tullus Hostilius Romam transtulit: prodigijs vero motus Albæ reddidit, ubi tamen consecratur Vesta minore cum religione, quam Romæ. 56 Rhombum. 57 Senatores, qui in Albano cum Imperatore. 58 Domitianum Imperatorem Romanorum, ut fuit Agamemnon Græcorum. 59 Piscator ex agro Picæno, qui mari Adriatico adjacet. 60 Lætus, ut natalis quo indulgetur: enim vide 2. Sat. Pers. v. 3. 61 Solvere, evacuare, ut hos delicias capiat; *Vel* laxare, i. e. extendere, his deliciis. 62 Quid apertius, *inquit Poeta* hac adulatione pisca oris? 63 Domitianus tamen tunc ignorauit. 64 Reges & Principes. Domitianus supra omnes alios, qui *Dominus & Deus noster* appellari voluit. 65 Capax piscis integri patina. 66 Imperatoriæ. *Erat enim Dominus non solum magna, sed & callida in pinatasque sævitia*, &c. Suet. Dom. 67 Præcone è Liburnia oriundo in concilium vocante. 68 Ocyus. 69 Veste festinanter arrepta. 70 Ut consulatus laudatissimus præfectus urbi à Vespasiano. 71 Neque enim sub avaro principe Vesp. fuerunt præfecti aliud quam illiberi, qui omni ratione omnia undecunque corradebant, & tamen ex iis Pegasus erat optimus, &c. 72 Debili & languida, principis quippe sævitiam veritus est. 73 Crispus senex jucundus, ut ἀνὴρ μάλ' Ἀλικαρνασσεὺς, ἦς Τελεμάχοιο, *sapientia Lælii*, &c. Vibius Crispus alii hic intelligunt, alii Passienum, utrumque jucundum quidem. Quintilian. l. 10. c. 1. & l. 6. c. 2. Suet. in Nerone. Tacit. ad cujus Annal. 22. l. videas Lipsium pro Passieno, & Torrentium pro Vibio ad nostrum hunc. 74 Imperatori.

Quis

Quis comes utilior, si 75 clade, & peste sub illa
S. vitiam damnare, & honestum afferre liceret
Consilium? sed *Quid violentius aure tyranni?*
Cum quo 76 de pluviis, aut æstibus, aut nimboso
Vere locuturi fatum pendebat amici.
Ille igitur *nunquam direxit brachia contra*
77 *Torrentem*, nec civis erat, qui libera posset
Verba animi proferre, & vitam impendere vero.
Sic multas hyemes, atque 78 octogesima vidit.
Solstitia, 79 his armis, illa quoque tutus in aula.
Proximus ejusdem properabat Acilius ævi
Cum 80 juvene indigno, quem mors tam sæva maneret,
Et domini gladiis jam designata: *sed olim*
Prodigio par est in nobilitate senectus.
Unde fit, ut malim 81 fraterculus esse gigantum.
82 Profuit ergo nihil misero, quod comminus 83 ursos
Figebat Numidas, 84 Albana nudus arena
Venator: quis enim jam non intelligat artes
Patritias? quis priscum illud miretur 85 acumen
Brute tuum? *Facile est* 86 *barbatu imponere regi.*
87 Nec melior vultu quamvis ignobilis ibat
88 Rubrius, 89 offensæ veteris reus, atque tacendæ:
Et tamen 90 improbior 91 Satyram scribente cinædo.
92 Montani quoque venter adest abdomine tardus
Et 93 matutino sudans Crispinus 94 amomo,
95 Quantum vix redolent duo funera. sævior illo
96 Pompejus tenui 97 jugulos aperire susurro.
Et, qui 98 vulturibus servabat viscera Dacis,
99 Fuscus, 1 marmorea meditatus prælia villa,
Et cum mortifero prudens 2 Vejento 3 Catullo,

75 Domitiano. 76 De rebus injucundis utcunque levibus loqui, periculosum & lethale erat 77 *Metaphor.* impetuosam Domitiani violentiam. 78 Æstiva & brumalia, i.e. octoginta annos. 79 His cautis artibus. 80 Filio Domitio, *ut nonnulli autumant, ne t men constat, fuit fuerit iste juvenis.* 81 Ignobilis, obscurus, ut filii terræ. Gigas n. à γῆ & γίγνομαι. 82 Juvenil profuit simulata stultitia. 83 Leones, neque enim habet ficta & arida Numidia ursos, qui frigidis gaudent, teste Plinio, lib. 8. c. 36. ed & Romani eteris rudes ex Africa advectos leones obvia & nota voce *ursos* dixere. ide Lipsi. 2. Elector. c. 4. 84 Thearro in Albano, ubi quotannis Domitianus quinquatria Minervæ celebrans feras conficiendas exhibuit. 85 Qui cum videres inter alios nobiles etiam fratrem tuum occidi, simulata stoliditate effugisti crudeliratem avunculi tui Tarquinii Superbi. 86 Prisco, rudi, & simplici, non Domitiano æque. 87 Nec lætior, æque pallidus licet non æque nobilis. 88 Rubrius Gallus. 89 Quod Tibiam in puertitia corruperat, *ut quidam volunt, & videtur ex sequentibus.* 90 Maledicentior castigator, *vel* nequior. 91 Nerone, qui probroso carmine lacera it Quintianum, ut mollem & effœminatum. Tacit. Annal. 15. 92 Montanus Curtius ventricosus. 93 Quo singulo mane ungitur, *vel* quod sub sole matutino, id est, oriente nascitur. 94 Unguento ex floribus amomi. 95 Quantum impenditur funeribus divorum divitum. seu respicias odores funeri impensos ad fœtorem ustrinæ emendandum, seu aromata ad corpora perungenda, vel ossibus & cineribus misceudi. 96 Pompejus Rufus sævior aperire, *Hellenismus.* 97 Jugulare reos tecta delatione. 98 Avibus cadavera vorantibus, imo præsagientibus. 99 Cornelius Fuscus à Domitiano præfectus prætorio milites contra Dacos, à quibus magna accepta clade occisus est. 1 Inexercitatus & imperitus à deliciis & otiosa armorum meditatione ad bellum profectus. 2 Fabritius Vejento, & ——— 3 ——— Catullus Messalinus. Cujus ingenio sævo & malum cæcitatis additum. Qui à Domitiano, sæpius non secus ac cæca & invovida feruntur, in optimum quemque torquebatur. Plin. epist. 22. l. 4.

4 Nempe cæcus, & tamen amavit quod non viderat. 5 A ponte in quo sedent lippi mendicantes, nequitiam effrontem tulisse videtur, dignior sane ponte quam aula principis. 6 Assecla & consiliarius principis. 7 Qui mendicaret à curru, prævectis cibum Aricinum in Appia via ubi sedent mendici: 8 Verba, preces, oscula ipsa. 9 Quam hic Catullus. 10 Quas tamen non videbat. 11 Gladiatoris è Cilicia, Asiæ minoris regione, *Turcomania*, vel more Cilicis armati.

Qui nunquam 4 visæ flagrabat amore puellæ, 114
Grande, & conspicuum nostro quoque tempore monstrum.
Cæcus adulator, dirusque 5 à ponte 6 satelles,
Dignus 7 Aricinos qui mendicaret ad axes,
Blandaque devexæ jactaret 8 basia rhedæ.
Nemo 9 magis rhombum stupuit, nam plurima dixit
In læ vum conversus: at illi dextra jacebat 120
Bellua. sic 10 pugnas 11 Cilicis laudabat, & ictus,
Et 12 pægma, & pueros 13 inde ad velaria raptos.
Non cedit Vejento, sed ut 14 fanaticus 15 œstro
Percussus 16 Bellona tuo divinat, &, ingens
Omen habes, inquit, magni clarique triumphi. 125
Regem aliquem capies, aut de 17 temone Britanno
Excidet 18 Arviragus, peregrinæ est bellua; cernis
Erectas in terga 19 sudes? hoc defuit unum
Fabritio, patriam ut rhombi memoraret, & annos.
20 Quidnam igitur censes? conciditur? ablit ab illo 130
Dedecus hoc, Montanus ait; testa alta paretur,
Quæ tenui 21 muro spatiosum colligat orbem:
22 Debetur magnus patinæ, subitusque Prometheus.
Argillam, atque rotam citius properate: sed ex hoc
Tempore jam Cæsar figuli tua castra sequantur. 135
Vicit digna viro sententia. noverat ille
Luxuriam 23 imperii veterem, 24 nocteſque Neronis
Jam medias, 25 aliamque famem, cum pulmo 26 Falerno
Arderet. nulli major fuit 27 usus edendi
Tempestate mea. 28 Circeis nata forent, an 140
29 Lucrinum ad saxum, 30 Rutu pinove edita fundo
Ostrea, callebat primo deprendere morsu,
Et semel aspecti litus dicebat 31 echini.
Surgitur, & misso proceres exire jubentur
Concilio, quos Albanam 32 dux magnus in arcem 145
Traxerat attonitos, & festinare coactos,

12 Ea arte fabricarum ut per se surgeret, & in sublime crescret J. C. Scal. l. Poet. 21. vide quæ ad Martial. epigr. 2. lib. spectac. 13. Ab hoc pægmate in alta theatri velamina. videtur repræsentatus fuisse Ganymedes ab aquila raptus. 14 Numine afflatus, ut Minervæ sacerdotes. 15 Propr e insectum est quod & rabanus & asilus appellatur, aumenta vexans & in fugam atque furorem agens. sumitur pro furoris stimulo à numine incusso. 16 O Minerva bellipotens dea. 17 Curru aut imperio. 18 Rex Britannorum. 19 Spinas, pinnas. *Catachresis.* 20 An itaque, *inquis Imperator*, concidendum in frusta censes piscem? 21 Circuitu laterum. 22 Opus est perito aliquo figulo, qualis fuit Prometheus, qui homines è luto fingere dicitur. 23 Imperatorum. 24 Epulas Neronis, de media die in mediam noctem protractas. 25 Incitamenta stomachum reficientia & appetitum procurantia. 26 Ardente vino & è Falerno monte. 27 Peritia in ciborum delectu. 28 Rupibus ad montem Circeum in litore Campaniæ. 29 Scopulus in lacu Lucrino. 30 Promontorium & littus à Rutupis oppido Cantiorum in Britannia dictum. Ang. *Richborow.* 31 Pisces, marini è genere cancrorum. 32 Imperator Domitianus.

33 Tanquam de Cattis aliquid * corvisq; 34 Sicambris
Dicturus: tanquam diversis partibus orbis
35 Anxia 36 præcipiti venisset epistola 37 penna
Atque utinam his potius nugis tota illa dedisset
Tempora sævitiæ, 37 claras quibus abstulit urbi
37 Illustresque animas impune, & 38 vindice nullo.
39 Sed periit, postquam cerdonibus esse timendus
Cœperat: hoc nocuit 40 Lamiarum cæde madenti.

33 Tanquam consulturus de expeditione al quas in Germanos. unam autem suscepit sponte in cartor; alteram necessario * Cattis, hic de crine ut

in Sarmatas, legione cum legato simul cæsa. Suet. Domitian 6. c. repomnt qui iam, sed torte, τὸν ἔμπαν δοκὸν. Neque enim hic Sat. 13. aut epigram. 3. Martial. sed de terrore è feroci populo. 34 populis item Germaniæ, qui hodie Gue drienſ s dicuntur, al. Franck n. 35 anxietatis index, vel anxios reddens. 36 Subito vel tristi nuntio, hoc enim signi ficat pennata epistola, ut contra laureata lætitiam. a 37 de avibus literas gestantibus, nihil ad rem. alii ad veredarios respiciunt, qui pennam in capite; ettabant velocitatis symbolum, vel, ut transfert Aristides, ὑπ παρεσι ασπερ υπὸ πτηνὸν φερομένη in Panegyrico Romæ καὶ πτηνοεδεσι συνεχῶς ἐφοίτων θεοὶ τε πανοσωρεῖν ἐκείνην φράζοντες. Plutarch in Galba. 37 Viros nobiles. 38 Nemine nobilium vindictam ausо. verum quum in ignobiles crudelitatem exercere cœpit, ab iis occisus est. 39 cæsa in plebem exitio fuit Dominano madenti cæde ——— 40 ——— Nobilium, inter quos & Ælium Lamiam nobilissimæ familiæ virum interfecit.

SATYRA V.

Parasitum à cœnis divitum dehortatur, in quibus contemptim, misere & contumelioſe tractato non liceat frui nedum tangere delicias, quæ ipsis divitibus opponuntur, vide Luciani epist. ἰσὼ χορὸν χαίρειν.

SI te propositi nondum pudet atq; eadem est mens,
Ut bona summa putes, aliena vivere quadra:
Si potes illa pati, quæ nec 1 Sarmentus iniquas
Cæsaris ad mensas, nec vilis 2 Galba tulisset;
3 Quamvis jurato metuam tibi credere testi.
4 *Ventre nihil novi frugalius*: 5 hoc tamen ipsum
Defecisse puta, quod inani sufficit alvo. (pars
6 Nulla 7 crepido vacat? nusquam pons & 8 tegetis
Dimidia brevior? 9 tantine injuria cœnæ?
Tam 10 jejuna fames? cum 11 possis honestius illic

1 Equos Romanos, scurra nobilis, Cæsaris Augusti tempore. de quo Horat. 5. Sat. 1. lib.
2 Alter scurra Cæsaris. 3 Licet jure se nec p dere

propositi abiecti, nec rædere harum injuriarum, credere tamen nolim. 4 aqua ve itris parvo contenta est. 5 Finge tamen illud parvum non supperere. 6 Nulla caverna, nullus pons vacat, ubi libere potius mendicem quam æque miseram istam agas serviliter adulando? 7 Proprie litoris vel ripæ ora, quam aquam aquas alluit: hic locus eminens vel caverna in muro seu ripa, ubi sedent mendici, ut in pontibus. 8 Minor pars tegetis, qua mendici se tegunt. Sat. 9. *Alegete & tunico.* 9 Tantine æstimas cœnam illam, qua tot injurias pateris? 10 Tantine cœna unde ieiunus surgis? *vel* Tantine cœnam æstimas, ut ob illam has patiare injurias? 11 Alii legant *posſis*, ut constet carmen.

Et

Qui nunquam 4 visæ flagrabat amore puellæ, 114
Grande, & conspicuum nostro quoque tempore monstrum.
Cæcus adulator, dirusque 5 à ponte 6 satelles,
Dignus 7 Aricinos qui mendicaret ad axes,
Blandaque devexæ jactaret 8 basia rhedæ.
Nemo 9 magis rhombum stupuit, nam plurima dixit
In lævum conversus: at illi dextra jacebat 120
Bellua. sic 10 pugnas 11 Cilicis laudabat, & ictus,
Et 12 pægma, & pueros 13 inde ad velaria raptos.
Non cedit Vejento, sed ut 14 fanaticus 15 œstro
Percussus 16 Bellona tuo divinat, &, ingens
Omen habes, inquit, magni clarique triumphi. 125
Regem aliquem capies, aut de 17 temone Britanno
Excidet 18 Arviragus, peregrinæ est bellua; cernis
Erectas in terga 19 sudes? hoc defuit unum
Fabritio, patriam ut rhombi memoraret, & annos.
20 Quidnam igitur censes? conciditur? abiit ab illo 130
Dedecus hoc, Montanus ait; testa alta paretur,
Quæ tenui 21 muro spatiosum colligat orbem:
22 Debetur magnus patinæ, subitusque Prometheus.
Argillam, atque rotam citius properate: sed ex hoc
Tempore jam Cæsar figuli tua castra sequantur. 135
Vicit digna viro sententia. noverat ille
Luxuriam 23 imperii veterem, 24 noctesque Neronis
Jam medias, 25 allamque famem, cum pulmo 26 Falerno
Arderet. nulli major fuit 27 usus edendi
Tempestate mea. 28 Circeis nata forent, an 140
29 Lucrinum ad saxum, 30 Rutu pinove edita fundo
Ostrea, callebat primo deprendere morsu,
Et semel aspecti litus dicebat 31 echini.
Surgitur, & misso proceres exire jubentur
Concilio, quos Albanam 32 dux magnus in arcem 145
Traxerat attonitos, & festinare coactos,

4 Nempe cæcus, & tamen amavit quod non viderat. 5 A ponte in quo sedent ripem mendicantes, nequitium effrontem fuisse videtur, dignior sane ponte quam aula principis. 6 Assecla & consiliarius principis. 7 Qui mendicaret à curru, præterfectis cibum Aricinum in Appia via ubi sedent mendici: 8 Verba, preces, osculæ ipsa. 9 Quam hic Catullus. 10 Quas tamen non videbat. 11 Gladiatoris è Cilicia, Asiæ minoris regione, Turcomania, vel more Cilicis armati.

12 Ea arte fabricarum ut per se surgeret, & in sublime crescret J. C. Scal. l. Poet. 2. vide quæ ad Martial. epigr. 2. lib. spectac. 13. Ab hoc pægmate in alta theatri velamina. videtur repræsentatus fuisse Ganymedes ab aquila raptus. 14 Numine afflatus, ut Minervæ sacerdotes. 15 Propr e insectum est quod & rabanus & asilus appellatur, armenta vexans & in fugam atque furorem agens. sumitur pro furoris stimulo à numine incusso. 16 O Minerva bellipotens dea. 17 Curru aut imperio. 18 Rex Britannorum. 19 Spinas, pinnas. Catachresis. 20 An itaque, inquit Imperator, concidendum in frusta censes piscem? 21 Circuitu laterum. 22 Opus est perito aliquo figulo, qualis fuit Prometheus, qui homines è luto fingisse dicitur. 23 Imperatorum. 24 Epulas Neronis, de media die in mediam noctem protractas. 25 Incitamenta stomachum reficientia & appetitum procurantia. 26 Ardente vino & è Falerno monte. 27 Peritia in ciborum delectu. 28 Rupibus ad montem Circeum in litore Campaniæ. 29 Scopulum in lacu Lucrino. 30 Promontorium & litus à Rutupis oppido Cantiorum in Britannia dictum. Ang. Richborow. 31 Piscis, marini è genere cancrorum. 32 Imperator Domitianus.

33 Tanquam de Cattis aliquid * corviſq; 34 Sicambris
Dicturus: tanquam diverſis partibus orbis
35 Anxia 36 præcipiti veniſſet epiſtola 37 penna
Atque utinam his potius nugis tota illa dediſſet
Tempora ſævitiæ, 37 claras quibus abſtulit urbi
37 Illuſtreſque animas impune, & 38 vindice nullo.
39 Sed periit, poſtquam cerdonibus eſſe timendus
Cœperat: hoc nocuit 40 Lamiarum cæde madenti.

33 Tanquam conſulturus de expeditione al qua in Germanos. unam autem ſuſcepit ſponte in carcere, alteram neceſſario * Cattis, hic de crine ut in Sarmatas, legione cum legato ſimul cæſa. Suet. Domitian 6. c. reponunt qui iam, ſed torte, τὴν ἐμοὶ δόκην. Neque enim hic Sat. 13. aut epigram. 3. Martial. ſed de terrore è feroci populo. 34 populis item Germaniæ, qui hodie *Gue driens* dicuntur, *al. Franck.* 35 anxia erariis index, vel anxios reddens. 36 Subito vel triſti nuntio, hoc enim ſigni ficat pennata epiſtola, ut contra laureata lætitiam. *a.* 37 de avibus literas geſtantibus, nihil ad rem. *alii* ad veredarios reſpiciunt, qui pennam in capite geſtabant velocitatis ſymbolum, vel, ut tranſfert Ariſtides, *ἡ παρὰ τὰ ἀσπερ ὑπὸ πτηνῶν φερομένη* in Panegyrico Romæ καὶ *πτηνοῖσιν συνεχῶς ἐφίπτευ δεῖ τε προσωπεῖν ἐκείνη φοβουλίς*. Plutarch in Galba. 37 Viros nobiles. 38 Nemine nobilium vindictam auſo. Verum quum in ignobiles crudeliratem exercere cœpit, ab iis occiſus eſt. 39 ævitia in plebem exitio fuit Dominano madenti cæde ——— 40 ——— Nobilium, inter quos & Ælium Lamiam nobiliſſimæ familiæ virum interfecit.

SATYRA V.

Paraſitum à cœnis divitum dehortatur, in quibus contemptim, miſere & contumelioſe tractato non liceat frui nedum tangere delicias, quæ ipſis divitibus opponuntur, vide Luciani epiſt. ἐγὼ χρῆν χαίρειν.

SI te propoſiti nondum pudet atq; eadem eſt mens,
Ut bona ſumma putes, aliena vivere quadra:
Si potes illa pati, quæ nec 1 Sarmentus iniquas
Cæſaris ad menſas, nec vilis 2 Galba tuliſſet;
3 Quamvis jurato metuam tibi credere teſti.
4 *Ventre nihil novi frugalius*: ſ hoc tamen ipſum
Defeciſſe puta, quod inani ſufficit alvo. (pars
6 Nulla 7 crepido vacat? nuſquam pons & 8 tegetis
Dimidia brevior? 9 tantine injuria cœnæ?
Tam 10 jejuna fames? cum 11 poſſis honeſtius illic

1 Eques Romanus, ſcurra nobilis, Cæſaris Auguſti tempore. de quo Horat. 5. Sat. 1. lib. 2 Alter ſcurra Cæſaris. 3 Licet jures te nec prodere

pro, olim abjecti, nec reddere harum injuriarum, credere tamen nolim. 4 *ventre* ſatis parvo contenta eſt. 5 Finge tamen illud parvum non ſupperere. 6 Nulla caverna, nullus pons vacat, ubi libere potius mendices, quam æque miſeram vitam agas ſerviliter adulando? 7 Proprie litoris vel ripæ ora, quam aquam aqua alluit: hic locus eminens vel caverna in muro ceu ripa, ubi ſedent mendici, ut in pontibus. 8 Minor pars tegeris, qua mendici ſe tegunt. Sat. 9. *Atregete & tuguo.* 9 Tantine æſtimas cœnam illam, qua tot injurias pateris? 10 Tantine cœna unde jejunus ſurgis? *vel* Tantine cœnam æſtimas, ut ob illam has patiare injurias? 11 Alii legant *poſſis*, ut conſtet carmen.

Et

12 Frigore horrere. 13 Sordidum canimum panem è farre. * *A males meate.* 14 Imputat tibi satisfactum & relatum. *Imputare* Suetonio, Tacito nostro, Plinio, Quintiliano aliisque inferioris ævi autoribus valet, *Postulata eid fibi gratia* apponi. Tacitus eadem mente usu pavit vocem *Facere* An. 5. 15 Dives patronus. 16 Te. 17 Ut sit qui tertiam culcitram suppleat in lecto quo discumbitur ad cœnam. 18 Cœnemus, sic Chremes Terentianus. *Dionysia hic sunt, hodie apud me sies volo.* 19 Est tibi jam tuorum votorum summa. 20 Tu habes amplam mercedem officiorum, quod toties summo mane & intempestivo abruperis somnum, ut patronum salutes, & comiteris ipsum alios salutaturum, infra v. 75. & Martial. l. 3. epig. 36. *Ea. Ille gerit personæ.* 21 Lig. vitium vel calceorum ansas non ligare. 22 Ne reliqui clientes circumstantes salutent patronum, nec dum tu veneris. 23 Diluculo, dubia luce. 24 Ipsa nocte. 25 Quia polo vicinioris. 26 Plaustra septentrionalia signi ursam majorem insequentis. * Strophylacis. 27 Asi dore recens lana & liquorem quali sitiet, vel præparanda & imbuenda vino, quo melius sumat purpuram, vinum tamen hoc non imbibat. 28 Temulentum, insanum, instar Corybantis Cybeles sacerdotis caput rotantem. 29 Et convivia proludia sunt pugnæ. * Non vino tantum, sed & poculo. 30 Cruentata. 31 Clientes parasiti. 32 Fictili è Sagunto in Hispania. 33 Patronus contra. 34 Antiquo autem quasi enim Romani erant intonsi, sorte Lucilium Opimium inunxit, quo consule diffusa suavitas, quæ in decentissimum annum servata fuerant. 35 Sex. Julio Cæsare & M. Philippo Coss. movebatur bellum cum sociis, quos civitate donare contendebat Livius Drusus. Loc. Flor. l. 3. c. 17. hoc autem anno optimum diffusum est vinum. 36 Laborantis cordis dolore, vel stomachi vitio ab humore acri vellicante & rodente, cui medicina datur vino. 37 Vinum Albanum. 38 Montibus juxta Setiam oppid. Campaniæ. 39 Gypsatis picatisque amphoris à Cervicibus affixa erant pittacia cum inscriptione ubi natum sit vinum, & quo consule condirum. 40 Vetustas. 41 Mucore & situ. 42 Vasi fictilis; quo vinum condiri & servabatur. 43 Parcus, & Helv. Priscus genere ipsius (de quorum studio liberalis & constantia lege Suetonium & Tacitum in Nerone) libertatis studio & odio tyrannidis celebrabant solemnem memoriam.

44 Brutorum, & Cassi natalibus. 45 Ipse capaces
46 Heliadum crustas, 47 & inæquales beryllos
48 Virro tenet phialas: tibi non committitur aurum,
Vel si quando datur, custos affixus ibidem,
Qui numeret gemmas, 49 ungueſque obſervet acutos.
50 Da veniam, præclara illic laudatur iaſpis.
Nam Virro (ut multi) gemmas ad pocula transfert
51 A digitis, quas in 52 vaginæ fronte ſolebat
Ponere zelotypo 53 juvenis 54 prælatus 55 Hiarbæ.
Tu 56 Beneventani ſutoris nomen habentem
Siccabis calicem naſorum quattuor, ac jam
Quaſſatum, & 57 rupto poſcentem ſulfura vitro.
Si ſtomachus domini fervet vinoque ciboque,
Frigidior Geticis petitur 58 decocta pruinis.
Non eadem 59 vobis poni modo vina querebar:
Vos aliam potatis aquam. tibi pocula 60 curſor
Getulus dabit, aut nigri manus 61 oſſea Mauri,
Et cui per mediam nolis occurrere noctem,
Clivoſæ veheris dum per 62 monumenta Latinæ.
63 Flos Aſiæ ante ipſum, pretio majore paratus
Quam fuit & Tulli cenſus pugnacis, & 64 Anci,
Et ne te teneam, 65 Romanorum omnia regum
Frivola. quod cum ita ſit, tu 66 Getulum Ganymedem
Reſpice, cum ſities: neſcit tot millibus emptus
Pauperibus miſcere puer. ſed forma, ſed ætas
Digna 67 ſupercilio. quando ad te pervenit ille?
Quando vocatus adeſt 68 calidæ, gelidæque miniſter?
Quippe indignatur veteri parere clienti,
Quodque aliquid poſcas & quod ſe ſtante recumbas.
Maxima quæq; domus ſervis eſt plena ſuperbis.
Ecce alius quanto porrexit murmure panem,
69 Vix fractum, ſolidæ jam mucida fruſta 70 farinæ,
Quæ genuinum agitent, non admittentia morſum;
Sed tener & niveus, mollique ſiligine factus
Servatur domino. dextram cohibere memento:

44 Junii Br. qui Tarquinium expulit, & 13. Junii Br. & Caſſii, qui Cæſarem confoderunt. floribus autem coronari convivabantur veteres, vide cauſam in notis ad Senecæ Thyeſt. verſ. 944.
45 Ipſe Virro, id eſt, patronus diveſ.
46 Phialæ ex electro aquis indurato è gummi & lachrymis Heliadum Thaeontis ſororum in alnos, ſive, ut alii fabulantur, in populos verſarum.
47 Aureas phialas eſperas Beryllis ſexangula forma politis ad ſplendoris repercuſſionem.

Plin. l. 37. c. 5. 48 Servus, qui manus tuas obſerver. 49 Tuos ungues aduncos ne quid abradas. 50 Nec injuria, namque. 51 Ex annuli. 52 Mamibr'o eius. 53 Æneas, cujus *ſtellatus lapide ſolvia Enſis erat*, Virg. 4 Æneid. 54 Ab Eliſa. 55 Regi Lybiæ. 56 Virreum calicem quam oſtrina velut naſus habentem, qualem habuit ſutor Beneventanus Vatinius, à quo calices ejuſmodi vitrei dicti ſunt Vatiniani. vide quæ ad Martial. ep. 69. lib. 14. 57 Rupta enim vitrea ſulphuratis permutabantur. vide quæ ad Martial. epigr. 42 lib. 1. 58 Aqua decocta & vitris demiſſa in nives, ut refrigeretur. Plin. lib. 21. c. 3. Neronis inventum. Sueton. Ner. 48. cap. *vel* ſimpliciter nivis. Scythicæ æmula. 59 Clientibus, paraſitis. *Emphatice.* 60 Fuſcus è Nuandia curſor. *Alacoaj.* 61 Macilenta & ſine pulpa. 62 Vide Satyr. in calce. 63 Pocillator formoſus, pinceerna ex Aſia, qualis levi raptus Ganymedes. 64 Tertii & quarti regum Romanorum. 65 Cenſilia & ſupell. Romanorum regum interiora ſunt hujus pueri precio. 66 Ironice contraria miſcet, ut ſæpe. 67 Faſtu ut te contemnat. 68 Aquæ. 69 Qui ita vetuſtate induruit, ut vix fragi poſſit. 70 Panis ex farina.

71 Dispensatoris panis, ex ἰερὸς, panis, & τηρέω, video. cujus reverentiam care sis ne violes, ausus panem domino coctum sumere. 72 *Sanctè*, 73 Artopten. 74 Deonere panem illum candidum. * Ait artopres. 75 Pane. Metonymia continentis. 76 *Clientis murmurantis verba.* 77 Media nocte. 78 Collem Romæ ventis expositum. 79 Aer. 80 Implear. 81 Condita & circumdata herbis delicatis. 82 Alterius deorsum in mensam aspiciat. 83 Semipleno. 84 E marini cancri specie. 85 Ovis suis, vel quibus corditur. 86 Nuda & jejuna instar cœnæ feralis. 87 Oleo optimo ex agro Venafrano in Campania. 88 Languens, flaccidus. 89 Ita se ferret odorem olei vilissimi, qui daberetur lucernis, quali ungebatur *frondatrix Natta Horat.* & videtur alludere ad illud in Demosthenem ἰατρὸν ὄζειν. 90 Patinis ligneis. 91 Naviculæ à Canna, vel dolliolum, à cannis acuminatum forma pyramidali. 92 Afrorum à Micipsa rege 93 Navi. 94 Cum Numida aliquo vel Afro, *e Bocchara rege Mauror. m dc. ominat.* 9 Cujus odorem terrum non ferunt serpentes. * *Afris* legit Jan. Rutgersius var. lect. l. 2, c. 17. Horat. l. 2. Sat. ult. *velut illi Canidia adflata venenis aurit.* Et ode. *Nec Mauris animum mitior aut gaibus.* 96 Insula in mari Ligustico. 97 Rupes juxta Taurominium oppidum Siciliæ. 98 Exhaustum, exinanitum. 99 Piscatore quo is è macello. 1 Mariæ 2 In mari Tyrrheno id est, intero. 3 Piscibus instruit focum & culinam nostram. 4 Pisces, quos emptos herediperæ orbis donent. 5 Mulier quæ pisces venditat, ——— *vel*, divisorba, quæ datos ab herediperis pisces vendit. 6 Æolio antro: & pennas *ex figmento Poet. malitiosis Notis evolatilis.* Ovid. 1. Met. ut *Æolio carcere.* Io. Sacrov. 120 ex Virg. l. Æneid *clauso ventorum carcere.* 7 Piscatores cum linis & retibus. 8 Vortices in fretto inter Siciliam & Italiam. 9 Ejusdem formæ & generis, quam cum colubro coire ferunt, ut & muræanam.

Salva sit 71 artoptæ reverentia: finge tamen tē
72 Improbulum, 73 superest illic qui 74 ponere cogat
* Vin' tu consuetis audax convlva 75 canistris
Impleri, panisque tui noviste colorem? 75
76 Scilicet hoc fuerat propter quod sæpe 77 relicta
Conjuge, per montem adversum, 78 gelidasque cucurri
Esquilias, fremeret sæva cum grandine vernus
79 Juppiter, & multo stillaret penula nimbo.
Aspice quam longo 80 distendat pectore lancem, 80
Quæ fertur domino squilla, & quibus undiq; 81 septa
Asparagis, qua 82 delphinis convivia cauda,
Cum venit excelsi manibus sublata ministri.
Sed tibi dimidio 83 constrictus 84 gammarus 85 ovo
Ponitur exigua 86 feralis cœna patella. 85
Ipse 87 Venafrano piscem perfundit: at hic, qui
88 Pallidus offertur misere tibi caulis, 89 olebit
Laternam: illud enim vestris datur 90 alveolis, quod
91 Canna 92 Micipsarum 93 prora subvexit acuta;
Propter quod Romæ eum 94 Bocchare nemo lavatur, 90
95 Quod tutos etiam facit à serpentibus * atris.
Mullus erit do nino, quem misit 96 Corsica, vel quæ
97 Taurò ninitanæ rupes; quando omne 98 peractū est,
Et jam defecit nostrum mare, dum gula sævit
Retibus assiduis penitus scrutante 99 macello 95
1 Proxi na, 2 nec patitur Tyrrhenum crescere piscem.
3 Instruit ergo focum provincia, sumitur illinc
4 Quod captator emat Lenas, 5 Aurelia vendat.
Virroni murænа datur, quæ maxima venit
Gurgite de Siculo: nam dum se continet Auster, 100
Dum sedet, & siccat madidas in 6 carcere pennas,
Contemnunt mediam temeraria 7 lina 8 Charybdim.
Vos anguilla manet longæ 9 cognata colubræ,

Aut

Aut 10 glacie aſperſus maculis 11 Tiberinus, & ipſe
Vernula riparum pinguis * torrente cloaca,
Et ſolitus mediæ 12 cryptam penetrare Suburræ.
13 Ipſi pauca velim, facilem ſi præbeat aurem.
Nemo petit, modicis 14 quæ mittebantur amicis
A 15 Seneca, quæ 16 Piſo bonus, quæ * Cotta ſolebat
Largiri. namque & 17 titulis, & faſcibus olim
Major habebatur donandi gloria. Solum
Poſcimus, ut cœnes civiliter: hoc face, & eſto:
Eſto (ut nunc multi) dives tibi, pauper amicis.
Anſeris ante ipſum magni 18 jecur, anſeribus par
19 Altilis, & 20 flavi 21 dignus ferro Meleagri
Fumat 22 aper, poſt hunc raduntur tubera, ſi ver
Tunc erit, & facient 23 optata tonitrua cœnas
Majores. tibi habe frumentum, 24 Aledius inquit,
25 O Libye, diſjunge boves, dum tubera mittas.
26 Structorem interea, ne qua 27 indignatio deſit,
Saltantem ſpectas, 28 & Chironomonta 29 volanti
Cultello, donec peragat 30 dictata magiſtri
Omnia. 31 nec minimo ſane diſcrimine refert
Quo geſtu lepores, & quo gallina fecetur.
Duceris planta, velut ictus ab Hercule 32 Cacus,
Et ponere foris, ſi quid tentaveris unquam
Hiſcere 33 tanquam habeas tria nomina. quando propinat
Virro tibi, ſumitque tuis contacta labellis
Pocula? quis veſtrum temerarius uſque adeo, quis
Perditus, ut *dicat regi, bibe? plurima ſunt, quæ*
Non audent 34 homines pertuſa dicere læna.
35 Quadringenta tibi ſi quis deus, aut 36 ſimilis diis
Et melior 37 ſatis donaret, 28 homuncio, quantus
Ex nihilo fieres! quantus Virronis amicus!

10 Maculoſus, cui dorſum ex albo cæruleum eſt, venter candidus nigris maculis conſpersus qui rotæ deterioris eſt, melioris *Lanx*.
11 Prædatores Tiberis in Nare fluvio piſces, quam in Tyberi. Galen.
Μεί τροφε.
* *Turpate* leg. ad improbat Jan. Rutgersius. var. lect. l. 2. 17. 12 Cavernas & meatus ſubterraneos, per quos fordes è Suburra, & tota urbe deflunt in iberim.
15 Ironi, patrono divitis & avaro. 14 Quæ ſalia munera. 15 Amico Sen. Neroni præceptore, optimo & ſanctiſſimo virorum. 16 Piſo ad hunc ius & * Aurelius Cotta titii liberales. 17 Munificentia & liberalitatem exercere aut ad majorem habebat gloriam quam titulis nobilitatis ſplendere aut magiſtratus & dignitates adipiſci. 18 Jecur, laſſe, ficu & carica fartum. vide Martialem epigr. 58 lib. 13. 19 Altilia vel alas. 20 Formoſi vel rubricomi. 21 Non minor apro Calydonio, quem occidit Meleager. 22 In eger appetitus fumat. 23 Lumoſis optata, to it uis enim tubera naſcuntur e proſe. l. 1. 5. l. cap. 24 Cuoſu quidam. 25 O Africa ne exercias terram ad frugas, modo mittas tubera. 26 Carpto e mercide anyr. verſ. 16. 27 Ne qui indignationis cauſa tibi deſit. 28 Manibus geſticulante artificioſe. 29 Agiliter perfato. 30 Incidendo ſerculo ut docuit magiſter Tripherus ſatyr. 11. verſ. 147. 31 Ironice. 32 Gigas qui boves Herculis abegerat, quem Hercules pedibus ex antro protraxit. Virg. 8. Æn. 33 Tanquam ſis nobilis, ingenuus Romanus liberque, ut eſt, prænomen, nomen, cognomen. *vide Poliam num.* 31. & *Miſcell.* 34 Pauperes, quibus detrita ſit & lacera chlamys. *τὸ γὰρ πενίᾳ δεδημένον ἔοικεν ἢ γλῶσσα*, ut inquit Theognis. 35 Seſterti. i. e. centum equeſtres; noſtræ monetæ 7 fl. 15 l. b. 36 Heros vel homo beneficus. 37 Quam tua fata. 38 Tam prius homuncio vilis, quanto mox fores in precio apud ipſum?

39 *Imperavet ſi vilibri dives his verbis.* 40 *Quis Poeta hoc nummis præſtat, non homini.* 41 Virronis dominus & rex. 42 Si orbus, nullus tibi filius ſit. ex quinto Æneidos uſurpat hæc Didonis verba: *Si quis mihi Parvulus aula Luderet Æneas.* 43 Tibi charior quam Virro captator dives. 44 Uxor. 45 Loquacei puericia, i. e. pueris delectari videbitur, quos tamen nullos oprat. Metaph. 46 Levia tamen

39 Da Trebio, poma ad Trebium, vis frater ab iſtis 135
Ilibus? 40 *ô nummi vobis hunc præſtat honorem,*
Vos eſtis fratres, dominus tamen, 41 & domini rex
Si vis tu fieri, 42 nullus tibi parvulus aula
Luſerit Æneas, nec filia dulcior 43 illo. 139
Jucundum & charum ſterilis facit uxor amicum.
Sed tua nunc 44 Micale pariat licet, & pueros tres
In gremium patris fundat: ſimul ipſe loquaci
Gaudebit 45 nido, 46 viridem thoraca jubebit
Afferri, minimaſque nuces, aſſemque 47 rogatum,
Ad menſam quoties 48 paraſitus venerit infans. 145
Vilibus 49 ancipites fungi ponentur amicis,
Boletus domino, ſed qualem 50 Claudius edit,
Ante 51 illum uxoris, poſt quem nil amplius edit,
Virro ſibi, & reliquis 52 Virronibus illa jubebit
Poma dari, quorum ſolo paſcaris odore, 150
53 Qualia perpetuus Phæacum autumnus habebat,
Credere quæ poſſit ſurrepta 54 ſororibus Afris.
Tu 55 ſcabie frueris mali, quod in aggere rodit,
56 Qui tegitur parmâ & galeâ, metuenſque flagelli
Diſcit 57 ab hirſuto jaculum torquere Capella. 155
Forſitan impenſæ Virronem parcere credas:
Hoc agit, ut doleas. nam * quæ comœdia? mimus
Quis melior plorante gulâ? ergo omnia ſiunt,
Si neſcis, ut per lachymas effundere bilem
Cogaris, 58 preſſoque diu ſtridere molari. 160
Tu tibi liber homo, & regis conviva videris.
Captum te nidore ſuæ putat ille culinæ.
Nec male conjectat, * quis enim tam nudus, ut illum
Bis ferat, 59 Hetruſcum puero ſi contigit aurum?
Vel 60 nodus tantum, & ſignum de paupere loro? 165

munuſcula dabit, quia tu dives es. 47 A puero rogarum ad poma, nuces & nugas emendas. 48 Petens cibum aut munuſcula. 49 Periculoſi plerumque & lethales, immenſo exemplo in crimen inducti, veneno Tib. Claudio principi per hanc occaſionem à conjuge Agrippina dato. Plin. lib. 22. c. 22. 50 Claudius Imperator quintus. 51 Ab Agrippina uxore venenatum. vide Sat. 6 verſ. 621. 52 Sui ſimilibus, divitibus. 53 Qualia nata in perpetuo virentibus & fructiferis hortis Phæacum, quorum rex Alcinous, canit Homerus & Antiquitas omnis. 54 Atlantis filiabus ſcilicet, aurea mala ex hortis Heſperidum in Africa. 55 Scabioſo malo. 56 Tyro. 57 A Centurione, qui exercet tyrones, hirſuto inſtar capellæ, *vel* induto ſago Cilicio. *alias*, ab ariete è corio capellæ. *Brodæ Miſc.* l. 9. c. 1. ab arcu è cornibus caprinis. Simiam intelligit Ian. Rutgerſius, quia lucelli cauſa ab agyrtis jaculo inſtrui ſoleat. Martial. l. 14. ep. 202. bardocucullo tecta, Martial. parma & galea tecta ridiculi cauſa, flagello affuera offici que ſui admonita. vide Rutgerſii var. lect. lib. 3. c. 15. & vetus Pithœi Scholiaſtes habet annotationem, *quale ſimia manducat. Sed non ego credulus illis.* * *Ridiculus atque nullus eſt, quam quando eſa ſit.* Geliſinus paraſitus apud Plautum in Sticho. 58 Ira frendere. * Quis enim tam pauper ac miſer eſt, cui vel ingenuo vel libertino contigit libertas, ut hæc pari poſſit? 59 Mos bullæ aureæ geſtandæ ab Etruſcis ſumptus eſt. vide Perſ. Satyr. 5. v. 31. 60 Tenuiore & libertinæ conditioni coriaceam bullam vel nodum gerebant.

Spes

Spes bene cœnandi vos decipit. 61 ecce dabit jam
Semesum leporem, atque aliquid de clunibus apri.
Ad nos jam veniet minor 62 altilis. 63 inde parato
Intactoque omnes & stricto pane taetis.
Ille sapit, qui te sic utitur. 64 omnia ferre
Si potes: & debes. 65 pulsandum vertice raso
Præbebis quandoque caput, nec dura timebis
Flagra pati, his epulis, & tali dignus amico.

61 Vos tamen abjecti allectæ concepistis spem de reliquiis sereulorum, quibus inhiantes dicitis apud vos, *Esse dab.* &c.

62 Gallina saginata. 63 *Ingerit Porta*, non tangitis panem adstrictum duritie, vel appositum tantum, Metaph. à gladio stricto, dum exspectatis illas dapes, sed frustra. 64 Omnia ferre si potes, quæ parasitis eveniunt, equidem debes. 65 Omnibus contumeliis & plagis excipient te, tuo merito, qui ferre illa velis, perinde ac si male tonsus aut rasus servus esses, vel parasitus plagipatida.

SATYRA VI.

Vrsidium Posthumum ab uxore ducenda dissuasurus, acriter satis insurgit in muliernm ludos scenicos, libidines, superbiam, Græcæ linguæ, liberalium artium, critices, politices, imo gladiatoriæ inverecundam affectationem, supercilioſum in maritos imperium, crudelitatem, temulentiam, superstitionem denique & veneficia.

CRedo pudicitiam 1 Saturno rege moratam
In terris, visamque diu, cum frigida parvas
Præberet spelunca domos, ignemque, laremque,
Et pecus, & dominos communi clauderet umbrâ:
Sylvestrem montana torum cum sterneret uxor
Frondibus, & culmo, vicinarumque ferarum
Pellibus haud similis tibi 2 Cynthia, nec tibi, 3 cujus
Turbavit nitidos extinctus passer ocellos:
Sed potanda ferens infantibus ubera magnis,
Et sæpe horridior 4 glandem ructante marito.
Quippe aliter tunc orbe novo, cœloque 5 recenti
Vivebant homines, qui 6 rupto robore nati,
7 Compositique luto 8 nullos habuere parentes.
Multa pudicitiæ veteris vestigia forsan
Aut aliqua extiterant & 9 sub Jove, sed Jove 10 nondum
Barbato, nondum Græcis jurare paratis
11 Per caput alterius, cum furem nemo timeret
Caulibus, aut pomis, & 12 aperto viveret horto.

1 Seculo aureo, simplici. 2 Culta & elegans amica Propertii. 3 Libia, Catulli amica, effuse lacrymans de morte passericuli, *meæ puellæ Ferdo tuguditi rub ntce li.* Catull. 4 Qua avide vescebatur. 5 Recens exstructo, & ab elementis nuper secreto. 6 Ex figmento poetico. Virg. *Genusque virum truncis & rupto robore natum.* 7 A Deo vel a Prometheo efficti. 8 Terræ filii. 9 Ætate argentea. 10 Nondum adulto & a lustero. 11 Paremum, literorum, aut aliorum quos charos habet aut, quæ solennis jurandi formula, uti & per suum caput. 12 Incustodito, sepimentis haud munito.

Paulatim

13 Justitiæ, Astræa Titanos & Auroræ filia. 14 Pudicitia. 15 Ascendere, violare. 16 Conjugalis tori præfidem. *Synecd.* *fule i, quo fugitur ictus.* 17 Jovem, Neptunum, Martem, Apollinem, Mercurium, &c. 18 Amicorum, superfluis. 19 Hac ætate maxime adultera. 20 Ut nitidior placeas uxori futuræ, 21 sponsæ annulum. 22 Prius antehac fapuisti, jam dementas, imo furis, vel lege interrogatorie: *Certe sanus es?* 23 Furia ultrices. *Obsecrationis.*

Paulatim deinde ad superos 13 Astræa recessit
14 Hac comite, atque duæ pariter fugere sorores.
Antiquum, & vetus est alienum Posthume lectum
15 Concutere, atq; 16 sacri genium contemnere fuleri,
Omne aliud crimen mox ferrea protulit ætas:
Viderunt primos argentea secula 17 mœchos.
18 Conventum tamen, & pactum, & sponsalia 19 nostra
Tempestate paras: jamque 20 à tonsore magistro
Pecteris, & 21 digito pignus fortasse dedisti.
Certe sinus 22 eras. uxorem Posthume ducis?
Dic qua 23 Tisiphone? quibus exagitare 23 colubris?
Ferre potes dominam salvis 24 tot restibus ullam? 30
Cum pateant altæ 25 caliganteſque 26 fenestræ?
Cum tibi vicinum se præbeat 27 Æmilius 28 Pons?
Aut si de multis nullus placet exitus 5 illud
Nonne putas melius, quod tecum 29 pusio dormit?
Pusio, qui noctu 30 non litigat, exigit à te 35
Nulla jacens illic munuscula, nec queritur quod
Et 31 lateri parcas, nec quantum jussit, 32 anheles.
Sed placet Ursidio 33 lex Julia: 34 tollere dulcem
Cogitat hæredem, cariturus 35 turture magno,
36 Mullorumque jubis, 37 & captatore macello. 40
Quid fieri non posse putes, si jungitur ulla
Ursidio? si mœchorum 38 notissimus olim
Stulta 39 maritali jam porrigit ora capistro,
40 Quem toties texit perituri cista Latini?
Quid? quod & 41 antiquis uxor de moribus illi 45
Quæritur: 42 & medici mediam pertundite venam,
* Delicias hominis: 43 Tarpejum limen adora
Pronus, & 44 auratam 45 Junoni cæde juvencam,
Si 46 tibi contigerit capitis matrona pudici.
Paucæ adeo 47 Cereris vittas contingere dignæ, 50
Quarum non timeat pater 48 oscula. 49 necte coronam
Postibus, & densos per limina tende corymbos.
Unus 50 Iberinæ vir sufficit? ocyus illud

1. e. colubris cruenta. 22 Quibus te potius suspendat. 25 Quæ caliginem oculis obducatur propter aëris tenebras, *vel*, noctis tenebras. 26 Unde te præ ipsum posse. 27 A M. Æmilio Scauro conditur. 28 Unde te in Tiberim immergas. 29 Qui te possit probare videtur. 30 Quod uxor facit infra vers. 269. 31 Quod nimia libidine exhaustum lædatur. 32 Te clinopale & nocturna opera defatiget. 33 In adulteros late. 34 Subripere & educare. 35 Avi, *vel primo* pise, *quia* magno. 36 Subaris & barbatis mulionibus. 37 Et aliis obsoniis, quæ à captatoribus è macello empta orbis donantur. 38 Ursidius. 39 Conjugali vinculo, freno. 40 Qui sæpius perituras, superveniente marito, ab ejus adultera uxore cistæ retrusus fuerit: quale furtum in mimo vidimus Latinum mimum repræsentantem. 41 Pudica & casta. 42 Ne insaniat. Si delirans manum corrigere detrectet, ve à fronte secetur, &c. Paulus Ægineta 3. l. cap. de phrenesitis, & Aetius lib. 6. cap. 8. * O delicatum hominem Ursidium, qui tam insignis adulter possis castam sperare uxorem! 43 Jovem Capisolinum in interiori arcis parte. 44 Auratis cornibus. 45 Conjugi præsidi pronubæ, in pellices & adulteros sæ. 46 Tam insigni adulteræ. 47 Cujus mysteria non nisi castis fœminis sunt celebranda. 48 Tanquam basia & suavia impudica potius, quam pia oscula. 49 Quod fieri solitum nuptiarum die. 50 Sponsæ Ursidii, vix cuivis in uxorem educatæ.

Exorquetis

Extorquebis, ut hæc oculo contenta sit uno,
Magna tamen fama est 51 cujusdam rure paterno
Viventis, vivat 52 Gabiis, ut vixit in agro,
Vivat 52 Fidenis, & agello cedo paterno.
Quis tamen affirmat, nil actum in montibus, aut in
Speluncis? 53 adeon' senuerunt Juppiter & Mars?
54 Porticibusne tibi monstratur fœmina 55 voto
Digna tuo? 56 cuneis an habent spectacula totis
Quod securus ames, quodque inde excerpere possis?
57 Chironomon Ledam molli saltante Batillo
58 Tuccia 59 vesicæ non imperat, 58 Appula 60 gannit
Sicut in amplexu, 61 subitum & miserabile, longum
Attendit Thymele, Thymele tunc rustica discit;
62 Ast aliæ, quoties aulæa recondita cessant,
Et vacuo clausoque 63 sonant fora sola theatro,
64 Atque à Plebeis longe 65 Megalesia, 66 tristes
67 Personam 67 thyrsumque tenent, & 67 subligar
68 Acci:
69 Urbicus 70 exodio risum movit 71 Atellanæ
Gestibus Autonoës; 72 hunc diligit Ælia pauper.
73 Solvitur his magno comœdi 74 fibula. 75 sunt quæ
Chrysogonum cantare vetent. Hispulla tragœdo
Gaudet. an exspectas, 76 ut Quintilianus ametur?
Accipis uxorem, de qua citharœdus Echion,
Aut 77 Glaphyrus fiat pater, Ambrosiusq; 78 chorau-
Longa per angustos figamus 79 pulpita vicos,
Ornentur postes, & grandi janua 80 lauro,
Ut testudineo tibi 81 Lentule 82 conopæo
Nobilis Euryalum mirmillonem 83 exprimat infans.

51 Quæ pudice vixit ruri, nec tamen credo victuram illam æque pudicam, si viderit semel urbis mores corruptos.
52 Vilibus oppidis, cæte, ut prius in agro,
quod si non possit, multo minus Romæ.
53 Nec desunt corruptores virginum etiam in agris.
54 Pompeii Livii, vel Isidis, in quibus spatiantur mulieres.
55 Qualem tu velis, pudicam.
56 Sedibus theatri.
57 Saltationem manibus gesticulantis Ledæ repræsentante mimo. J. C. Scal. 1. lib. Poet. 18. cap.
58 Rustica.
59 Non continet urinam. infra v. 518.
60 Gannitu & murmure libidinosum fatetur affectum.
61 Subitum, miserabile, longum: gestus & motus quos exprimit mimus
62 *Longo vero tempore ludorum interstitio & ipsa histrionicam exercent, ac mimorum vestes contrectant.*
63 Forensibus causis & judiciis.
64 Ubi nimis diu cessare videntur ludi, & post plebejos ludos diu exspectata dominis his desiderantibus non exhibentur Megalesia: ipsæ tractant & exercent ludos.
65 Circenses ludi magnæ matri deûm consecrati.
66 Spectaculorum desiderio.
67 Ornamenta & arma histrionica. Subligaculum autem περίζωμα erat pudendorum velamen: neque tamen femora contegebat, ut brachæ, ἀναξυρίδες, quæ ob id feminalia dicuntur.
68 Mimi, seu poetæ.
69 Cantor seu mimus.
70 Vide Sat. 3. v. 125.
71 Fabulæ joculatis ab Atella urbe Oscorum dictæ, & de Autonoe Cadmi filia scriptæ.
72 Hos exodiarios pauperculæ amant.
73 Aliæ magno emunt concubitum comœdorum, solutæ fibula——74—— Qua virilia coercent, ut abstineant à Venere, & vocem conservent. vide quæ ad Martialis epigr. 81. lib. 7.
75 Aliis citharœdum peliciunt ad libidinem, cujus usu raucescit.
76 Ut maritus casse ametur.
77 Citharœdus item.
78 Qui in choro tibiis canit.
79 Erige per vicos O nobilis, pulpita, in quibus nuptiarum tuarum ludi agantur——80——Frondibus & ramis laureis ad celebritatem nuptiarum ornato postes ad januam, ut in gremium tuum effundat mœcha uxor liberos ex gladiatore aliquo, citharœdo, seu histrione. *Ironica permissio satis amara.*
81 Nobilis, *vel* lanista è nobili facto, ut Lentulus cui ex tuis gladiatoribus pariat uxor tot gladiatores.
82 Lecto vel cunis velo coopertis, ad ascendos culices, quos. Vulva conopæum dicitur, à κώνωψ, culex.
83 Ultu & imagine ipsa.

Nupta 84 Senatori comitata est Hippia 85 Ludium
Ad 86 Pharon, & 87 Nilum, 88 famosaq; 89 mœnia Lagi,
90 Prodigia & mores urbis damnante 91 Canopo.
Immemor 92 illa domus, & conjugis, atque sororis, 85
Nil patriæ indulsit: ploranteſque improba natos,
Utque magis stupeas, 93 ludos 94 Paridemque reliquit.
Sed quanquam in magnis opibus, 95 plumâq; paternâ
Et 96 segmentatis dormisset parvula canis, 89
Contempsit pelagus: *famam contempserat olim,*
Cujus apud molleis minima est jactura 97 *cathedras.*
98 Tyrrhenos igitur fluctus, 99 latéque sonantem
Pertulit Ionium constanti pectore, quamvis
Mutandum toties esset mare. justa pericli 94
Si ratio est, & honesta timent, pavidoque gelantur
Pectore, nec tremulis possunt insistere plantis,
Fortem animum præstant rebus, quas turpiter audent,
Si jubeat conjux, durum est conscendere navim:
Tunc 1 sentina gravis, tunc summus 2 vertitur aër.
Quæ mœchum sequitur, stomacho valet. illa maritum
Convomit, hæc inter nautas & prandet, & errat 101
Per puppim, & duros gaudet tractare rudentes.
Qua tamen exarsit forma? qua capta juventa est
Hippia? quid vidit, propter quod 3 Ludia dici
Sustinuit? nam 4 Sergiolus jam 5 radere guttur 105
Cœperat, & 6 secto 7 requiem sperare lacerto.
Præterea multa in facie deformia, sicut
Attritus galeâ, mediisque in naribus ingens
* Gibbus, & acre malum semper stillantis ocelli:
Sed gladiator erat, facit hoc illos 8 Hyacinthos, 110
Hoc pueris, patriæque, hoc prætulit illa sorori,
Atque viro: ferrum est, quod amant: 9 hic Sergius idem
Accepta rude cœpisset Vejento videri.
10 Quid privata domus, quid fecerit Hippia, curas?
Respice 11 rivales divorum: Claudius, audi, 115

84 Fabritio Vejentoni, de quo Sat. 4. v. 113. nupta Hippiæ, quod nomen fictum esse vult Nicolaus Loensis, ab ἵππος, propter libidinem. *Sallust. ante omnes fuit ea insignis equarum.* Virg. 3. Georg.

85 Sergium gladiatorem. 86 Insulam Alexandriæ junctam ponte.

87 Fluvium Ægypti. 88 Propter luxum & molles delicias infamia.

89 Alexandriam à Lago parte Ptolemæi, qui Alexandro in Ægypto & Africa successit, regnavit.

90 Prodigiosam hanc Hippiæ & urbis nostræ libidinem, execrantibus ipsis Ægyptiis lasciviæ. 91 Civitate Ægypti impurissima. 1. Satyr. v. 26. 92 Hippia. 93 Circenses, quos omni Romanorum conditione maxime in votis & deliciis esse, ubique arguit. Sat. 10. v. 81. Sat. 11. v. 53. 94 Scenicos ludos, fuit autem Paris pantomimus Domitiano charus, Juvenali exilii causa. 95 Molli & tenera educatione. 96 *Garded.* Sat. 2. v. 124. 97 Fœminas, quæ mollibus cathedris vectantur aut sedent. Cathedra enim propriè est sella mulierbris, quæ differta à virili. Lips. 1. Elect. 98 Fluctus maris inferi à Tyrrheno litore nominati. 99 Maris Ionii fluctus. 1 Tunc fundum navis graveolens nauseam movet. 2 Vertigine rotatur, & omnia sursum versùm ferri videntur. 3 Ludii amica. 4 Diminutive. Sergius. 5 Barbatus erat & senior. vide 217. v. infra. 6 Sancto vel mutilo ex insectis nervis. 7 Rudem & missionem à munere gladiatorio. * Carachtesis. 8 Formosissimos videri amasios, qualis erat Hyacinthus puer Apollini dilectus. 9 Quod si idem Sergius rudem. i. e. gladium è ligno, Polyb. ξύλινον ὁπλισμὸν. Dionys. ξίφος ξύλινον, baculum seu virgam signum missionis à gladiatura impetrarer, statim & Hippiæ deformis visus deferetur, ut prior maritus Vejento. 10 *Transitio.* 11 Imperatores, qui divi haberi volunt. *Vel* respice quot & quales adulteros admiserit Messalina rivales Claudii Imp. vide Tac. Ann. 11.

Quæ

Quæ tulerit, dormire virum cum senserat 12 uxor,
Ausa 13 Palatino 14 tegetem præferre cubili,
Sumere nocturnos meretrix 15 Augusta 16 cucullos,
* Linquebat, comite ancilla non amplius una;
Et 17 nigrum flavo crinem abscondente galero,
Intravit 18 calidum veteri centone lupanar,
Et cellam 19 vacuam, atque suam. tunc nuda papillis
Constitit 20 auratis, 21 titulum mentita Lycisca,
Ostenditq; 22 tuum 23 generose Britannice ventrem:
Excepit blanda intrantes atque æra poposcit.
Mox lenone suas jam 24 dimittente puellas
Tristis abit, sed quod potuit, tamen ultima cellam
Clausit adhuc ardens rigidæ tentigine vulvæ,
Et resupina jacens multorum absorbuit ictus,
Et lassata viris nondum satiata recessit,
25 Obscurisque genis turpis, fumoque lucernæ
Fœda lupanaris tulit ad pulvinar odorem.
26 Hippomanes, carmenq; loquar, coctumq; venenum,
Privignoque datum? 27 faciunt graviora coactæ
Imperio sexus, minimumque libidine peccant.
28 Optima sed quare Cosennia teste marito?
29 Bis quingenta dedit, tanti vocat ille pudicam.
Nec 30 Veneris pharetris mater est, 31 aut lampade fervet:
31 Inde faces ardent, 31 *veniunt à dote sagittæ.*
32 *Libertas emitur*: 33 coram licet innuat, atque

12 Messalina. 13 Imperatorio. 14 Mantum, quæ centone cooperta pro lecto erat. galii pro lupanari ipso sumunt. 15 Cæsarea, Imperatoria. 16 Ne cognosceretur. * Cubile Imperatoris Claudii sc. mariti. 17 Meretricio flavo galero seu galericulo è crine flavo, qui meretricum color est, factitio & adscititio nigrum crinem matronalem abscondente, ut pub-

lica meretrix videretur. mœchos obtecto capite cucullo per lupanaria nocte vagari solitos notum ex historiis. Quin & meretrices obnuptas fuisse non novum. Tertullian. de cultu fœminarum, *Thamar ille*, &c. 18 Frequentatum, *vel* calidum à Lycisca recens egressa. *vel* à centone, calorem retinens. 19 Egressa Lycisca, quæ interdiu eam habuerat, quam ad noctis usum Messalina conduxerat in suam. 20 Ornatis auro, vel findonio connexo aureis annulis. sic etiam Heliogabalus γυμνὸς ἐπὶ τῆ ὄψεως τῶ πορνείῳ ἔστηκε, ὥσπερ αἱ πόρναι, καὶ τὸ συνδόνιον χρυσοῖς κρίκοις ἐξυφασμένον διατείνων· τὰς τε παριόντας προσεπορεύετο. Xiphilin. Heliog. nisi forte findonium illud intelligatur rectius de velo, quod lupanaribus & cauponis oppandebatur, atque annuli sint illi, per quos velum adducitur & reducitur. *curtain-rings.* 21 Præfigens cellæ nomen Lycisca, quam se profitebatur. fronti autem lupanaris præscriptum erat stupri pretium cum nomine meretricis. 22 Unde tu ortus erat. 23 *Forte Ironice*, cujus pater ganeo nescio quis fuerit ex vago concubitu. 24 Quod sub noctem mediam fit. 25 Erederupta faciem fuli ine spurcæ lucernæ (prostabant autem meretrices ad lucernas. vide Martialis epigrammat. 9. l. K.) tulit tetrum lupanaris odorem ad lectum Imperatorii. 26 *Quid dicam de philtris, incantamentis & venefeciis multorum?* Est autem Hippomanes caruncula in fronte pulli de partu equæ, *vel*, quod *fuventi equa distillat ab inguine virus.* 27 Quod si incertum odio, ira, vel aliquo alio affectu malo. cujus imperio facile obsequitur sexus iste, graviora audent scelera, quam libidinem. 28 Obiecto, cui respondet poeta versu sequente. 29 Mille sestertia. 30 Non sagittis & face amoris ardet, sed —— 31 —— A dote amor ejus. 32 Libertatem agendi quæ velit, dote magna emit uxor, maritus vero dotem accepit, libertatem vendidit· τὴν γυναῖκα πλουσίαν λαβὼν, ἔχει δεσπότιναν, ἀ γυναῖκ' ἔτι, &c. Anaxandrides apud Stobæum. 33 Etiam coram marito licet uxori dotatæ innuere macho, atque literis ejus rescribere.

Rescribat,

Reſcribat, 34 vidua eſt locuples, quæ nupſit avaro,
* Cur deſiderio Bibulæ Sertorius ardet!
Si verum excutias, *Facies, non uxor amatur*,
Tres rugæ ſubeant, & ſe cutis arida laxet;
Fiant obſcuri dentes, oculique minores: 145
* Collige ſarcinulas, dicet libertus, & exi:
Jam gravis es nobis, & ſæpe emungeris, exi
Ocius, & propera, 35 ſicco venit altera naſo.
36 Interea 37 calet & regnat, poſcitque maritum 149
Paſtores, & 38 ovem Canuſinam, 39 ulmoſq; Falernas,
40 Quantulum in hoc? pueros omnes, 41 ergaſtula tota,
Quodque domi non eſt, & habet vicinus, ematur.
42 Menſe quidem brumæ, cum jam mercator 43 Iaſon
44 Clauſus, & 45 armatis obſtat caſa candida nautis,
Grandia 46 tolluntur cryſtallina, maxima rurſus
47 Myrrhina, deinde 48 adamas notiſſimus, & Berenices
In digito factus pretioſior, 49 hunc dedit olim 157
Barbarus inceſtæ, dedit hunc Agrippa ſorori,
50 Obſervant ubi feſta mero pede ſabbata reges,
Et 51 vetus indulget 52 ſenibus clementia porcis. 160
* Nullane de tantis gregibus tibi digna videtur?
Sit formoſa, decens, dives, fœcunda, vetuſtos,
Porticibus diſponat 53 avos, intactior omni
Crinibus effuſis 54 bellum dirimente Sabina; 164
Rara avis in terris, nigroque ſimillima cygno:
Quis feret uxorem, cui conſtant omnia? malo,
Malo 55 Venuſinam, quam te 56 Cornelia mater
Gracchorum, ſi cum magnis virtutibus affers
Grande 57 ſupercilium, & 58 numeras in dote triumphos,

34 *Ordo eſt*, locuples, quæ nupſit avaro, et vidua, id eſt, ſui juriſsett, & ex ſuo arbitrio vivit tanquã vidua.

* Objectio altera, cui reſpondet poeta verſu ſequenti.

* Formula à re militari tranſlata ad divortium, cujus formula: *Res tuas tibi habeto, res meas mihi agito.* 35 Altera uxore adoleſcentia ſuperveniet.

36 Quandiu autem annis & forma floret.

37 Viget & imperat.

38 E Canuſio in Apulia oves & lanam optimam.

39 Vinum, vites Falernas, quas ulmi ſuſtentant.

40 Hoc parum eſt.

41 Poſcit ſervos omnes ex ergaſtulis.

42 Decembri quo βραχὺ eſt νυκτὸς.

43 Argonautæ nomen pro quovis mercatore.

44 Domi, propter geſtu & glaciem.

45 Inſtructis & accinctis ad navigandum ex imperio uxoris importunæ obſtat caſa nive candida nautis.

46 Per mare petuntur vaſa cryſtallina.

47 Pocula è myrrha. vide Martial. epigramma 113. lib. 14 & quæ nos ibi.

48 Pretioſiſſima lapis, & ille notus ex munere Agrippæ.

49 Quem Agrippa rex Judæorum dedit inceſtæ ſorori Berenicæ.

50 In Judæa, ubi nudis pedibus ſacra peragunt, quod Moſi Deus præcepit, ut calceamenta ſolverer, &c. Berenice autem nudipes & capillos raſa venit Hieroſolymam Deo vota pro ſalute ſolutura, Joſeph lib. 2. Judaici belli, & Egeſippus. *Hinc forte hujus diverſionis cauſa ad mores Judæorum facta Berenices mentione.*

51 Ex divino inſtituto & lege, quod animal eſſet immundum, ungulam findens, non ruminans, Levit. 11. 7. non, ut falſo Tacitus 5. hiſtoriarum, in memoriam cladis, quod ipſos ſcabies quondam turpaverat. Idem etiam mentitur Juſtino lib. 36. cui id animal obnoxium. 52 Senescunt nempe, ut quibus veſci Judæis non liceat. * *Vocativus ipſis.*

53 Imagine majorum cereas, quas in porticibus & atriis ordine diſponere ſolebant.

54 Sabina raptæ origo belli, eadem utramque aciem intervenientes belli modus & fœderis inter Tatium & Romulum extitere.

55 Pauperem & ignobilem uxorem ex Appulia.

55 Scipionis Africani filia, Cornelia Gracchi uxor, Caji & Tiberii Gracchorum mater.

57 Superbiam & faſtum, quæ apparent in ſupercilio.

58 Si propter nimias opes majorum uxorum non ſecus ac magna dos eſſet, nihil imperii in illis.

59 Tolle tuum precor Hannibalem victumq; Syphacem
In castris, & cum tota Carthagine migra. 171
60 Parce precor 61 Pæan, & 62 tu depone sagittas,
Nil puerificiunt, ipsam configite 63 matrem,
64 Amphion clamat, sed Pæan contrahit arcum.
Extulit ergo 65 gregem natorum, ipsumque parentem.
Dum sibi nobilior 66 Latonæ gente videtur, 176
Atque eadem 67 scrofa Niobe fœcundior alba.
Quæ tanti gravitas? quæ forma, 68 ut se tibi semper
Imputet? *hujus enim rari, summique voluptas*
Nulla boni, quoties animo corrupta superbo 180
69 *Plus* 70 *aloes, quam mellis habet*, quis 71 deditus autem
Usque adeo est, ut non illam, quam 72 laudibus effert
73 Horreat? inque dies 74 septenis oderit horis? 183
Quædam parva quidem, sed non toleranda maritis,
Nam quid rancidius, quam quod se non putat ulla
Formosam, nisi quæ 75 de Thusca Græcula facta est?
De 76 Sulmonensi mera 77 Cecropis, 78 omnia Græce,
79 Cum sit turpe magis nostris nescire Latine. 188
Hoc sermone pavent, hoc iram, gaudia, curas,
Hoc cuncta effundunt animi secreta quid ultra?
Concumbunt Græcè. 80 dones tamen ista puellis: 191
Tunc etiam, quam sextus & octogesimus annus
Pulsat, adhuc Græcè? non est hic sermo pudicus
In vetula, quoties lascivum intervenit illud,
81 *Zωὴ καὶ ψυχή*. 82 modo sub lodice relictis 195
Uteris in turba: 83 quod enim non excitat inguen
Vox blanda, & nequeant? 84 digitos habet: * ut tamen omnes
Subsident pennæ, dicas hæc mollius 85 Oemo
Quamquam & 85 Carpophoro, facies tua computat annos. 199

59 Tolle] iactationem de Hannibale, Syphace & Carthagine à suis devictis, & secede. 60 Imo mulierum insolentia quandoque vel in ipsos deos insurgit accersitque divinam vindictam in se suosque, atque hinc illa Amphionis deprecatio clamantis, *Parce precor.* vide fabulam 3. l. 6. Metamorphos. Ovid. 61 Apollo à παίειν, aut παύειν τὰς ὠδῖνας, ejus exclamatione ἐ παῖ. 62 Dianæ. 63 Niobes Tantali filiam, uxorem Amphionis. 64 Jovis ex Antiope filius. Thebanus. 65 Quatuordecim numero, filios septem, totidem filias. vide Ælianum variæ historiæ lib. 12. cap. 36. 66 Apolline & Diana Jovis ex Latona filiis. 67 Quæ *triginta capitum fetum enixa* Virgilius Æneide 9 & 8. 68 Ut suas virtutes, aut formam tibi utique objiciat? 69 Plus habet amaritudinis superbia ejus, quam est dulcedinis ex gravitate morum & forma. 70 Herbæ amarissimi succi. 71 Tam indulgens & uxorius? 72 Propter virtutes. 73 Ob superbiam. 74 Majore diei parte, cum quinque tantum horæ ex duodecim amori superfint. 75 De Itala Græca facta. 76 Sulmo oppidum Peligno rum. 77 Attica, à Cecrope primo Athenarum rege. 78 Omnia Græce, scil. proferunt. 79 Cum Latinis conveniat magis Latine, videtur allusisse ad Ciceronis illud in Bruto: *Non enim tam præclarum est scire Latine quam turpe nescire.* 80 Tolerabilius hoc in puellis, cum vero quam, &c. 81 *Mea vita, mea anima.* vide Martial. epigram. 68. l. 10. 82 Verba hæc quibus in lasciviis complexibus sub lodice & stragulo usa est, in publicum profert. 83 Cujus libidinem non incendit? 84 Lasciva verborum non segnius incitat quam manus palpatio. * Quod si omnes adhibueris vocis ingenique nervos & artes ad irritandam Venerem & ut placeas: rugosa tamen facies te amœnam prodit; vide Martialis epigr. 23. lib. 6. 85 Mimo nobilissimo.

a Dilemma. argumentum est aut non: si non amaturus es, cur ducis? si amaturus, miser eris.

a Si 86 tibi legitimis pactam, junctamque tabellis
Non es amaturus, ducendi nulla videtur
Causa, nec est quare cœnam, & 87 mustacea perdas
88 Labente officio crudis donanda, 89 nec illud,
Quod prima pro nocte datur, cum lance 90 beata
91 Dacicus, & scriptor radiat Germanicus auro. 205
b Si 92 tibi simplicitas uxoria, deditus uni
Est animus, submitte caput cervice parata
Ferre jugum, nullam invenies, quæ parcat amanti.
93 Ardeat ipsa licet, tormentis gaudet amantis,
Et spoliis igitur longe minus utilis illi 210
Uxor, quisquis erit bonus optandusque maritus.
Nil unquam in vita donabis conjuge: vendes
Hac obstante nihil: nihil, hæc si nolit, emetur.
Hæc dabit affectus, ille excludetur amicus
Jam senior, cujus 94 barbam tua jamna vidit. 215
95 Testandi cum sit lænonibus atque lanistis
Libertas, & juris idem contingat 96 arenæ.
97 Non unus tibi 98 rivalis dictabitur heres. 218
99 Pone crucem servo. 1 meruit quo crimine servus
Supplicium? quis testis adest? quis detulit? audi,
Nulla unquam de morte hominis cunctatio 2 longa est.
3 O demens, 4 ita servus homo est? 5 nil fecerit, esto,
Hoc volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas.
Imperat ergo viro: sed mox 6 hæc regna relinquit, 224
Permutatque domos, & 7 flammea conterit, 8 inde
Avolat, & spreti repetit vestigia 8 lecti.
9 Nec
Ornatas paulo ante fores, pendentia linquit
9 Vela domus, & adhuc 9 virides in limine ramos.
Sic crescit numerus, sic fiunt 10 octo mariti, 229
11 Quinq; per autumnos: 12 titulo res digna sepulchri.
Desperanda tibi salva concordia socru:
Illa docet spoliis 13 nudi gaudere mariti:

a Si 86 tibi legitimis pactam, junctamque tabellis] Non es amaturus, ducendi nulla videtur] Causa, nec est quare cœnam, & 87 mustacea perdas] 88 Labente officio crudis donanda, 89 nec illud, Quod prima pro nocte datur, cum lance 90 beata 91 Dacicus, & scriptor radiat Germanicus auro. 205 b Si 92 tibi simplicitas uxoria, deditus uni Est animus, submitte caput cervice parata Ferre jugum, nullam invenies, quæ parcat amanti. 93 Ardeat ipsa licet, tormentis gaudet amantis, Et spoliis igitur longe minus utilis illi 210 Uxor, quisquis erit bonus optandusque maritus. Nil unquam in vita donabis conjuge: vendes Hac obstante nihil: nihil, hæc si nolit, emetur. Hæc dabit affectus, ille excludetur amicus Jam senior, cujus 94 barbam tua jamna vidit. 215 95 Testandi cum sit lænonibus atque lanistis Libertas, & juris idem contingat 96 arenæ. 97 Non unus tibi 98 rivalis dictabitur heres. 218 99 Pone crucem servo. 1 meruit quo crimine servus Supplicium? quis testis adest? quis detulit? audi, *Nulla unquam de morte hominis cunctatio 2 longa est.* 3 O demens, 4 ita servus homo est? 5 nil fecerit, esto, *Hoc volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas.* Imperat ergo viro: sed mox 6 hæc regna relinquit, 224 Permutatque domos, & 7 flammea conterit, 8 inde Avolat, & spreti repetit vestigia 8 lecti. 9 Nec Ornatas paulo ante fores, pendentia linquit 9 Vela domus, & adhuc 9 virides in limine ramos. Sic crescit numerus, sic fiunt 10 octo mariti, 229 11 Quinq; per autumnos: 12 titulo res digna sepulchri. Desperanda tibi salva concordia socru: Illa docet spoliis 13 nudi gaudere mariti:

86 Sponsalibus tabulis legitime contractis. 87 Cibaria dulcia mustaceo conspersa, quæ sub finem convivii dari in nuptialibus cœnis solita. 88 Discedentibus jam, qui ob eam nuptialis gratia convenerant, *vel*, labente officio stomachi quia addit, *crudo donanda*. 89 Nec est cur perdas illud, quod depositæ virginitatis præmium novæ nuptæ a marito prima nocte datur. 90 Divite. 91 Nummi aurei signati imagine Domitiani Dacici & Germanici cognominati ob victorias Dacorum & Germanorum. b *Ad eum argumenti membrum.* 92 Si simpliciter uxorius sis; relisque uxori in omnibus morem gerere. 93 Spa licet te redamit, gaudet tamen te torquere molestiis & spoliare bonis. 94 Primam, qui ab adolescente te patronum coluit. Juvenes enim barbam alebant ad ætatis annum xxi. deinceps radebantur. 95 Testamenta condendi. 96 Gladiatoribus. 97 Ex edicto tamen uxoris cogeris inscribere hæredes è rivalibus tuis non paucos. 98 Ἀντερασ proprie qui eundem rivum habet communem. 99 *Uxor jubet* servum cruci adfigere. 1 *Tu quæris.* 2 Nimis longa potest esse. 3 *Ait uxor.* 4 In tantum homo est servus? 5 Esto quod nil admiserit, adfigatur tamen. 6 Has ædes cum marito, ubi regnavit imperiosa. 7 Sæpius nubendo terit, *vel* priora lacerat, & nova sumit flammea, id est, velamenta rubei coloris, quibus novæ nuptæ caput cooperiebatur. 8 A secundo illo ad alium, & mox ad alium, & quandoque revertitur ad primum maritum. 9 Quibus ornari solebant limina in festivitate nuptiali, supra vers. 80. 10. Nec enim ultra octavum licet: illi nubere, *Non consulum, sed maritorum numero annos suos computant*, &c. Seneca 3. de Beneficiis 16. 11 Quinque annis. 12 *Ironice*, sepulchris autem mulierum inscribebantur maritorum nomina. 13 Ad paupertatem redacti ex sumptu & nequitia uxoris.

Illa

Illa docet missis à 14 corruptore tabellis
Nil rude, nil simplex rescribere: decipit illa
15 Custodes, aut ære domat. tunc 16 corpore sano
Advocat 17 Archigenem, 18 onerosaque pallia jactat.
Abditus interea latet, & secretus adulter
Impatiensque moræ pavet, & 19 præputia ducit.
Scilicet expectas, ut tradat mater honestos,
Aut alios mores, quam quos habet? 20 utile porro
Filiolam turpi vetulæ producere turpem.
21 Nulla fere causa est, in qua non fœmina litem
Moverit, accusat 22 Manilia si rea non est.
Componunt ipsæ per se formantque 23 libellos,
24 Principium atque locos 25 Celso dictare paratæ.
26 Endromidas Tyrias, & fœmineum 26 ceroma
Quis nescit? aut quis non vidit vulnera 27 pali,
Quem cavat assiduis sudibus, scutoque lacessit,
Atque omnes implet 28 numeros? dignissima prorsus
29 Florali matrona tuba: nisi si quid in illo
Pectore plus agitat, 30 veræque paratur arenæ.
Quem præstare potest mulier 31 galeata pudorem,
Quæ fugit à sexu, 32 viros amat? hac tamen ipsa
Vir nollet fieri: nam 33 quantula nostra voluptas?
34 Quale decus rerum, si conjugis actio fiat:
Balteus, & 35 manicæ, & 36 crista, 37 cruriſque sinistri
Dimidium tegmen: vel si 38 diversa movebit
Prælia, 39 tu felix ocreas vendente puella.
40 Hæ sunt, quæ tenui sudant in 41 cyclade, 42 quarum
Delicias & panniculus bombycinus urit.
Aspice, quo fremitu monstratos perferat ictus,
Et quanto galeæ curvetur pondere, 43 quanta
Poplitibus sedeat, 44 quam denso fascia libro,
Et ride 45 scaphium positis, cum sumitur, armis.
Dicite vos 46 neptes Lepidi, cæcive Metelli,

14 Mœchos.
15 Adhibitos à marito, qui uxorem suspectam observent & custodiant.
16 Filiæ, quæ sana cum sit, ægritudinem simulet.
17 Medicum.
18 Abjicit à filia tanquam ægra nec funestæ valentæ.
19 Mascula.
20 Quæstum facit ex filiæ adulteriis.
21 In foro etiam causas agunt mulieres.
22 Meretrix, cui Hostilius Mancinus ædilis Curulis diem dixit, quod ab ea lapide non percussus sit. A. Gell. 4. 14.
23 *Libelli.*
24 Exordium, atque loco. argumentorum. 25 Oratori & Jurisconsulto nobili. 26 Vide Satyram 3. v. 103 & 68. hæ autem purpureæ & molliores. 27 Ad quem in terra defixum fœminæ se exercent tanquam tirones, ut simulata pugna feriendi, insiliendi, recedendi veram disciplinam ediscant, Vegetius. 28 Motuum & exercitationum militarium. 29 Ut tubæ sonitu vocata nudato corpore in Floralibus discurrat. 30 Ad veram gladiaturam in arena. 31 Cui frontem perfricuit galea. 32 Virilia exercitia & arma. 33 Præ fœminea, notum est. 34 Hyperbole arbitrium si per contentionem Jovis cum Junone, Horat. 2. 3. 35 Qualis erit mundus & ornatus muliebris, si veralis exporiatur gravis armatura illius tanquam Samnitis gladiatoris. 36 *Galeæ cristæ.* 37 Galearum pinnæ. 38 Protendebant enim milites sinistrum pedem in pugna, quem adversus hostium ictus ferro tegebant. 39 Retiariorum, mirmillonum & varia genera pugnæ. 40 O rem felicem cujus uxor eorum armaturas habet, quæ vendat. *Ironice.* 41 Et tamen hæ sunt, quæ — 42 Levi & tenuissimo velamento rotundo. 43 Quarum delicatum corpus gravant vestes bombycinæ. 43 Dum genua flectit reclinato corpore ad evitandos ictus. 44 Quam denso volumine replicetur illi succincta fascia. 45 Matellæ. 46 Matronis nobilissimis oriundæ viris, Lepido, Metello cæco, ad v. 179. Sat. 3. & Fabio Gurgite cognominato à devorato patrimonio.

Gurgitis aut Fabii, quæ 47 Ludia sumpserit unquam
Hos habitus? quando ad palum gemat uxor 48 Asyli?
Semper habet lites alternaque jurgia lectus,
In quo nupta jacet: minimum dormitur in illo.
Tunc gravis illa viro, tunc 49 orba tigride pejor, 270
Cum simulat gemitus occulti conscia facti,
Aut odit 50 pueros aut ficta pellice plorat
51 Uberibus semper lacrymis, semperque paratis
52 In statione sua, atque 53 expectantibus illam,
Quo jubeat manare modo: tu credis amorem, 275
Tu tibi tunc 54 curruca places; fletumque labellis
Si tibi 56 zelotypæ retegantur scrinia mœchæ.
Sed 57 jacet in servi complexibus, aut equitis, dic,
Dic aliquem sodes, dic 58 Quintiliane colorem. 280
59 Hæremus. 60 dic ipsa. 61 Olim convenerat, inquit,
Ut faceres in quod velles, nec non ego possem
Indulgere mihi, clames licet, 61 & mare cœlo 283
Confundas: 63 homo sum. 64 *nihil est audacius illis*
Deprensis; iram atque animos 65 *à crimine sumunt.*
66 Unde hæc monstra tamen vel quo de fonte requiris?
Præstabat castas humilis fortuna Latinas 287
Quondam, nec vitiis contingi parva sinebat
Tecta labor, somnique breves, & 67 vellere Thusco
Vexatæ, duræque manus. ac 68 proximus urbi 290
Annibal, & 69 stantes Collina in turre mariti.
Nunc patimur longæ pacis mala: sævior armis
Luxuria incubuit, 70 victumque ulciscitur orbem.
Nullum crimen abest facinusque libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit. 71 hinc fluxit 72 ad istos
Et Sybaris colles, hinc 73 & Rhodos, & Miletos, 296
74 Atque coronatum & petulans madidumque Tarentum.
Prima peregrinos 75 *obscœna pecunia mores*

47 Uxor Ludii alicujus
48 Asyli. ladiatoris.
49 Orba catulis, quia tu'lum animal truculentius, vide quæ ad 18 epigram. Martial. libri Spectac.
50 Amasii, vel servos insectatur.
51 Abundantibus.
52 Metaphora à militibus.
53 Quasi signum ab illa datum.
54 Ut avis illa cuculi ova pro suis fovet, ita eu suppositos & alienos liberos pro suis alens, &c.
56 Dum ipsam oscularus consolaris.
56 Quæ adulterii sibi male conscia, ne ejus suum ur tegat, te suspicione

pellicis vexat. 57 Si deprehensa sit. 58 Dic O oratorum disertissime colorem aliquem vel rationem ad defensionem vel excusationem sceleris. 59 Non habeo, *inquit orator*, quo possim excusare. 60 Dic ipsa, *inquit marius vel* Poeta. 61 *Verba uxoris.* 62 Omnia, vide Sat. 2. v. 25. quod Lucianus dixit, τὴν γυνᾶ τῶν ἀφρόνων ἀνυμεμίχθαι, in Prometheo. 63 Mulier nata sum, *inquit ille*; cui per sexus imbecillitatem errare in proclivi est. 64 *Hæc Poeta.* 65 E deprenso crimine major prorumpit malitia & impudentia. 66 *Quæ tandem causa est prodigiosa hujus nequitiæ, otium scilicet, opulentia & luxus.* 67 Tractando lanam Thuscam. 68 Bellæ præ foribus, hostis in Italia. 69 In excubiis ad portam Collinam, cum Annibal tertio ab urbe lapide castra posuisset. 70 Nos orbis victores victi luxuria. 71 Ex amissa paupertate, victoriis nostris & rerum affluentia. 72 Ad septem istos (alii *Istos* legunt, non tamen ex hujus loci scopo) Romæ colles fluxere deliciæ Sybaritarum, populi in ea Italiæ parte, quæ magna Græcia dicta est, omni deliciarum genere effœminati. 73 Luxuria Græca, Asiatica. Miletos enim civitas est in finibus Ioniæ & Cariæ in Asia minori, & Rhodos Insula in mari Carpathio Cariæ adjacens. 74 Mollities & ebrietas Tarentinorum, qui coronati & unguentis madidi potabant, est autem Tarentum civitas Calabriæ. 75 Metonymia effecti.

Intulit,

Intulit, & turpi 76 fregerunt secula luxu
Divitiæ 77 molles, quid enim 78 Venus ebria curat?
Inguinis & 79 capitis quæ sint discrimina nescit.
Grandia, 80 quæ mediis jam noctibus 81 ostrea mordet,
Cum 82 perfusa mero spumant unguenta Falerno,
Cum bibitur 83 concha, cum jam 84 vertigine tectum
Ambulat, & 85 geminis exsurgit mensa lucernis.
I nunc, & dubita qua sorbeat aëra 86 sanna
87 Tullia, quid dicat notæ 87 Collacia 88 Mauræ,
Maura 89 Pudicitiæ veterem cum præterit aram.
Noctibus hic 90 ponunt lecticas, micturiunt hic,
Effigiemque deæ longis 91 siphonibus implent,
92 Inque vices equitant, 93 ac luna teste movent ir;
Inde domos abeunt: 94 tu calcas 95 luce reversa
Conjugis 96 urinam magnos 97 visurus amicos.
98 Nota Bonæ secreta deæ, cum tibia 99 lumbos
Incitat, & cornu pariter vinoque feruntur
Attonitæ, crinemque rotant 1 ululante Priapo
2 Mænades. ô quantus tunc illis mentibus ardor
Concubitus! quæ vox saltante libidine, quantus
Ille 3 meri veteris per crura madentia torrens!
4 Lenonum ancillas posita 5 Laufella 6 corona
Provocat, 7 & tollit pendentis præmia coxæ.
8 Ipsa 9 Medullina frictum crissantis 10 adorat.
11 Palmam inter dominas virtus natalibus æquat.
Nil tibi per ludum simulabitur, omnia fient
Ad verum, quibus incendi jam frigidus æva-

76 Corruperunt prisci temporis frugalitatem & pudicitiam. 77 Ab effectu. 78 Libidini addita ebrietas, libidinosa & ebria mulier. 79 Orin sellatrices notat. 80 Quæ Venus ebria. 81 Ad Venerem instigantia, ut & omnia conchylia. 82 Vina unguenta mixta eo invalescente luxuria, ut odorem prodigum ex utraque corporis parte caperent. [Si foliata sint.] Martial. 14. 1. Apoph. 83 Poculo capaci. 84 Circumvolvi videtur: quod fit ubi turbidi spiritus è ventriculo copiose ad cerebrum ascendunt. 85 Ubi oculorum nervis paru distentis & debilitatis distrahuntur radii. Ῥέγχει τε λειχῆνες καὶ μυζῶσι λεσβιάδες. 87 Μύζουσι. 88 Ἐλαιοθρεπτὲ κιναλιζομένη. 89 Deæ pudicitiæ. [Emphatice.] cujus aram vel pudicissime cultam fuisse oportuit. 90 Concumbunt. 91 Urina per vesicæ & naturæ meatus prorumpente tanquam per siphonas, id est, fistulas seu rubos. 92 ἐφιππάζεται, καὶ πυκνὸν σείεται ἐνδεικνύμενα. 93 Nocta quidem, sed luna teste. 94 O Marite. 95 Mane Proximo. 96 In platea Pudicitiæ deæ sparsam. 97 Salutaturus patronos. 98 Ex novimus quam flagitiosa sint secreta Bonæ deæ, de qua in Sat. 2. v. 85. 99 Ad saltandum [al.] ad libidinem. ut Persius Sat. 1. [Cum carmina lumbum Intrant.] 1 Non minore scelerum rabie in his quasi Priapeis feruntur, quam Bacchi sacerdotes in Bacchanalibus. Alii legunt, [ululantque Priapi Mænades] i. e. hæ non minore ululatu inclamant Priapum, quam illæ Bacchæ Mænades Bacchum. 2 Furore percitæ Bacchæ à μαίνεσθαι, i. e. furere. 3 Οἷον ἐκ τῶν μύδησις καὶ πόθος τῆς ἀφροδίσιος, κυκμένων. 4 Publicas meretrices & Prostitutas. 5 Matrona. 6 Præmio certaminis nefandi proposito. Respicit forte certamen & palmam Me'ialiæ, de qua vide Plin. hist. l. 10. c. 63. ——7—— Vinciq; te λεσβιάδας in umbratili & muliebri hac Καλυπτάλῃ. 8 Mox & ipsa Laufella. 9 Matrona quæ Val. Claudio nupsit. 10 Γυνὴ ἐπαλλομένη καὶ ἐπιλαμβάνεται, λείχει τε. 11, Et libidinis victoria æquatur nobilitati generis.

12 Laomedontiades, & 13 Neſtoris 14 hernia poſſit.
Tunc prurigo moræ impatiens, tunc 15 fœmina ſimplex,
Et pariter toto 16 repetitus clamor ab antro,
17 Jam fas eſt, admitte viros, dormitat adulter.
Illa jubet ſumpto juvenem properare 18 cucullo. 330
Si nihil eſt, ſervis incurritur: abſtuleris ſpem
Servorum? veniet conductus aquarius: hic ſi
Quæritur, & deſunt homines; mora nulla per ipſam,
Quo minus impoſito clunem ſubmittat aſello. 334
Atque utinam ritus veteres, & 19 publica ſaltem
His intacta malis agerentur ſacra: ſed omnes
Noverunt 20 Mauri atq; Indi, 21 quæ pſaltria penem
Majorem, quam ſint duo Cæſaris 22 Anticatones,
23 Illuc, 24 teſticuli ſibi conſcius unde fugit mus,
Intulerit, ubi velari pictura jubetur, 340
Quæcunque 25 alterius ſexus imitata figuram eſt.
Et 26 quis tunc hominum contemptor numinis? aut quis
27 Simpuvium ridere Numæ, nigrumque catinum,
Et 28 Vaticano fragiles de monte patellas 344
Auſus erat? ſed nunc ad quas non 29 Clodius aras?
Audio quid veteres olim moneatis amici:
30 Pone ſeram, cohibe, ſed quis cuſtodiet ipſos
Cuſtodes, cauta eſt, & ab 31 illis incipit uxor.
Jamq; eadem ſummis pariter, minimiſq; 32 libido eſt,
Nec melior, 33 pedibus ſilicem quæ conterit atrum,
Quam quæ 34 longorum vehitur cervice Syrorum. 351
Ut ſpectet 35 ludos, conducit 36 Ogulnia veſtem,
Conducit comites, ſellam, cervical, 37 amicas,
Nutricem, & 38 flaſcam, cui det mandata, puellam.
Hæc tamen argenti ſupereſt quodcunque paterni, 355
Levibus athletis, ac vaſa 39 noviſſima donat.

12 Priamus filius 20 Laomedontis ſenior. 13 Grandævus & pernicioſus Neſtor. 14 Celebrata remex ubi in inteſtina humor aliquis ve omentum in ſcrotum deciderit. 15 Non paſſim umbratilis opera coïbat, virum vere deſiderat. 16 Ab omnibus muſicis. 17 Jam Obſtetrix, licerat viris ingredi ad ſacra hæc bonæ deæ. 18 Nec cognoſcatur. 19 Τὰ κοινὰ, pro ſalute publica Romæ para. 20 Romæ veſtimenti ſubſolani orientem & Oriente degentes. 21 P. Clodius ſub ſpecie & habitu pſaltriæ ad conſtuprandam Pompejam Cæſaris uxorem ingreſſus eſt ædes Cæſaris in quibus pagebantur ſacra bonæ deæ, maribus non adeunda. 22 Libri duo quos Catar ſcripſit contra Catonem Uticenſem, quem Cicero libro laudaverat, cum vero complicati eſſent in modum cylindri, aſſimilat eos poeta peni. 23 In ædes Prætoris, in quibus celebrabantur ſacra bonæ deæ. 24 Maſculus mus. 25 Maſculi. Seneca epiſt. 97 [Ita ſubmotis extra conſpectum viris, ut pictæ quoque maſculorum animalium contegantur.] 26 Olim nemo rel gionem ut ut ſimp icem contemnere auſus eſt. 27 Vas ligneum, vel ut alii placet, fictile à Numa in ſacris adhibitum. Plin. l. 35 cap. 12. ide Junii animadverſorum lib. 2 cap. 10. 28 Fictiles ex argilla è monte Vaticano. 29 Mœchi. Cæ lii ſimiles. 30 Uxorem contine, coerce domi clauſam, atque adhibitis cuſtodibus. 31 Cuſtodibus. 32 Neque jam mulieres pauperes minus furunt libidine quam divites, neque impenſis parcunt magis. 33 Nudis [periphraſis mulieris ignobilis & pauperis.] 34 Proceſſorum ex Syria ſeſticariorum. [periphraſis mulieris nobilis & divitis.] 35 Circenſes & theatrales. 36 Ambitioſa pariter & ſola. 37 Tanquam clientas. 38 Pulcram vel flavicomam. 39 Ultima, nec ſibi quicquam rel qui facit.

Multis res angusta domi est : 40 sed nulla pudorem
Paupertatis habet, nec se metitur ad illum
Quem dedit 41 hæc posuitque modum: tamen utile
quid sit 359
Præsticiunt aliquando viri, 42 frigusque famemque
43 Formica tandem quidam expavere magistra.
Prodiga non sentit pereuntem fœmina censum ;
At velut exhausta 45 redivivus pullulet arca 363
Nummus, & è pleno semper tollatur acervo,
Non unquam reputat, quanti sibi gaudia constent.
Sunt quas eunuchi 46 imbelles, ac 47 mollia semper
Oscula delectent, & 47 desperatio barbæ, 367
Et quod 48 abortivo non est opus ; illa voluptas
Summa tamen, quod jam calida & matura juventa
49 Inguina traduntur medicis jam 50 pectine nigro.
Ergo expectatos, ac justos 51 crescere primum 371
Testiculos, postquam cœperunt esse bilibres,
52 Tonsoris damno tantum rapit 53 Heliodorus.
54 Conspicuus longe, cunctisque notabilis intrat
Balnea, nec dubie 55 custodem vitis, & horti 375
Provocat à domina factus spado. dormiat ille
Cura 56 domina. sed tu 57 jam durum, Posthume, jamque
Tondendum eunucho 58 Bromium committere noli
Si gaudet cantu : nullius 59 fibula durat
60 Vocē vendentis prætoribus. 61 organa semper 380
In manibus 62 densi radiant testudine tota
Sardonices, 63 crispo 64 numerantur pectine chordæ,
Quo tener 65 Hedymeles operam dedit, hunc tenet, hoc se
Solatur, 66 gratoque indulget basia plectro. 384

40 Nulla tamen pudore paupertatis inhibetur, ne reprehendatur & derideatur ab aliis. si cultus & sumptus ultra fortunæ suæ modum vela pandat, [vel] non est pudica & frugalis, uti deceret paupertem. 41 Paupertas. 42 Incultu & victu solliciti sibi providicient. 43 Formica magistra & exemplo provinciarix & laboratis. 44 At fœmina prodiga non consulit rei familiari ruenti 45 Ex mortuo consumptoque redivivus renascitur. 46 Ad impregnandum impotentes. coeunt enim, sed nihil emittunt. Scalig. Exercitatione 175. Sic Aetius lib. 6. οἱ παθλασμένοι ποτὲ μὲν συνουσίας ὀρέγονται. Et Polybius: περὶ γονῆς λαθένωσι μὲν καὶ ἐφίενται ὀλίγον ὄν, καὶ στέρεος, καὶ ἄγονον. Vide & Basilium de vera virginitate Apiro discum problemat. lib . & Martialis epigrammate 67. lib. 6. 47 Eunuchorum, qui imberbes & leves sunt inopia caloris, qui pilos creat. 48 Potione abortum faciente. 49 Testes traduntur excellendi chirurgis, quorum opus prius ad medicos pertinebat. 50 Crine pubescente. 51 Ad justam magnitudinem, priusquam evellantur. 52 Cui eunuchi imberbes nihil lucri afferunt. 53 Chirurgus. 54 Et ille spado conspicuus longe. 55 Priapum. 56 Tua O Postumi uxore, potius quam concubino, quem τέρατον ὀνδρογύνοις διαρρήξεως. Joh. Scal. in Catullum vult [tradere eunucho] significare ἀνευχίζειν i.e. [castrare.] quasi dicat, Noli itaque tu O Posthume castrare catamitum jam grandiorem, ne forte uxori tuæ usui sit. 57 Pubescentem & grandem concubinum tuum, pectine jam duro exoleum, nec diutius habendum inter comatos. 58 Puerum delicatum & comatum instar Bacchi intonsi, qui Bromius dicitur. 59 Sup. à vers. 73. 60 Citharœdi à prætore ludos edente ad canendum conducti. 61 Instrumenta musica. 62 Gemmæ copiosæ ornant testudinem [vel] digiti annulis & gemmis radiantes pulsant testudinem. 63 Plectro è calamo vel pilis crispatis. 64 Percutiuntur. 65 Citharœdus. 66 In gratiam prioris domini.

Quædam de numero 67 Lamiarum, ac nominis alti
Cum 68 farre & vino 69 Janum, Vestamque rogabat,
An 70 Capitolinam deberet 71 Pollio 72 quercum
Sperare, & fidibus promittere. quid faceret plus
Ægrotante viro? medicis quid 73 tristibus ergo
Filiolum stetit ante aram, nec turpe putavit
Pro 74 cithara 75 velare caput, 76 dictaque verba
Protulit (ut mos est) & aperta 77 palluit agna.
Dic mihi nunc quæso, 78 dic antiquissime divum.
Respondes his Iane pater? magna ocia cœlo.
Non est (ut video) non est, quod agatur apud vos,
Hæc de comœdis te consulit, illa tragœdum
Commendare volet, 79 varicosus fiet aruspex.
Sed cantet potius, quam totam pervolet urbem
Audax, & cœtus posset quam ferre virorum,
Cumque 80 paludatis ducibus præsente marito
Ipsa loqui 81 recta facie, 82 strictisque mamillis.
Hæc eadem novit quid toto fiat in orbe,
Quid 83 Seres, quid Thraces agant, secreta noverca
Et pueri, quis amet, quis decipiatur adulter,
Dicet quis viduam prægnantem fecerit, & quo
Mense, quibus verbis concumbat quæque, modis quot.
84 Instantem regi 85 Armenio, Parthoque cometen
Prima videt: famam, rumoresque illa recentes
Excipit ad portas, quosdam 86 facit; 87 isse Nephaten
In populos, magnoque illic cuncta arva teneri
Diluvio, 88 nutare urbes, subsidere terras,
Quocunque in trivio, cuicunque est obvia narrat.
Nec tamen id vitium magis intolerabile, quam quod
89 Vicinos humiles rapere, & concidere loris
90 Exorata solet. nam si latratibus alti
Rumpuntur somni: Fustes huc ocius, inquit,
Adferte, atque illis 91 dominum jubet ante feriri,
Deinde canem. gravis occursu teterrima vultu
Balnea nocte subit: 92 conchas & 93 castra moveri
Nocte jubet, 94 magno gaudet sudare tumultu,
Cum lassata gravi ceciderunt brachia 95 massa,

67 Nobilium. Lamia ejusdem familiæ originem duxit à Lamo Formiarum rege & conditore. 68 Sacrificio. 69 Vestæ & primæ Romanorum matronæ. 70 In certamine musico à Domitiano inter alia Jovi Capitolino instituto. 71 Citharedus & Camalius fuit. 72 Coronam è quercu, quod præmium erat victoribus in quinquennali certamine tripli, musico, equestri, gymnico, à Domitiano in honorem Jovis Capitolini instituto vide Martial. epigr. 54. l. 8. 73 Ut pote desperantibus. 74 pro cithœdo. 75 Rem divinam facere & vota nuncupare, quod ex instituto veteri faciebant velati. 76 A sacerdote verbis præeunte. 77 Subtimida & dubia an votis exta agnæ feliciter responderent. 78 Regnabat enim in Italia ante Saturnum, quem reg. 10 pulsum hospitio excepit. 79 Dum multum diuque stat deos consulens, sanguine crasso & melancholico in pedum venas delabente fiet varicosus. 6. Aphor. 21. 80 Paludamento indutis, quo militaris imperatoris vestis est. 81 Inverecunde, impudenter. 82 Exertis è sinu. 83 Scythiæ Asiaticæ populi. 84 Exitium portendentem [mutantem regna cometen Lucianus 1.] 85 Romano nomini infenso. 86 Ipsa fingit spargitque rumorem. 87 Armeniæ majoris fluvium boundæ. 88 Terræ motu, & hiatu. 89 Pauperes vicinos. 90 Ne quid crudelius in eos statuat. 91 Dominum latrantis canis. 92 Vasa ampla. 93 Sarcinas & instrumenta balnearia. [Meridiana à militia.] 94 Ambitioso strepitu servis molesto, Vel exercitio ad sudorem excitandum. 95 Plumbea, quam in balneis agitabant qui sudare volebant.

Callidus & 96 cristæ digitos impressit aliptes,
Ac summum dominæ femur 97 exclamare coëgit.
Convivæ miseri interea somnoque fameque
Urgentur. tandem illa venit 98 rubicundula, totum
99 Oenophorum sitiens, plena quod 1 tenditur urna
Admotum pedibus, de quo 2 sextarius alter
Ducitur ante cibum rabidam facturus orexim,
Dum redit, & terram 3 loto ferit intestino:
4 Marmoribus 5 rivi properant, aut lata 6 Falerno
7 Pelvis olet, nam sic 8 tanquam alta in dolia longus
Deciderit serpens, bibit, & vomit. ergo maritus
Nauseat, atque 9 oculis bilem substringit operatis.
Illa tamen gravior, quæ cum discumbere cœpit,
Laudat Virgilium, 10 peritiæ ignoscit Elisæ,
Committit vates, & comparat inde Maronem,
Atque alia parte in trutina suspendit Homerum,
Cedunt grammatici, vincuntur rhetores, omnis
Turba tacet, nec causidicus, nec præco loquatur,
Altera nec mulier: verborum tanta cadit vis,
11 Tot pariter pelves, & tintinnabula dicas
Pulsari: jam nemo 12 tubas atque æra fatiget,
Una 13 laboranti poterit succurrere lunæ.
14 Imponit finem sapiens & rebus honestis.
Nam quæ docta nimis cupit & facunda videri;
15 Crure tenus medio tunicas succingere debet,
16 Cædere Sylvano porcum, 17 quadrante lavari.
Non habeat matrona, tibi quæ juncta recumbit
18 *Dicendi genus*, aut 19 curtum sermone 20 rotato
Torqueat 21 enthymema, nec historias sciat omnes,
* *Sed quædam ex libris, & non intelligat.* odi
Hanc ego, quæ repetit volvitque 22 Palæmonis artem,
Servata semper lege, & ratione loquendi,
Ignotosque mihi tenet 23 antiquaria versus,

96 Pudendo. 97 Crepitum concavæ manu inter ungendum illisæ edere, [vel] obscœnius quid poppysmi 98 Sudore. 99 Vas vinarium amplum.
1 Impleretur vel præbetur. 2 Unum & alterum exhaurit sextarium, ut vomitu ventriculum lavet & appetitum provocet. vide Martial. ep. 79. l. 6.
3 Vomitu quo abluit & purgat stomachum.
4 Per pavimentum marmoreum. 5 Vomitus.
6 Quod hauserat, ut revomeret.
7 In quam evomuit.
8 Non secus

ac serpens qui naturâ vini avidissimus. Plin. l. 10. c. 72. si in dolium ceciderit, bibit & vomit, vomit & bibit. 9 Ut decompescas vomitum, [vel] indignationem. 10 Ut quæ non sine causa, [vel] quæ ex amoris impatientia sibi mortem consciverit. 11 In tantum sonora est. 12 Nil opus est tubarum & pelvium crepitu, quo credit superstitiosum vulgus succurri posse lunæ laboranti, vide quæ ad Senecæ Hippolyt. v. 789. 13 Eclipsim patienti. 14 Etiam philosophatur, & de summo bono fatuit. 15 Sumat hunc oratoris vel Peripatetici habitum. 16 Non secteri ut mulier, sed tanquam vir Sylvano, [vel] Epicuream professa cædere Sylvano porcum. 17 Aut Stoica quadrante lavari, [Horat. Sat. 3. l. 1. Dum it quadrante lavatum, &c.] 18 Rhetoricum. 19 Cui altera propositio desit. 20 Succincto, conversione concluso, quod Cicero [versum] Aristoteles συστροφὴν appellat, [vel] circulari. 21 Argumentum Dialecticum alteram partem animo concipiens, unde & nomen habet. hic pro universa Dialectica ponitur, quasi dicat: nec habeat uxor tua Dialecticam. [* Neque nullum verbum faciat perplexabile. Neque ulla lingua sciat loqui nisi Attica,] Plaut. Asinaria 4. Act. 22 Grammaticam, fuit autem Rhemnius Palemon Grammaticus cum excellentissimus tum arrogantissimus, Fab. Quintiliani præceptor. 23 Antiquitatum vel veterum poetarum, & mihi inauditorum versus cenens, vel, antiquæ locutionis investigatrix & Critica.

24 Nec curanda viris 25 Opicæ castigat amicæ 455
Verba: 26 solœcismum liceat feciſſe marito.
Nil non permittit mulier ſibi, turpe putat nil,
Cum 27 virides gemmas collo circumdedit; & cum
Auribus extenſis magnos commiſit 28 elenchos.
Intolerabilius nihil eſt, quam fœmina dives. — 460
Interea fœda aſpectu, ridendaque multo
29 Pane tumet facies, aut pinguia 30 Poppæana
Spirat, & 31 hinc miſeri viſcantur labra mariti.
Ad mœchum veniet lota cute. quando videri 464
Vult formoſa domi? 32 *mœchis* 33 *foliata parantur.*
His emitur quicquid 34 graciles huc mittitis Indi.
Tandem aperit vultum, & 35 tectoria prima reponit,
Incipit agnoſci: atque 36 illo lacte fovetur,
Propter quod 37 ſecum comites educit aſellas,
Exul 38 Hyperboreum ſi dimittatur ad axem. 470
Sed quæ mutatis inducitur atque fovetur
Tot medicaminibus, 39 coctæque ſiliginis offas
Accipit & madidæ; facies dicatur, an ulcus?
Eſt operæ pretium penitus cognoſcere toto
Quid faciant agitentque die. ſi nocte maritus 475
Averſus jacuit, periit, 40 libraria. ponunt
41 Coſmitæ tunicas, tarde veniſſe 42 Liburnus
Dicitur, & pœnas 43 alieni pendere ſomni
Cogitur. 44 hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,
Hic ſtutica. ſunt quæ 45 tortoribus annua præſtent. 480
Verberat, atque 46 obiter faciem linit, audit amicas.
Aut latum pictæ veſtis conſiderat aurum,
Et cædens 47 longi religit tranſacta * diurni,
Et cædit donec, laſſis cædentibus, *Exi*,
Intonat horrendum, jam 48 cognitione peracta, 485
49 Præfectura domo *Sicula* non mitior aula.
Nam ſi conſtituit, ſolitoque decentius optat
Ornari, & properat, jamque expectatur in hortis,
Aut apud 50 Iſiacæ potius ſacraria lenæ:
Componit 51 crinem laceratis ipſa capillis 490

---

24 Nec curanda viris] Non adeo ſolicite vel ipſis viris obſervanda & caſtiganda.

25 Barbare ſequentis, vide Sat. 3. v. 207.

26 Nec maritum vitioſum verba conponentem corripiet, vide epigrammate 20 l. 11 Martial.

27 Monile è ſmaragdis.

28 Inanes uniones ovalem formam habentes.

29 Incruſtatione panis lacte aſinino macerati. ſatyra 2. verſ. 107.

30 Unguenta fragrantia à Poppæa Neronis uxore inventa.

31 His coſmeticis.

32 Ut mœchis placeat.

33 Unguenta ex foliis nardi, & aliis foliis odoris. Plin 13. l. 2. c.

34 Ex foliis uſtu, ut qui Æquinoctiali propiores ſint: ut contra pinguedo ab frigore & humore.

35 Incruſtamenta coſmetica.

36 Aſinino. quod teneorum, erugatam & candidam reddit & conſervatque cutem.

37 Ut Poppæa, quæ in exilium miſſa aſinas L. ſecum duxit, in hunc uſum. Dio in Nerone, & Plin. l. 11. c. 42 l.

38 Regiones Aquiloni ſubjacentes polo Arctico vicinas.

39 Candidi papis è ſiligine, faba aut oryza cocti, maceratique lacte aſinino ad coſmericen, & faciem emendandam.

40 Ancilla, quæ penſa librat & diſpertit.

41 Coſmetrices ponunt tunicas ad pœnas.

42 Servus lecticarius è Liburnia.

43 Domini ſcilicet.

44 Franguntur in hujus vertice vel dorſo virgæ & ferula.

45 Ut ſtrenue ſervos flagellent.

46 Et interim quaſi per otium.

47 Accipit rationes diei tranſactæ.

* Libri in quo ſingulorum dierum rationes ſcribebantur. Alii legunt [diei.]

48 Examine & judicio.

49 Adminiſtrat & gubernat ædes vel gubernatio hujus domus non mitior eſt quam Sicula aula crudeliſſimis tyrannis infamis.

50 Porticum vel templum Iſidis, in quo adulterorum & mœchorum conventus & colloquia ſiebant de adulteriis. [Multas illa facit, quod tuis ipſa Jovi,] Ovid.

51 Domina, ipſa capillos lacerata à domina.

52 Nuda humeros 53 Psecas infelix, nudisque mamillis.
54 Altior hic quare cincinnus? 55 taurea punit
Continuo flexi crimen, facinusque capilli.
Quid Psecas admisit? quænam est hic culpa puellæ,
56 Si tibi displicuit nasus tuus? 57 altera lævum
Extendit, pectitque comas & volvit in orbem.
58 Est in consilio matrona, admotaque 59 lanis
60 Emerita quæ cessat acu: sententia prima
Hujus erit; post hanc ætate atque arte minores
Censebunt: tanquam famæ discrimen agatur
Aut animæ: *Tanti est quærendi cura decoris.*
Tot premit 61 ordinibus, tot adhuc 61 compagibus altum
62 Ædificat caput: 63 Andromachen à fronte videbis,
Post minor est: aliam credas 64 cedo, si breve parvi
Sortita est lateris spacium, breviorque videtur
Virgine 65 Pygmæa nullis adjuta 66 cothurnis.
Et levis erecta consurgit ad oscula planta.
Nulla viri cura interea, nec mentio fiet
67 Damnorum, vivit tanquam vicina marito,
Hoc solo propior, quod amicos conjugis odit,
Et servos, 68 gravis est rationibus. Ecce furentis
69 Bellonæ, matrisque deum, 70 chorus intrat, & 71 ingens
72 Semivir, 73 obscœno facies referenda minori,
Mollia qui rupta 74 secuit genitalia testa
Jam pridem, cui 75 rauca cohors, cui 76 tympana cedunt
Plebeia, & 77 Phrygia vestitur bucca tiara,
Grande sonat, metuique jubet Septembris, & 78 Austri
Adventum, nisi se centum lustraverit 79 ovis,
Et 80 xeram pelinas veteres donaverit ipsi;

52 Ad verbera, si quid peccet.
53 Ancillæ nomen sumptum ex Ovidio, qui ita Dianæ ornatricem nominat, forte à ψαιζειν, ornatrices enim aq; pauculum irrorabant ad compositionem, crinium.
54 Inquit domina.
55 Scutica ex taurino corio, vel pene pœnas exigit male compositi crinis tanius, perinde ac crimen ingens facinusque fuisset Martialis 2. 66.
56 Si deformis sit nasus tuus.
57 Ancilla altera crinem à sinistra parte componit.
58 convocatur ad

concilium formæ atque ornatus. [Dic Chrysis, nunquid indecens?] Petronius.
59 Lanificio. 60 Quæ habeat, inquiunt interpretes, per annos oculorum acie à fuendo cessat. Ego de [acu] etinali dictum censeo, cujus hanc peritam olimque exercitam accersit in consilium. 61 Fasciis & tiaris, ut altior videatur. [Cophinem.] esse procul aspice frontis honores, suggestumque comæ.] Sap. in Sylarum.
62 Κατασκευαστικῶς καὶ σκωπτικῶς. 63 Properam, qualis fuit Andromachæ Pectoris uxor, à fronte, à tergo minor multo videtur. 64 Quidni alia jam videatur? [vel] has illi tiaras indulge, ut naturam arte corrigat aut supplear. 65 De Pygmæis quis non audivit? qui Indiæ montium incolæ cubiti longitudinem non excedunt. 66 Altis calceamentis subere suffertis sublevatisque. Hisp. [Cophinos.] 67 Quæ sit eius hinc suffuer. 68 Per suos sumptus. 69 De his Satyr. 2. vers. 112. 70 Sacerdotum. 71 Corpore. [vel] veneratione & existimatione. 72 Antiles cui erecti sunt testes. 73 Reverendus quod minori sit pene. 74 Satyr. 2. v. 116. 75 Cantu, [vel] quod eunuchis ut & fœminis ex frigore superfui humoris abundantia arteriam asperam crassiorem reddens, vocis meatum angustat. 76 Sacerdotes minores tympana pulsa tes. 77 Persis & Trojanis in usu fuisse, cujus lobi sub mento connectebantur. 78 Qui in Septembri flans febres & morbos generat. 79 Ova enim expiationibus, lustrationibusque adhibebantur, ac præcipue in sacris Idæis. 80 Veteres coloris siccæ rosæ, vel cujusmodi est in autumnalibus, viris frondibus.

81 Mala tertiis annis. Persius Sat. 2. [Tiberio in gurgite mergis &c. 83 superstitiosum, superstitio enim ex inficia & timore. 84 Campum Martium, quem, cum prius Tarquinii Superbi ager fuisset, brutus Marti consecravit. 85 Reperdo. Is. Casaub. ad Suetonium in Augusto accipit hunc locum pro sudipedalium superstitione. 86 Huc pede metronam ando descendere vidi. Ovid. 6.

Ut quicquid subiti & magni discriminis instat,
In tunicas eat, & 81 totum semel expiet annum.
Hybernum fracta glacie descendet in amnem,
82 Ter matutino Tiberi mergetur, & ipsis
Vorticibus 83 timidum caput abluet. inde 84 Superbi
Totum regis agrum, nuda ac tremebunda 85 cruentis
Erepet genibus, 86 si candida jusserit Io,
Ibit ad Ægypti finem, calidasque petitas
87 A Meroë portabit aquas, ut spargat in æde
Isidis, 88 antiquo quæ proxima surgit ovili;
Credit enim 89 ipsius dominæ se voce moneri.
90 En animam, & mentem, cum qua dii nocte loquantur.
Ergo hic præcipuum, summumque meretur honorem.
Qui grege 91 linigero circundatus, & grege 92 calvo
93 Plangentis populi currit 94 derisor 95 Anubis,
96 Ille petit veniam, quoties non abstinet uxor
Concubitu, sacris observandisque diebus:
Magnaque debetur violato pœna 97 cadurco.
Et 98 movisse caput visa est argentea serpens.
Illius lachrymæ 99 meditataque murmura præstant,
Ut veniam culpæ non abnuat, 1 ansere magno
Scilicet, & tenui popano corruptus 2 Osiris:
* Cum dedit ille locum; 3 cophino, fœnoque relicto
Arcanam Judæa tremens 4 mendicat in aurem.
Interpres legum 5 Solymarum, & magna sacerdos
6 Arboris, ac summi fida internuncia cœli.

86 Si per sacerdotem vel somnium jusserit Isis, dea Ægyptia ex candida vacca Io facta. 87 Ex meroe insula Nili sub zona torrida, quam describit Heliodor. l. 10. 88 Quæ victima est ovili extracto in Martio campo in memoriam Romuli & Remi, qui ibi pecora pascebant. Sunt qui de septis intelligunt, in quibus claudebatur populus ad suffragia de his vide quæ ad Martial. epigr. 14. l. 1. 89 Isidis in somnis jubenti. [90 Epiphonema Iconicon.] 91 Sacerdotum Isidis vestes lineas indutorum. 92 Capite raso in Isidis sacris. 93 Cum planctu Apim bovem quærentes. Diodorus Siculus l. 1. 94 Creduli populi. 95 Antistes sustinens personam Anubidis, qui filius fuit Osiridis, & quod canem gestaret armorum insignia, ab Ægyptiis in specie canis colebatur. Diodorus Siculus ibidem. 96 Antistes. 97 Proprie, fragello. Lecto intra novem sacros dies violato. 98 Ac si veniam indulgens, capite annuisse visa est, [vel,] iratæ simi is caput movisse (ut Sat. 2. v. 130) draconis effigies in Isidis templo, de qua vide Diodor. Sicul. & Macrob. l. 1. Saturn. 20. c. 99 Conceptæ preces. 1 Anserе & popano, id est, placenta Isidem colere & vesci sacerdotes solebant, Herodor. l. 2. 2 Deus ille, qui Anubis, vers. 515. * . hi abiit sacerdos Isidis. 3 Nicol. de Lyra ad illud in Davidis, Ps. 8. αἱ χῆνες ἀναπῆ ἐν τοῖς κοφίνοις ἀπέλευσαν, cophinum & fœnum è Judæis usque portant: non tam refert ad tenuitatem Judaicæ supellectilis, quam ex instituto factum suspicatur, ut hanc circumferrent usque monimenta deorum servitutis in Ægypto, ubi fages & stercora è civitatibus cophino exportare cogebantur, a quo paleas, fœnum & stipulas colligere ad lateres conficiendos. An forte in memoriam simis, quam tolerabant in obsidione? ubi fœni veteris laceramenta victui habebantur, ut refert Josephus lib. 7. bell. Judaic. c. 7. 4 Insusurrat aliquid de sua religione, simulque opem petit, sed restet, ne in periculum adducat matronas Romanas, quibus damnosum foret Judaicam profiteri religionem, vide Martial. epigr. 34. lib. 7. 5 Judaicarum ab Hierosolymis. 6 In memore Aricino vidimus, & alludit ad Dodonæas sacerdotes, quæ responsis sub quercu reddebant, vide quæ ad Pers. Prologum, v. 319.

Implet

Implet & illa manum, ſed parcius ære minuto,
Qualiacunque voles Judæi ſomnia vendunt
7 Spondet amatorem tenerum, vel divitis orbi
Teſtamentum ingens, 8 calidæ 9 pulmone columbæ
Tractato, Armenius, vel 10 Commagenus aruſpex:
Pectora pullorum rimatur, & exta catelli,
Interdum & pueri. *faciet quod* 11 *deferat ipſe,*
12 Chaldæis ſed major erit fiducia. *quicquid*
Dixerit Aſtrologus, credent à fronte relatum
13 *Ammonis, quoniam* 14 *Delphis oracula ceſſant,*
Et genus humanum damnat 15 *caligo futuri.*
Præcipuus tamen eſt horum, qui ſæpius 16 exul,
Cujus amicitia, 17 conducendaque 18 tabella
19 Magnus civis obit, & formidatus Othoni.
Inde fides arti, ſonuit ſi dextera 20 ferro,
Lævaque, ſi longo caſtrorum in carcere manſit.
22 *Nemo Mathematicus genium indemnatus habebit,*
Sed qui pene perit, 22 *cui vix in* 23 *Cyclada mitti*
Comitgit, & 24 parva tandem caruiſſe Seripho.
Conſulit ictericæ lento de funere matris,
25 Ante tamen de te Tanaquil tua, quando ſororem
Efferat, & patruos: an ſit victurus adulter
Poſt ipſam: * quid enim majus dare numina poſſunt?
Hæc tamen ignorat quid ſidus triſte minetur
26 Saturni, 27 quo læta Venus ſe proferat aſtro,
Qui menſis damno, quæ dentur tempora lucro.
Illius occurſus etiam vitare memento,
In cujus manibus, ceu pinguia ſuccina, 28 tritas
Cernis 29 ephemeridas; quæ nullum conſulit. & jam
Conſulitur: quæ caſtra viro, patriamque petente,
Non ibit 30 pariter, 31 numeris revocata 32 Thraſilli.

7 Ordo eſt. Armenius & Commag. ſpondet, &c.
8 Recens cæſæ.
9 Inſpectis extis.
10 Ex Orientali Syriæ parte.
11 Accuſet.
12 Aſtrologis Babyloniis & Syris.
13 Jovis ab ἄμμος, id eſt, arena, in arenoſis enim Africæ deſertis templum illi à Baccho conditum eſt, propter fontem ex ariete conſpecto inventum, vel Hammonis ab הָמוֹן ſolarium, ſimulachrum Jovis in ſublimi extructum.
14 Oppidis, templo & oraculo Apollinis inſigni. quod tamen oraculum defecit, ut & reliqua adventu Chriſti, vide Plutarchum de defectu oraculorum. 15. Igne ætio. 16. Supple fuit, ut ille Seleucus Mathematicus, qui cum Othonem olim ſuperſtitem fore Neronis ſponderet, tunc ultro imperium quoque ei promiſit illi. Suetonius Othone 4. 17 Magna mercede & precio emendo, ab Othone, cui victoriam ſpondebat, vel alio. 18 Quæ judiciis ex cæli conſtitutione eſt notata. 19 Sergius Galba. 20 Manicis & catenis ferreis vincta. 21 Nemo creditur genium & animum præſcium habere, qui non fuerit damnatus. 22 Impetrato exilio ut effugeret præſentem mortem. 23 Inſulam è Cycladibus aliquam in exilium. 24 Revocari ex illa exilii inſula, Cycladum una in mari Ægeo. 25 Uxor ſua futurorum cognitionis ſtudioſa, ut illa Tarquinii Friſci uxor conſulit Mathematicos de morte matris ſuæ, quam ictero laborantem ſperaverat jam dudum exſtitiſſe, & tamen prius, de ſua quam ſuper omnia expetit. * Ironice. 26 Frigidi & ſicci maledici. 27 In quo igno vel qua domo gaudeat aſcendens: quos planetas habeat amicos. 28 Lucidas & pellucidas ceu pinguia ſuccina. 29 Libellum ſupputantem aſtrorum per ſingulos dies conſtitutionem. 30 Una cum marito. 31 Calculationibus. 32 Nobilis Mathematici tempore Tiberii, cujus peritiam quomodo experſus fuerit Tiberius in ocio apud Rhodum, vide quæ Suetonius in Tiberio 6. 14 Tacitus annalium 6. Dio. 58. lib.

Ad primum lapidem vectari cum placet, hora
Sumitur ex libro, si prurit frictus ocelli
Angulus, inspecta 33 geneli collyria poscit:
Ægra licet jaceat, capiendo nulla videtur 580
Aptior hora cibo, nisi quam dederit 34 Petosiris.
Si 35 mediocris erit, 36 spatium lustrabit utrumque.
Metarum, & sortes ducet, 37 frontemq; 38 manumq;
Præbebit vati crebrum 39 poppysma roganti. 584
Divitibus responsa dabit 40 Phryx augur, & inde
Conductus dabit astrorum mundique peritus,
Atque aliquis senior, 41 qui publica fulgura condit.
42 Plebejum in Circo positum est, & in aggere fatum,
43 Quæ nudis longum ostendit cervicibus aurum, 589
Consulit ante 44 Phalas, delphinorumque columnas,
An saga vendenti nubat 45 caupone relicto.
46 Hæ tamen & partus subeunt discrimen, & omnes
Nutricis tolerant fortuna urgente labores:
Sed jacet 47 aurato vix ulla puerpera lecto. 594
Tantum 48 artes hujus, tantum medicamina possunt,
Quæ steriles facit, atque 49 homines in ventre necandos
Conducit. 50 Gaude infelix, atque ipse bibendum
Porrige 51 quidquid erit. nam si 52 distendere vellet,
Et 53 vexare uterum pueris salientibus, 54 esses
Æthiopis fortasse pater: mox 55 decolor hæres 600
Impleret tabulas 56 nunquam tibi mane videndus.
Transeo suppositos, & 57 gaudia votaque sæpe
58 Ad spurcos decepta lacus, atque 59 inde petitos
Pontifices, 60 Salios, 61 Scaurorum nomina 62 falsæ
Corpore laturos: stat fortuna improba noctu 605
Arridens 63 nudis infantibus, hos fovet omnes,

33 Nativitatis themate.
34 Insignis Astrologus Ægyptius.
35 Paucula.
36 In circo maximo, ubi plurimi erant sortilegi & divinatores. v. 55.
37 Phisiognomon ceu metoposcopo, qui profitetur hominum mores, naturas & futuros etiam eventus ex vultu, fronte perno scere & præsagire, præbebit frontem, ut & --38-- Chiromanti qui divinat è lineis & incisuris manuum, præbebit manum.
39 Ex manus contrectatione vel osculum ex eo lusis labiis sonans, [al.] concubitum. 40 Astrologus & Philosophus Indus; Gymnosophista, Brachmanes. Nam supra de Phrygiis Sacerdotibus dixerat, neque illi ista curabant aut norant. 41 Hetruscus, fulgurum conditor & expiator Pers. Sat. 2. vers. 26. 42. Vilissimi homines & *divestiori*, ut ludii, astrologi, conductores, fanatici; in Circo morabantur. Plebeji vates in circo sedent, & in aggere Tarquinii Superbi, qui est ad Circum, Sat. 3. v. 65. Horatius itaque appellat, [Fallicem Circum.] de his Ennius: [Non vicanos haruspices, non de Circo astrologos &c.] et Cicero pro Milone: [In Circo maximo &c.] 43 Syra mulier vel meretrix aurea gestans monilia. 44 Sortilegos & divinatores, qui in Circo ante Phalas, id est, turres ligneas, & Delphinorum columnas versabantur. 45 Priore marito deserto vel mortuo. 46 Puerpeæ. 47 Divitis & nobili, ipsa di ex Hypallage. 48 Veneficæ. 49 Conceptos jam & formatos. 50 Mirite [Scoptice.] 51 Quicquid erit potionis abortum faciendi. 52 Gravida fieri. 53 Parere. 54 Ex adulterio conjugis tuæ cum servo Æthiope. 55 Niger, vel fuscus [mutato] ex patre Æthiope & matre Romana seu Italica. 56 Nunquam tibi hæres dictitare uxore supra v. 218. 57 Utpote malum omen & inauspicatum. 58 Lacum Fabrenses quo exponebantur spurii. 59 Clam à maritis, qui nigros suos ex Æthiopis servis ejecerunt, & à lacu Velabrensi petendos, curarunt expositos alienarum fœminarum spurios asseri, quos maritis pro suis obtrudant. 60 Martis Sacerdotes. 61 Nobilium. 62 Suppositos. 63 Expositis nudis.

Involvitque sinu, domibus tunc porrigit altis,
Secretumque sibi 64 mimum parat, hos amat, his se
Ingerit, atque suos ridens producit alumnos. 609
Hic magicos adfert 65 cantus, hic 66 Thessala vendit
67 Philtra, quibus valeant 68 mentem vexare mariti,
69 Et soleâ pulsare nates. quod desipis, inde est,
Inde animi caligo, & magna oblivio rerum,
Quas modo gessisti, tamen hoc tolerabile, si non
Et furere incipias, ut 70 avunculus ille Neronis, 615
Cui totam 71 tremuli frontem Cæsonia pulli
Infudit. quæ non faciet, quod principis uxor?
72 Ardebant cuncta, & fractâ compage ruebant.
Non aliter, quam si fecisset Juno maritum
Insanum, minus ergo nocens erit Agrippinæ 620
73 Boletus: siquidem unius præcordia pressit
Ille senis, * tremulumque caput 74 descendere jussit
In cœlum, & * longam manantia labra salivam.
75 Hæc poscit ferrum atque ignes, hæc potio torquet,
Hæc lacerat mistos equitum cum sanguine patres. 624
76 Tanti partus equæ: quanti una venefica constat?
Oderunt natos de pellice: nemo repugnat,
Nemo vetat, jam jam privignum occidere fas est.
Vos ego pupilli moneo, quibus amplior est res,
Custodite animas, & nulli credite mensæ, 630
Livida materno fervent adipata veneno.
77 Mordeat ante aliquis, quidquid porrexerit illa
78 Quæ peperit, timidus prægustet pocula 79 pappas.
80 Fingimus hæc altum Satyrâ sumente 81 cothurnum,
Scilicet & finem egressi legemque 82 priorum,
Grande Sophocleo carmen 83 bacchamur hiatu 636
Montibus ignotum 84 Rutulis, cœloque Latino.

64 Ludum & variu mi iocum ex his suppositis.
65 Incantamenta.
66 Thessalia olim veneficiis & magicis famosa.
67 Potiones amatorias. 68 Memetes reddere.
69 Pro sua libidine tractare Pers. sat. 5. v. 149.
70 Caligula, qui [ab uxore Cæsonia creditur potionatus amatorio quidem medicamento, sed quod in furorem converterit.] Suetonius Calig. cap. 50. idem refert Josephus Antiq. l. 19.
71 Carunculam è fronte recens nati pulli equini id est, Hippomanes supra v. 134. 72 Caligulæ furoris igne ardebant, ruebantque pessimæ res humanæ, quarum habenas tenuit Romanorum Imperator, non segnis ac natasset cœlestes res, to ein furorem verso. 73 Quo venenato sustulit Claudium Imperatorem. 74 Relatum enim inter Deos, mortuus à Diis detrusum esse ad inferos jocatur Seneca, ἀποκολοκυντώσεως Claudii Cæsaris. * rat n. Claudius tremulo capite, spumante rictu, humentibus natibus, &c. Suetonius Claud. 30 cap. 75 Hæc &. potio & philtrum Cæsoniæ Caligulam in furiosam crudelitatem impulit. Exquisitum aliquod veneni genus placebat, quod turbaret mentem & mortem differret. Tacitus 12. Ann. 76 Si tantum mali ex uno Hippomane, quantum ex una venefica? 77 Prægustet. 78 Ipsa mater, quæ, ut gratificetur secundo marito, veneno non raro tollit filios ex priore marito, ut ad illum rem integram deferat: intra de Pontia. 79 Alumnus vel tutor Syracusanus, παιδαγωγός, pater. 80 Aliquis forsan arguat nos hoc fingere, &c. mox: Utinam quidem fingeremus, neque vera nimis essent, quæ memoro. 81 Tragicam licentiam & argumenta ficta. 82 Poetarum Satyricorum. 83 Poetico instincti furore canimus Tragica. 84 Italis montibus: i.e. Roma. Rutuli vero populi Latii.

Nos

85 Postulat ut adulescens uxorem duceret. Marc. epig. 32. lib. 2. Idque professa è formula fatentium rerum. Quæ eadem & inscriptio epitaphiis solennis. * inquit Poeta.

86 In suos sævas, ut viperæ, è quibus fœmina marem, ita matrem enecant.

87 Respondet Pontia: Imo septem interfecissem, si mihi septem fuissent, ut secundo gratificarer marito.

* Poetæ verba.

Nos utinam vani! sed clamat 85 Pontia, *Fevi*,
Confiteor, puerisque meis aconita paravi,
Quæ deprensa patent, facinus tamen ipsa peregi.
* Tune duos una 86 sævissima vipera cœna?
Tune duos? 87 septem, si septem forte fuissent.
* Credamus Tragicis quicquid de 88 Colchide torva
Dicitur, & 89 Progne, nil contra conor, & illæ
Grandia monstra suis audebant temporibus: sed
90 Non propter nimios, minor admiratio summis
Debetur monstris, quoties facit ira nocentem
Hunc sexum. & 91 rabie jecur incendente feruntur
Præcipites, ut saxa jugis abrupta quibus mons
Subtrahitur, clivoque latus pendente recedit.
Illam ego non tulerim, quæ 92 *computat, & scelus ingens*
93 *Sana facit*, 94 spectant 95 subeuntem fata mariti
Alcestim, & 96 similis si permutatio detur.
Morte viri cupiant animam servare catellæ.
Occurrent multæ tibi 97 Belides, atque 98 Eriphylæ,
Mane 99 Clytæmnestram nullus non vicus habebit
Hoc tantum refert, quod 1 Tyndaris illa bipennem
2 Insulsam, & fatuam lævâ dextrâque tenebat;
At nunc res agitur tenui pulmone 3 rubetæ:
4 Sed tamen & ferro, 5 si præguſtaret Atrides
Pontica 6 ter victi cautus medicamina regis.

88 Medea, quæ liberos suos in odium Jasonis dilaniavit. 89 Quæ Tyn filium occisum Tereo apposuit. 90 Ut nostræ. 91 Quoties furore amoris vel iræ agitur præcipites non leviore ruina, quam præruptæ & ruinam minitantia juga montium subducto clivo seu radicis parte. 92 Deliberat modo. v. 567. 93 Prudens, mentis compos: non ex vindictæ affectu, aut infirmitate. 94 In theatralibus ludis repræsentatam. 95 Mariti Admeti vitam sua morte redimentem. 96 Sed. is si similis daretur permutatio & optio, redimerent vitam catellæ morte viri. 97 Similes Danai filiabus L. quæ uno excepto maritos interfecere. 98 Cujusmodi fuit Eriphyla, quæ vatem Amphiaraum maritum monili à Polynice corrupta prodidit. 99 Similem Clytæmnestræ, quæ ut Ægistho adultero frueretur, maritum Agamemnona à bello Trojano redeuntem bipenni occidit. 1 Clytæmnestra Tyndari filia. 2 Non artificiosam cædem, quale nostrarum venenum. 3 Sat. 1. v. 70. 4 Et paratæ tamen etiam ferro rem decernere. 5 Si maritus se præmunire antidoto, quali usus est Mithridates rex Ponti. 6 A Sylla, Lucullo, Pompejo.

SATY-

SATYRA VII.

Ad Teleſſinum Poëtam, Cæſarem quidem ſtudia & artes reſpicere, cæterum apud alios Romanos Poëtarum, Hiſtoricorum, Cauſidicorum, Rhetorum, & Grammaticorum ſtudia & labores pro levi & vili eſſe.

ET ſpes & ratio ſtudiorum in 1 Cæſare tantum:
Solus enim 2 triſtes hac tempeſtate Camœnas
Reſpexit, cùm jam celebres notique Poëtæ
3 Balneolum Gabiis, Romæ conducere furnos
Tentarent, nec fœdum alii, nec turpe putarent
Præcones fieri, cum 4 deſertis Aganippes
Vallibus eſuriens migraret in 5 atria 6 Clio.
Nam ſi 7 Pierià quadrans tibi nullus in arcâ
Oſtendatur, ames nomen victumque 8 Macheræ,
Et vendas potius, commiſſa quod auctio vendit.
Stantibus, œnophorum, tripodes, armaria, ciſtas,
9 Halcyonem Bacchi, 10 Thebas, & 11 Terea
12 Fauſti.
Hoc ſatius, quam ſi dicas ſub judice, Vidi,
Quod non vidiſti. faciant 13 equites Aſiani,
Quanquam & 14 Cappadoces faciant, equiteſque
15 Bithyni,
16 Altera quos nudo traduxit Gallia talo.
Nemo tamen ſtudiis indignum ferre laborem
Cogetur poſthac, nectit quicunque 17 canoris
Eloquium vocale modis, 18 laurumque momordit.
* Hoc agite ô juvenes, circumſpicit, & ſtimulat vos,
Materiamque ſibi 19 Ducis indulgentia quærit.
Si qua aliunde putas rerum expectanda tuarum
Præſidia, atque ideo 20 croceæ membrana tabellæ

1 Trajano, *alii* Nerva, *alii* Domitiano, qui cætera vitioſus, favebat tamen literis, favebatque Muſis. Vide vitam Juvenalis.
2 Neglectos & inopes poëtas.
3 Inopiâ ſuâ & poëſeos neglectu coacti, Romæ & in aliis oppidis Italiæ conferrent ſe ad ſordidas artes ut ex balneatoria & ſuſoria vectum ſibi quærerent.
4 Miſſis Rudibus in remotis ſolitudinibus juxta Aganippen fontem Bœotiæ à Cadmo inventum & Muſis ſacrum. 5 Divitum, vel atria Licinia in foro, quo convenire præcones, & ubi auctiones fieri ſolebant. 6 Cera Cliûs cultor. 7 Tui docti poëtæ qui muſas è Pieria colit. 8 Præconis, illius temporis 9 Tragœdiam de Halcyone, Ceycis uxore, à malo poëta Baccho ſcriptam. Aliâ [Alcithoen Pacci.] fabulam vide 4. Metamorph. Ovid. 10 Tragœdiam de Thebarum regibus, Laio, Oedipo, &c. 11 Tragœdiam de Tereo, Progne, Philomela, &c. 12 Malî Poëtæ. 13 Nervi ex Aſia ducti jam equites Romani facti, ſed levis fidei. 14 Equites è ſervis Cappadocibus, qui Armeniæ ſunt conterminis. 15 Equites è ſervis Bithynis in Aſia minore juxta Pontum. 16 Gallogræcia ſeu Galatia. Vide Lucii Flori. lib. II. cap. 17 Poëma altum & ſonorum. 18 Horatem lauri, & gloriam poëmatis ſui deguſtavit. vel, Poëſi initiatus, & ſacer Apollonis vates factus momordit laurum; quæ manducata numine inſpirare credebatur. Ἀπομυζᾶσαι τῆς ἱερᾶς δάφνης τι κλωνίον ὅσον. Lycophron. * Rituale verbum & in ſertis ſolenne. 19 Imperatoris liberalitas & favor. 20 Vide Perſii Sat. 3. 10. vel Vitellium.

21 Imple-

21 Carminibus.
22 Ad Incudium.
23 Vulcano igni.
24 Petra, ad quem hanc Satyram scribit.
25 Blattis & tineis escam mittit.
26 Carmina quæ de rebus elocubrasti.
27 Corona ex hederis victorum præterum præmio, & 28 Statua in bibliotheca Apollinis recipiendæ referente maciem ruam ex intensione studii contractam. Vide Persii prolog. v. 1.
29 Pavonem.
30 Quæ poterat impendi mercaturæ & nauticæ militiæ.

21 Impletur, 22 lignorum aliquid posce ocyus, & quæ
Componis, dona 23 Veneris 24 Telesine marito : 25
Aut claude, & positos 25 tineâ pertunde libellos.
Frange miser calamos, 26 vigilataque prælia dele,
Qui facis in parvâ sublimia carmina cellâ,
Ut dignus venias 27 hederis, & imagine 28 macra.
Spes nulla ulterior. didicit jam dives avarus 30
Tantum admirari, tantum laudare disertos,
Ut pueri 29 Junonis avem. *sed defluit ætas*
Et 30 *Pelagi patiens, &* 31 *cassidis, atque* 32 *ligonis*
Tædia tunc subeunt animos, tunc sequè suamque
33 *Terpsichoren odit* 34 *facundo & nuda senectus.*
Accipe nunc artes, ne quid tibi conferat iste 36,
Quem colis, & 35 Musarum, & Apollinis æde relicta,
Ipse facit versus, atque uni 36 cedit Homero
37 Propter mille annos. at si dulcedine famæ
Succensûs recites, 38 Maculonus commodat ædes, 40
Ac longe serrata domus servire jubetur,
In qua sollicitas imitatur 39 janua portas.
Scit dare libertos extrema in parte sedentes
Ordinis, & magnas 40 comitum disponere voces.
Nemo dabit 41 regum, 42 quanti subsellia constent, 45
Et quæ conducto pendent 43 anabathra tigillo,
Quæque 44 reportandis posita est 45 orchestra cathedris.
Nos tamen hoc agimus, tenuique in pulvere sulcos
Ducimus, & 46 litus tenuì versamur aratro.
Nam si discedas, *laqueo tenet* 47 *ambitiosi* 50
Consuetudo mali, tenet insanabile multos
Scribendi cacoethes, & ægro in corde senescit.
Sed vatem egregium, cui non sit publica vena,
Qui 48 nihil expositum soleat 49 deducere, 50 nec qui

21 Impletur, 22 lignorum aliquid poscè ocyus, & quæ componis, dona 23 Veneris 24 Telesine marito : 25 aut claude, & positos 25 tineâ pertunde libellos. Frange miser calamos, 26 vigilataque prælia dele, qui facis in parvâ sublimia carmina cellâ, ut dignus venias 27 hederis, & imagine 28 macra. Spes nulla ulterior. didicit jam dives avarus 30 tantum admirari, tantum laudare disertos, ut pueri 29 Junonis avem. *sed defluit ætas* et 30 *Pelagi patiens, &* 31 *cassidis, atque* 32 *ligonis* *tædia tunc subeunt animos, tunc sequè suamque* 33 *Terpsichoren odit* 34 *facundo & nuda senectus.* accipe nunc artes, ne quid tibi conferat iste 36, quem colis, & 35 Musarum, & Apollinis æde relicta, ipse facit versus, atque uni 36 cedit Homero 37 propter mille annos. at si dulcedine famæ succensûs recites, 38 Maculonus commodat ædes, 40 ac longe serrata domus servire jubetur, in qua sollicitas imitatur 39 janua portas. scit dare libertos extrema in parte sedentes ordinis, & magnas 40 comitum disponere voces. nemo dabit 41 regum, 42 quanti subsellia constent, 45 et quæ conducto pendent 43 anabathra tigillo, quæque 44 reportandis posita est 45 orchestra cathedris. nos tamen hoc agimus, tenuique in pulvere sulcos ducimus, & 46 litus tenuì versamur aratro. nam si discedas, *laqueo tenet* 47 *ambitiosi* 50 *consuetudo mali, tenet insanabile multos* *scribendi cacoethes, & ægro in corde senescit.* sed vatem egregium, cui non sit publica vena, qui 48 nihil expositum soleat 49 deducere, 50 nec qui

Agricolarum. 33 Studia poëtica. 34 Ipsi iam senes inepsique, ut ut docti. 35 Poëtis ipsis, vel doctorum censura, qui in æde Musarum & Apollinis de carminibus iudicaba nt. vel, nullo musarum ipsius tactu, se invitâ Minervâ carmina aggressi. 36 Putat se decere. 37 Neque hoc propter ingenium, sed annos, quod Homerus antiquior sit illo. 38 Dives qui piam 39 Ferrata, instar portarum civitatis obsessæ. 40 Clientum, qui tibi applaudebant. 41 Divitum. 42 Pretium subsultorum subselliorum, gradnum, orchestræ. 43 Scalas & gradus per quos ad pulpita ascenditur. 44 Quippe quæ conducta referunt. [Nam & domum mutat, & auditorium extruit, & subsellia conducit.] Dial. de Oratoribus. 45 Tabularum, in quo saltat Chorus. Sarnav. 178. 46 Sterile & inutile studium exercemus & urgemus ; non majo i fructus spe, quàm si littus ararenus. 47 Laudem affectantis poëtices. pene conversus hic locus ex Aristophanis Ranis. Τὸν ποιητὴν δὲ, &c. 48 Nihil humile aut vulgare, [Effugiendum est ab omni verborum vilitate, & sumendæ voces à plebe summotæ, &c.] Perron. 49 Egregiè & subtiliter, veluti tenui filo. 50 Qui non vulgari more & stylo carmina concinit. *Metaphor.* à monetariis qui unius notæ numismata procudunt.

Con-

Communi feriat carmen triviale moneta, 55
* Hunc qualem nequeo monstrare, & sentio tantum,
Anxietate carens animus facit, 51 omnis acerbi
Impatiens, 52 cupidus sylvarum, 53 aptusque bibendis
Fontibus 54 Aonidum. *neque enim cantare sub antro*
55 *Pierio*, 56 *thyrsumve potest contingere* 57 *sana* 60
Paupertas, atque aeris inops, quo nocte dieque
Corpus eget, satur est, 58 cum dicit Horatius, ohe!
Quis locus ingenio nisi cum sē carmine solo
Vexant, & 59 *dominis* 59 *Cirrhæ* 60 *Nysæque feruntur*
Pectora nostra duas non admittentia curas? 65
Magnæ mentis opus, nec 61 de lodice paranda
Attonita, currus, & equos, faciesque deorum
62 Aspicere, & qualis 63 Rutulum confundat 64 Erinnys.
Nam si Virgilio puer, & tolerabile desit 69
Hospitium, 65 caderent omnes à crinibus hydri.
66 Surda nihil 67 gemeret grave buccina, poscimus, ut sit
68 Non minor antiquo 69 Rubrenus Lappa 70 Cothurno,
Cujus & 71 alveolos, & lænam 72 pignorat Atreus.
Non habet 73 infelix Numitor, quod mittit amico,
Quintillæ quod donet, habet: nec defuit illi 75
Unde emeret multa pascendum carne leonem
Jam domitum. *constat leviori bellua sumptu,*
74 Nimirum & capiunt plus intestina Poëtæ.
Contentus famâ jaceat 65 Lucanus in hortis 79
Marmoreis: *at* 76 *Serrano, tenuique* 76 *Salejo*
Gloria 77 *quantalibet, quid erit, si gloria* 78 *tantum est?*
Curritur ad vocem jucundam, & carmen 79 amicæ
80 Thebaidos lætam fecit cum Statius urbem,
Promisitque 81 diem; tantâ dulcedine captos
Afficit ille animos, tantâque libidine vulgi 85

* Et cujus nomen aut exemplum non possum dare: ut qui talem novi neminem, & cujus ideam mente solum concipio.
51 Molestiis vacuus & liber.
52 Sequi, & solitudinis amans.
53 Natura ideneus, quem ars perficiat, & quem furore suo inspirent Apollo & Musæ
54 Musarum ex Aonia, antris, montibus & fontibus mysis consecratis nobili.
55 Supra v. 8.
56 Furorem μανικὸν, quali in Virgine Tyri gerat feruntur Bacchi et Poëtæ autem intra ejusdem Bacchi sunt.

57 Sicca & sobria, quæ poëtis haud convenit, qui non nisi mero (quod animæ educit instrumenta) madidi & male sani carmina scribunt, quæ vivere possint, vide epigram. Antipatri. 2. lib. Anthology. σύμπωτικὰ ἀσεὶ μισοῦσι
58 Od. 19. lib. 2. 59 Ab Apolline, qui Cirrha urbe ad radicem Parnassi sacrato Baccho, qui in Nysa Arabiæ civitatus cultusque est. 61 De concessi ornatus solitæ 62 Mentem concipras describere. 63 Turnum Rutulorum Regem. 64 Alecto furia. Æn. 7. 65 Non potuisset fingere furias arguibus crinatas, ut ibidem, (geminos erexit crinibus angues.) 66 Non audita, vel rauca Catachresis. 67 Nec adeo horrendum finxisset Alcæus cornu. (in eodem 7. Æneid. ibidem.
68 Non minori precio & æstimatione. 69 Docta Tragœdus. 70 Cœtis Tragicis priscis temporis. 71 Tabulas vel alveolos, id est, lances. 72 Tragœdia de Atreo, quam dum scribit, sepellectilem pignori exponit. *alias*, pignori accipit Atreus lœnarator. [Prior expositio magis placet.] 73 Judicio & usu. vide Martial epig. 3. lib. 9. 74 Ironice. 75 Qui dives ad Poëtam accessit. 76 Tam pauperi poëtæ. 77 Quantumcunque magna. 78 Nuda & sine precio. 79 Citatæ. 80 Statii pœnatis de bello Thebano. 81 Recitandi.

Audi-

Auditur: ſed cum 82 fregit ſubſellia verſu,
Eſurit, intactum 83 Paridi ni vendat 84 Agaven.
85 Ille & 86 militiæ multis largitur honorem,
87 Semeſtri vatum digitos circumligat auro. 89
Quod non dant proceres, dabit hiſtrio. tu 88 Camerinos.
Et Bareas, tu nobilium magna atria curas?
Præfectos 89 Pelopea facit, 89 Philomela tribunos.
Haud tamen invideas vati, quem 90 pulpita paſcunt.
Quis tibi 91 Mæcenas? quis nunc erit aut * Proculeus,
Aut * Fabius? quis * Cotta iterum? quis * Lentulus alter? 95
Tunc par ingenio pretium: 92 *nunc utile multis*
Pallere, vino 93 *vinum toto neſcire Decembri.*
94 Veſter porro labor fœcundior hiſtoriarum
Sciptores, 95 petit hic plus temporis, atq; 96 olei plus:
Namque oblita modi milleſima pagina ſurgit 100
Omnibus, & creſcit multa damnoſa papyro.
Sic ingens rerum numerus jubet, atque operum lex.
Quæ tamen inde ſeges? terræ quis fructus 97 aperæ?
Quis dabit hiſtorico, quantum daret 98 acta legenti?
99 Sed genus ignavum, quod tecto gaudet & umbrâ.
1 Dic igitur quid cauſidicis 2 civilia præſtent 106
Officia? & magno 3 comites in faſce libelli?
Ipſi magna ſonant; ſed tunc cum creditor audit
Præcipuè, vel ſi 4 tetigit latus acrior illo,
5 Qui venit ad dubium grandi cum 6 codice 7 nomen
Tunc immenſa cavi ſpirant mendacia 7 folles, 111
9 Conſpuiturque ſinus. verum deprendere meſſe u
Si libet, 10 hinc centum patrimonia cauſidicorum,

2a Frequentiam auditorum, ἀν ὑπο κρότου καὶ κραυγῆς κόπτεται ῥήγνυται ὁ τοῖχος. Polybius hiſtoriarum 15. *vel* vehementi recitatione, ut Satyra 1. (Rupes lectore columnæ.) Sic Martianus Capella: (Cognoſcentium quoque ſregere ſubſellia, hunc olim perorantem & Rhetoricum ſedilia plauſibili oratione ſtangentem, &c.) Sidonius lib. 5. epiſtolarum ad Sapaudum.

3a Pantomimo, Domitiæ Neronis amicæ libertо. 84 Fabulam de matre Penthei conſcriptam, eamq; novam. 85 Paris. 85 Præfecturas 87 Dignitate equeſtri, cujus inſignes annuli aurei, quos invenit luxus ſemeſtres, id eſt, æſtivos, minores, hybernos, majores, ut Satyra 1. v. 28. 88 Nobiles. 89 Tragœdia de Pelopea filia Thyeſtæ, vel de Philomela conſcripta & Paridi vendita. 90 Recitationes in pulpitis. 91 * Vir liberalis, & munificus. Sat. 5. v. 108. 92 Nunc ſtudii utilitas huc redit omnis denique, ut palleant & vino abſtineant, legitur &, *nunc utile*. 93 Abſtemia altere Saturnalia, quæ menſe celebrantur Decembri, in quibus vino & epulis maxime indulgetur. 94 Sed veſter labor ô Hiſtorici, utilior forte eſt, & fœcundior. *Ironice*. 95 Hic labor petit operæ & olei. Sed legi ur & *petitur plus*. 96 Impenſa in oleo ad lucernam. 97 Proſcæ & aratæ. *Metapho a*. 98 Actuario ſive advocato. 99 Sed hiſtorici (inquies) ſunt genus ignavum &c. Iſaacus Caſaubonus in animadverſionibus ad Sueronium in Auguſto legit (qcol ſecto gaudet,) intelligitque (ſectum ceu lecticulam lucubratoriam. κλινίδιον. Ita Seneca 72. ep. (Quædam ſunt quæ poſſis & in ciſio ſcribere: quæ am lectum & otium & ſecretum deſiderant.) Et Perſius Sat. 1. (Non quicquid denique lectis ſcribitur in cirreis. 1 Reſpondet poëta. 2 Actiones cauſarum civilium. 3 Libellationum quos ſecum in judicium adfert. 4 Fuerit commoritque alius cauſidicus acrior illo, *vel* creditor. 5 Qui debitore inſidiatur, negat id deberi, paratus oſtendere libros accepti & expenſi. 6 Legum, *vel* probationis. 7 Debitum. 8 Pulmones, *vel* fauces. 9 Contentione orationis. 10 In hac lance. i. e. conſer lucrum auriga cum illo cauſidici, & compenſatis unius auriga lucrum æquare centum cauſidicorum merſe les.

Parte

Parte alia ſolum 11 ruſſati pone 12 Lacertæ.
Conſedère duces ; ſurgis tu 14 pallidus 15 Ajax
Dicturus 16 dubia pro libertate, 17 Bubulco
Judice. rumpe miſer 18 tenſum jecur, ut tibi laſſo
Figantur 19 virides ſcalarum gloria palmæ.
Quod vocis pretium ? ſiccus petaſunculus, & vas
20 Pelamidum, aut veteres Aphrorum 21 epimenida bulbi ;
Aut vinum 22 Tiberi devectum, quinque lagenæ,
Si quater egiſti. ſi contigit aureus unus,
23 Inde cadunt partes in fœdere pragmaticorum :
24 Æmylio dabitur, quantum petet: & melius 25 nos
Egimus, hujus enim ſtat 26 currus Aheneus, alti
Quadrijuges in veſtibulis, atque ipſe feroci
27 Bellatore 28 ſedens curvatum haſtile minatur
Emiaus, & ſtatua meditatur prælia 29 luſca.
Sic 30 Pedo 31 conturbat, 31 Matho deficit, exitus hic eſt
31 Tongilli, magno cum 32 rhinocerote lavari
Qui ſolet, & vexat lutulenta balnea 33 turba,
Perq; forum juvenes longo premit * aſſere 34 Medos,
Empturus pueros, argentum, 35 myrrhina, villas,
36 Spondet enim Tyrio 37 ſtlataria purpura filo,
Et tamen hoc ipſis eſt utile, purpura 38 *vendit*
Cauſidicum, vendunt 39 *amethyſtina, convenit illis*
Et ſtrepitu, & 40 *facie majoris vivere cenſus.*
Sed finem impenſæ non ſervat prodiga Roma.
41 Ut redeant veteres, 41 Ciceroni nemo ducentos
Nunc dederit nummos, niſi fulſerit annulus ingens,

11 Veſte ruſſata. i.e. rubra induti.
12 Milites vel aurigæ ruſſatæ factionis.
13 Judices, (hemiſtich. Ovidianum Met. 13.)
14 De eventu vel cauſa ſubtrimidus.
15 Gauſam dicturus, ut Ajax ibid.
16 Pro eo cujus libertas in quæſtionem vocatur, ut Cicero pro *Archia*,
17 C. Atrilio Bubulco Cos, *vel* ruſtico aliquo judice.
18 Jecur ira inflatum, *vel* pulmonem ſpiritu.
19 Victoriæ ſigna è pulpitis suis ædibus affigantur. erat autem moris victoriam in ædibus par-

tam teſtari appenſa pro foribus palma. *οἱ φοίνικες ἐπὶ τῇ θύρᾳ κλαδοὶ ἱστορικοῦσιν.* Lucian. *Ῥητόρων διδάσκαλος.* *alii tenſent,* ſignificari hinc pauperiem oratorum, quibus etiam victoribus pro palmatis ædibus erant cœnacula, ad quæ ſcalis aſcenderent. 20 Piſcium è Thynni genere. 21 Bulbi genus. Plin. lib. 19. vel bulbi, piſces exigui & viles. Lipſ. epiſt. 2. lib. 4. Quæſt. epiſt. alii legunt Epimenia, quaſi menſtrua hæc ſint munera ex Africa. 22 Vile ut ejectanum ſeu Etruſcum, non adverſo flumine ex Campania vel Græcia advectum. 23 Aurei illius partes quædam an erunt diſtributendæ ex pacto Pragmaticis, qui verbis & formulis juris inſtructi, mercedula adducti miniſtros ſe oratoribus præbent in judiciis. Cic. 1. de Orat. & Fab. lib. 12. cap. 2. 24 Diviti cauſidico. 25 Nos tamen pauperes advocati. 26 Triumphalis currus majorum in porticu. 27 Feque. 28 Equeſtris ſtatua. 29 Altero oculo clauſo ut ictum dirigat. *vel*, inclinato capite, vel detorto, ita ut unus tantum oculus videatur. 30 Cauſidicus. 31 Decoquit, & ex alienum contraxit, notis creditoribus ſol ens, veteribus non ita, dum ſe divitem præfert. 32 Gurgo ex corio Rhinocerotis, quo in balneis utuntur divites. 33 Clientum & ſervorum. * Satyra. 3. a35. 34 Teſticarios ex Media. Lipſius legit Mœſos, ut Sat. 9. [de grege Mœſorum.] 35 Vaſa. vide Martial epigram. 113. l. 14. & quæ nos ibi. vide & hunimodi licitatorem Mamurram epigr. 60. lib. 9. Martial. 36. Exponit ſe tenquam divitem. 37 Latus clavus purpureus. *ſi* præfixis, ut *ſi vis* pro *ſis*. 38 Commendat & facit ut emducatur majoris pretio. 39 Veſtimenta violacea, ab Amethyſti gemmæ colore. 40 Oſtentatione majoris cenſus. 41 Quod ſi in vitam reverſi ſint ſummi illi Oratores, Romani, Craſſus, Antonius, Cicero, actum jam eſſet.

Recipis

Respicit hoc primum 42 qui litigat, an tibi servi
Octo, decem 43 comites, post te an sit sella, 44 togati
Ante pedes, ideo conducta 45 Paulus agebat
46 Sardonyche, atque ideo pluris, quam 45 Cossus agebat,
Quam 45 Basilus. *rara in tenui facundia panno.* 145
Quando licet 47 flentem Basilo producere matrem?
Quis bene dicentem Basilum ferat? 48 accipiat te
Gallia, vel potius 49 nutricula causidicorum
Africa, si placuit mercedem imponere linguæ.
Declamare doces, ô 50 ferrea pectora 51 Vecti, 150
Cum 52 perimit sævos 53 classis numerosa tyrannos,
Nam quæcunq; sedens modo legerat, hæc eadem stans
Proferet, atque 54 eadem 54 cantabit versibus iisdem,
Occidit miseros 55 crambe repetita magistros.
Quis 56 color, & quod sit 57 causæ genus, atque ubi
58 summa
Quæstio, quæ veniant diversæ parte 59 sagittæ, 156
Scire volunt omnes, mercedem solvere nemo.
60 Mercedem appellas? quid enim scio? 61 *culpa docentis*
Scilicet arguitur, quod 62 *læva in parte mamillæ*
Nil salit 63 *Arcadico juveni*, cujus mihi sexta 160
Quaque die miserum dirus caput 64 Annibal implet.
Quidquid id est, de quo deliberat an petat urbem
A Cannis: an post nimbos, & fulmina cautus
65 Circumagat madidas à tempestate cohortes.
66 Quantum vis stipulare, & protinus accipe quid do,
Ut toties illum 67 pater audiat? ast alii sex 166
Et plures uno conclamant ore sophistæ,
Et veras agitant lites, 68 raptore relicto;
69 Fusa venena silent, 70 malus, ingratusque maritus,

42 Clientes non tam respicerent eloquentiam quàm census, faciem, & comitatûs oratoris; [the lawyers port and traine.] an illi lectica octophoros plena ipso &c.

43 Clientes. 44 Amici antecambulones.

45 Orator causidicus. 46 Annulo in quo hæc erat gemma.

47 Tenui oratori producenti matrem in gravi causa pro vita & salute filii supplicantem & misericordiam moventem. quod fecit Cicero pro Fonteio.

48 In Gallia oratoriam exercens.

49 Litigiosa.

50 Nullius laboris non patientissima. 51 O Rhetorum præceptor. 52 Perimendos declamat. alii de Dionysio exponunt, qui de rege in hoc pittrinum fuerit conjectus. 53 Discipulorum. 54 Recitatio & pronunciatione. 55 Eadem identidem ab eodem iisdem inculcata, non sine tædio enecat, non secus ac ὁἰ κραμβοφάγοι, recalfacta brassica, & ad fastidium reposita. Quod enim de Crambe ingerunt Domitius Scoppa & alii, ut sit inscriptio declamationis ex historia devictorum à Cumanis Capuanorum juxta Cambren oppidum Campaniæ, tortuosum mihi & longe nimis petitum videtur. vide Angeli Politiani 53. cap. Miscell. 56 Ratio. 57 Deliberativum, demonstrativum aut judiciale. 58 Controversiæ status. 59 objectiones & argumenta adversarii. *Metaphora.* 60 [Is quit discipulus.] [61 Respondet magister.] 62 Cor stupidum est. 63 Pingui, hebeti, obtuso, quales sunt Arcades. teste Philostrato lib. 3. Ἀρκαδοσίλληνοι, *vel* asininc. vide Persium Sat. 3 v. 9. 64 Obtundit me to ies audita ad nauseam illius declamatio de Annibale deliberante, an recens è Cannensi victoria pereret urbem, suadente Mabarbale & illi cænam in Capitolio pollicente. 65 Reducat, cum jam posuisset castra ad tertium à roma lapidem, deterritus fulmine & tempestate per dies tres. 66 [Dicit dispensator, qui Rhetori discipulum tradit.] 67 Pers. Sat. 3. v. 47. 68 Themate ficto de raptore. [de his vide Quintilium declamationes & enecæ controversias.] 69 Nec un brutili in schola accusatione veneficum accusant. 70 Thema de ingrato marito. [& hæc de Medea & Iasone exponi possunt.]

Et

Et 71 quæ jam veteres sanant mortaria cæcos. 170
Ergo 72 sibi dabit ipse 73 rudem, si nostra movebunt
Consilia, & vitæ diversum iter ingredietur,
Ad *b* pugnam qui rhetorica descendit ab *c* umbra,
74 Summula ne pereat, qua vilis 75 tessera venit
Frumenti, quippe hæc merces lautissima. 76 tenta 175
77 Chrysogonus quanti doceat, vel 77 Pollio quanti
78 Lautorum pueros, artem 79 scindens 80 Theodori.
Balnea 81 sexcentis, & pluris 82 porticus in qua
Gestetur dominus, quoties pluit: anne serenum
Exspectet, sparga. velato jumenta recenti? 180
83 Hic potius, namque hic mundæ 84 nitet ungula mulæ.
Parte alia longis 85 Numidarum fulta columnis
Surgat, & 86 algentem rapiat cœnatio solem.
Quanticunque domus, veniet 87 qui fercula docte
Componit, veniet 88 qui pulmentaria condit. 185
Hos inter sumptus sestertia 89 Quintiliano
Ut multum duo sufficient; *res nulla minoris*
Constabit patri, quam filius. 90 unde igitur tot
Quintilianus habet saltus? 91 exempla novorum
Fatorum transi: *a* felix, & *b* pulcher, & *c* acer,
Felix, & sapiens, & nobilis, & generosus 191
Appositam * nigræ 92 lunam subtexit, 93 alutæ:
Felix, orator quoque maximus, & 94 jaculator,
95 Et si perfrixit, cantat bene. distat enim, 96 quæ
Sidera te excipiant modo primos incipientem 195
Edere vagitus, & adhuc 97 à matre rubentem.
Si fortuna volet, fies de rhetore 98 *consul,*
Si volet hæc eadem, fies de consule 99 *rhetor.*

71 Thema de novercâ venenum privignum intermutante, quem offenderat miscentem collyrium ad ægros oculos patris. [72 Poeta itaque inducit sophistæ, ut & ipse poterit sibi conferre *b* ad veras causas torrentes ab *c* imaginaria hac & scholastica sophistarum exercitatione, quam hujusmodi perpetuatur ἀναισχυντίας & calumniis.] 73 Liberalis à rhetorica, *Metaphora* à gladiatoribus qui rudes donari cupiunt. 74 Merces minima.

75 Tabella lignea certa nota insignita figuræ quadratæ: unde & nomen quandoque rotundæ, quo symbolo ab hæredis publicis frumentum petas, *a Rig.* 76 Quantula merces. 77 Rhetor, sophista. 78 Nobilium. 79 In minima mansa quasi dividens & ingerens præcepta Rhetorica. 80 Theodori Gadarei rhetoris. 81 Supple nummis. 82 Sat. 2. v. 6. 83. In porticu portus quam platea. 84 Nec luto spargitur. 85 E lapide Numidico, qui ad columnas optimus erat. Horat. Od. 18. l. 2. [Columnas ultima recisas Africa.] 86 Triclinium hibernum, quod septentrioni aut orienti objectum solem matutinum & expansum exciperet Arcton. 87 Structor. 88 Coquus. 89 Rhetori præceptori filii. 90 *Objectio*; unde igitur tuit Quintilianus tam dives? [91 Respondet, à satis & fortuna illi obtigerunt bona *a* fortunæ, *b* corporis & *c* animi. * Nam ut quisque insanus nigris medium impedivit crus Pellitus.] Horat. Sat. lib. 1. Senatores primo calceos nigros induebant, postea cereos, galbeos, coccineos, &c. 92 Senatorum calceis luna aurea erat sc. littera C. nota centenarii numeri patriciorum à Romulo institutorum. 93 Calceo ex aluta. 94 Dialecticus, sophista. 95 Etsi quid peccarum sit; in illius tamen laudem vertetur, ut raucus ex frigore etiam bene cantare dicatur. 96 Quod tibi nascenti sit ζῆμα & ἀφροκόμης.

97 A partu recenti, sanguine materno rubentem. 98 Ut Cicero. Quintilliano autem ornamenta potius consularia quam insignia potestatis data. [refert Ausonius ad Gratianum.] 99 Valerius Licinianus prætorius exul de sexatore, Rhetor de consule factus. Plin. epist. 33. l. 4.

1 Ventidius Bassus è captivo & mulione ad præturam, consulatum & triumphum conscendit. Val. Max. 6. 10. A. Gell. 15. 1.

2 Qui ex serva natus Tarquinio Prisco in regno Romano successit.

3 Quintilianus tanc felix, cui ex arte contigerunt divitiæ.

4 Rhetoricæ professionis, quam exercebant sedentes in cathedra.

5 Carthaginensis, qui propter exiguam mercedem destitit à Rhetorica quam profiteri cœperat.

6 Atheniensis, qui Rhetoricen professus à Caligula in exilium relegatus est.

1 Ventidius quid enim? quid 2 Tullius? an ne aliud
quam
Sidus, & occulti miranda potentia fati? 200
1 Servis regna dabunt, 2 captivis fata triumphos.
Felix 3 ille tamen corvo quoque rarior albo.
Pœnituit multos vanæ sterilisque 4 cathedræ,
Sicut 5 Thrasimachi probat exitus, atque 6 Secundi
Carinatis; & hunc inopem vidistis Athenæ, 205
Nil præter gelidas ausæ conferre 7 cicutas.
8 *Dii majorum umbris tenuem, & sine pondere terram*
Spirantesque crocos, & in urna perpetuum ver,
Qui præceptorem sancti voluere parentis
Esse loco. metuens virgæ jam grandis Achilles 210
9 Cantabat 10 patriis in montibus: & 11 cui non tunc
Eliceret risum citharœdi 12 cauda magistri.
13 Sed Ruffum, atque alios cædit sua quæque juventus.
14 Ruffum, qui toties Ciceronem Allobroga dixit. 214
Quis gremio 15 Enceladi, doctique 16 Palæmonis adfert
Quantum Grammaticus meruit labor? & tamen 17 ex
hoc
Quodcunque est (minus est autem quam rhetoris æra)
18 Discipuli custos præmordet 18 Accœnitus ipse,
19 Et qui dispensat, 20 frangit sibi: 21 cede Palæmon,
Et patere inde aliquid decrescere (non aliter, quam
22 Institor hybernæ tegetis, niveique cadurci) 221
23 Dum modo non pereat, mediæ quod noctis ab hora
Sedisti, qua nemo faber, qua nemo sedebat,
24 Qui docet obliquo lanam deducere ferro:
Dum modo non pereat totidem olfeciisse lucernas,
Quot stabant pueri, cum totus 25 decolor esset 226
26 Flaccus, & hæreret nigro fuligo 27 Maroni:
Rara tamen merces, quæ 28 cognitione tribuni
Non egeat. sed 29 vos sævas imponite leges,

quæ] per exercitationem in tyrannos perorandi. 7 Vide Pers. Sat. 1. v. 1. 8 Dii sunt majorum nostrorum manibus & cineribus levem terram perpetuo florentem, &c. vide quæ nos ad ultimum versum Hippolyti Senecæ 89. Epig. l. 1. Martial. & Pers. Sat. 1. v. 35. 9 Fidibus canere didicit. 10 Thebaïs. 11 Et qui tunc grandis non risu contemnebat senem Centaurum ol. & quis non risisset? 12 Interior Gaitonis Centauri pars. 13 Nunc autem Ruffum, id est, præceptorem etiam puelli sui discipuli cædunt. 14 Sattium Ruffum Ciceroni æmulum, qui Ciceronem Gallicæ cujusdam eloquentiæ esse dixit. 15 Grammatici. 16 Rhemnii Palæmonis Grammatici, de quo Sat. 6. v. 458. 17 Ex hac mercedula. 18 Pædagogus aliquid diminuit, abstinet. In nomine autem alludit ad Anicetum pædagogum, de quo Sueton. c. 5. De Nerone. 19 Œconomus, dispensator. 20 Sibi aliquid præcidit. [21 some abatements] 22 Supple, paritur tibi de primo pretio indicto aliquid detrahi. 23 Dum aliquid mercedis habeas. 24 Carminator. 25 Sol ed. Fuligine, vel manuum contrectatione. 26 Horatii opus. 27 Virgilii operi. 28 Literarum tribuno ærario, cui de minoribus causis cognoscendi & judicandi jus erat. 29 Ironice dictum in Romanos divites, quam numeris exiguum minerval præceptoribus penderent, multis tamen illique inutilibus quæstionibus eos excarnificabant.

Ut præceptori verborum regula conſtet,
Ut legat hiſtorias, autores noverit omnes
Tanquam ungues digitoſque ſuos, ut forte rogatus
Dum petit aut thermas, aut 30 Phœbi balnea, 31 dicat
32 Nutricem Anchiſæ, nomen patriamque 33 novercæ
Anchemori, dicat 34 quot Aceſtes vixerit annos,
Quot 35 Siculus Phrygibus vini donaverit 36 urnas.
Exigite, ut mores teneros ceu pollice ducat,
Ut ſi quis cera vultum facit: exigite ut ſit
Et 37 pater ipſius cœtus ne turpia ludant,
Ne 38 faciant vicibus. *non eſt leve tot puerorum*
Obſervare 39 *manus oculoſque* 40 *in fine trementes.*
Hæc, 41 inquit, cures, & 42 cum ſe verterit annus
Accipe 43 victori populus quod poſtulat aurum.

30 Balneatoris.
31 Hujuſmodi quæſtionibus Grammaticos vexare ſolebat Tiberius Nero. Suetonium vide & Agellium 14. 6. & Senec. Epiſt. 88.
32 Nomen nutricis Anchiſæ, de qua nihil conſtat.
33 Ex Æneid. 10. quam Servius Caſperiam nomi-

nat. 34 Quia [ſenior.] 35 [Aceſtes.] Æneid. 1. Siciliæ rex. 36 Quia, [cadis onerarat Aceſtes.] ibid. 37 Paternum in diſcipulos induit affectum. Quintil. 2. 3. 38 Agant & patiantur. 39 Ne præputia ducant. μαστροποί. 40 In fine libidinis molliter natantes, & ut quidam legunt, *patrantes*. 41 Pater. 42 Finito anno. 43 Levem mercedem, utpote Lucanos aureos quinque, quos populus in ludis ſcenicis dari poſtulabat ab eo, qui ſpectacula exhibebat. Capitolinus Antonino. Lucianus in Icaromenippo deridet tragicos ἐπὶ τὰ δλεχμῶν ἢ ἀχῶνα μισθωμένους videor tamen mihi poſſe hoc interpretari, nec inepte, de auro, quod auſpicia victoribus, vel ipſis equis poſtulari moris erat à populo in Circo, quaſi dicat, Annua Gramma ici mercede non excedit ſummam auri, quod datur auriga pro unius horæ opera. vide Martialis epigramma 74. lib. 10. & Pulenger de Circo, c. 34. de præmiis auriga rum. & Xiphilin. in Heliogabalo, quem ἐθεώντο ἁρμαμαξεύοντα, καὶ χρυσὸς, ὥσπερ τοῖς τροχίοις, ἐδίδοτο.

SATYRA VIII.

Veram nobilitatem non traducem à majoribus deri-vari, verum in sua virtute sitam esse, frustra ostentari fumosas parentum imagines, si ipsi in ignavos, faljarios, ganeones, mimos, & gladiatores per omnem turpitudinem degenerarint.

1 Gradus generis & linea, qua ad pictas imagines tanquam rami ex stirpe discurrunt. Plin. l. 2. c. 33. 2 Statuas triumphales Æmilianorum. 3 Statuas nobilium vetustate diminutas & exesas. 4 Statuas equitum, temporis edacitate imminutas. 5 Quid mihi tu (immemor virtutis, majorum, cujus tibi hæc monimenta legenti memoria erat subjicienda) jactas genus tuum & familiam ample tabula Cæneologica descripta, & veteres jamque fumo sive que obsitas imagines majorum tuorum, quorum alii Dictatores, alii Magistri equitum fuere. Alii legunt *Famosos*. præfero *Fumosos*. sic enim Cicero in Pisonem *fumosas* dixit *imagines*. & Seneca epistolis. * Ratio, quo ordinem generis indicat. Alii virgarum fasces majoribus suis prælatas intelligunt. Ego ramos & virgas ex stirpe discurrentes significari arbitror, ut noratum supra. 6 Imaginibus clarissimorum majorum, quales fuere Æmilius Lepidus, & Scipio Æmilianus, qui Numantinus & Africanus cognominatus est. 7 Mane summo. 8 Cur titulos Fabii Maximi, qui Allobrogas devicit, usurpet, & originem gentis suæ ab Hercule ductam glorietur Fabius Persicus filius, cui ob luxum à Prætore Urbano paternis bonis interdictum fuit Valerius. Max. l. 5. & Senec. 4. de Beneficiis. 30. 9 Veneta, vel Altinatium autem mollitie laudantur Altinates oves. 10 Lævigatum & glabrum. 11 Quales Ætna exoquit vel evomit, est autem Catina urbs Siciliæ ad radicem Ætnæ posita. 12 Filis horridos μὴ δ' ἐρίοισιν ἐοικὼς. 13 Dedecorat. Polyb. παρεκτρέπει παραπλησίως. Metaphora, à noxiis per forum traductis, vide quæ ad Martial. epig. 4. lib. spect. b. 14 Veneficus. 15 Non ponenda cum aliis. si quis autem gravis criminis convictus esset, & statua ejus frangebatur. Suet. in Ner. c. 58. 16 Polluis. 17 Cereæ imagines.

1 Gradus generis & linea, qua ad pictas imagines
Sanguine censeri, pictosque ostendere vultus
Majorum, & 2 stantes in curribus Æmilianos,
Et 3 Curios jam dimidios, 4 nasumque minorem
Corvini, & 4 Galbam auriculis nasoque carentem? 5
5 Quis fructus generis tabula jactare capaci
Corvinum, & post hac multa deducere * virga
Fumosos equitum cum dictatore magistros;
Si coram 6 Lepidis male vivitur? 5 effigies quo
Tot bellatorum, si luditur elea pernox 10
Ante 6 Numantinos, si dormire incipis 7 ortu
Luciferi, quo signa duces, & castra movebant?
8 Cur Allobrogicis & magna gaudeat ara
Natus in Herculeo 8 Fabius Lare, si cupidus, si
Vanus, & 9 Euganea quantumvis mollior agna? 15
Si 10 tenerum attritus 11 Catinensi pumice lumbum,
12 Squallentes 13 traducit avos, 14 emptorque veneni
Frangenda miseram 16 funestat imagine gentem?
Tota licet veteres exornent undique 17 ceræ
Atria: *Nobilitas sola est, atque unica virtus,* 20

18 Paulus, vel 19 Cossus, vel 20 Drusus moribus esto :
21 Hos ante effigies majorum pone tuorum :
Præcedant ipsas illi te consule 22 virgas,
Prima mihi debes animi bona sanctus haberi,
Justitiæque tenax factis dictisque mereris.
Agnosco 23 procerem : 24 salve Getulice, seu tu
Silanus, quocunque alio de sanguine, rarus
Civis, & egregius patriæ contingis 25 ovanti.
Exclamare libet, 26 populus quod clamat Osiri
Invento : quis enim generosum dixerit hunc, qui
Indignus genere, & præclaro nomine tantum
Insignis ? 27 nanum cujusdam Atlanta vocamus :
Æthiopem 28 cygnum : parvam 29 extortamque puellam
30 Europen : 31 canibus pigris, scabieque vetusta
Levibus, & siccæ lambentibus ora lucernæ,
Nomen erit pardus, tigris, leo, si quid adhuc est,
Quod fremit in terris violentius. ergo cavebis,
Et metues, 32 ne sic tu Creticus, aut Camerinus.
His ego quem monui ? tecum est mihi sermo 33 Rubelli
Plance, tumes alto Drusorum sanguine, tanquam
Feceris ipse aliquid propter quod nobilis esses,
Ut te conciperet, 34 quæ sanguine fulget Iuli,
35 Non quæ ventoso conducta sub aëre texit.
Vos humiles, inquis, vulgi pars ultima nostri,
Quorum memo queat patriam monstrare parentis:
Aut ego, 36 Cecropides. 37 vivas, & originis hujus
Gaudia longa feras : tamen ima plebe Quiritem
Facundum invenies ; solet hic defendere causas
Nobilis indocti. veniet de plebe 38 togata

18 P. Æmilius. 19 Cornelius Cossus, qui Volummio rege Veientium occiso secunda spolia optima tulit. *vel*, Cossus qui sub Augusto Cæsare domuit. *quæ sequitur*, salve Getulice. 20 laudibus qui ex hostium duce Drusio cognomen traxisti. 21 Mores. 22 Lictorum, i. e. consularium & honores præcedant mores priscos & sanctos. 23 Te esse vere nobilem. 24 Vere triumphans & nobilis, ac si esses e stirpe Getulicus (supra

nota 19) sive Silanus, quocunque ortus ex sanguine. 25 De te præclaro & bene merito ejus. 26 Non minori lætitia quam Ægyptii exultant, ubi invenerint Apim bovem, qui Osiridem, i. e. fruenti lætitiam repræsentet, exclamant εὑρήκαμεν, συγχαίρομεν. Athenagoras Orator in legatione pro Christianis. 27 Sic Ironice & κατ' ἀντίφρασιν nanum nobili cuipiam in deliciis vocamus Atlantem, qui gigas fuit, frater Promethei, rex Mauritaniæ, in montem conversus, ut fabulantur, vide quæ ad Martial. epigr 7. l. 6. f. vide & Iohannem Micellan. c. 28. 28. Album. 29 Incurvam, gibbosam. 30 Proceram & treccam, qualis fuit Europa à Jove tauro rapta. 31 Aut si quis canet tardos scabie depilatos & λίχας, dicat pardos, tigres, leones, & si quid illis feracius nobilitasve. 32 Ne tu sci. i. e. ironice dicaris Creticus, &c. specie & nomine quidem nobilis, ut Creticus, Sat. 2. v. 67. & Camerinus 7. v. 50. revera ignobilis & degener. 33 Cui nobilitas per matrem ex Iulia familia parta. Nero gradu. Sit ante oculos Nero, quem longa Cæsarum serie tamentem, &c. Tacit. Hist. l. 34 Nobilis matrona è gente Iulia. 35 Non plebeja, quæ sub dio (alii legunt *Aggere* ut sit agger Tarquinii, ubi plebejæ mulieres texere solebant) texit. Ptolomæus Flavius conjectaneorum cap. 13. [sub aere] exponit in atrio ubi exercebant textrinam priscæ. 36 Romulida, indigena, Julia familia oriundus, ut Athenienses nobilissimi à Cecrope rege primo. 37 [Respondet Cubellio Poeta, Ironia.] 38 Ima & vili.

39 Juris periti. 40 Alij de plebe ad militiam in extremis Romani imperii finibus proficiscuntur contra Parthos & Germanos.

39 Qui juris nodos, & legum ænigmata solvat. 50
40 Hic petit 41 Euphraten juvenis, 42 domitique Batavi
Custodes aquilas, armis industrius: at tu
Nil nisi 43 Cecropides, 44 truncoque simillimus Hermæ,
Nullo quippe alio vincis discrimine, quam quod
Illi marmoreum caput est, tua vivit imago. 55
Dic mihi 45 Teucrorum proles, *animalia muta*
Quis generosa putet nisi fortia? nempe volucrem
Sic laudamus equum, 46 facili cui plurima palma
Fervet, & exultat 47 rauco victoria 48 circo.
Nobilis hic quocunque venit de 49 gramine, cujus 60
Clara fuga ante alios, & 50 primus in æquore pulvis.
51 Sed venale pecus Corithæ, posteritas &
Hirpini, si rara jugo victoria sedit:
Nil ibi majorum respectus, gratia nulla
52 Umbrarum, 53 dominos pretiis mutare jubentur 65
Exiguis, *b* tritoque trahunt epirhedia collo
Segnipedes, dignique *c* molam versare Nepotis.
Ergo ut miremur 54 *te*, 55 *non tua, primum aliquid da,*
Quod possim titulis incidere præter honores,
Quod damus illis, & dedimus, 56 *quibus omnia debes.* 70
57 Hæc satis ad juvenem, quem nobis fama superbum
Tradit, & inflatum, plenumque 58 Nerone propinquo.
Rarus enim ferme sensus communis in 59 *illa*
Fortuna. sed te censeri laude tuorum
Pontice noluerim, sic ut nihil ipse futuræ 75
Laudis agas. *miserum est aliorum incumbere famæ,*
Ne collapsa ruant subductis 60 *tecta* 61 *columnis,*
62 Stratus humi palmes 63 viduas desiderat ulmos.
Esto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem
Integer, ambiguæ si quando citabere testis 80

41 Flumen Mesopotamiæ, quod è Niphate majoris Armeniæ monte nascitur.

42 Præsidia posita ad coercendos, ne rebellent, Belgas illos *Hollandos* nuper à Domitiano domitos.

43 Genere speciosi, Romulidam se jactans, ut si se Cecropidas Athenienses.

44 Mercurii statuæ, quæ capite quidem erant marmoreæ & formatæ, cætera trunci rudes & inutile lignum.

45 O Rubelli, qui te Julio Cæsare, Julo & Teucris fatum jactas. 46 Facili atque cursum & veloci. 47 Propter clamorem, *vel* sonoro. 48 Spectante & studiose acclamante populo in Circo. 49 Latuo, agro, regione. Alii legunt *Gemine.* 50 Pedibus pulverem in Circo movens cæteros cursu prævertitur. 51 Equi contra etiam generosissima equa Corintha & victore equo Hirpino nati non æstimantur, sed venduntur si degeneres sint & raro curuli certamine vincant. 52 Mortuorum majorum Hirpini & Corithæ. *Catachresis.* Harpinatæ equi curulis Oenomai meminit Lycophron. 53 Vili venduntur *b* rhedariis & *c* molitoribus. Nepos nomen molitoris. 54 Tuas virtutes quæ in te sunt. 55 Non majores qui extra te. 56 Ex quorum honoribus totus pendes, quam per te nihil laude dignum habeat. 57 Atque hæc subsciant obiter & per digressionem dicta Rubellio. 58 Unde potius erubescendum erat. [Nero autem ipse & à Julia familia originem duxit.] 59 Nobili & ampla. [Scilicitam patiuntur opes.] 60 [Alleg.] gloria tua. 61 Meritis & honore majorum. 62 Usque vitis ad terram cadit nisi sustentetur, ita & tu contemneris ac peribis, amoris majorum laudibus, *vel*, ut vitis sustebranda est ulmis ne humi jaceat, ita & tu virtute tua. 63 Quibus maritetur vitis ac inniratur ex sympathia vitis cum ulmo. [Tibi vitis in ulmo est.] Virg. 2. Eclog.

Incertæque

Incertæque rei, 64 Phalaris licet imperet, ut sis
Falsus, 65 & admoto dictet perjuria tauro,
Summum crede nefas animam præferre pudori
Et propter vitam vivendi perdere 66 *causas.*
67 *Dignus morte perit, cænet licet ostrea centum*
68 *Gaurana, &* 69 *Cosmi* 70 *toto* mergatur *aceno.*
71 Expectata diu tandem provincia cum te
Rectorem accipiet, pone iræ frena modumque,
Pone & avaritiæ, miserere inopum 72 sociorum:
73 Ossa vides regum vacuis exhausta medullis.
Respice quid moneant leges, quid curia mandet,
Præmia quanta bonos maneant, quam 74 fulmine justo
Et 75 Capito, & 76 Tutor ruerint damnante senatu
77 Piratæ Cilicum. 78 sed quid damnatio confert,
Cum 79 Pansa eripiat, quicquid tibi 80 Natta reliquit?
Præconem 81 Cherippe tuis circumspice 82 pannis,
Jamque tace: *furor est* 83 *post omnia perdere naulum.*
Non idem gemitus olim, nec vultus erat par
Damnorum sociis, florentibus, & modo victis:
Plena domus tunc omnis, & ingens stabat acervus
Numorum, 84 Spartana chlamys, 85 conchylia Coa,
Et cum 86 Parrhasii tabulis, signisque 87 Myronis,
88 Phidiacum vivebat ebur, nec non 88 Polycleti
Multus ubique labor 89 raræ sine Mentore mensæ
90 Inde 91 Dolabella est, atque hinc 92 Antonius, inde
93 Sacrilegus 94 Verres, referebant navibus altis
Occulta spolia, & 95 plures de pace triumphos.
Nunc sociis juga pauca boum & grex parvus equarum
Et 96 pater armenti capto eripietur agello:
Ipsi deinde lares, si quod spectabile signum,
Si quis in ædicula deus unicus; 97 hæc etenim sunt

64 Tyrannus fuit aureus Phalaris Agrigentinorum tyrannus. 65 Vel ore ad perjurium adigere ministratus tibi taurum a Perillo. 66 Virtutem, veritatem, honestatem, bonam conscientiam, &c. 67 Sceleris sibi conscius. 68 Lucrina. Gaurus mons est Campaniæ mari timus prope lacum Lucrinum, ubi optima ostrea. 69 Unguentarii vel luxuriosi. 70 Unguentis pleno. 71 Expectata & exercita nobis.

72 Provincialium sociorum populi Romani. 73 Reges à præfectis exhaustos & fortunis omnibus exutos. 74 Vindicta & pœna. 75 Capito Cossutianus damnatus repetundarum, quod Ciliciam, cui præfuerat, spoliasset. 76 Julius Tutor idem damnatus; quod eandem provinciam rapinis vexasset. 77 Et ipsorum piratarum spoliatores. 78 Sat. 1. 47. 79 Posterior præfectus, vel, ærarium publicum. 80 Præfectus prior. 81 O provincialis. 82 Qui vendat etiam pannos tuos, ne fit quo te spolier novus præfectus. 83 Dum Romam navigas præfectum accusaturus, quo etiam damnato nihil tibi ex tuis redit, verum in ærarium infertur. 84 Tincta purpura è muricibus, qui capiuntur circa Tænarum Laconicæ regionis promontorium. 85 Vestimenta tincta Coæ vlis in Coo insula capris. [Conchylia autem seu purpura florem illum tingendis experitum vestibus in mediis habent faucibus. Liquoris hic minimi est in candida vena, &c.] Plin. 86 Pictoris. 87 Statuarii. 88 A Phidia tam affabre sculptum, ut vivere videretur. 89 In qua non erant pocula à Mentore cælata. 90 Primi illi Prætecti provincialibus nuper victis & spoliatæ Romanis donatis integras & intactas relinquebant opes, tabulas, statuas, opera nobilium artificum: Quæ tamen omnia Præfectorum secunda quasi progenies, Dolabella, Antonius, Verres, &c. everebant. Tertia vero progenies & agros provincialibus eripiunt. 91 Quem Scaurus accusavit damnavitque quod Asiam proconsul spoliasset. 92 Senatu motus, quod Achajam deprædatus esset. 93 Qui nec sacris parcebat. 94 Siciliæ prætor & prædo. 95 Quam alii de bello. 96 Taurus, vel equus admissarius. ei Melus conveniens summis viris Romanis. Ironicè, *vel*, hæc jam utcunque tenuia 97 proi summis habeantur à pauperibus, quibus reliqua sunt hæc ut maxima.

Pro summis: nam sunt hæc maxima. despicias tu
Forsitan 98 imbelles Rhodios, 99 unctamq; Corinthum
Despicias merito. quid enim 1 resinata juventus,
Cruraque totius facient tibi lævia gentis? 115
Horrida 2 vitanda est Hispania, 3 Gallicus axis,
4 Illyricumque latus. parce & 5 messoribus illis,
Qui saturant 6 urbem 7 circo scenæque vacantem,
Quanta autem inde feres tam diræ præmia 8 culpæ,
Cum tenues nuper 9 Marius discinxerit Afros? 120
Curandum inprimis ne magna injuria fiat (est
10 Fortibus, & miseris. tollas licet omne quod usquam
Auri atque argenti, scutum gladiumque relinques,
Et jacula & galeam, *spoliatis arma supersunt*:
11 Quod modo proposui non est sententia, verum
Credite me vobis folium recitare Sibillæ 126
Si tibi sancta cohors 12 comitum, si nemo tribunal
13 Vendit 14 acersecomes, si nullum in conjuge crimen,
Nec per 15 conventus, nec cuncta per oppida curvis
Unguibus ire parat nummos raptura 16 Celæno: 130
Tunc licet à 17 Pico numeres genus, altaque si te
Nomina delectant, omnem 18 Titanida pugnam
Inter majores ipsumque 19 Promethea ponas:
De quocunque voles proavum tibi sumito 20 libro.
Quod si præcipitem rapit ambitus, atque libido, 135
Si frangis virgas sociorum in sanguine, si te
Delectent hebetes lasso lictore secures:
Incipit ipsorum contra te stare parentum
Nobilitas, 21 claramque facem præferre pudendis.
Omne animi vitium tanto conspectius in se 140
Crimen habet, quanto major, qui peccat, habetur.
22 Quo mihi te solitum falsas signare tabellas
In templis 23 quæ fecit avus, statuamque parentis
Ante triumphalem? quo, si nocturnus adulter
Tempora 24 Santonico velas adoperta cucullo? 145
Præter 25 Majorum cineres, atque ossa volucri

98 Molles, Sat. 6. 2. 99 Unguentis deliburam, luxuriosam. 1 Resina levigata, ἀπὸ τοῦ ξέειν. Clem. Alex. 3. Pædag. 2 Non lacerenda rapinis præris. 3 Galli è Rhodis pugnantes, *vel*, Gallia regio, quæ à Roma ad axem Arcticum vergit. 4 Illyrii, quibus dextrum latus Adriatici incolunt, Sciavoniam, Germ. *Windenland*. 5 Agris. 6 Romam. 7 Circensibus ludis & theatralibus prorsus indulgentem. 8 Spoliationis. 9 Marius Priscus. Sat. 1. v. 49. 10 Fortibus iisdemque miseris factis, qui injuriarum tandem ultionem cogitabunt. 11 Digressus sum ab instituto veræ nobilitatis characterismo: quæ tamen leviter tetigi, non minus vera sunt quam oracula quæ olim is inscripsit Sibylla. 12 Amicorum & domesticorum. 13 Corruptus corrumpit. 14 Catamitus intonsus ex α & κείρω, & κόμη. 15 Loca in quibus populi provinciæ à magistratibus jurisdictis, neque adeo Prætore, juris dicendi gratia congregantur. 16 Uxor, velut Harpyia, Æn. 8. *vel* avaritia tua. Rationes Severi Cæcinnæ suadentis, ne quem magistratum cui provincia obveniisset, uxor comitaretur, vide apud Tacitum 3. Annalium. 17 Primo Aboriginum rege, Fauni patre, Saturni filio. 18 Ipsos Titanas Γηγενεῖς. 19 Japeti & Clymenes filium Deucalionis patrem. 20 Scriptore, *vel* historia. 21 Ut turpitudo tua eo clarius appareat, quo illustrior est tua nobilitas. 22 Quorsum te nobilem jactas? &c. 23 [Emphatice & appositè, tu falsarius, ille religiosus.] 24 Quo Santones Galliæ populi utuntur. 25 Viam Flaminiam *vel* Latinam, Sat. 1. v. 170.

Carpento

Carpento rapitur pinguis 26 Damasippus, & ipse,
Ipse rotam stringit multo 27 sufflamine consul,
Nocte quidem: sed luna videt, sed sidera testes
Intendunt oculos, finitum tempus 28 honoris
Cum fuerit, clara Damasippus luce flagellum
Sumet, & occursum nusquam trepidabit amici
29 Jam senis, ac virga prior innuet, atque 30 maniplos
Solvet, & infundet jumentis hordea lassis.
Interea dum 31 lanatas, torvumque juvencum
More Numæ cædit Jovis ante altaria, jurat,
32 Hipponam, & 33 facies olida ad præsepia pictas.
Sed cum pervigiles placet 34 instaurare popinas,
Obvius assiduo 35 Syrophœnix udus amomo
Currit, 36 Idumæa Syrophœnix incola portæ
Hospitis affectu dominum regemque salutat,
Et cum venali 37 Cyane succincta 38 lagena.
Defensor culpæ dicet mihi: *fecimus & nos*
Hæc juvenes, 39 esto: desisti nempe, nec ultra
Fovisti errorem. *breve sit quod turpiter audes.*
Quædam cum prima resecentur crimina * *barba*,
Indulge veniam pueris. 40 Damasippus ad illos
Thermarum calices, 41 inscriptaque lintea vadit
42 Maturus bello Armeniæ, Syriæque tuendis
43 Amnibus, & 44 Rheno, atque Istro. præstare
45 Neronem
Securum valet hæc ætas. 46 mitte Ostia Cæsar,
Mitte, sed in magna legatum quære popina,
Invenies aliquo cum 47 percussore jacentem
Permistum nautis, aut furibus, aut fugitivis.
Inter carnifices, & fabros 48 sandapilarum,

26 Nobilis quispiam aurigandi studiosus, *nomen sibi fictum*, quasi equorum domitor. Hippodamas. 27 Retinaculo, quod per radios rotarum immissum currum in descensu sistit, quod Herodes Atticus *Περιποδήν* appellavit, Samaritus *ὀπισθίδιον*, referente Athenæo, lib. 3. cap. 21. 28 Consulatus. 29 Gravis Senatoris, cujus auctoritatem ætatemque reverentiæ & pudori fuisse æquum erat. 30 Jugales, *vel*, Fasciculos fœni. 31 Oves. 32 Jumentorum & mulionum deam, tanquam numen maxime sibi venerandum, quodque sibi propitium velit. Eponam vocat Prudentius in Apotheosi, & Plutarch. in Parallelis. 33 Imagines ejusdem deæ atque aliorum ejusmodi numinum quæ equis præsunt. 34 Intermissa aurigatione repetere popinas. 35 Unguentarius, nomen fictum ex Syris & Phœnicia, unde mittuntur unguenta & odores. Quin & Bacchum Lucianus in Δεῶν ἐκκλησίᾳ appellat Συροφοινικόν τινα ἐμπόρον τῆς Κάδμου θυμελοδόν. 36 Judææ portæ Idumæa, sic dictæ, quod per eam Vespasianus & Titus de Judæis triumphantes ingressi sunt, est autem Idumæa Syriæ pars Judææ vicina. 37 Popinaria, tabernaria. 38 Nimi. 39 R*spondet*. * Quæ resecta ponebatur primum anno ætatis vicesimo. 40 Sed Damasippus. 41 Vela popinis & thermis, quæ promiscue cum lupanaribus confunduntur, oppania: eaque ut plurimum lintea & acu picta, qualia visuntur in Italia & Hispania, nisi per *inscripta* melius intelligamus inscriptionem rerum ibi venalium, ceu meretricum in cellis prostantium ut, [*titulum mentita Lyciscæ*,] vide quæ adnotata ad vers. 134 & 135. Sat. 6. 42 Jam vir, militiæ habilis. 43 Euphrati & Oronti, id est, ad prohibendos hostes, ne incursionibus Syriam infestent. 44 Ne incursus hostes in hasce provincias, *vel*, ne deficiant Galli aut Germani horum fluviorum accolæ. 45 Imperatorem. 46 An tibi opus est nobili viro, O Cæsar, quem mittas ad Ostia Tyberis, ut ibi navim conscendat cum mandatis & legatione) si opus sit, quære legatum in popina. 47 Sicario. 48 Feretrorum, quibus vilium personarum & damnatorum corpora efferebantur.

Et 49 refupinati ceſſantia tympana 50 Galli,
Æqua ubi libertas, communia pocula, lectus
Non alius cuiquam, nec menſa remotior ulli.
Quid facies talem ſortitus Pontice ſervum? 179
Nempe in 51 Lucanos, aut Thuſca 52 ergaſtula mittas.
At vos 53 *Trojugenæ vobis ignoſcitis, & quæ*
Turpia 54 *cerdoni*, 55 *Voleſos*, 55 *Bruteſque decebunt.*
Quid ſi nunquam adeo fœdis, adeoque pudendis
Utimur exemplis, ut non pejora ſuperſint?
Conſumptis opibus vocem Damaſippe locaſti 185
56 Sippario, clamoſum ageres ut 57 Phaſma Catulli,
58 Laureolum 59 Velox etiam bene Lentulus egit,
Judice me dignus vera cruce. nec tamen ipſi
Ignoſcas 60 populo: populi frons durior hujus
Qui ſedet, & ſpectat 61 triſcurria patriciorum, 190
62 Planipedes audit 63 Fabios, ridere poteſt qui
64 Mamercorum * alapas. Quanti ſua funera vendant.
Quid refert? vendunt 65 nullo cogente Nerone,
Nec dubitant 66 celſi prætoris vendere ludis, 194
67 Finge tamen gladios inde, atque hinc pulpita pone,
Quid ſatius? 68 mortem ſic quiſquam exhorruit ut
69 ſit
Zelotypus Thymeles, ſtupidi collega 70 Corinthi?
71 *Res haud mira tamen, citharœdo principe mimus*
Nobilis, hæc ultra quid erit niſi ludus? & illic
Dedecus urbis habes, nec 72 Mirmillonis in armis, 200
Nec clypeo 73 Gracchum pugnantem, aut 74 falce
ſupina,
(Damnat enim tales habitus, & damnat & odit)

49 Ignavi *vel* ebrii. 50 Sacerdotis Cybeles. 51 Agros Lucanos in Etruria, ubi victus fodiat. 52 In quibus ſervi in compedibus opus faciunt. 53 Nobiles Romani qui à Trojanis originem deducit. 54 Vili & ignobili. 55 Nobiles. 56 Ludis ſcenicis, eſt enim Sippium aulæum ſeu velum ſub quo latent mimi. 57 Fabulam dictam Phaſma, id eſt, ſpectrum, à Catullo mimographo ſcriptam. 58 Fratrem Laureoli, qui in fabula à Nævio vel Laberio ſcripta cruci affigitur, de quo Martial. lib. ſpectaculorum epigr. 7. 59 Lentulus Velox Nobilis. 60 Qui hæc nobilium dedecora ſuſtinet ſpectare non ſine applauſu, hujus rei fœdam & indignam impudentiam vide. ſi placet, e regio depictum à Xiphilino, in ſpectaculis à Nerone in honorem matris Agrippinæ editis, lib. 6. 61 Extremè ſcurrilia, Joſ. Scal. ad Catullum legit *trabearria*, & vult poetam jocularia patriciis [Tranſiſſe ad ſcurras,] id eſt, orcheſtam. 62 Comœdos planè, id eſt, nudis pedibus agentes. 63 Nobiles. 64 Nobilium, qui paraſitorum plagipatidarum vel ſervorum partes ſuſtinentes alapis cæduntur à domino mimo, ut Panniculus à Latino, vide Martial. ep. 72. l. 2. & ep. 82. l. 1. * Inſuper contumeliis alapariis ſic obſoleti jicit, quaſi de præcepto domini ludat, Tertull. de ſpectaculis. lctibus infelix facies loeatur, ut infeliciori ventet ſaginetur, Cyprian. 65 Domitiano non cogente eos, ut fecit Nero, qui in arenam deſcendere juſſit 90 Senatores, 600 equites, quadringentos tamen apud Suetonium ſalio exſcriptum pro quadragenos ſuſpicatur Lipſius 2. Saturn. 3. ut & ſexcentos, &c. in Nerone, c. 12. Sed & Xiphilinus de hiſce ſpectaculis: ᾗ εἶδον οἱ τοτε ἄνθρωποι τὰ γενόμενα μεγάλα, τὰς Φυρίκας, τὰς Φαβίας, τὰς Πομπίας, &c. 66 In ſublimi curru ſedentis, ut ludos, quos præbet, diſponat, Sat. 10. v. 360. 67 Proponatur ex hac parte gladiatura, ex illa ſcenica: utra harum eligenda? annon illa potius ſubeunda, vel ſi opus ſit ——68—— Gladio mori, potius quam ——69—— Agat partes Larini Zel. Thymeles, id eſt, cantatricis de quibus 1. Sat. v. 36. 70 Mimi, ſtrionis. 71 Ordo eſt, nobilis tamen mimus eſt res haud mira principe citharœdo, id eſt, cum Nero ſit citharœdus. 72 Vide Sat. 2. v. 143. 73 Nobilem. 74 Qua utitur Mirmillo & Harpe Thrace, id eſt gladio inuerno ſeu ſica, ut Retiarius ſuſcina ſeu tridenti & reti.

Nec

Nec galea frontem abscondit, 75 movet ecce tridentem,
Postquam vibrata pendentia retia dextra
76 Nequicquam effudit, nudum ad 77 spectacula vultum
Erigit, & tota fugit agnoscendus arena.
78 Credamus tunicæ, de faucibus aurea cum se
Porrigat, & longo jactetur spira galero.
Ergo 79 ignominiam graviorem pertulit omni
Vulnere, cum Gracchо jussus pugnare secutor.
Libera si dentur populo suffragia, quis tam
Perditus, ut dubitet 80 Senecam præferre, 81 Neroni?
Cujus supplicio 82 non debuit una parari
83 Simia, nec serpens unus, nec culeus unus.
Par 84 Agamemnonidæ crimen, sed causa facit rem
Dissimilem: quippe 85 ille deis authoribus ultor
86 Patris erat cæci 87 media inter pocula, sed nec
88 Electræ jugulo se polluit, aut 89 Spartani
Sanguine 89 conjugii, 90 nullis aconita propinquis
Miscuit, 91 in scena nunquam cantavit Orestes,
91 Troica non scripsit. quid enim 92 Virginius armis
Debuit ulcisci magis, aut cum 93 Vindice 92 Galba?
93 Quid Nero tam sæva cruda tyrannidefecit? —
Hæc opera atque hæ sunt generosi principis artes,
Gaudentis fœdo 94 peregrina ad pulpita saltu
95 Prostitui, 96 Grajæque apium meruisse coronæ.
Majorum effigies habeant 97 insignia vocis,
Ante pedes 98 Domiti longum tu pone Thyestæ

75 Retiarius esse vult (qui solus ex gladiatoribus aperta facie pugnabat) ut videatur & cognoscatur.
76 Se erravit, nec adversarium irretivit.
77 Spectatores.
78 Agnoscamus Senatorium gladiatorem ex tunica, quæ apparet latis clavis aureis distincta, atque ex aurea fascia, quæ galerus sub mento redimitur.
79 Ignominiosa a spectatoribus, quod peritus Mirmillo imperitum nobilem superarit. 80 Sanctissimum virum, sed humili loco natum. 81 Genere claro, sed vitiis inquinatissimo. 82 Nec enim unum commiserat parricidium. 83 Parricidii convictus cum simia, gallinaceo, vipera & cane, tot simul patricidis culeo insutus in mare vel proximum flumen projiciebatur. 84 Oresti, qui matrem Clytæmnestram interfecit. 85 Orestes non sine numinis impulsu patris cædem ultus, materna deinde necis reus in Areopago, æquatis Deorum sententiis interventu Minervæ absolutus est. 86 Agamemnonis. 87 A matris adultero Ægysthо. al. in balneo, al. dum vestem induerit sine capitio. 88 Cæde sororis suæ Electræ, ut Nero Britannici fratris. 89 Conjugis Hermiones filiæ Menelai ducis Spartani, ut Nero cæde Octaviæ, Antoniæ, & Poppææ. 90 Ut Nero Britannico fratri, & Domitiæ amitæ. [91 Ut Nero, qui exhaustis turpiter Imperii opibus, undecunque prædæ inhians quasi offensus deformitate veterum ædificiorum, urbem incendit, quod incendium è turri Mecœnatiana prospectans, lætusque flammæ pulchritudine ἀλλαγὴν Ilii in illo suo scenico habitu decantavit, Tacit. Annalium. 15. Sueton. Oct.] 92 Qui præfecti in Galliis & Hispaniis à Neronе desciverunt, & in Neronem conjuraverunt aspirante senatu. 93 Quidnam enim maxime fuit in honestum & indignum quod in omni sua tyrannide admisit Nero? certe profitentem se in nostris Græcisque scenis citharœdum, histrionem saltatorem, &c. 94 Neapoli, & in Achaja, aliisque locis peregrinis. 95 Meretrice. 96 In stadiis certaminibus cum citharœdis certans apio coronabatur Nero. 97 Coronam hanc tuam ex apio. 98 Domitii aravi vel patris tui.

99 Veiem longam, quia induitus e, cum tragediam de Thyeste, vel Antigone filia Oedipi ageres. 1 Larvam qua usus repræsentasti fabulam Menalippes à Neptuno amatæ, non à Persona do dictam, ut Gellio videtur, inquit Jul. Scal. sed quod erat περὶ στόμα. Sunt qui Syrma significatius & ἐμφατικώτερον tribui volunt. Thyestes & Antigones personis secundi spiritus & elati animi Personam item Menalippes, quia

99 Syrma, vel Antigones, seu 1 personam Menalippes,
Et de marmoreo citharam suspende 2 Colosso. 230
Quis Catilina tuis natalibus, atque Cethegi
Inveniet quicquam sublimius? 3 arma tamen vos
Nocturna, & flammas domibus templisque parastis,
Ut 4 Braccatorum pueri, 5 Senonumque minores,
Ausi quod liceat 6 tunica punire molesta. 235
Sed vigilat consul, 7 vexillaque vestra coërcet,
Hic 8 novus Arpinas ignobilis, & modo Romæ
9 Municipalis eques, 10 galeatum ponit ubique
Præsidium attonitis, & 11 in omni gente laborat.
Tantum igitur muros intra 12 toga contulit illi 240
Nominis & tituli, quantum non 13 Leucade, quantum
14 Thessaliæ campis Octavius abstulit udo
Cædibus assiduis gladio. sed Roma parentem,
Roma 15 patrem patriæ Ciceronem libera dixit.
16 Arpinas alius Volscorum in monte solebat 245
Poscere mercedes alieno lassus aratro,
Nodosam post hæc 17 frangebat vertice vitem,
Si lentus pigra 18 muniret castra dolabra:
Hic tamen & 19 Cimbros, & summa pericula rerum
Excipit, & solus trepidantem protegit urbem. 250
Atq; ideo postquam ad Cimbros stragemque volabant,
Qui nunquam attigerant majora cadavera corvi,
20 Nobilis ornatur lauro collega secunda.
Plebejæ 21 Deciorum animæ, plebeja fuerunt
Nomina: pro totis legionibus hi tamen & pro 255
Omnibus auxiliis, atque omni * plebe Latina
Sufficiunt ** diis infernis, terræque parenti.
Pluris enim Decii, quam qui servantur ab illis.

sub ejus Persona Euripides Anaxagoræ præceptoris sui sedatum animum & philosophicam exprimit sententiam, vide Dionysii Halycarnassæi commentarium περὶ τῶν ἰδιωτισμῶν. 2 Citharam autem à judicibus ad se delatam ultoribus, Erripue an Augusti statuam jussit. Augusti autem statuam seu Colossum erexerat Nero pedum 110, ut Suetonius, 120 pedum. 3 Hæc satis nota est Salustio. 4 Ut olim Narbonenses ex Gallia Braccata & ——5——Iugdunenses, qui sub Brenno Romam ceperunt & incenderunt. 6 Tunica alimentis ignium circa quæ obvoluti cremabantur vivi, sævo cum joco, candelæ loco, vel, Herculem Orteum reprehendantes, Sat. 1. v. 105. 7 Copiæ & conatus vestros. 8 Cicero Arpino Volscorum oppido ortus. 9 Ex municipio Arpinati adscitus eques. 10 Armatum. 11 Per Italiam omnem dispositis excubiis, per Allobrogas alio quæ exploratis insidiis conjuratorum. 12 Prudentia in pace. 13 Cruenta pugna navali juxta Leucadem promontorium Epiri, quæ devicti sunt Antonius & Cleopatra. 14 Pharsalicis campis, ad Philippos in Thessalia, ubi devicti sunt Brutus & Cassius. 15 Quo nomine primus eum salutavit M. Cicero. 16 B. Marius mercenarius in suo Arpino arator. 17 Vitis centurionis in Martii vertice frangebatur Sat. 14. vers. 191. 18 Miles gregarius seu faber. 19 Cimbros & Teutones qui ex Dania & Germania maximo cum exercitu Romam contendentes magnum terrorem Italiæ incusserunt, sed à Mario divicti præda corvis facti sunt. 20 Nobilis collega Quintus Catulus Luctatius secundo loco triumphavit, cum anni Mario homini novo victoriæ honor tribueretur, licet uterque Consulis auspiciis res gesta sit. 21 Parris & filii, qui se pro Romanis legionibus devoverunt. * al. pube. ** Diis manibus Terræque matri.

21 Ancilla

22 Ancilla natus 23 trabeam, & 24 diadema Quirini,
Et fasces meruit, regum 25 ultimus ille bonorum. 260
Prodita 26 laxabant portarum claustra 27 tyrannis
Exulibus 28 juvenes ipsius consulis, & quos
Magnum aliquid dubia pro libertate deceret,
Quod miraretur cum 29 Coclite 30 Mutius, & 31 quæ
Imperii fines Tiberinum virgo natavit. 265
Occulta ad 32 patres produxit crimina 33 servus
34 Matronis lugendus; at 35 illos 36 verbera justis
Afficiunt pœnis, & 36 legum prima securis.
Malo pater tibi sit 37 Thersites, dummodo tu sis
38 Æacidæ similis, 39 Vulcaniaque arma capessas,
Quam te Thersitæ similem producat Achilles, 271
Et tamen ut longe repetas, longeque revolvas
Nomen: ab infami gentem deducis 40 asylo.
Majorum primus quisquis fuit ille tuorum,
Aut pastor fuit, aut 41 illud, quod dicere nolo. 275

22 Servius Tullius captiva Octiculana natus. 23 Vestem trabibus pannorum albis & purpureis intertextam *vel*, ut Livio placet, togam circumdistinctam purpura subtegmine puniceo, ut Halicarnasseo, vestem ex purpura & cocco. Verum hoc distinguit Alexander ab Alexand. c. 18. l. 5. 24 Fasciam, seu pannum quo reges caput vinciebant, coronam Romuli. 25 Secutus enim est Tarquinius superbus regum ultimus. 26 Laxare conspirabant. 27 Tarquinii, quos reducere volebant. 28 Titus & Tiberius filii Junii Bruti consulis. 29 Horatio Cocle. 30 M. Scævola. 31 Cloelia, quæ obses Porsenæ data Tybrim tranavit, deceptis custodibus. 32 Brutum & Aquilium, *vel*, Valerium & senatores. 33 Iudicavit Vindex Tricinensis Aquiliorum servus. 34 Urbis filiis, *vel* cujus mors lugenda esset matronis, quas tyrannorum impudicorum vi, à judicio suo liberarat. 35 Filios Bruti & Aquilii cum aliis conjuratis. 36 Virgis cæsos, consularus ille primus imperium liberum primum securi percussit. 37 Crassorum deformissimus animo & corpore. 38 Achilli. 39 A Vulcano fabricati. 40 Ad quod (Romuli instituto, ut imperium augeret) undique confugere scelerati. 41 Latro, sicarius, homicida, spurius, &c. qui ad asilum hoc confugit.

SATYRA IX.

Obscœnam Cinædorum & Pathicorum turpitudinem acriter, at nimis aperte insectatur.

1 P. SCire velim, quare toties mihi Nævole tristis
Occurras fronte obducta, seu 2 Marsya victus:
Quid tibi cum 3 vultu, qualem deprensus habebat
Ravola, dum Rhodopes uda terit inguina barba?
4 Nos colaphum incutimus lambenti crustula servo, 5
5 Nos erat hac facie miserabilior Crepereius
Pollio, qui triplicem usuram 6 præstare paratus
Circuit, & 7 fatuos non invesit, unde repente

1 Dramatica hæc Satyra. 1. Poetam, N. Nævolum denotat. 2 Marsyas Phrygius Apollinem in certamen musices provocare ausus ab eo victus, & exporiatus est. 3 Tristi, qualem habebat Ravola cum deprehenderetur meretricis Rhodopes inguina lingens. 4 Quidni tristis sit & pœnam exsolvat: quando etiam servis colaphum incutimus lambentibus dulciora? quanto magis illi. &c. 5 Non magis pallebat &c. Pollio luxuriosus nepos. 6 Solvere pollicitus. 7 Qui illi pecuniam credant non redditurus.

Tot rugæ? certe modico contentus 8 agebas
Verna n equitem, 9 con iva joco mordente facetus, 10
Et salibus vehemens 10 intra pomœria natis.
Omnia nunc contra, vultus gravis, horrida 11 siccæ
Sylva comæ, nullus tota nitor in cute, qualem
Præstabat calidi circumlita fascia 12 visci,
Sed fruticante pilo neglecta, & squalida crura. 15
Quid macies ægri veteris, quem tempore longo
Torret 13 quarta dies, olimque domestica febris?
Deprendas animi tormenta latentis in ægro
Corpore, deprendas & gaudia, 14 *sumit utrumque*
Inde habitum facies, igitur flexisse videris 20
Propositum, & vitæ contrarius ire priori.
Nuper enim (15 ut repeto) 16 fanum Isidis, & 17 Ganymedem
Pacis, & 18 advectæ secreta palatia matris,
Et 19 Cererem (nam quo non prostat fœmina templo?)
Notior 20 Ausidio mœchus celebrare solebas 25
(Quod taceo) atque ipsos etiam 21 inclinare maritos.
N. Utile & hoc multis vitæ genus, at mihi nullum
Inde operæ pretium. 22 pingues aliquando lacernas
Munimenta togæ, duri crassique coloris,
Et male percussas textoris pectine Galli 30
Accipimus, tenue argentum, 23 venæque secundæ.
24 *Fata regunt homines*, fatum est in partibus illis,
Quas sinus abscondit. nam si tibi sidera cessant,
Nil faciet longi mensura incognita nervi:
Quamvis te nudum 25 spumanti 26 Varro labello 35
Viderit, & blandæ assiduæ, densæque 27 tabellæ
Solicitent, 28 ἵππος γὰρ γλύκιος ἄνδρα χίναιδον.
29 Quod tamen ulterius monstrum, qua mollis avarus?
30 Hæc tribui, deinde illa dedi, mox plura tulisti.
31 Computat, & cevet, 32 ponatur calculus, adsint
Cum tabula pueri, numera sestertia quinque 41
Omnibus in 33 rebus, numerentur deinde 34 labores

8 Verna esse. equitum op. 9 quasi animo, cultu, nitore. 9 Eraque conviva facetus joco mordente.
10 Urbanis. Pomœria enim sunt loca post vel pone mœnia, quæ nec habitari nec arari fas erat.
11 Non delibutæ & unguento splendentis.
12 Philotrii è resina, viscо & cera pilos evellentis.
13 Quartana & jam familiaris febris
14 Ex animo facies Induit mœrorem aut lætitiam.
15 Ut memoria repetо. Ut memini, 16. Sat. 6. v. 488.
17 Statuam Ganymedis
Vespasiano erectam in templo Pacis. Prol. Flavius conjectan. c. 75. legit Ganymedis, & regi vult à præcedenti fanum. Quid enim (inquit) Pacis templo cum statua Ganymedis? 18 Cybeles matris deum è Phrygia advectæ templum, quod in palatio est. 19 Et ipsum castæ Cereris templum. 20 Mœchо insigni. 21 Ad turpe ministerium. 22 Παχὺ ἱμάτιον, hibernum, χειμερινὸν, crassioris è Gallia lanæ & fili, unde addit [percussas textoris pectine Galli] & Martial. 4. [Sequanica pinguem texticis alumnam & me pinguis Gallia vestit.] De lacernis vide quæ ad v. 66. Sat. 1. 23 Minus parum, mixtum. 24 Etiam χαιρέτω sinendus iste scrabrus. 25 Præ libidine & desiderio saliva fluente. 26 Dives parasitus. 27 Literæ missæ. 28 Supple πρίηται, id est, expetit, ut cinædus sit moribus dulcis, αἰσὶ λεγουσι, αὐλὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα χίναιδον, id est, ipse cinædus attrahit vel pellicit ad se virum. 29 Ayarus est, quod etiam mollitie deterius monstrum est. [30 Verba Virronis ad Draucum. 31 Inquit Draucus. 32 Et hæc Virronis sunt.] 33 Quæ tibi donavis. 34 Tui, an æquent sumptus meos.

35 An facile & pronum eſt agere intra viſcera penem
Legitimum, atque illic heſternæ occurrere cœnæ?
Servus erit minus ille miſer, qui foderit agrum,
Quam dominum. ſed tu ſane tener, & puerum te
Et pulchrum, & 36 dignum cyatho, cœloque putabas.
37 Vos humili aſſeclæ, vos indulgebitis unquam
Cultori, jam nec morbo donare parati?
38 En cui tu viridem 39 umbellam, cui 40 ſuccina mittas
Grandia, natalis quoties redit, aut 41 madidum ver
Incipit, & ſtrata poſitus, longaque cathedra,
Munera fœmineis tractas ſecreta 41 calendis.
Dic 42 paſſer, cui tot montes, tot prædia ſervas
43 Appula, 44 tot milvos intra tua paſcua laſſos?
Te 45 Triſolinus ager fœcundis vitibus implet,
46 Suſpectumq; jugum Cumis, & 47 Gaurus 48 inanis:
Nam quis plura 49 linit 50 victuro dolia muſto?
51 Quantum erat 52 exhauſti lumbos donare clientis
Jugeribus paucis, 53 melius ne hic ruſticus infans
Cum matre, & caſulis, & cum luſore catello
Cymbala pulſantis legatum fiet amici?
Improbus es, cum poſcis, 54 ait, ſed penſio clamat,
Poſce, ſed appellat 55 puer unicus, ut Polyphemi
Lata acies, perquam ſolers evaſit Ulyſſes.
Alter emendus erit? namque hic non ſufficit, ambo
Paſcendi: quid agam bruma ſpirante? quid oro?
Quid dicam 56 ſcapulis ſervorum menſe Decembri
Et 56 pedibus? durate, atque 57 expectate cicadas?
Verum ut diſſimules, ut mittas 58 cætera, quanto
59 Metiris pretio, quod ni tibi deditus eſſem,
Devotuſque cliens, uxor tua virgo maneret?
Scis certe quibus iſta modis quam ſæpe 60 puellam
Amplexu rapui, 61 tabulas quoque ruperat, & jam
62 Signabat, tota vix 63 hac ego nocte redemi
Te plorante foris: teſtis mihi lectulus, & tu,

[35 Reſponder Draucus.] Iracundus, obſcœnus. [Et nic quidem locus ex eorum numero eſt, propter quorum inſolentiam toto Juvenalis opere abſtinere bonum virum jubet Jul. C. Scal. 3 Poetic. 9.] 36 Qui rapiaris ad miniſterium cyathi Jovis, tanquam Ganymedes. 37 Nonne quid ſperandum clientibus veſtris, ſi nihil moveris ſubditus veſtræ & voluptatum miniſtris. 38 En cui Pulcrorum & delicatum Ganymedem *Ironice*. 39 De ſole ſc. ef. ſuſcetur, inſtar Cone-pzi, qui ſolem arcet.

Hiſpanis ſignate dicitur [Quira ſol] id eſt, arcens ſolem, Iral. *Capelleto.* σκιαδίου Dyonyſ. Halicarn. 7. l. 40 Vaſa vel ſphæralia & armillas è ſuccino. 41 Calendis Martiis, quibus natalis Veneris celebrabatur & matronalia, ubi mulieribus à maritis & amatoribus mittebantur munera. vide q. ad epigr. 85. l. 5. Martial. 42 Salax vir, ut paſſer, cui ſalacitas terminum vitæ quinquennio longiorem negat. 43 In Appulia. 44 Latifundia, quibus tranſvolandis mil i defatigentur, Perſ. 4. [quantum non milvus oberret.] 45 In Campania. 46 Miſenum promontorium Cumis imminens, ruituro ſimile, adeoque Cumanis ſuſpectum. 47 Mons Campaniæ non procul à Bajis. 48 Cavernoſus. 49 Pice obrurat, i. eſt, recondit. 50 Duraturo atque diu vigorem & animam ſervaturo. 51 Quantula res. 52 Venere. 53 Meliuſne legabitur Gallo ſacerdoti, quam mihi prædiolum cum puero, matre ſua & catello colluſore? 54 *Ait Virro.* 55 Ne hoc deficiente ego prorſus deſtituar tanquam Polyphemus unico ab Ulyſſe effoſo oculo. 56 Nudis. 57 An jubebo expectare æſtatem? qua ciead quidem cauſa, frigore vero hyberno pereunt. 58 Officia mea in te. 59 Æſtimas? *eo* uxorem tuam. 61 Nuptiales, in quibus verba ſolennia fuerunt: [Liberorum procreandorum gratia uxorem duci. Briſſon. de formul. 62 Alteri viro nuptura. 63 Hujus noctis labore.]

Ad

6 Quo reverras, ad quod subterfugium? 65 Ad execrationem Didonis: [Quæ quibus antefera̅m?] Æneid. 4. 66 Educas. 67 In quibus natos sibi liberos profiteri parentes eorum nomina scribebant notario die & consule. Brisson. antiqu. lib. 1. c. 5. 68 In signum puerperii. 69 Impotentiæ & mollitiei infamiæ. * Qui patres erant, præferebantur aliis in petitione magistratus, & forte provinciali præcedebant collegas, &c. 70 Pomarium πτωλο]

Ad quem pervenit lecti sonus, & dominæ vox.
Instabile, ac dirimi cœptum, & jam pene solutum
Conjugium in multis domibus servavit adulter, 80
64 Quo te circumagas? 65 quæ prima, aut ultima ponas?
Nullum ergo meritum est ingrate ac perfide nullum,
Quod tibi filiolus, vel filiæ nascitur ex me?
66 Tollis enim, & 67 libris actorum spargere gaudes
Argumenta viri. 68 foribus suspende coronas, 85
Jam pater es, dedimus quod 69 famæ opponere possis.
* Jura parentis habes, 70 propter me scriberis heres,
71 Legatum omne capis, nec non & dulce caducum.
Commoda præterea junguntur multa caducis:
72 Si numerum, si tres implevero. P. Justa doloris 90
Nævole causa tui: contra tamen ille quid affert?
N. Negligit, atq; alium bipedem sibi quærit 73 asellum.
Hæc soli commissa tibi celare memento,
Et tacitus nostras intra te fige querelas,
Nam res mortifera est inimicus 74 pumice levis. 95
75 *Qui modo secretum commiserat, ardet, & odit,*
Tanquam prodiderim quicquid scio: sumere ferrum,
Fuste 76 aperire caput, 77 candelam apponere valvis
Non dubitat, nec contemnas, aut despicias, quod
His 78 opibus nunquam cara est 79 annona veneni. 100
Ergo occulta tegés, ut 80 curia Martis Athenis.
P. 81 O Corydon, Corydon, *secretum divitis ullum*
Esse putas? servi ut taceant:, jumenta loquentur,
Et canis, & postes & marmora: claude fenestras,
Vela tegant rimas, junge ostia, tollito lumen 105
E medio, 82 clament omnes, prope nemo recumbat:
Quod tamen ad 83 cantum galli facit ille secundi,
Proximus ante diem caupo sciet audiet & quæ
Finxerunt pariter 84 librarius, archimagiri, 109
85 Carptores: quod enim dubitant componere crimen

γαμῆται, ἢ γαννῦσται, ἀλλ' ἵνα κληρονόμους ἔχωσιν, ἀλλ' ἵνα κληρονομεῖν δύνωνται. Plutarch. περὶ φιλοτεκνίας. Cœlibes ex testamentis nihil capiebant, nisi è proxime junctorum: orbi non nisi dimidium. 70 Legis sæpe conscribebantur his verbis, [Quandoque liberos habuerit. Quæ conditione in tuis defi ientes, cadet, quod non expectabas, legatum in reipsoque liberos, lege Papia cessarum in ærarium, si à privilegiis parentum cessarum esset, ex decima parte caducum. 71 Qui tres liberos susceperat, à tutelis excusabatur, in fisci bus sumendis prior erat: cederam frumenti cripticem accipiebat, &c. 73 Draucum bene caudatum & simplicem, quem facilem decipiat. 74 Propter lenigatus & mollis, 75. Sat. 3. vers. 113. 76 Comminuere. 77 Æides incendere, Sat. 13. v. 240. 78 Opuleatis. 79 Emptio, copia, impensa. 80 Areopagitæ, qui tacentes judicabant per characteres & litteras, Pers. 4. [nigrum sepulcro ponere Thura.] dicitur Areopagus ab ἄρης, Mars, & πάγος, saxum, collis, hic enim à Neptuno Mars homicidii accusatus coram duodecim diis, sex sententiis absolutus est. 81 Orus tice & insulse. [Hemistichium virg. vide hanc consonum epigr. Martial. 82. lib. 2.] 82 Ne exaudiant alii. 83 Hyppy. Gallicantum se unctum. 84 Qui omnes libros vel, qui libros exscribit. 85 Vide Sat. 3. v. 119. & Sat. 13. v. 130.

In

In dominos, quoties rumoribus ulciſcuntur
86 Balthea? Nec deerit qui te per compita quærat
87 Nolentem, & miſeram vinoſus 88 inebriet aurem.
Illos ergo 89 roges quicquid paulo ante petebas
A nobis, taceant illi, ſed prodere malunt
Arcanum, quam 90 ſubrepti potare Falerni,
91 Pro populo faciens quantum 92 Laufella bibebat.
Vivendum recte cum propter plurima, tunc his
Præcipue cauſſis, ut linguæ mancipiorum
Contemnas: nam lingua mali pars peſſima ſervi.
93 Deterior tamen hic, qui liber non erit, illis
Quorum animas & farre ſuo cuſtodit, & ære.
N. Idcirco ut poſſim linguam contemnere ſervi,
Utile conſilium modo, ſed commune dediſti:
Nunc mihi quid ſuades poſt damnum temporis & ſpes
Deceptas? *feſtinat enim decurrere velox*
Floſculus anguſtæ miſeræque breviſſima vitæ
Portio: dum bibimus, dum certa, unguenta, puellas
Poſcimus, obrepit non intellecta ſenectus.
P. Ne trepida: nunquam pathicus tibi deerit amicus
Stantibus & ſalvis 94 his collibus, undique ad 95 illos
Conveniunt & 96 carpentis & 97 navibus omnes,
98 Qui digito ſcalpunt uno caput. altera major
Spes ſupereſt, tu tantum 99 crucis imprime dentem.
N. Hæc 1 exempla para felicibus, at 2 mea Clotho,
Et 2 Lacheſis gaudent, ſi paſcitur inguine venter.
O parvi, noſtrique lares, quos thure minuto
Aut farre & tenui ſoleo 3 exornare corona;
Quando ego figam aliquid, quo ſit mihi tuta ſenectus
4 A tegete & baculo? viginti millia fœnus
Pignoribus poſitis, argenti vaſcula puri,
Sed quæ 5 Fabricius cenſor notet, & 6 duo fortes
De grege Mœſorum, qui me cervice locata
Securum jubeant clamoſo inſiſtere circo.
Sit mihi præterea curvus cælator, & alter
Qui multas facies pingat cito, ſufficient hæc:
7 Quando ego pauper ero, votum miſerabile, nec ſpes
His ſaltem; nam cum pro me fortuna rogatur,

86 Baltheorum verbera & lora quibus cæſi ſunt.
87 Audire nol. 88 Secretis domini ſui repleat, ſatiger, enecet.
89 Ut taceant, ſupra enim dixerat, [Et tacitas noſtras intra te fige querelas.]
90 Furtivi atque vine dulciſſimi.
91 Pro ſalute populi Romani ſacra faciens Bonæ deæ, in cujus ſacris largiter potarunt mulieres, Sat. 6. verſ. 313. 92 Mulier vinolenta.
93 Dominus tamen malus cum ſit, & ſibi male conſcius, eſt ſervus deterior quam illi, quorum vitas alit pane ſuo.
94 Hac urbe in ſeptem collibus poſita. 95 Ad eam.
96 Terra. 97 Mari.

98 Molles, [& uſurpat Hemiſtichium poëtæ Cavi quo Pompejum taxavit. Digito caput uno ſcalpit, quid credas hunc ſibi velle virum?] 99 Salacibus & ad Venerem ſtimulantibus herbis veſcere, vide quæ ad Martial. ep. 74. l. 3. b. 1 Præcepta de Venere excitanda. 2 Jubet me tutum & Parca mea contentum eſſe tenui ex opera mea victu. 3 Alii legunt Exovare, id eſt, coronatus floribus precari ſoleo. 4 Sat. 1. v. 8. id eſt, à mendicando. 5 Quæ cenſuræ notam mereantur. Fabricius enim Luſcinius & Q. Æmilius Papus Cenſores P. Cornelium Rufinum duobus conſulatibus & Dictatura functum moverunt Senatu, quod haberet decem pondo argentea vaſa. A Gell. 4. lib. & Valer. Max. 2. 4. 6 Servi lectiarii à Mœſia regione Pannoniæ ſuiicima. 7 Quoniam paupertas mihi à fato eſt.

Affigit

8 Ulyssis, qui à Circe admonitus, ne pateretur se allici Sirenum juxta Siciliam habitantium cantu, sociis cera aures obturatis. & se ad malum navis alligari jussit, atque ita præcurrebus est.

Affigit ceras 8 illa de nave petitas,
Quæ Siculos cantus effugit remige surdo. 150

SATYRA X.

* Si modo Satyram liceat dicere, quam doctiss. D. Heynius in annotationibus ad Horatium, ex albo Satyrarum tollere laborat, quo Juvenalem Flacco collatum elevet. Sed de ipsis Poëtis tanti viri pace acquiesco, assentioque judicio clarissimi viri Jul. Cæs. Scal. Hypercritic. l. 6. c. Hoc certe poëmate infigniatur quilibet nonne nihil usquam illustrius, nihil utilius, non dico apud Horatium, sed ne apud Platonem quidem, Xenophontem, Senecam aut Epictetum.

Pulcherrimæ hujus * *Satyræ argumentum sumptum est ex Platonis Alcibiade secundo. Videtur etiam ante oculos habuisse Persii secundam Satyram, & illud Socratis* de Votis, *referente Val. Max. 2. c. 7. l. Est enim absolutissima hujus Satyræ Propositio, in qua Poëta docet vota mortalium prope execrationes esse, qui divitias, honores, eloquentiam, gloriam bellicam, longam vitam, pulchritudinem à diis precantur, quæ tamen plerunque votorum compotes pessundent. Verum petendam esse bonam mentem, cætera Deo permittenda, qui novit quid cuique conveniat.*

1 Ab una orbis parte ad alteram, ab ipsis Gaditanis usque ad Indiam Orientalem, quam fecat fluvius maximus Ganges, atque ipsum Sosis ortum, nemo est cui de summo bono constet, qui norit, qui sit secundum rationem agendum, quid petendum. 2 Et mala quæ sunt bonis contraria. 3 Animi nostri cæcitate & ignorantia. 4 Quid tam optemus pro auspicio, vota & precaria? decreta enim numina facere credebantur. 5 Dominis, ut Neptunus exaudiens Thesei votum de Hippolyto vide v. 3. 15. seq. 6 Præsentes & prompti nimis. 7 Pace. 8 Jactatus mari & civilibus Crotoniatis, qui cum jam natu grandis iter faceret Jonæ in locis Hesperiis, quæ sibi reliqua essent vires volens experiri in deducenda ibi ætate quæsivit, animum ibi inclusis ab arboris partibus sectrici in tuta pia fide erit, testantur Auct. l. 4. 16.

1 OMnibus in terris, quæ sunt à Gadibus usque
Auroram & 1 Gangem, *pauci dignoscere possunt*
Vera bona, 2 *atque illis multum diversa, remota*
3 *Erroris nebula: quid enim ratione timemus,*
Aut cupimus? 4 quid tam dextro pede concipis, ut te
Conatus non pœniteat, votique peracti? 6
Evertere domos totas optantibus 5 *ipsis*
Dii 6 *faciles.* nocitura 7 toga, nocitura petuntur
Militia: & torrens dicendi copia, multis
Et * sua mortifera est facundia. viribus 8 ille 10
Confisus periit admirandisque lacertis.
Sed plures nimia congesta pecunia cura

Strangulat, & 9 cuncta exuperans patrimonia census,
Quanto delphinis balæna Brittanica major.
Temporibus 10 diris igitur, jussuque Neronis
11 Longinum, & magnos 12 Senecæ prædivitis hortos
Clausit, & egregias 13 Lateranorum obsidet ædes
14 Tota cohors. *rarus venit in* 15 *cœnacula* 16 *miles.*
Pauca licet portes argenti vascula 17 *puri,*
Nocte iter ingressus 18 *gladium contumq; timebis,*
Et motæ ad lunam trepidabis arundinis umbram;
Cantabit vacuus coram latrone viator.

Prima fere vota, & cunctis notissima templis,
Divitiæ ut crescant, ut opes, ut maxima toto
Nostra sit arca 19 foro. sed *nulla aconita bibuntur*
Fictilibus: tunc illa time, cum pocula sumes
20 *Gemmata, & lato* 20 *Setinum* 21 *ardebit in auro.*
Jam ne igitur laudas, quod de sapientibus 22 alter
Ridebat quoties à limine moverat unum
Protuleratque pedem: flebat contrarius 23 alter?
24 *Sed facilis cuivis rigidi censura cachinni.*
Mirandum est unde ille oculis suffecerit humor,
Perpetuo risu pulmonem agitare solebat
Democritus, quanquam non essent 25 urbibus illis
26 Prætexta, & trabeæ, fasces, lectica, tribunal.
Quid si vidisset prætorem 27 in curribus altis
Extantem, & medio 27 sublimem in pulvere circi
In 28 tunica Jovis, & pictæ 29 sarrana ferentem

9 Dum omni ratione laborant, ut suus census tanto excedat alterius census, quanto balæna Britannica exsuperat delphinas mole. 10 Quibus Nero Imperator undique occasione quæsita insidiabatur divitum opibus. 11 Cassium Longinum 12 Cum interficeret jussit Nero, non alio nexo crimine, quam quod Cassii, unius è Cæsaris percussoribus, statuam retineret, cum revera opibus illius inhiaret Imperator. 12 Seneca vir sanctissimus, quo præceptore ipse Nero usus fuerat, criminationibus, Festi Ruffi & Tigellini, Tanquam hortis, villis, opibus ipsum principem transcenderet, Pisonianæ denique conjurationis accusatus, (cum revera divitiæ eius in caussa Neronis jussu, à cisis sibi venis obiit, Tacit. 14. Sed & de aliis quæ Senecæ objiciebantur vide Xiphilini Neronem. 13 Proximam necem Plautii Lateranensis designari Nero adjungit adeo propere, &c. Tacit. 15. 14 Militum percussorum ab Imperatore missorum ad interficiendum Lateranum. [Ubi propinqua vespera tribunus venit, & villam globus militum sepsit,] Tacit. 15. Annal. 15 Pauperum qui cœnaculorum conductorum inquilini sunt, Sat. 3. vers. 199. 16 Percussor. 17 Et illius quidem non cælati, Turneb. 18 Latronis. 19 In quo arcas habuerunt senatores, in quibus pecuniæ turius disponebant. vide Sat. 14. v. 260. 20 Sat. 5. v. 4. & 44. 21 Flammei erit coloris in auratis poculis, *vel* ardebit veneno. 22 Democritus qui semper ridebat ineptias hominum, Lucian. Βίων πρᾶσις. Anthol. l. 1. c. 12. & l. 3. c. 33, 24. 23 Heraclitus qui miserias hominum continenter fleret, ibi e 24 in promptu quidem est ridere, sed mirum unde supperetet Heraclito tanta lachrymarum copia! 25 Non in abdera, aliisque Thraciæ urbibus ut in Roma. 26 De iis Sat. 8. v. 259. Prætexta dicebatur ea Toga, cujus ora & ci cujus purpura prætexta erant: [bordered with purple garde.] 27 Sublimem in curru ludos Circenses spectantem, disponentem, agentem, Sat. 8 v. 194. 28 Tunica palmata, toga picta, quam triumphantes è Jovis templo sumptam induebant.

29 Tyria, Syris enim Tyros dicta est, quæ prius Sarra è picse ⟨illegible⟩ cujus succo purpura tingebatur, maximusque ibi horum piscatus.

30 Togam latam & amplam instar aulæorum, quibus aularum parietes regunt. 31 Supple ferendo. 32 Servus seu minister publicus qui coronam sustentet. 33 præit ad exoratam Nemesin, comitem assiduam rerum lætarum & ἐπῳδὸν, triumphantibus à tergo in eodem curru adstabat servus publicus, qui coronam illam auream immensi ponderis & amplitudinis sustinebat, & simul attendere triumphantem jubebat ad ultimi supplicii instrumenta curru appensa, tintinnabulum sc. & flagellum, atque subinde interclamabat : [Respice post te : hominem te esse memento.] 34 Aquilam eburnei sceptri vertici insculptam. 35 Amictos, servos, ministros. 36 Clientes, cives albis togis indutos circa currum. 37 Rutilum suo tempore. 38 Abdera Democriti patria, in Thracia ubi barbari sunt & rudes instar vervecum. Stupidorum autem ac stolidorum cognitum est [vervex. Ain vero vervecum caput ?] Haur. Pers. 2. Act. 632. Qui pingues & hebetes reddit, ut cervis contra ingeniosos. [Boëtum in crasso jurares aëre natum.] Horat. 40 In suum ipsius Fortunæ suspendium. * Infamem digitum. Pers. 2. 33. & Martial. 8. epigr. 1. 2 41 Non cereis candelis oblatis illinere, inquit Turi eb. 30. 19. Sed concepta vota & in tabulis conscripta deorum genibus cera obsignata figere *idem* 1. 17. *ἐπομφαλίζεσθαι*. Phisostratus in Veroi is. 42 Ænea quæ imaginibus affixa honorum gradus continebat. 43 Damnatorum tyrannidis læsæ majestatis, vel gradus alicujus criminis, eradebantur Fastis nomina, frangebantur statuæ, idque de reto magistratuve populi furore. Tac. 6. Ann. Plin. Panegyr. Redem autem laqueosque damnis ultioribus injicere, ea quæ detrahere moris fuit. 43 Si tuas equestres, currus triumphales, equos æneos. 44 Quibus sunt sunctur & liquuntur statuæ. 46 Nuper in honore habitum. 47 Cum crepitu resolvitur in igni. 48 Statua Sejani. 49 Fuerat enim collega perpetuus Imperatoris, eique secundi honores habebantur. [facili Tiberio, atque ita prono, ut solium laborum, non modo honorum sociabat. Sed apud patres & populum celebraret, colique per theatra & fora effigies ejus, interque principia legionum sineret] Tac. Annal. 4. 50 Ironice poëta hæc de Sejano, vel dialogismus levis populi Sejano insultantis. 51 Coronatus Jovi Capitolino sacrificabo.

52 Cretatumque bovem, Sejanus 53 ducitur unco
Spectandus. gaudent omnes. 54 quæ labra? quis illi
Vultus erat? nunquam (si quid mihi credis) amavi
Hunc hominem. sed quo cecidit sub crimine? quisnam
Delator? quibus indiciis? 55 quo teste probavit? 70
Nil horum verbosa & grandis epistola venit
56 A Capreis: bene habet, nil plus interrogo: sed quid
Turba 57 Remi? *sequitur fortunam ut semper, & odit*
Damnatos. 58 idem populus, 59 si Nursia Thusco
Faviſſet, ſi oppreſſa foret ſecura ſenectus 75
Principis, hac ipſa Sejanum diceret hora
Auguſtum. jam pridem 60 ex quo ſuffragia nulli
Vendimus, effugit 61 curas. nam 62 qui dabat olim
Imperium, faſces, legiones, omnia, nunc ſe
Continet, atque duas tantum res anxius optat, 80
63 Panem, & Circenſes. 64 perituros audio multos.
Nil dubium, magna eſt 65 fornacula 66 pallidulus mi
Brutidius meus ad Martis fuit obvius aram,
Quam timeo victus ne pœnas exigat Ajax,
Ut male defenſus: curramus præcipites, & 85
Dum 67 jacet in ripa, calcemus Cæſaris 68 hoſtem:
Sed videant 69 ſervi ne quis neget, & pavidum in jus
Cervice aſtricta dominum trahat. hi ſermones
Tunc de Sejano, ſecreta hæc murmura vulgi.
Visne ſalutari ſicut Sejanus? habere 90

52 Candidum, Jovi gratum. Superis victimas candidas immolabant inferis nigras.
53 Ad ſupplicium, Scalas Gemonias, vel Tiberim.
54 Hæc inter ſe populus in horas mobilis.
55 Quisnam illi cum occideretur vultus?
55 Quo teſte probavit Imperator inſidias ſibi ſtruxiſſe Sejanum.
56 A Tiberio qui in Capreas inſulam parvam prope Campaniam, quo voluptatibus & libidini liberius indulgeret, ſeceſſit.
57 Populus Romanus Romulo & Remo oriundus. ἔζευ Ῥέμειο. Diodori epigr. Anthol. l. 1.
Alii habent. [Tremens. 58 Hæc quæ ſequuntur Poëta.] 59 Si Thuſcorum dea patricia & alumno ſuo Sejano in tantum faviſſe, ut Tyberium opprimere valuiſſet, hac ipſa hora Sejanum populus Rom. Imperatorem ſalutare paratus fuiſſet. 60 Ex quo per ſuffragia (quæ plerumque venalia erant) non eligimus magiſtratus. 61 Electionis & comitiorum quæ permittit Imperatoribus Creandorum quippe Conſulum comitia ad ſe tranſtulere Imperatores, exemplo Julii Cæſaris comitia cum populo partiri, & alterum Conſulem creantis. 62 Populus qui olim elizebat pacis & belli magiſtratus. 63 Victum è pane & voluptatem è ludis. 64 Alter populi introducitur dialogiſmus. 65 Ira Imperatoris, *vel*, fornacula ad exurendos multos. 66 Vereor ne Brutidius quem modo convenî pallentem ex male conſcio animo vel metu principis, quod amicus eſſet Sejano, ſe interficiat ut Ajax, *vel*, Quam timeo, ne Tybetius male ſe à Senatu defenſum arguens in Senatores & cives cæde ruat, non ſanius quam Ajax ille Sophocleus in pecudes, in quas veluti plebem & proceres Græcorum gladio & flagello ſæviit. 67 Inſepultus. Καὶ αὐτὸν ὁ ὅμιλος τειχέων ἔνδοθε πάντοθεν ἐβλήκαζεν καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὸ ποταμιὸν ἐνέβαλε. Dio. l. 58. 68 Sejanum. 69 Noſtri, quos habemus & ſervos & inimicos, ne quis eorum urget nos calcaſſe, & nos tanquam Sejano inventes accuſet, quibus etiam dominos accuſantibus creditur. ἤρκει γὰρ μόνον τινὰς κατηγορῆσαι τινος τῶν Σεϊανῷ φίλων ἢ γνώσθαι ἢ δόξαι. Xiphilin. Tiberius. [Delicta fuere Noſtra amicitiæ.] Claudian. in Ruffin. 2.

Tantundem

Tantundem? atque illis sellas donare curules?
Illum exercitibus præponere? tutor haberi
Principis * angusta Caprearum in rupe sedentis
Cum grege Chaldæo: vis certe, pila, cohortes,
Egregios equites, & castra domestica. quid ni
Hæc cupias? & qui nolunt occidere quenquam,
Posse volunt. *sed quæ præclara & prospera tanti,*
Ut velus lætis par sit mensura malorum?
Hujus qui trahitur prætextam sumere mavis,
An Fidenarum, Gabiorumque esse potestas? 100
Et de mensura jus dicere, vasa minora
Frangere pannosus vacuis ædilis Ulubris?
Ergo quid optandum foret ignorasse fateris
Sejanum. nam *qui nimios optabat honores*
Et nimia poscebat opes, numerosa parabat 105
Excelsæ turris tabulata, unde altior esset
Casus, & impulsæ præceps immane ruinæ.
Quid Crassos quid Pompejos evertit? & illum,
Ad sua qui domitos deduxit flagra Quirites?
Summus nempe locus nulla non arte petitus, 110
Magnaque numinibus vota exaudita, malignis.
Ad generum Cereris sine cæde & vulnere pauci
Descendunt reges, & sicca morte tyranni.
Eloquium ac famam Demosthenis, aut Ciceronis
Incipit optare, & totis Quinquatribus optat, 115

70 Magistratus urbanos, sellis enim curulibus in Curiam vehi, & ex iis jura dare solebant magistratus. [Neque senatorio ambitu abstinebat, clientes suos oneribus aut Provinciis ornando.] Tacit. Annal. 14. sic de Senecione Claudianus [Instar imperii, cum potestatem mos sinonorum.] * Vel potius lege *A gusta*, quasi dicat translerens sedem Imperii à Roma ad Insulam Capreas. Heraldus vero vult *sedentis* intelligi de *sellaria*, quam excogitavit Tiberius arcanæ libidinis sellam. Sueton. Tib. cap. 34. vide & Torrentium ad locum dictum Sueronii. 71 Mathematicis, quorum artibus maxime deditus erat Tiberius, & è quibus maxime colebat Thrasyllum Chaldæum. Sueton. 6. vers. 575. 72 Scito te velle primipilatum vel ἐφοδιτικῶς.

Vis primipilatum, *Vel* legionis præfecturam? pilum autem peditum Romanorum hastile erat missile. cohors decima legionis pars. 73 Equitum domesticorum magisterium, ut Sejani. 74 Prætoriana, quæ primus ad muros urbis non procul à Porta Viminali posuit Sejanus [dispertis per urbem cohortes una in castra conducendo, ut simul imperia acciperent,] &c. Tacit. 4. Annalium. 75 Sed quæ condicio tam læta est ac læta quæ mihil acerbi habeat admixtum? 76 Summum imperium Sejani cum periculo? 77 An municipiorum vilium magistratus, cum securu tranquillitate? 78 Vers. Sat. 1. vers. 131. 79 Deserto Volscorum oppido. [Scis Lebedus quam sit abii de ertior, atque fidelis vicus.] Horat. 80 Patrem & filios à Parthis eversos. 81 Syllam aut Julium Cæsarem, aut etiam Augustum, cui ex somnio Ciceronis suppar flagellum tradidit. vide Suetonii Augustum. 94. c. 82 Imperium, dictaturam perpetuam, imminutam libertatem, immo amissam. Namque libera manente civitate, & vem Romanum virgis cædi nefas, nedum flagellari. 83 Quæ importunitate votorum victa mala pro bonis concedunt. 84 Plutonem Proserpinæ maritum, ad eos morrem. 85 Noverca vetus. 86 Puer elementarius, qui tenui minerali literas initiatur, quem servus capsarius deducit ad scholam, & reducit pauculos breves libros, in festis Minervæ, sapientiæ præsidis, sibi exopta eloquentiam Demosthenis aut Ciceronis. Sed contra omnes interpretes & Aug. Politianum Miscell. c. 24. contendit Jacobus Nicolaus Loensis intelligi hic ipsum magistrum, qui jampridum aperueris ludum, cuique discipuli prima stipe Minervæ consecrare, spectare & optare audet eloquentiam summorum Oratorum. Miscellan. ep. ad Laurent. lib. 2. cap. 13. 87 Festis Palladi sacris dictis à quinque diebus, quibus celebrabantur. Ovid. sed Varroni & Festo à quinto idus Martias.

Quinquatribus

Quisquis adhuc uno partam colit 88 asse Minervam,
Quem sequitur * custos angustæ vernula 89 capsæ :
Eloquio sed uterque perit orator, utrunque
Largus & exundans letho dedit ingenii fons,
Ingenio 90 manus est & cervix cæsa. *nec unquam*
Sanguine causidici maduerunt rostra 91 *pusilli.*
92 O fortunatam natam me consule Romam.
Antoni gladios potuit contemnere, si 93 sic
Omnia dixisset. ridenda poëmata malo :
Quam te conspicuæ divina 94 Philippica famæ,
95 Volveris à prima quæ proxima. sævus & 96 illum
Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
Torrentem & pleni moderantem 97 frena theatri,
Diis ille adversis genitus, fatoque sinistro,
Quem 98 pater ardentis massæ fuligine 99 lippus
A carbone, & forcipibus, gladiosque parante
Incude, & 1 luteo Vulcano ad rhetora misit.
Bellorum exuviæ, 2 truncis affixa 3 tropheis
Lorica, & fracta de casside buccula pendens,
Et curtum temone jugum, victæque triremis
4 Apulstre & summo tristis captivus in 5 arcu,
Humanis majora bonis creduntur : ad 6 hæc se
Romanus, Grajusque ac barbarus induperator
Erexit, causas discriminis atque laboris
7 Inde habuit : *tanto major famæ sitis est, quam*
Virtutis, quis enim virtutem amplectitur ipsam,
Præmia si tollas ? patriam tamen 8 obruit olim
Gloria paucorum, & laudis titulique cupido
9 Hæsuri 10 saxis cinerum custodibus, ad quæ
Discutienda valent 11 sterilis mala roborа ficus :
Quandoquidem data sunt ipsis quoque fata sepulchris.
Expende 12 Annibalem, quot libras in duce summo

88 Ex qua mercede rudimenta acquisita. * Ulpian. in l. ege ti collectaneu. l. 3. de manumissis vindicta, ait, vel capsarius, id est, qui portat libros. 89 Quæ libros tenet. 90 Manus & caput Ciceronis abscisa affigebantur rostris è quibus in Antonium dixerat. 91 Mali vel mediocris. 92 Verum nunc Ciceronis de oppresso Catilina in suo consulatu à Quintiliano 9. l. 3. c. & aliis vexatum propter vocem *Natam*

Suspicere iteratam à malevolorum irrisione vult asserere Turneb. 7. 19. 93 Tam inepto versu. 94 Oratio, ex illis quas Cic. in Antonium malo omine Philippicas inscripsit ab iis, quæ in Philippum regem habuit Demosthenes. 95 Secunda Philippica. 96 Demosthenem, qui accepto nuncio de Antipatri & Graceri adventu ex Athenis in Calabriam Thraciæ profugit ad templum Neptuni, à cujus ara cum Archias satellites eum abstrahere conarentur, Demosthenes veneno, quod in calamo habuit, hausto interiit. 97 Populum in theatro, ubi orationes recitabat. 98 Fater Demosthenis, μαχαιροποιὸς, qui gladios fabricavit. 99 Fumo, fuligine, candenti igne. 1 Luteo Vulcani, id est, fabri ferrarii ob cinis, *vel* igne. 2 Scholam rhetoris, Isæi. 3 Monimentis *vel* τῶν ἐχθρῶν τροπῆς, quo enim loco hostes fusi se in fugam converterant, in tumulo illi tribus affixa erigebantur spolia. 4 Ἀφλάστα, Lycophr. apluſtria, ornamenta navium, victoriæ navalis monumenta. *Flores.* 5 Triumphali è lapide in altum exstructo, in quo incidebatur pugna. 6 Trophæa quæ summa credunt bona. 7 Ex hac ambitione & bellicæ laudis gloria. 8 Gladiibus & bellis civilibus. 9 Inscribendi. 10 Saxeis sepulchris in quibus urnæ & cineres condunturi. 11 Caprificus quæ exsiccatis earum pomis saxa discutit. Martial. 10. lib. epigrammate 2. 12 Annibalis cineres, *vel*, gloriam bellicam.

Inveniesʔhic est, quem non capit 13 Africa, monstro
Perfusæ Oceano, 15 Niloque admota 16 tepenti
Rursus ad Æthiopum populos, 17 alioſque elephantos,
Additur imperiis Hiſpania: 18 Pyrenæum
Tranſilit, oppoſuit natura 19 Alpemque nivemque,
Diduxit ſcopulos, & montem rupit 20 aceto,
Jam tenet Italiam, tamen ultra pergere tendit,
Actum, inquit, nihil eſt, niſi Pœno milite 21 portas
Frangimus, & media vexillum pono 22 Suburra.
O qualis facies, & quali digna tabella,
Cum 23 Getula ducem portaret bellua 24 luſcum!
Exitus ergo quis eſtʔ ô gloria! vincitur idem
Nempe, & in exilium præceps fugit, atque ibi magnus
Miranduſque cliens ſedet ad prætoria 25 regis,
Donec Bithyno libeat vigilare tyranno.
26 Finem animæ, quæ res humanas miſcuit olim,
Non gladii, non ſaxa dabunt, non tela: ſed ille
Cannarum vindex, ac tanti ſanguinis ultor
27 Annulus, 28 I demens, & ſævas curre per Alpeis
Ut 29 pueris placeas, & declamatio fias.
30 Unus 31 Pellæo juveni non ſufficit orbis.
32 Æſtuat infelix anguſto limite mundi,
Ut Gyaræ clauſus ſcopulis, parvaque Seripho,
Cum tamen 33 à figulis munitam intraverit urbem,
34 Sarchophago contentus erit. *Mors ſola fatetur,*
Quantu la ſint hominum corpuſcula. creditur olim
35 Velificatus Athos & quicquid 36 Græcia mendax
Audet in hiſtoria, cum ſtratum claſſibus 37 iiſdem
38 Suppoſitumque rotis ſolidum mare: credimus altos
Defeciſſe amnes, epotaque flumina 39 Medo
Prandente, & 40 madidas cantat quæ 41 Soſtratus alis.

1 Quarta orbis pars tunc tertia. 14 A mari Atlantico ab Occidente, patens ad Nilum ..... 15 Ægypti fluvio ab Oriente. 16 Adole vertica 1. 17 Non India orientalis: ſed Libyæ & Mauritaniæ, ubi etiam elephanti ſunt. 18 Montem qui Hiſpaniam à Gallis dividit. 19 Nivoſas Alpes, montes qui Italiam à Gallia & Germania diſterminant. 20 Igni & aceto, ut refert Liv. 31. 21 Romæ. 22 Vico urbis celeberrimo. 23 Elephas è Getulia terra Libyæ. 24 Monoculum, alterum enim oculum amiſerat vigiliis & paluſtri cœlo, tum in Erruriam deſcenderet. 25 Antiochi regis Syriæ donec libeat tranſire & mereri ſub Pruſia rege Bithyniæ. *Vel* Pruſiæ ipſius, donec exigilare rege libeat. 26 Eorum Annibali qui omnia interturbat non tela, non &c. ſed annulus vindex Cannarum, & ultor modii annulorum quos ſua orum & equitum Gannis cæſorum digitis detractus Carthaginem miſit, habit 27 in cujus palea venenum in hanc uſum habuit. 28 Pu Sat. 7. 16. 29 Qui apud Heroras ad declamandum exercebantur. 30 Cum enim Anaxarchum de infinitis mundis audiret diſcentem, flevit dicitur dixiſſeque: me miſerum, qui nondum unus mundus factus ſim. 31 Alexandro nato in Pella Macedoniæ urbe. 32 Vix habet in toto mundo ſpiandi locum quaſi coarctatus et brevißima, atque ſcribitur Philo lib. in Flaccum, ὡς ἐν Ἀγύρᾳ τινὶ νησιδίῳ. 33 inſula Gyara & Seripho, de qui us Sar. 1. 73. & 6. 3. 3. 34 Sarcophagum è coſto lateremuris cinxit Semiramis, ubi periit Alexander. 35 Mons altiſſimus Macedoniæ à Xerxe, ut ſcribit Plutarchus, fertur ſcidiſſe à continenti juſſus & circumnavigatus. 36 Hiſtoria Græcanica & mendacem. Herodot. &c. 37 Quibus Athos ut fuit velificatus. 38 Pontem navium quo Seſtos Abido, Aſiam Europæ junxit Xerxes, ſuppoſitis rotis currentium. 39 Facundia, 40 Furore poëtico cœtus veritatem & ſuperbiſſimæ

Ille tamen qualis rediit 42 Salamine relicta
In 43 Corum atque Eurum solitus sævire flagellis
Barbarus, 44 Æolio nunquam hoc in carcere passos,
Ipsum 45 compedibus, qui vincxerat 46 Ennosigæum?
47 Mitius id sane, quod non & stigmate dignum
Credidit. 48 huic quisquam vellet servire deorum?
Sed qualis rediit? nempe una 49 nave 50 cruentis
Fluctibus, ac tarda per densa 51 cadavera prora.
Has toties optata exegit gloria pœnas.
Da spatium vitæ, multos da Juppiter annos,
Hoc 52 recto vultu, solum hoc & 53 pallidus optas.
Sed quam continuis & quantis longa feretrus
Plena malis? deforme & tetrum ante omnia vultum,
Dissimilemque 54 sui, deformem pro cute pellem,
Pendentesque genas, & tales aspice rugas,
Qualeis umbriferos 55 ubi pandit Tabracha saltus,
In vetula scalpit jam mater simia bucca.
56 Plurima sunt juvenum discrimina, pulchrior ille
Hoc, atque ille alio: multum hic robustior illo.
Una senum facies, cum voce trementia membra,
Et tam 57 leve caput, madidique 58 infantia nasi.
Frangendus misero gingiva panis 59 inermi,
Usque adeo gravis uxori, natisque sibique,
Ut captatori moveat fastidia 60 Cossi.
Non eadem vini atque cibi torpente palato
Gaudia: nam coitus jam longa oblivio. vel si
Coneris, jacet exiguus cum 61 ramice nervus,
Et quamvis tota palpetur nocte, jacebit,
An ne aliquid sperare potest hæc 62 inguinis ægri
Canities? quid, quod merito suspecta 63 libido est,
Quæ venerem affectat sine viribus? aspice 64 partis
Nunc damnum alterius, nam quæ cantante voluptas,
Sic licet eximius citharœdus? sitve 65 Seleucus.
Et 66 quibus aurata mos est fulgere lacerna.
Quid refert magni sedeat qua parte theatri,
Qui vix cornicines exaudiat, atque tubarum
Concentus? clamore opus est, ut sentiat auris,
Quem dicat venisse puer, quot nunciet horas,

42 Insula in mari Euboico e regione Atticæ, ubi navali prælio superatus est à Themistocle Xerxes.
43 Ventos, quod pontem ejus disjecerant. Herod. 7.
44 Respicit ad Æn. Virg. 1. [Luctantes ventos vinclis & carcere frænat, &c.]
45 Trecenta verbera Hellesponto inflicti, & par compedum in pelagus ji jici jussit. Herodot. Polym.
46 Neptunum, ab γενος & γαια, quod terram quatiat. A. Gel. 2. 18.
47 *Ironice* quod non & Neptunum notis inurî jusserit.
48 Tam multo & vetano? Herod. 8.
49 capha piscatoria.
50 Sanguine Persarum. 51 Suorum cadorum & in undis fluitantium. 52 Non demisso vultu aut arcano ore ut cætera. Pers. sat. 2. ver. 8. 53 Anxius & solicitus. 54 Olim juvenis. 55 In sylvis juxta Tabracham in Africæ mimori, similarum plenis. Senis autem ἀπροχρ εἶναι τετιμήκασιν. 56 Dissimilitudo in vultu plurima. 57 Calvum. 58 Instar infantium, quali secunda infantia. 59 Edentula 60 Flere jubet Ipsi, *Emphatice*. 61 Hernia, scroti rumore. Sat. 6. ver. 325. 62 Quid tamen omnium novissima, rumore radicali delituerum, caruerit. 63 Irrum. quod de Tiberio scribit Sueton. c. 44. Pronior erat (inquit) ad id genus libidinis & nuditate & arare. & Martial. 50. epig. lib. 4. 64 Auditus. 65 Etiam eximius citharœdus. Quales fuit Seleucus. 66 Optimi enim citharœdes vestes longas & splendidas, pallium & tunicam talarem induti vagabantur per pulpita. Horatius ad Pisones. Tunicâque tenus que vagus per pulpita vestem.

Præterea

Præterea minimus gelido jam corpore sanguis
Febre calet sola. circumsilit agmine facto
Morborum omne genus, 67 quorum si nomina quæras,
Promptius expediam, quot amaverit 68 Hippia mœchos, 220
Quot 69 Themison ægros autumno occiderit uno,
Quot 70 Basilus socios, quot 71 circumscripserit
72 Irus
Pupillos, quot longa viros exorbeat uno,
73 Maura die, quot discipulos 74 inclinet Amillus,
Percurram citius quot villas possideat nunc, 225
75 Quo tondente gravis juveni mihi barba sonabat.
Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis, ambos
Perdidit ille oculos, & 76 luscis invidet, hujus
Pallida labra cibum capiunt digitis alienis.
Ipse ad conspectum cœnæ diducere rictum 230
Suetus, hiat tantum, ceu pullus hirundinis, ad quem
Ore volat pleno mater 77 jejuna, sed omni
Membrorum damno major 78 dementia, quæ nec
Nomina servorum, nec vultum agnoscit amici.
Cum quo præterita cœnavit nocte, 79 nec illos, 235
Quos genuit, quos eduxit. nam 80 codice sævo
Heredes vetat esse suos, 81 bona tota feruntur
Ad 82 Phialen: tantam artificis valet halitus oris,
Quod statuat multis in carecre fornicis annis.
83 Ut vigeant sensus animi, ducenda tamen sunt 240
Funera natorum, rogus aspiciendus amatæ
Conjugis & fratris, plenæque 84 sororibus urnæ.
Hæc data pœna diu viventibus, ut renovata
Semper clade domus multis in luctibus, inque
Perpetuo mœrore & 85 nigra veste senescant. 245
86 Rex Pylius (magno si quicquam credis Homero)
Exemplum 87 vitæ fuit à cornice secundæ.
Felix nimirum, qui 88 tot per sæcula mortem
Distulit, atque suos jam 89 dextra computat annos,
Quique novum 90 toties mustum bibit: ora parumper
Attendas, quantum de legibus 91 ipse queratur 251

67 Pemistich. Gvid.] 68 De qua, Sat. 2. 83. 69 Medicus. 70 Prætor spoliator provincialis. 71 Defraudarit. 72 Impius tutor. 73 De qua Sat. 6. v. 397. 74 Sat. 9. v. 26. Lenevet. Martial. 11. 1. epigr. 44. 75 Sat. 1. 25. 76 Ipse in rotum cœcus habet quod luscis invideat. 77 Ut cibet pullos ore pleno, ipsa ventre jejuno. 78 Ubi memoria, ratio & omnia mentis organa deficiunt. 79 Nec liberos suos quos per oblivionem vel impietatem exheredat. 80 Testamenti tabulis impiis. 81 Hæredem ex asse instituit. 82 Pellatricem, quæ ore impuro morigera senis demeruit hæreditatem, sup. v. 208. 83 Fac tamen vigeant sensus animi. 84 Sororum essibus & cinere. 85 Pulla, lugubri. 86 Nestor, qui regnabat in Pylo urbe Laconiæ. 87 Cum tres hominum ætates ab Homero vixisse dicatur, proxime accessit ad ætatem cornicis quæ novem æquare fertur. 88 Tria scil. 89 Videtur Poëta innuere Nestorem 300. annos vixisse, cum alii 30. annis ætatem terminantes. 90 Eum vixisse dicant, completo enim centenario numero in circitra ulteriorem computat vitæ numerum, ut dextra, ἀριθμητικῶς. Lycophron. de qua ratione vide Cel. Rhodig. lect. ant. lib. 5. 12. & Lilii Cyraldi Dial. 2. & epigr. Græc. l. 2. c. 9. de anu præ qua Nestor non erat senex ὁ γερὰς λαιᾷ δηοὰς ἀριθμήσεται δεξιτερᾷ. [Ecce autem avertit mi'es læva dextra digitis rationem computat.] Plaut. Milit. 90 Toties autumni. 91 Cui, Parcæ nimium parcant.

Patorum, & nimio de ſtamine, 92 cum videt acris
Antilochi barbam ardentem. nam quærit ab omni
Quiſquis adeſt ſocio, cur hæc in tempora duret.
Quod facinus dignum tam longo admiſerit ævo.
Hæc eadem 93 Peleus raptum cum luget Achillem,
Atq; 94 alius, cui fas 95 Ithacum lugere 96 natantem.
Incolumi Troja Priamus veniſſet 97 ad umbras
98 Aſſaraci magnis ſolennibus, 99 Hectore funus
Portante ac 99 reliquis fratrum cervicibus, inter
1 Iliadum lacrymas, ut primos edere planctus
2 Caſſandra inciperet, ſciſſaque 2 Polyxena palla:
Si foret extinctus 3 diverſo tempore, quo jam,
Cœperat 4 audaces Paris ædificare carinas.
Longa dies igitur quid contulit? omnia vidit
Everſa, & flammis 5 Aſiam ferroque cadentem:
Tunc 6 miles tremulus poſita tulit arma 7 tiara,
Et ruit ante aram ſummi 8 Jovis, ut vetulus bos,
Qui domini cultris tenue & miſerabile collum
Præbet, ab * ingrato jam faſtiditus aratro.
Exitus ille utcunque 9 hominis: ſed torva canino
Latravit rictu, quæ poſt hunc vixerat 10 uxor,
Feſtino ad 11 noſtros, & 12 regem tranſeo Ponti
Et 13 Crœſum, *quem vox juſti facunda Solonis
Reſſicere ad longæ juſſit ſpatia ultima vitæ.*
14 Exilium, & carcer Minturnarumque paludes,
Et mendicatus victa Carthagine panis.
15 Hinc cauſas habuere, quid illo cive tuliſſet
Natura in terris, quid Roma beatius unquam,
Si 16 circumducto 17 captivorum agmine, & omni
Bellorum pompa, animam exhalaſſet 18 opimam,
Cum de 19 Teutonico vellet deſcendere curru?
20 Provida Pompejo dederat Campania febres
Optandas, ſed multæ urbes, & publica vota

92 Cum videt fortem filium ſuum Antilochum jam grandem & barbatum, occiſum & rogo ardentem. σκεψάμενος καὶ τὸν Ἀντίλοχον ἥδη ἔχοντα μὲν ὑπήνην, πρόσωπον, &c. Philoſtratus 2. de Iconum.
93 Pater Achillis.
94 Laërtes.
95 Ulyſſem filium ſuum, Ithacæ ducem.
96 Per maria decennali errore jactatum, *vel* ſimpliciter è naufragio enatantem ad Calypſus inſulam. Odyſſ. 11.
97 Ad ſepulchra majorum.
98 Avi ſui fratris.

99 Filiis adhuc viventibus, qui patris funus efferrent. 1 Trojanarum mulierum. 2 Priami filiæ, illa vates præſcia & prædicens excidium Trojæ: hæc in publica clade & tot ſuorum funeribus lugens & veſtes ſuas diſcindens. 3 Prius quam. 4 Quibus Helenam raperet, ipſe audax. 5 Aſiæ partem magnam. 6 Æneid. 2. [Arma diu deſueta senex,] &c. 7 Pileo Perſico. vide Briſſ. 2 de regno Perſ. 8 Hercii. * [Pathos vel Metonym.] ab ingrato agricola q i bovem jam per annos agro colendo inutilem interficit. 9 Viri, *vel* non belluæ, ut——10——Hecuba uxor Priami in canem converſa. 11 Romana exempla. 12 Mithridatem qui 40. annorum belli tædia, veneno, cum non poſſet gladio, finivit. 13 Lydiæ regem longæ vitæ miſeriarum admonitum à Solone Athenienſi, qui regi ſe beatum exiſtimanti pronuncivit, neminem ante obitum felicem. 14 C. Marii ærumnæ, qui à Sylla ſuperatus è palude in Minturnis, ubi latuit, extractus, & in carcerem conjectus, dein exul panem mendicavit in Africa. 15 Ex vita longa. 16 In triumpho. 17 Cimbrorum & Teutonum, [Juxt landers & Eaſterlings.] 18 Lætam, triumphi ſpolia ferentem 19 Quo de Teutonibus triumphans vehebatur. 20 Cum Pompejus Neapoli in Campania gravi laboraret febri (quæ futuris malis, quæ cum eripere) ſuſceptæ publice vota & malignæ longi fortunæ cupiditates. Cæſare victi gladiis Achillæ & Thomi à Ptolomæo in hoc miſſum ſcripta ſunt.

Vicerunt. igitur fortuna ipsius, & urbis 285
Servatum victo caput abstulit, 21 hoc cruciatu
* Lentulus, hac pœna caruit, ceciditque * Cethegus
Integer, & jacuit 22 * Catilina cadavere toto.
Formam optat modico pueris, majore puellis 289
Murmure, cum 23 Veneris fanum videt anxia mater,
24 Usque ad delicias votorum. 25 cur tamen, inquit,
Corripias? pulchra gaudet Latona Diana.
Sed vetat optari faciem 26 Lucretia, qualem
Ipsa habuit cuperet 27 Rutilæ 28 Virginia gibbum
Accipere atque suam Rutilæ dare. filius autem 295
Corporis egregii miseros 29 trepidosque parentes
Semper habet, *rara est adeo concordia formæ*
Atque pudicitiæ. sanctos licet 30 horrida mores
Tradiderit *a* domus, ac veteres imitata 31 Sabinas,
Præterea *b* castum ingenium, vultumque modestum
32 Sanguine ferventem tribuat *b* natura benigna 301
Larga manu, (quid enim puero conferre potest 33 plus
Custode, & cura natura potentior omni?)
34 Non licet esse viros. nam prodiga corruptoris
Improbitas ipsos audet tentare parentes. 305
Tanta in maneribus fiducia. nullus 35 ephebum
36 Deformem sæva castravit in arce tyrannus,
Nec prætextatum rapuit Nero loripedem, nec
Strumosum, atque utero pariter, gibboque tumentem.
37 I nunc & 38 juvenis specie lætare tui, quem 310
Majora exspectant discrimina: fiet adulter
Publicus, pœnas metuit quascunque maritus
Exigit iratus, nec erit felicior astro
39 Martis ut in laqueos nunquam incidat. exigit autem
Interdum ille dolor plus, quam lex ulla dolori 315
Concessit. necat hic ferro, secat ille cruentis
Verberibus quosdam mœchos & 40 mugilis intrat.
Sed tuus 41 Endymion 42 dilectæ fiet adulter
Matronæ. mox cum dederit 43 Servilia numos,
Fiet & illius quam not amat: 44 exuet omnem 320
Corporis ornatum. quid enim ulla negaverit 45 udis

Non capite abscisso. 22 Conjurator in patriam, notus ex Salustio. * 23 Quæ venustatis dea est. 24 Delicias etiam votis concipit. 25 Et cur (objiciet aliquis) hæc vota reprehendas? & Latona ipsa gaudet Diana filia quia pulchra sit. 26 Quæ propter formam à Tarquinio Sexto per vim constuprata sibi mortem consciscit. 27 Deformis & gibbosæ. 28 Filia L. Virginii, plebeji, quæ ne in libidinosum Appii Claudii servitium veniret à patre fuit interfecta. 29 De cattitate filii. [a Honesta educatio, & b natura casti.]

30 Pauperies pudicitiæ mater. 31 Castissimas. Sat. 6. 163. 32 Pudibundum, rubescentem, quæ virtutis est cinctura. 33 Cauta institutione. 34 Sed vel corrumpuntur vel castrantur. 35 Satyr. 6. v. 370. 36 Sed pulcherrimum quoque ut Sporum, & alia ingenuorum pædagogia. Sueton. Nero. cap. 28. [37 Ironice hæc ad matrem.] 38 Filii tui. 39 Martis à Vulcano in adulterio cum Venere deprehenso & irretito. 40 Pisces quem in supplicium adulteris deprehensis mariti per posteriora immittunt, ut & raphanum patente porta percurrens eos raphani mugilesque. 41 Sed tuus forte filius pulcher & amabilis, ut Endymion Lunæ dilectus, electas solas & formosas amabit fœminas. Imo, *inquit Rector*, & mox etiam deformes & turpes, ubi pretium illi dederint. 42 Quam diligit & delegit, non ejus à qua precio corruptus est & conductus. 43 Deformia & dives, qualis erat Servilia bruti mater, quæ Cæsari dedisse credebatur referente Plutarcho. 44 De adultero donet. 45 Veneri.

Inguinibus, sive est hæc 46 Hippia, sive 47 Catulla?
48 Deterior totos habet illic fœmina mores.
49 Sed casto quid forma nocet? 50 quid profuit olim
51 Hippolyto grave propositum? 52 quid Bellerophonti?
Erubuit nempe 53 hæc ceu fastidita repulsa: 326
Nec Stenobœa minus, quam Cressa excanduit, & se
54 Concussere ambæ. *mulier sævissima tunc est,*
Cum stimulos odio 55 *pudor admovet.* elege 56 quid nam
Suadendum esse putes, 57 cui nubere 58 Cæsaris uxor
Destinat. optimus hic & formosissimus idem 331
Gentis patriciæ rapitur miser extinguendus
59 Messalinæ oculis. dudum sedet illa parato
60 Flammeolo, 61 Tyriusque palam 62 genialis in hortis
Sternitur, & 64 ritu decies centena dabuntur 335
Antiquo, veniet cum 65 signatoribus 66 auspex.
Hæc tu secreta, & paucis commissa putabas?
67 Non nisi legitime vult nubere. quid placeat, dic:
Ni parere velit, 68 pereundum est ante lucernas: 339
Si scelus admittas, dabitur mora parvula, dum res
Nota urbi & populo contingat 69 Principis aures.
Dedecus 69 ille domus sciet ultimus, interea tu
Obsequere 70 imperio, si tanti est vita dierum
Paucorum. 71 quicquid levius, melius que putaris, 344
Præbenda est gladio pulchra hæc & candida cervix.
72 Nil ergo optabunt homines? * si consilium vis,
73 *Permittes ipsis expendere numinibus, quid*

46 Nobilis a prodiga. 47 Plebeja ac avara. 48 In cæteris male morata, hic induit comita em, liberalitatem, &c. ut mœchis largiatur. [49 Objectio. 50 Responsio.] Neque enim grave propositum castæ vitæ periculis exemit Hippolytum & Bellerophontem 51 Filio Thesei, qui à noverca Phædra, cujus incesto amori non respondebat, apud patrem stupri falso accusatus, dum patris iram fugeret, abequis territis dejectus curru & discerptus est. 52 Filio Glauci, qui Stenobœæ Prœti regis Argivorum uxorem ipsum ad adulterium pellicientem aspernatus post multa hinc pericula periit. 53 Phædra Minois regis Cretæ filia. 54 Se in ultionem excitavere. 55 Furor ex repudiato amore. 56 Ducas Messalinam neone? utrinque enim mors. 57 C. Silium Cos designatum juvenem formosissimum deperibat Messalina, cui nupta causa exitii fuit. Tacit. 11 Sueton. in Claud. 58 Messalina Claudii Cæsaris uxor. 59 Amore qui ex oculis, *vel* Nece. ante Messalinæ enim oculos occisus est. 60 Vestæ nuptiali. Sat. 2. vers. 125. 61 Purpurea toga, *vel* tragulo textus. 62 Lectus genialis, Θαλάμῳ sternitur in hortem Genii Junonisque γαμηλίων. de quo vid. Pers. Sat. 2. vers. 3. 63 Lucullianis. 64 Decies centena millia sestertium, qui in dote lautiorum mos & numerus legitimus nostræ monetæ 781 l. 10. s. 65 Notariis, qui tabulas nuptiales signent. [consulem designarunt, cum uxore Principis, prædicta die adhibitis qui obsignarent velut suscipiendorum liberorum causa, convenisse: atque illam audivisse auspicum verba, subisse, sacrificasse, &c.] Tacit. 11. Annal. 66 Auspices nuptiis interponuntur ex more majorum, qui nihil sine auspicio gerebant. 67 Idque vivo multo laudio Imp. [Jamque ortam tantum profecto sacrificii causa.] Tacit. 11. Ann. non adulterio contenta. 68 Ante nostem interficiendus es à Messalina. 69 Claudii. 70 Messalinæ imperio & amori. 71 Utrum optaris, tibi perendum utique est. 72 Object. * Resp. 73 Vide Socratis dictum in Val. Max. lib. 7. c. 2. & quidem Sueveped Xenophont. ἀπομνημ. ἀ ἔυχετο πρὸς τοὺς θεοὺς ἁπλῶς π' ἀγαθὰ διδόναι, ὡς τοὺς θεοὺς καλλίστα εἰδότας, ὁποῖα ἀγαθά ἐστι, &c.

Conveniat nobis, rebusque sit utile nostris.
Nam pro jucundis aptissima quæque dabunt dii.
Charior est illis homo, quam sibi. nos 74 animorum
Impulsu, & cœca magnaque cupidine ducti 351
Conjugium petimus, partumque uxoris: at illis
Notum, qui pueri, qualisque futura sit uxor.
Ut tamen & poscas aliquid, voveasque sacellis
75 Exta, & candiduli 76 divina tomacula porci, 355
77 *Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano.*
Fortem posce animum, & mortis terrore carentem,
78 Qui spatium vitæ extremum inter munera ponat
Naturæ, qui ferre queat quoscunque dolores,
Nesciat irasci, cupiat nihil, 79 & potiores 360
Herculis ærumnas credat sævosque labores,
Et venere, & cœnis, & plumis 80 Sardanapali.
Monstro, 81 quod ipse tibi possis dare. *semita certe*
Tranquillæ per virtutem pater unica vitæ. 364
Nullum numen abest, si sit prudentia: sed te
82 *Nos facimus Fortuna deam, cœloque locamus.*

74 Affectum. 75 Quod ea diis proficentur, quæ maxime extent eminentque (inquit Festus) at rectius quia exacta. 76 Farcimina à jecore & carnibus porcinis concisis, à τέμνω, sacrificiis adhibitis. 77 Roga bonam mentem, bonam valetudinem animi, deinde corporis, &c. Senec. epist. 10. 78 Qui mortem esse naturæ munus dicat. 79 Ærumnas cum virtute præferat deliciis & voluptatibus. 80 Ultimi Assyriorum regis, viri mollissimi. 81 Ut ex te & tua virtute omnia bona & felicitatem petere possis. 82 Per imprudentiam nostram locum Fortunæ inter numina relinquimus.

SATYRA XI.

Persico, quem ad cœnam invitat, frugalitatem commendat: pauperumque perstringens luxum, docet faciendos esse sumptus pro suarum cujusque facultatum modulo.

1 Nobilis & dives. 2 Pauper, qui patria bona exhausit. 3 Redactus ad paupertatem ex luxu, ut Apicius, de quo Sat. 4. v. 23. &c. pauper qui luxuriosus.

1 ATticus eximie si cœnat, lautus habetur:
Si 2 Rutilus, demens. *quid enim majore cachinno*
Excipitur vulgi, quam 3 *pauper Apicius?* 4 omnis
Convictus, thermæ, 5 stationes, omne theatrum
De 6 Rutilo. nam dum validis, ac juvenilia membra
Sufficiunt galeæ, dumque ardent sanguine, fertur 6
Non cogente quidem, sed nec prohibente tribuno,
7 Scripturus leges, & regia verba lanistæ,

4 Omnes in conviviis, thermis, stationibus, in foro, theatro loquuntur. 5 Loca in foro Romano in quibus conveniebant, & consistebant sermones serebant, in aliis senatores in aliis juvenes, in aliis municipes. 6 Qui absumpta gula bonis ad gladiatoriam se contulit. Sic emendat Jan. Rutgersius ut constet sensus. lib. 2 var. lect. c. 17. 7 Exscribit præcepta de libris ædificiorum, & rectam eorum armorum ratione à lanista dictata & imperata, quæ meditetur & exerceat. vide Sueton. Jul. Cæs. 26. c. Hirtium de bello Africo & Val. Max. 2. lib. 3. cap. de P. Rutilio.

8 Multos porro vides, quos sæpe elusus ad ipsum
Creditor introitum solet expectare macelli,
Et quibus in solo vivendi causa palato est.
9 Egregius cœnat, meliusque miserrimus horum,
Et cito casurus jam 10 perlucente ruina,
Interea gustus elementa per omnia quærunt,
Nunquam animo pretiis obstantibus: interius si
Attendas, *magis illa juvant quæ pluris emuntur.*
Ergo haud difficile est perituram 11 arcessere summam
Lancibus 12 oppositis, vel matris 13 imagine fracta,
Et quadringentis nummis condire 14 gulosum
Fictile, sic 15 veniunt ad miscellanea ludi.
Refert ergo quis hæc eadem paret: in 16 Rutilo nam
Luxuria est, in 17 Ventidio laudabile nomen
Sumit, & à sensu famam trahit. illum ego jure
Despiciam, 18 qui scit quanto sublimior 19 Atlas
Omnibus in Lybia sit montibus: hic tamen idem
Ignoret, quantum ferrata distet ab 20 arca
21 Sacculus. 22 *è cœlo descendit, γνῶθι σεαυτὸν,*
Figendum & memori tractandum pectore. sive
Conjugium quæras, vel 23 sacri in parte senatus
Esse velis. nec enim 24 loricam poscit Achillis
25 Thersites, in qua se 26 traducebat Ulysses
Ancipitem, ceu tu magno discrimine causam
Protegere affectas, 27 *te consule, dic tibi quis sis.*
Orator 28 vehemens an 29 Curtius, an 30 Matho: *buccæ*
Noscenda est mensura tuæ, spectandaque rebus
In summis minimisque etiam cum piscis emetur,
Nec mullum cupias, cum sit tibi 31 gobio tantum
In loculis, quis enim te deficiente crumena,
Et crescente gula manet exitus, ære paterno,
Ac rebus mersis in ventrem fœnoris atque
Argenti gravis & pecorum agrorumque 32 capacem
33 Talibus à dominis post cuncta novissimus exit
34 Annulus, & digito mendicat 35 Pollio nudo.
Non præmaturi 36 cineres, nec funus acerbum
37 Luxuriæ, sed morte magis metuenda senectus.
Hi plerumque 38 gradus: conducta pecunia Romæ,
Et coram 39 dominis consumitur, inde ubi paulum

8 Obstrepentibus, obsonia tamen lautissima cementes. 9 Adverbium comparat. sic Lucret. [Nam nihil egregius, quam res secernere, &c.] 10 Metaph. ab hianti & ruinoso muro. 11 Contrahere æs. 12 Pignoris. 13 Aurea, argentea aliena, ne cognoscatur fractæ. 14 Amplum, *vel* Hypallage, sibi guloso. 15 Ludi deveniunt ad gladiatorum patinas & ludos. 16 Pauper ex luxu. 17 Divite Pers. Sat. 4. v. 24. 18 Qui extra se & toris sapit, intus & domi suæ hospes. 19 Mons Mauritaniæ Sat. 13. v. 48. 20 Divitis. Sat. 10. v. 25. 21 Medicæ opes sunt.

22 Divina illa Chilonis sententia [Nosce teipsum,] è cœlo descendisse. 23 Senator vel magistratus. 24 In certamine de armis Achillis Ulixis optime meritos. 25 De quo Sat. 8. v. 269. 26 Per mo etiam ambigere videbatur, an & ipse peteret, vilem se & indignum ferens. 27 Tuas perpende vires, an ferre valeas. 28 Optimus. 29 Mediocris ut Curtius Montanus. 30 Infimæ notæ fabula, ut Matho, Sat. 1. v. 3. 31 Quo emas goi i nem. 32 Ventrem vere Etesichthonium. 33 Pessumdatis. 34 Equestre insigne. 35 Decoctor. 36 Non mors præmatura quam per ingluviem sibi accelerant, sed senectus morbis & inopia oppressa luxuriosi est misera & timenda. 37 Luxurioso. 38 Perditæ gulæ in paupertatem se præcipitandi. 39 Creditoribus.

Nescio quid supereſt, & 40 pallet fœnoris author,
Qui 41 vertere ſolum, 42 Bajas, & ad 43 Oſtia currunt.
44 Cedere namque foro jam 45 non tibi deterius, quam
46 Eſquilias à 47 ferventi migrare 48 Suburra. 51
Ille dolor ſolus patriam fugientibus, illa
Mœſtitia eſt, 49 caruiſſe anno Circenſibus uno.
50 Sanguinis in facie non hæret gutta: 51 *morantur*
Pauci ridiculum, & fugientem ex urbe pudorem.
Experire hodie nunquid 52 pulcherrima dictu, 56
Perſice, non præſtem vita, nec moribus & re,
Sed laudem ſiliquas occultus ganeo, pultes
Coram aliis dictem puero, ſed in arce placentas.
Nam cum ſis conviva mihi promiſſus, habebis 60
53 Evandrum, venies 54 Tyrinthius, aut 55 minor illo
Hoſpes, & ipſe tamen 56 contingens ſanguine cœlum,
57 Alter aquis, 58 alter flammis ad ſidera miſſus.
Fercula nunc audi 59 nullis ornata macellis.
De Tiburtino veniet pinguiſſimus agro 65
Hœdulus, & toto grege mollior, 60 inſcius herbæ
Necdum auſus virgas humilis mordere ſalicti,
Qui plus lactis habet, quam ſanguinis: & 61 montani
Aſparagi, 62 poſito quos legit villica fuſo.
Grandia præterea, 63 tortoque calentia fœno 70
Ova adſunt ipſis cum 64 matribus, & ſervatæ
Parte anni, quales fuerant in vitibus, uvæ,
65 Signium, 66 Syriumque pyrum, de cordibus iiſdem
67 Æmula Picenis, & odoris mala recentis,
Nec metuenda tibi, 68 ſiccatum frigore poſtquam 75
Autumnum & crudi poſuere pericula ſucci.
Hæc olim noſtri 69 jam luxurioſa 70 ſenatus
Cœna fuit. 71 Curius, parvo quæ legerat horto
Ipſe, focis brevibus ponebat oluſcula, quæ nunc
Squalidus in magna faſtidit compede foſſor, 80
Qui meminit calidæ ſapiat quid 73 vulva popinæ

40 Timet fœnerator ne credi-tum perdat.
41 Patriam mutarunt, fugerunt.
42 Sat. 3. v. 4.
43 Portum ad oſtia Tiberis ſex decim à Roma mil-liaribus, hinc navi-gaturi.
44 Non comparere in foro. Ital. *la Piazza*. Germ. *die Borſe*.
45 Non majori honoris jactura jam ſit, quam per ægritudinem ſervorem ex urbe media ſecedere in ſuburbanum, aut ruſticari. *To go take the air.*
46 Ad frigidiorem lo-cum in colle Exquil-iarum dicto, quod in eo Tull. Hoſtilius excubias poſuerit, *vel*, quod cum prius neglectum excoluerit. 47 Frequentia & turba po-puli. 48 Sat. 3. v. 3. 49 Sat. 9. v. 87. & Sat. 10. v. 18. 50 Non erubeſcunt. 51 Vix reperias qui pudorem, cujus jam plerosque pudet, & qui ex urbe fugit, ut juſtitia quondam & Verecundia ex orbe, retinere curet. 52 Laudaram à me frugalitatem. 53 Me hoſpitem frugalem qualis fuit Evander, qui Herculem ex Hiſpania redeuntem vitè excepit convivio, & poſtea Æneam, Virg. Æn. 8. 54 Her-cules à Tirynthio oppido Argivorum, patria ejus. 55 Æneas. 56 Ex Venere na-tus. 57 Æneas Numicio fluvio ſubmerſus. 58 Hercules veneata tunica à Deia ira immiſſa furens pyram in Oeta monte extructam conſcendit & abſumptus eſt. 59 Virg. 4. Geor. [Dapibus menſas onerabat inemptis.] 60 Ubere non demiſſo, non ablactatus. 61 Corrudæ. 62 Intermiſſa colo cum fuſo. 63 Calentia à fœno in nidum torto, i. e. recentia. 64 Gallinis. 65 A Signia Latii oppido. 66 Ta-rentina quæ primo è Syria advenere. 67 Hor. Sat. 4. l. 2. [Picenis cedunt po-mis Tiburtia.] 68 Quæ crudum & noxium, quem Autumno habitantes, hujusmodi ætate miria exoxerint. 69 Etiam luxurioſa. 70 Senatorum. 71 Curius Dentatus frugalitate abunde laudatus. 72 Sat. 8. 183. & Sat. 6. v. 434. 73 Poſterior pars porcæ, *vel* electitia ſuis primiparæ vulva delicate preparata in po-pina.

74 Sicci terga ſuis rara pendentia crate
Moris erat quondam 75 feſtis ſervare diebus,
Et 75 natalitium cognatis ponere lardum,
Accedente nova, 76 ſi quam dabat hoſtia, carne:
Cognatorum aliquis titulo ter conſulis, atque
Caſtrorum imperiis, & dictatoris honore
Functus, ad has epulas 77 ſolito maturius ibat,
* Erectum 78 domito referens à monte ligonem.
Cum tremerent autem 79 Fabios durumque Catonem,
Et Scauros, & Fabricios, 80 rigidique ſeveros
Cenſoris mores etiam collega timeret.
Nemo 81 inter curas, & ſeria duxit habendum,
Qualis in Oceani fluctu 82 teſtudo nataret,
Clarum 83 Trojugenis factura ac nobile fulcrum;
Sed 84 nudo latere, & parvis 85 frons ærea lectis
Vile coronati caput oſtendebat aſelli,
Ad quod laſcivi ludebant ruris alumni.
Tales ergo cibi, qualis domus, atque ſupellex.
Tunc rudis, & Grajas mirari neſcius artes,
Urbibus everſis 86 prædarum in parte reperta
Magnorum artificum frangebat 87 pocula miles,
88 Ut phaleris gauderet equus, cælataque caſſis
Romuleæ ſimulachra feræ manſueſcere juſſæ
Imperii fato, & geminos ſub rupe Quirinos,
Ac nudam effigiem clypeo fulgentis & haſta,
Pendentiſque dei, perituro oſtenderet hoſti.
Argenti quod erat ſolis fulgebat in armis.
Ponebant igitur 89 Thuſco farrata catino
Omnia tunc, quibus invideas, ſi liridulus ſis.
Templorum quoque majeſtas præſentior, & vox
Nocte fere media, mediamque 90 audita per urbem
Litore ab * Oceani Gallis venientibus, & 91 diis
Officium vatis peragentibus, his monuit nos,
Hanc rebus Latiis curam præſtare ſolebat
92 Fictilis, & nullo violatus Jupiter auro.

74 In crate lignea fumo & vento expoſiti aſſicantum. 75 Natali ſeu feſto veſturi pro ſummis deliciis. 76 Si ſorte hoſtiam actarent. 77 Tanquam ad apparatum lautiorem. * Humeris ſublatum, ſubacto. 79 Cenſores rigidos & luxui inimicos. 80 Fabium Maximum qui P. Decium collegam notavit, ut parum ſeverum cenſorem. 81 Ac ſi res ſeria eſſet & neceſſaria. 82 Cujus putamina ſecare in laminas, lectoſque iis ornare Carvilius Pollio inſtituit, Plin. 9. lib. 11. c. cujuſmodi lectos Clem.

Alexand. χελώνας πεποικιλμένας κείτας vocat. Lucian. κλίνην ἀπὸ χελώνης ἐνδικῆς vertit. Apulcii lectum Indica teſtudine pellucidum *Mother of Pearl.* Senec. Elaboratam ſcrupuloſa diſtinctione teſtudinem. 7. de Benef. 9. 83 Romanis. 84 Sine fulcro aut latere ad quod ſe inclinet, *pillow or bolſter.* 85 Anterior lecti pars à re ornata ſuſtinebat caput aſini terro coronati, ex Etruſca ſuperſtitione, quæ hinc agri incommoda arceri credebat vide Scoppæ collect. c. 27. 86 Inter prædas. 87 Argentea ſive aurea. 88 Ut inde phaleras equo conficerer, & cælarer caſſidem, quæ oſtenderet perituro hoſti effigiem lupæ, quæ imperii fato juſſa manſueſcere & lac præbere Romulo & Remo ſub rupe Quirinalis montis, & oſtenderet perituro hoſti ipſos geminos, & effigiem nudam Martis fulgentis clypeo, atque haſta, & pendentis in clypeo de ſinitro humero. 89 Fictili catino ex Hetruria, vel more Thuſco, Perſ. Sat. 2. v. 60. ponebant cibaria è farre & pulte, de quibus vide quæ ad 172. verſ. Sat. 14. 90 A. M. Cenſino, qui noctu audivit vocem humana clariorem in Capitolio, *Gallos advenire.* Liv. 5. * Pulvinarium legit, *ab occiduo,* 91 Diis ipſis vaticinantibus. 92 Fictilem habens ſtatuam & ſimpliciter cultus, & cui fictilis illæ cum ſimplici probitate ſtatuæ ſacrificare erant quam iſtæ aureæ per vim, rapinas & ſcelera conflatæ, ſic Sat.

3. v. 2.

93 Ebigo non à citro aut cupresso ex Africa.
94 Mensarum.
95 Serta è rosis quibus coronabantur convivæ.
96 Mensas rotundas citreas. [Orbes sectos Atlantide sylva,] Lucan. 9.
97 Pes eburneus in formam pardi fabrefactus.
98 Elephantinis qui ab insula Elephantide per Syenen tanquam portam mittuntur in alias Ægypti partes inde Romam. ut Sat. 3. [Januabajarum Cumæ.]
99 Urbis in confinibus Æthiopiæ rectè sub

Illa 93 domi natas nostraque ex arbore mensas
Tempora viderunt, 94 hos lignum stabat in usus,
Annosam si forte nucem dejecerat Eurus.
At nunc divitibus cœnandi nulla voluptas, 120
Nil rhombus, nil dama sapit, putere videntur
Unguenta, atque 95 rosæ, latos nisi sustinet 96 orbes
Grande 97 ebur, & magno sublimis pardus hiatu
Dentibus ex 98 illis quos mittit porta 99 Syenes,
Et Mauri celeres, & Mauro 1 obscurior Indus, 125
Et quos deposuit 2 Nabathæo 3 bellua saltu,
Jam nimios, capitique graves: 4 hinc surgit orexis,
Hinc 5 stomacho bilis. * nam pes argenteus illis
Annulus in digito quod ferreus. ergo *superbum*
Convivam caveo, qui me sibi comparat, & res
Despicit exiguas. adeo nulla uncia nobis 131
Est eboris, nec 6 tessellæ, nec 7 calculus ex hac
Materia, quin ipsa manubria cultellorum
Ossea: non tamen his ulla unquam obsonia fiunt
Rancidula, haud ideo pejor gallina secatur, 135
Sed nec 8 structor erit, cui cedere debeat omnis
9 Pergula, discipulus Tripheri doctoris, apud quem
Sumine cum magno lepus atque aper, & 10 pygargus
Et 11 Scythicæ volucres,& 12 phœnicopterus ingens,
Et Getulus 13 orix, hebeti lautissima ferro 140
Cæditur & tota sonat 14 ulmea cœna Suburra.
Nec frustum capreæ subducere, nec latus 15 Aphræ
Novit avus noster tyrunculus, ac radis omni
Tempore, & exiguæ 16 frustis imbutus ofellæ.
Plebeios calices, & paucis assibus emptos 145
Porrigit incultus puer, atque 17 à frigore tutus,
Non Phryx, aut Lycius, non à mangone 18 petitus
Quisquam erit, & 18 magno. cum poscis, posce 19 Latine.

Tropico cancri vicinæ insulæ Elephantidi. 1 Nigritor. 2 Arabico. Arabiæ autem tres partes. 1 Deserta, quæ Scenitis. 2 relix, quæ Saba. 3 Petræa, quæ Nabathæa. 3 Elephas, qui dentes jam nimios capitique graves arbori impactos deponit. 4 Ex hac lautitia supellectilis, ex ebore quod majori in pretio est quam argentum. 5 Appetitus & stomachus larrans. * Mensæ enim pes argenteus mensas sustinens, (quas κλίνας ἀργυρόποδας vocat Lucian. in πρωτοπλ.) æque vilis est ac ferreus annulus in digito. 6 In abaco seu aleolo ludorio. 7 Latunculi, Ital. *Scacchi*. 8 Proprie qui mensæ cibum imponit τραπεζοκόμος, Athenæo. 4 *The cuver*, sæpissime vero, ut & hoc loco, pro Carptore sumitur, qui cibum findens carpensque præministrat, *Petronio*, scissor: *Apulejo*, viribitor, *Theocrito*: Sidonio, cheironomon, ab agili manuum, ad leges quasdam, motu. Vide Sat. 5. v. 118. 9 Schola (publica & aperta, in qua profitebantur, qui volebant innotescere artifices) & discipuli Tripheri, qui obsonia dissecandi artem chironomicam Romæ docuit in Suburra loco, vide Sat. 1. v. 130. 10 Caprea sylvestris. 11 Phasiani. 12 Avis à puniceo alarum colore nomen habens. 13 Caprea unicornis, Aristot. 3. lib. de partibus animal. & Plin. 11. nat. hist. 46. c. 14 Fercula omnia è ligno facta. 15 Numidicæ. Aug. *Turkie*. 16 Qui frusta carnis porcinæ tantum distribuere possit. 17 Vestibus munitus magis quam ornatus. 18 Precio. Mango proprie κυνηγέτης, canum nutritor: sed & longius tractum, puerorum altor & negotiator dicitur, vide Pers. Sat. 6. v. 76. 19 Italus enim est.

Idem

Idem habitus cunctis, 20 tonsi, 21 erectique capilli,
Atque hodie tantum propter convivia pexi.
Pastoris duri est hic filius, ille bubulci,
22 Suspirat longo non visam tempore matrem,
Et casulam, & notos tristis desiderat hœdos,
Ingenui vultus puer, ingenuique pudoris,
Quales esse decet, quos 23 *ardens purpura vestit.*
Nec 24 pugillares defert in balnea 25 raucus
Testiculos, nec vellendas jam 26 præbuit alas,
Crassa nec oppositio pavidus tegit inguina 27 gutto.
Hic tibi vina dabit diffusa in montibus illis
A quibus ipse venit, quorum sub vertice lusit:
Namque una, atque eadem vini patria, atque ministri.
Forsitan expectes, ut 28 Gaditana canoro
Incipiat 29 prurire choro, * plausuque probatæ
Ad terram tremulo descendant clune puellæ.
Spectant hoc nuptæ juxta recubante marito,
Quod pudeat narrasse aliquem præsentibus ipsis,
Irritamentum Veneris languentis, & acres
Divitis 30 urticæ. major tamen ista voluptas
31 Alterius sexus magis illè extenditur, & mox
32 Auribus, atque oculis concepta urina movetur.
Non capit has nugas humilis domus. audiat ille
33 Testarum crepitus cum verbis, nudum olido stans
Fornice 34 mancipium quibus abstinet: ille fruatur
Vocibus obscœnis, omnique libidinis arte,
Qui Lacedæmonium 35 petteumate lubricat orbem.

20 Non comam alii nutes ἀνερσεκόμων.
21 Nec calamistrat, pexi tantum, [ut omnes Præcinni pueriti, comptique mittrent,] Horat. ser. 8. l. 2.
22 Suspiciose desiderare testatur.
23 Prætexta fulgens purpura.
24 Grandes qui pugnum compleant.
25 Raucoitu, *vel* eunuchus, Sat. 4. 514. *vel* lege Pedaucus.
26 Δεῤῥοπαίκτην, alipilario, Pers. Sat. 5. v. 19
27 Olei vasculo, è Gadibus balnea intraturus, voraces drauci oculos veritur. 28 Lascivæ puellæ quæ cantet & saltet, cujus saltationis modus tres refert Jul. C. Scal. Poetices lib. 1. cap. 18. Martial. 1. lib. 42. epigr. & 5. lib. 78. epigr. 29 An pruritum libidinis incitare. * Spectatorumne? An improbi magistri qui saltatriculas has circumducebat ad quæstum, & ad saltandum provocabat plausu bene habitas testatus? vide Pers. 6. v. 78. 30 Aculei & pruriginis. 31 Fœminarum. 32 Libido centu & motibus narum concepta urina movetur, πάσαις πύλαις τῆι ἡδονῆι, κατεχόμεναι ὑπὸ ἁλμῶν, ὑπὸ ὤτων &c. τερπόμενοι χρεμπτῶν καὶ τερπυσμάτων καὶ ὑποδρόμων ὀσμάτων, Lucian. in Nigrin. 33 Tympanorum & cymbalorum, dicunt interpretes, verum crotala sunt è testis & conchiliis, quibus in India fœminas in saltationibus usas sæpius vidi, cujusmodi crepitaculis & motibus utuntur Hispani, vocantque *castañetas*, ἢ τοῖς ὀστράκοις κρούοντες, Aristoph. in Βαλεαχ. vid. Jul. C. Scal. l. Poet. 18. 34 Serva meretrix, sed & harum liberrimæ nuptissimæ sunt mancipia. 35 Pytisimate, Jul. C. Scal. l. l. Poët. 22. c. & Politian. c. Miscel. 38. & ib. 11. epist. Pompisimate Flav. 4. conjectan. cenuaria. 1. Pytisimate, Turneb. 21. lib. Adverss. 18. c. Pyrrhisimate Alcint. Parerg. juris 6. Pygisimate contendit Lipsius lib. 1. epistolarum Quæstionum, 5. epist. Quarum lectionum expositione partim brevitatis studio, partim ut honestis parcam auribus super sedeo, relegato ad ipsos Critikos lectore, & *vel* cum Brodæo Miscell. 5. l. 26 c. lego *Pedomate* quod Lacedæmoniæ saltationis genus est, ad quod & Cicero in Pisonem respicere videtur, inquiens: Cum ipse nudus in convivio saltaret, &c. cum illum suum saltatorium versaret orbem, &c. *vel* cum Murero 10. lib. 6. cap. lego *Pettemmate*, ἀπὸ τέτμω, talus: ut sit qui mensam rotundam è marmore Lacedæmonio talis *vel* alcis lubricat, atque hanc lectionem confirmat quod sequitur *Alea lubrica*, &c.

93 Ebur non à citro aut cupresso ex Africa.
94 Mensarum.
95 Serta è rosis quibus coronabantur convivæ.
96 Mensas rotundas citreas. [Orbes sectos Arlantide sylva,] Lucan. 9.
97 Pes eburneus in formam pardi fabrifactus.
98 Elephantinis qui ab insula Elephantide per Syenen tanquam portam mittuntur in alias Ægypti partes inde Romam, ut Sat. 3. [Janua Baiarum Cumæ.]
99 Urbis in confinibus Æthiopiæ directe sub Tropico cancri vicina insulæ Elephantidi.

Illa 93 domi natas nostraque ex arbore mensas
Tempora viderunt, 94 hos lignum stabat in usus,
Annosam si forte nucem dejecerat Eurus.
At nunc divitibus cœnandi nulla voluptas, 120
Nil rhombus, nil dama sapit, putere videntur
Unguenta, atque 95 rosæ, latos nisi sustinet 96 orbes
Grande 97 ebur, & magno sublimis pardus hiatu
Dentibus ex 98 illis quos mittit porta 99 Syenes,
Et Mauri celeres, & Mauro 1 obscurior Indus, 125
Et quos deposuit 2 Nabathæo 3 bellua saltu,
Jam nimios, capitique graves: 4 hinc surgit orexis,
Hinc 5 stomacho bilis. * nam pes argenteus illis
Annulus in digito quod ferreus. ergo *superbum*
Convivam caveo, qui me sibi comparat, & res
Despicit exiguas. adeo nulla uncia nobis 131
Est eboris, nec 6 tessellæ, nec 7 calculus ex hac
Materia, quin ipsa manubria cultellorum
Ossea: non tamen his ulla unquam obsonia fiunt
Rancidula, haud ideo pejor gallina secatur, 135
Sed nec 8 structor erit, cui cedere debeat omnis
9 Pergula, discipulus Tripheri doctoris, apud quem
Sumine cum magno lepus atque aper, & 10 pygargus
Et 11 Scythicæ volucres, & 12 phœnicopterus ingens,
Et Getulus 13 orix, hebeti lautissima ferro 140
Cæditur & tota sonat 14 ulmea cœna Suburra.
Nec frustum capreæ subducere, nec latus 15 Aphræ
Novit avus noster tyrunculus, ac radiis omni
Tempore, & exiguæ 16 frustis imbutus ofellæ.
Plebejos calices, & paucis assibus emptos 145
Porrigit incultus puer, atque 17 à frigore tutus,
Non Phryx, aut Lycius, non à mangone 18 petitus
Quisquam erit, & 18 magno. cum poscis, posce 19 Latine.

1 Nigritor. 2 Arabico. Arabiæ autem tres partes. 1 Deserta, quæ Scenitis. 2 relix, quæ Saba. 3 Petræa, quæ Nabathæa. 3 Elephas, qui dentes jam nimios capitique graves arbori impactos deponit. 4 Ex hac luxuria supellectilis, ex ebore quod majori in pretio est quam argentum. 5 Appetitus & stomachus tarrans * Mensæ enim pes argenteus mensas sustinens, (quas κλίνας ἀργυρόποδας vocat Lucian. in παραπλ.) æque vilis est ac ferreus annulus in digito. 6 In abaco seu abaculo lusorio. 7 Latunculi, Ital. *Scacchi*. 8 Proprie qui mensæ cibum imponit τραπεζοῦχος, Athenæo. 4 *The carver*, sæpissime vero, ut & hoc loco, pro Carptore sumitur, qui cibum findens carpensque præministrat, *Persio*, scilicet: *Aspicis*, oriblitor, *The carver*: *Sidonio*, cheironomon, abigeii manuum, ad leges quasdam, motu. Vide Sat. 5. v. 118 9 Schola (publica & aperta, in qua profitebantur, qui volebant innotescere artifices) & discipuli Tripheri, qui obsonia dissecandi artem chironomicam Romæ docuit in Suburra, teste Sat. 1. v. 127. 10 Caprea sylvestris. 11 Phasiani. 12 Avis à puniceo alarum colore nomen habens. 13 Caprea unicornis, Aristot. 3. lib. de partibus animal. & Plin. 11. nat. hist. 46. c. 14 Fercula omnia è ligno facta. 15 Numidicæ. Aug. *a Turkie*. 16 Qui frusta carnis porcinæ tantum distribuere norit. 17 Vestibus munitus magis quam ornatus. 18 Grecio. Mango propriè κωνωπάρχης, canum nutritor: sed & longius tractum, puerorum alior & negotiator dicitur, vide Pers. Sat. 6. v. 76. 19 Italus enim est.

Idem

Idem habitus cunctis, 20 tonsi, 21 erectique capilli,
Atque hodie tantum propter convivia pexi.
Pastoris duri est hic filius, ille bubulci,
22 Suspirat longo non visam tempore matrem,
Et casulam, & notos tristis desiderat hœdos,
Ingenui vultus puer, ingenuique pudoris,
Quales esse decet, quos 23 *ardens purpura vestit.*
Nec 24 pugillares defert in balnea 25 raucus
Testiculos, nec vellendas jam 26 præbuit alas,
Crassa nec oppositio pavidus tegit inguina 27 gutto.
Hic tibi vina dabit diffusa in montibus illis
A quibus ipse venit, quorum sub vertice lusit:
Namque una, atque eadem vini patria, atque ministri.
Forsitan expectes, ut 28 Gaditana canoro
Incipiat 29 prurire choro, * plausuque probatæ
Ad terram tremulo descendant clune puellæ.
Spectant hoc nuptæ juxta recubante marito,
Quod pudeat narrasse aliquem præsentibus ipsis,
Irritamentum Veneris languentis, & acres
Divitis 30 urticæ. major tamen ista voluptas
31 Alterius sexus magis illè extenditur, & mox
32 Auribus, atque oculis concepta urina movetur.
Non capit has nugas humilis domus. audiat ille
33 Testarum crepitus cum verbis, nudum olido stans
Fornice 34 mancipium quibus abstinet: ille fruatur
Vocibus obscœnis, omnique libidinis arte,
Qui Lacedæmonium 35 petteumate lubricat orbem.

20 Non comam alligantes ἀνεπτυγμένοι. 21 Nec calamistrat, pexi tantum, [ut omnes Præcincti pueri ritu, compti quique ministrent,] Horat. ser. 8. l. 2. 22 Suspiciose desiderare testatur. 23 Prætexta fulgens purpura. 24 Grandes qui pugnum compleant. 25 Excoitu, *vel* eunuchus, Sat. 4. 514. *vel* lege Pratucus. 26 Δεσποιαξίς, aspilarios, Pers. Sat. 5. v. 19 27 Oleivasculo

balnea intraturus, voraces drauci oculos veritur. 28 Lascivæ è Gaditanis puellæ quæ cantet & saltet, cujus saltationis modus tres refert Jul. C. Scal. Poetices lib. 1. cap. 18. Martial. 1. lib. 42. epigr. & 5. lib. 78. epigr. 29 Ad pruritum libidinis incitare. * Spectatorumne? An improbi magistri qui saltatriculas has circumducebat ad quæstum, & ad saltandum provocabat plausu bene habitas testatus? vide Pers. 6. v. 78. 30 Aculei & pruriginis. 31 Fœminarum. 32 Libido centu & motibus narum concepta urina movetur. πάσαις πύλαις τῆι ἡδονῆι, κατεσθέουσας δι' ὀφθαλμῶν, δι' ὤτων &c. πεπόμενοι χρυσίων καὶ περιπυσμάτων καὶ δι' ἐφυδρότων ἀτυσμάτων, Lucian. in Nigrin. 33 Tympanorum & cymbalorum, dicunt interpretes, verum crotala sunt è testis & conchiliis, quibus in India fœminas in saltationibus usas sæpius vidi, cujusmodi crepitaculis & motibus utuntur Hispani, vocantque castañuelos, ἢ τοῖς ἐστρέπτοις χρῶνται, Aristoph. in Balaxᾳ. vid. Jul. C. Scal. 1. Poet. 18. 34 Serva meretrix, sed & harum liberrimæ nuptissimæ sunt mancipia. 35 *Pytisimate*, Jul. C. Scal. 1. l. Poet. 22. c. & Politian. c. Miscel. 38. & lib. 11. epist. Pompisimate Flav. 4. conjectan. cesarid. 10. *Pytisimate*, Turneb. 21. lib. Advers. 18. c. Pyrisimate Alciat. Parerg. juris 6. — Pygisimate contendit Lipsius lib. 4. epistolarum Quæstionum, 5. epist. Quarum lectionum expositione partim brevitatis studio, partim ut honestis parcam auribus superseco, relegato ad ipsos Critikos lectore, & *vel* cum Brodæo Miscell. 5. 26 c. lego *Pedomate* quod Lacedæmonii saltationis genus est, ad quod & Cicero in Pisonem respicere videtur, inquiens: Cum ipse nudus in convivio saltaret, &c. cum illum suum saltatorium versaret orbem, &c. *Vel* cum Murero 10. lib. 6. cap. lego *Petteumate*, à πέτευμα, talus: ut sit qui mensam rotundam è marmore Lacedæmonio talis *vel* aleis lubricat, atque hanc lectionem confirmat quod sequitur *Alea lubrica*, &c.

Namque ibi fortunæ veniam damus. alea turpis,
Turpe & adulterium mediocribus. *hæc tamen illi*
Omnia cum faciant, 36 *hilares, nitidique vocantur.*
Noſtra dabunt alios hodie convivia ludos :
37 Conditor Iliados cantabitur, atque Marorûs
Altiſoni 38 dubiam facientia carmina palmam :
Quid refert tales verſus qua voce legantur ?
Sed nunc dilatis averte negotia curis,
Et gratam requiem dona tibi : quando licebit
Per totam ceſſare diem, non fœnoris ulla
Mentio, nec prima ſi luce egreſſa, reverti
Nocte ſolet, tacito biſem tibi contrahat uxor
Humida ſuſpectis referens 39 multitia rugis,
40 Vexataſque comas, & vultum, auremque calentem.
Protinus ante meum quicquid dolet exue limen,
Pone 41 domum, & ſervos, & quicquid frangitur illis
Aut perit : 42 *ingratos ante omnia pone ſodales.*
Interea 43 Megaleſiacæ ſpectacula 44 mappæ
Idæum ſolenne colunt, ſimiliſque triumpho
45 Prædo caballorum prætor ſedet, ac mihi pace.
Immenſæ nimiæque licet ſi dicere plebis (rem
Totam hodie Romam circus capit, & 46 fragor au-
Percutit, eventum 47 viridis quo colligo panni.
Nam ſi deficeret, mœſtam, attonitamque videres
Hanc urbem, veluti 48 Cannarum in * pulvere victis
Conſulibus. ſpectent juvenes, quos clamor & audax
49 Sponſio, quos cultæ decet aſſediſſe puellæ,
Noſtra bibat 50 vernum contracta cuticula ſolem,
Effugiatque 51 togam. jam nunc in balnea 52 ſalva
Fronte licet vadas, quanquam ſolida hora ſuperſit
Ad ſextam. facere hoc non poſſis quinque diebus
Continuis : quia ſunt 53 talis quoque tædia vitæ
Magna. *voluptates commendat rarior uſus.*

96 Illi prefer divitias non improbi & laſcivi, ſed hilares nitidique vocantur. 37 Homerus. 38 Uter eorum præſtantior ſit Poëta. 39 Sat. 2. 66. 40 Quas Suetonius vocat [recentes laſciviæ & peractæ libidinis notas, c. 36. Calig. & Auguſt. 69. cap. 41 Domeſticas curas. 42 Mentionem & querelas de ingratis ſodalibus. 43 Ludorum Circenſium inſtitutorum in honorem magnæ matris deum ex Ida adveſtæ. 44 Suſpenſæ in ſignum & præmium Circenſium committendorum. 45 Iniquus certaminum judex, qui palma præmioque fraudat meritos & victores equos, aliis bravia non ex æquo adjudicans, vel, qui optimos equos vili precio dominis eripiebat. & jocatur à Paranomaſia. 46 Clamor & applauſus ſpectatorum. 47 Paraſinæ factionis aurigæ, cui factioni faverent Imperatores. 48 Triſti clade Cannenſi. * Signare & ex hiſtoria. Namque ventus quem Vulturnum Appuli vocant, adverſus Romanos coortus, multo pulvere in ipſa ora volvendo proſpectum ademit, Liv. 22. 49 Utra factio vinceret, Veneta, Alba, Rubra, vel Praſina. 50 Perſ. Sat. 4. v. 18. 51 Togatorum curas ut Martial. 47. & 51. l. 10. 52 Eximat togam ad inſolationem & balnea. 52 Salvo pudore, etiam hora quinta, cum legitima balnei hora ſit hyeme nona, æſtate octava. Feſtis vero diebus horam tempeſtivam balnei atque cœnæ prævenire licebat abſque ullæ notæ. 53 Otioſæ voluptariæ.

SATYRA XII.

Gratulatus Catullo incolumitatem ex ſæviſſima maris tempeſtate, quam obiter depingit, votivus a-lacri animo ſe ſoluturum ait: nec tamen hoc facere vulturino heredipetarum animo, qui orbos quoſque muneribus palpant, ut heredes inſcribantur.

NAtali, Corvine, die mihi dulcior hæc lux,
Qua feſtus 1 promiſſa dies animalia 2 ceſpes
Expectat: niveam 3 reginæ cædimus agnam;
4 Par vellus dabitur 5 pugnanti gorgone 6 Maura.
Sed procul extenſam petulans quatit hoſtia 7 funem
Tarpejo ſervata Jovi, frontemque coruſcat:
Quippe ferox vitulus templis maturus & aræ,
8 Spargenduſque mero quem jam pudet ubera matris
Ducere, qui vexat naſcenti robora cornu.
Si res ampla domi ſimiliſque affectibus eſſet,
Pinguior 9 Hiſpulla traheretur taurus, & ipſa
Mole piger, nec finitima nutritus in herba,
Læta ſed oſtendens 10 Clitumni paſcua ſanguis
11 Iret, & à grandi cervix ferienda miniſtro,
Obveritum trepidantis adhuc, horrendaque paſſi
Nuper, & incolumem ſeſe mirantis amici.
Nam præter pelagi caſus & fulguris ictum
12 Evaſi, denſæ cœlum abſcondere tenebræ
Nube una, ſubitusque antennas impulet ignis,
Cum ſe quiſque illo percuſſum crederet, & mox
Attonitus 13 nullum conferri poſſe putaret
Naufragium velis ardentibus. omnia fiunt
Talia. tam graviter, ſi quando 14 poëtica ſurgit
Tempeſtas genus ecce aliud diſcriminis audi,
Et miſerere iterum, quanquam ſint cætera ſortis
Ejusdem, pars dira quidem, ſed cognita multis,
Et quam votiva teſtantur fana 15 tabella
Plurima (16 pictores quis neſcit ab Iſide paſci?)
Accidit & noſtro ſimilis fortuna catullo,

1 Votiva pro reditu tuo, & ſalute. 2 Aras ſubita ex vivo ceſpite. 3 Junoni, deorum reginæ. 4 Similis agna. 5 Palladi quæ in clypeo gerit caput Meduſæ Gorgonis à γοργῶ, id eſt, truculentia dictæ; quale vero animal Gorgo ſit, cujus obtutu lapideſcunt, & cujus gravi & peſtifero anhelitu occiduntur homines, vide quæ ex Alex. Myndio refert Athenæus l. 5. c. 20. 6 Quæ cum ſpiris ſororibus Furyale & Sthenone Dorcadas inſulas in mari Atlantico juxta Mauritaniam incoluit. 7 Quo ducebatur ad aram Jovis Capitolini vitulus, qui coruſcans & vibrans frontem ex cornibus jam primum enaſcentibus prurientem feroculus vexat robora. [Cui frons urgida cornibus primis & Venerem & prælia deſtinat,] ut de hœdo Horat. 3. 13. 8 In ſacris. 9 Fœmina obeſa. 10 Fluvius in agro Faliſco, cujus aquam potam candidos facere boves, refert Plinius 2. naturalis hiſt. 10. cap. 11 Flueret ſanguis, *vel*, ipſe taurus iret. 12 Quod evaſit. 13 Incendium jam, non naufragium timeret. 14 Qualem Poëtæ deſcribunt: alii legunt Fo[illegible], id eſt ſæva qualis in Euxino. 15 Pictura ab iis qui naufragium evaſerant in templo Neptuni vel Iſidis ſuſpenſa. 16 Ex tabulis pingendis quas naufragio erepti Iſidi ex voto conſecrant.

Cum 17 plenus fructu medius foret alveus, & jam 30
Alternum puppis latus evertentibus undis
Arboris 18 incertæ, nullam prudentia 19 cani
Rectoris conferret opem, 20 decidere jactu
Cœpit cum ventis, imitatus castora, qui se
Eunuchum ipse facit, cupiens evadere damno 35
Testiculorum: adeo 21 medicatum intelligit inguen.
Fundite quæ mea sunt dicebat cuncta Catullus,
Præcipitare volens etiam pulcherrima, vestem
Purpuream teneris quoque 22 Mecœnatibus aptam,
Atque 23 alias, quarum generosi graminis ipsum 40
Infecit natura pecus, sed & egregius fons
Viribus occultis, & Bœticus adjuvat aër.
Ille nec argentum dubitabat mittere, lances
24 Parthenio factas, urnæ cratera capacem
Et dignum 25 sitiente Pholo, vel 26 conjuge Fusci; 45
Adde & 27 basсaudas, & mille 28 escaria, multum
29 Cælati, 30 biberat quo callidus 31 emptor Olynthi.
Sed quis nunc altus, qua mundi parte, quis audet
Argento præferre caput, rebusque salutem?
Non propter vitam faciunt patrimonia quidam,
Sed vitio cæci propter patrimonia vivunt. 51
32 Jactatur rerum utilium pars maxima, sed nec
Damna levant. tunc adversis urgentibus, illuc
* Recidit, ut malum ferro summitteret, ac se
33 Explicat augustum, discriminis ultima quando 55
Præsidia afferimus, navem factura 34 minorem.
I nunc, & ventis animam committe, dolato
Confisus ligno, 35 digitis à morte remotus
Quatuor aut septem, si sit latissima 36 teda. 59
Mox cum 37 reticulis, & pane, & 38 ventre lagenæ,
39 Aspice sumendas in tempestate secures.
Sed postquam jacuit planum mare, tempora postquam
Prospera vectoris, fatumque valentius Euro,

17 Cum ... m alveus, *the hold,* either semiplenus aquis, [Atque daret salsus intra cava rexta carina Fluctus,] Ovid. 11. Met. 18 Vacillantis & fluctuantis. 19 Adeoque periti. 20 Projectis bonis vitam paciscí, non secus ac fibri, periculo à venatoribus imminente, testes sibi morticus avulsos projiciunt, ob hos se peti gnari, Plin 8. 30. c. quod tamen negat idem Plin. 32. lib. 2. c. ex autoritate Sextii medici Fibrum gemmos suos devorare scribit, Solin. 23. c. & Marcellin. l. 17. 21 In medicinis utile. 22 Mollibus viris, cujusmodi erat Mœcenas. 23 Vestes ex lana Bœtica in Hispania, cui nativum rutilum colorem dant gramen, aqua pota, & illius regionis aër. 24 Artifici. 25 Bibaci centauro, σκυφίον τελείωνον πίεν ἱπποχοεύτῳ, τὸ ῥὰ οἱ παρέθηκε Φόλῳ κεράσαι, Stesichorus, & Dio l. 54. 26 Vinosæ fœminæ. 27 Vasa Britannica, Mart. 14. 99 [Barbara de pictis veni Bassauda Britannis. 28 Patinæ. 29 Auri & argenti. 30 Poculo aureo usque adeo delectabatur Philippus, ut & pulvino supponeret dormiturus. 31 Corrupit enim auro Lasthenem, ut Olynthum proderet. 32 Projicitur in mare. * Alii legunt, *Decidit*, ut conster versus. 33 Succisò & ejecto malo. 34 Leviorem & expediorem. 35 Alludit ad illud quod refert Laërtius l. 1. *Tutum* (inquit Anacharsis) *a morte abiunt qui navigant.* 36 Tabula ex teda vel pino. 37 Peris ad modum veteris rexiis, in quibus nautæ, milites & viatores panem & cibaria secum ferunt, *Sinapia his* Pers. 5. Sat. v. 140. 38 Ventricosa, ampla lagena. 39 Vide sumas, vel lege, *Accipe* secures non minoris usus futuras in tempestate ad succidendum malum, quam quas maximi, ut supra vers. 55.

Et.

Et pelago: postquam Parcæ 40 meliora benigna
Pensa manu ducunt hilares, & staminis albi
Lanificæ; modica non multo fortior aura
Ventus adest, inopi miserabilis arte cucurrit
41 Vestibus extensis, & quod superaverat unum
Velo prora suo jam deficientibus Austris,
Spes vitæ 42 *cum sole redit.* tum gratus Iulo
Atque 43 novercali sedes prælata Lavino
Conspicitur 44 sublimis apex, cui candida nomen
Scrofa dedit (lætis Phrygibus mirabile 45 sumen,
Et 46 nunquam visis triginta clara mamillis.)
Tandem intrat positas incluſa per æquora 47 moles,
48 Tyrrhenamque 49 Pharon, 50 porrectaque brachia rursus
Quæ 51 pelago occurrunt medio, longeque relinquunt
Italiam. non sic igitur mirabere portus,
52 Quos natura dedit, sed trunca puppe magister
Interiora petit 53 Bajanæ pervia cymbæ,
Tuti stagna sinus gaudent ibi 54 vertice raso
55 Garrula securi narrare pericula nautæ.
Ite igitur pueri, 56 linguis animisque faventes,
Sertaque delubris, & 57 farra imponite cultris
Ac molles ornate focos, 58 glebamque virentem.
Jam sequar, & sacro, 59 quod præstat, rite peracto
Inde domum repetam, graciles ubi parva coronas
Accipiunt fragili 60 simulachra nitentia cera.
Hic 61 nostrum placabo Jovem, laribusque paternis
Thura dabo, atque omnes violæ jactabo colores,
Cuncta nitent, longos erexit janua ramos,
Et matutinis 62 operatur festa lucernis.
63 Nec suspecta tibi sint hæc Corvine. Catullus,
Pro Cujus reditu tot pono altaria, 64 parvos
Treis habet hæredes. 65 libet expectare, quis ægram
Et claudentem oculos gallinam impendet amico

40 Vitæ & felicitatis stamen trahunt. Alba siquidem stamina vitam, ut nigra mortem denotant, 7. epigr. 1. 4. Martial. 4 Nautarum vestibus velorum loco extensis. 42 Matutino exoriente, vel discussis nubibus apparente. 43 Lavinio quo novercæ Lavinia cessit Ascanius. 44 Mons Albanus, in quo Ascanius condidit longam Albam à sue alba ibi inventa ex oraculo. 45 Sus, Syncel. 46 Numquam antea visis in alia sue 47 Portum Hostiensem magnis molibus à Claudio extructum

Sueto. Claud. 21. c. & Dio. l. 60. 48 In Tyrrheno mari positam. 49 Turrim inportu Hostiensi quæ nocturnis ignibus nautarum cursum dirigeret, ad æmulationem Phari Alexandrinæ. 50 Moles porrectæ. 51 Protenduntur in altum mare longe à litore Italo. 52 Nativos quam hunc arte factum. 53 Per quæ etiam Bajana cymba turo meare possit. 54 Suscepto voto quod sit raso capite ex more reorum absolutorum ac servorum in libertatem vindicatorum, urgente vero tempestate solebant nautæ capillos tondere, quod tamen in peccato mari ominis erat infausti, Petron. *Arbiter. οἱ περὶς τοὶς ἱερὸις ἐξυρημένοι τὰς κεφαλὰς*, &c. Lucian *περὶ τῆς ἐπὶ μισθῷ συνόντων*. 55 De quibus garriant. 56 Taciti hoc agite & bona verba dicite (quod in rebus divinis imperatur.) 57 Molam ex farre, sale, aqua. 58 Supra, v. 2. 59 Quod optimum est, vel lege *quod restat*. 60 Lares, vide Pers. Sat. 5. 31. 61 Familiarem. 62 Rem divinam facit, alii leg. *operatur*. Lauro enim & penſilibus lucernis ornari solet janua in festis & Satyrice addit Mantuanis, ut quæ clara luce sint supervacuæ. 63 Neque enim hoc facio captandi animo. 64 Filiolos. 65 Expectet aliquis donec inveniatur alius quispiam, [I would see one else,] 48. v. sup. qui vel moribundam gallinam vovere, aut sacrificare velit pro eo qui filios tres habet,

66 Tam macræ parvæque spei. 67 Gallina. 68 Eo qui orbus non est, quique liberos habet. 69 Febrim. 70 Votivis, fixis ab heredipetis, vide Sat. 10. v. 55. [Non defuerunt qui depugnaturos se armis pro salute ægri, quique capita sua titulo proposito voverent,] Suet. Cal. 14. Ab opinione illa veterum. [Mortem morte posse redimi, orta ibi devotiones & καθοσιώσεις. 71 Sacrificium centum boum. 72 Quos immolet. 73 Mauritaniæ vel Indiæ. 74 In

66 Tam sterili. verum 67 hæc nimia est impensa, coturnix
Nulla unquam pro 68 patre cadet. sentire 69 calorem
Si cœpit locuples Gallita, & Paccius orbi,
Legitime fixis vestitur tota 70 tabellis 100
Porticus, existunt qui promittant 71 hecatomben.
Quatenus hic non sunt nec venales 72 Elephanti,
Nec Latio aut usquam nostro subsidere talis
Bellua concipitur, sed 73 furva gente petita
74 Arboribus Rutulis, & Turni pascitur agro 105
Cæsaris 75 armentum, nulli servire paratum
Privato: siquidem 76 Tyrio parere solebant
Hannibali, & 77 nostris ducibus, 78 regique Molosso.
79 Horum majores, & dorso ferre cohortes 109
Partem aliquam belli, & euntem in prælia turrim.
Nulla igitur mora per 80 Novium, mora nulla per Histrum
Pacuvium, quin illud 81 ebur ducatur ad aras,
Et cadat ante lares Gallitæ victima sacra
Tantis digna 82 deis, & captatoribus horum.
83 Alter enim, si 84 concedas mactare, vovebit 115
De grege servorum magna, & pulcherrima quæque
Corpora: vel pueris, & frontibus ancillarum
Imponet 85 vittas: & si qua est nubilis illi
86 Iphigenia domi, dabit hanc altaribus, etsi
Non sperat 87 tragicæ furtiva piacula cervæ. 120
88 Laudo meum civem, nec comparo 89 testamento
90 Mille rates: nam si 91 Libitinam evaserit æger,
Delebit 92 tabulas 93 inclusus carcere nassæ,
94 Post meritum sane mirandum, atque omnia soli
Forsan Pacuvio breviter dabit: ille superbus 125
Incedet victis 95 rivalibus. ergo vides, quam

Grande

Italu apud Lavinium in Etruria, cui Turnus quondam imperavit. 75 Elephanti. 76 Afro è Carthagine, quam condidere duce Didone Tyrii. 77 Scipioni socero Pompeji, &c. *Appian.* 2. *de bello Civili.* 78 Pyrrho Epirotarum regi, qui primus in Italia Elephantis usus est. 79 Elephantorum. 80 Heredipetam. 81 Elephas, Synecd. 82 Divitibus orbis, *Iron.* vel laribus. 83 Pacuvius. 84 Si lege liceat. 85 Quibus victimæ ornari solitæ. 86 Filia, ut illa Agamemnonis. 87 Cervam pro sua filia fore suppositam, quod in tragœdiis de Iphigenia factum fingunt Poëtæ. 88 *Iron.* 89 Divitis. 90 Quibus Agamemnon immolatæ suæ filiæ ventum redemit. 91 Mortem. Libitina vero Dea funerum est, in cujus æde, quæ ad funera pertinent, veneunt. 92 Prioris testamenti. 93 A captatore irretitus veluti nassa, nassa retia genus, *ἀπὸ τοῦ* inclusus domicilio Nassa medius per urnetur. Prior sensus mihi placet, cui consonat Luciani: τὰς δὲ ἄλλας μοίρας κληρονόμας εἰς ἀποθέκης καὶ ταλάντων ἀλλήλας ἐμβολὰς τῷ πάθῳ, οἷς ἀνὴρ ὁ δύσμορος ἐκ μικροῦ τοῦ σταθμοῦ ἐφύρατο, ἐκ ὀλίγου τὸ δέλεαρ καταπιών. 94 Tui, qui filium in apparatu mortis habes, dives convaleseret, atque hoc ex opinione veterum, quibus persuasum fuit filii mortem morte redimi posse, atque hinc vota & devotiones. 95 Competitoribus, creditoribus.

Grande opere pretium faciat jugulata 96 Mycenis.
97 *Vivat Pacuvius quæso*, vel 98 Nestora totum:
Possideat quantum rapuit 99 Nero, montibus aurum
Exæquet; nec amet quenquam, nec ametur ab ullo.

96 Filia Pacuvii cæsi, ut Mycenis Phigenia filia regis Mycenarum.

97 Avari enim diuturnior vita, diuturnior miseria, vivat itaque precor in cruciatum sui, & omnium odium. 98 Tres Xtates, Sat. 10. v. 252. 99 Qui contra jura divina ac humana rapuit opes publicas ac privatas, vide Sueton. Tacitum, Tiberium.

SATYRA XIII.

Calvinum plus nimio dolentem propter XHS. *ab eo, apud quem deposuerat, sibi negata, consolatus, ostendit non sine divini numinis providentia omnia fieri, quæ eadem sceleratos semper puniat malæ conscientiæ cruciatu & carnificina.*

1 EXemplo *quodcunque malo committitur, ipsi*
Displicet author. prima est hæc ultio, quod *se*
2 *Judice, nemo nocens absolvitur, improba quamvis*
Gratia 3 *fallacis prætoris vicerit* 4 *urnam.*
Quid sentire putas omnes, Calvine, * recenti
De 5 scelere, & fidei violatæ crimine? sed nec
Tam tenuis census tibi contigit, ut mediocris
Jacturæ te mergat onus: nec rara videmus
Quæ pateris: casus multis hic cognitus, ac jam
Tritus, & 6 è medio Fortunæ ductus acervo.
Ponamus nimios gemitus, *flagrantior æquo*
Non debet dolor esse 7 *viri, nec vulnere major.*
Tu quamvis levium minimam, exiguamque malorum
Particulam vix ferre potes, 8 spumantibus ardens
Visceribus, 9 sacrum tibi quod non reddat amicus
Depositum. 10 stupet hæc, 11 qui jam post terga reliquit
Sexaginta annos Fontejo consule natus?
An nihil in melius tot rerum proficis usu?
12 *Magna quidem sacris quæ dat præcepta libellis*
Vicibus Fortunæ a *Sapientia. Dicimus autem*
13 *Hos quoque felices, qui ferre incommoda vitæ,*
14 *Nec jactare jugum vita* b *didicere magistra.*
Quæ tam festa dies, 15 ut cesset prodere furem,
Perfidiam, fraudes, atque omni ex crimine lucrum

1 Facinore, cujus malum exemplum nocet, atque alios peccare docet. 2 Immo vinlice. 3 Corrupti & iniqui judicis. 4 In quam suffragia conjiciebantur, id est, judicium. * *Recenti*. id est, depositi, abnegari ac non reddi, legendum autumat Jan. Kurgersius lib. 2. var. lect. c. 17. 5 Ejus, qui tibi non reddit depositum. 6 Non è summis fortunæ incommodis. 7 Id est, fortis. Præparati. 8 Iratus & indignatus animo. 9 Quod se sacramento juri jurandi obstrinxit redditurum. 10 An tu hæc (quæ vulgo tamen fiunt) scelera ad stuporem mirantis? Hypallage personæ. 11 Jam Sexagenarius. 12 *a* Philosophia moralis docet nonnullos contemnere fortunam ——13 *b*—— Alios docet experientia & vitæ usus. 14 Non rebutari necessitati. 15 Quæ non prodat & deprehendat.

Quæ sit

16 Latrocinio. 17 Venено in pyxide. 18 In Bœotia, quæ semper habuit portas, vide Sat. 15. v. 6. 19 In undatione Ægyptum ferriem faciendi. 20 Quæ septem. 21 Pejora ferrea ætate. 23 Cæteris enim ætatibus Græci à septem metallis, & electra ex auro & argento mixtis fictitio indidere nomina. 23 Gausidicum patronum suum. 24 Clientes vocales sportula conducti. 25 Puerorum insigne id est, O senex pueriliter. 26 Quã dulcis sit fraudata pecunia, & ut aut ille, furtivus pœnis.

Quæsitum, & partos 16 gladio, vel 17 pyxide nummos?
Rari quippe boni, numero vix sunt totidem, quot
18 *Thebarum portæ, vel* 19 *divitis* 20 *ostia Nili.*
Nona ætas agitur, pejoraque sæcula 21 ferri
Temporibus, 22 quorum sceleri non invenit ipsa
Nomen, & à nullo posuit natura 22 metallo. 30
Nos hominum, divûmque fidem clamore ciemus,
Quanto 23 Fessidium laudat vocalis agentem
24 Sportula. dic senior 25 bulla dignissime, *nescis*
26 *Quis habeat Veneres aliena pecunia*, nescis
Quem tua simplicitas risum vulgo moveat, cum 35
27 Exigis à quoquam ne pejeret, & putet ullis
Esse aliquod numen templis, aræque 28 rubenti?
Quondam hoc 29 indigenæ vivebant 30 more priusquam
Sumeret agrestem posito 31 diademate falcem
32 Saturnus fugiens, tunc cum virgunculus Juno, 40
Et privatus adhuc 33 Ideis Juppiter antris:
Nulla super nubes convivia cœlicolarum,
Nec puer 34 Iliacus, formosa nec 35 Herculis uxor
Ad cyathos, & jam 36 siccato nectare tergens
Brachia Vulcanus Liparæa nigra taberna. 45
Prandebat 37 sibi quisque Deus, nec turba deorum
Talis ut est hodie, contentaque sidera paucis
Numinibus miserum urgebant 38 Atlanta minori
Pondere: nondum 39 aliquis sortitus triste profundi 49
Imperium, aut 40 Sicula torvus cum 41 coniuge Pluto.
Nec 42 rota, nec furiæ, nec 43 saxum, aut 44 vulturis atri
Pœna, sed infernis hilares sine regibus umbræ.
Improbitas illo fuit admirabilis ævo.
Credebant hoc grande nefas, & morte piandum,
Si juvenis vetulo non assurrexerat, & si 55
Barbato cuicunque puer, licet ipse videret
Plura domi * fraga, & 45 majoris glandis acervos.

27 Nunc dierum. 28 Sanguine, aut igni. 29 Aborigines, antiquissimi populi Italiæ, in eodem loco nati, quasi αὐτοχθονες. 30 Simpliciter. 31 Corona regali. 32 A filio Jove Creta expulsus. 33 Quo Rhea mater illum Nymphis alendum miserat, ne à patre παιδοφαγουντι voraretur, idque ex pacto cum Titane fratre. 34 Ganymedes, Sat. 5. v. 60. 35 Hebe, Jovis & Junonis filia. 36 Ad nectare & conviviis deorum ad officinam reversus. 37 Privatim. 38 Regem Mauritaniæ, qui in montem versus cœlum sustinere fingitur. 39 Neptunus, cui sorte obtigit imperium maris. 40 Rapta è Sicilia. 41 Proserpina Cereris filia. 42 Ixionis volvitur. 43 Sisyphi. 44 Qui jecor Tytii seu Promethei depascitur. [Hinc sectionem astruunt, qui hæc ad aurea illa sæcula referunt, in quibus pomis nativis fruges & glandes pro divitiis erant. [Sylvæ nativas epos. Sic quia fecundæ antra nativa domus.] Sen. Hyppol. Nec tamen inepta est lectio vulgata, modo animum respexisse peccatum ad versum illum, Ov. 5. Metam. [quo non gallis, erat olim Latiis, aut totidem tollebat farris acervos.] 45 Priscorum ciborum.

Tan-

Tam venerabile erat 46 præcedere quattuor annis,
47 Primaque par adeo sacræ lanugo senectæ.
Nunc si depositum non inficietur amicus,
Si reddat veterem cum tota 48 ærugine 49 follem,
50 Prodigiosa fides, & 51 Thuscis digna libellis,
Quæque coronata lustrari debeat 52 agna,
Egregium sanctumque virum si cerno, 53 bimembri
Hoc monstrum puero, & * miranti jam sub aratro
Piscibus inventis, & 54 fœtæ comparo mulæ,
Solicitus tanquam 55 lapides effuderit imber,
Examenque apium longa consederit 56 uva
Culmine delubri, tanquam in mare fluxerit amnis
Gurgitibus 57 miris, & lactis vortice torrens.
Intercepta decem quereris sestertia fraude
Sacrilega. quid si bis centum perdidit alter
Hoc * arcana modo? majorem tertius illa
Summam, quam patulæ vix ceperat angulus arcæ?
Tam facile & pronum est, superos contemnere testes
Si mortalis idem nemo sciat. aspice quanta
Voce neget, quæ sit ficti constantia vultus.
Per Solis radios, 57 Tarpejaque fulmina jurat,
Et Martis 58 frameam, & 59 Cirrhæ spicula vatis,
Per 60 calamos venatricis pharetramque puellæ,
Perque tuum pater Ægæi Neptune tridentem,
Addit & Herculeos arcus, hastamque Minervæ,
Quicquid habent telorum armamentaria cœli.
Si vero & pater est, comedam, inquit, flebile nati
Sinciput elixi, 61 Pharioque madentis aceto.
Sunt qui in fortunæ jam casibus omnia ponunt,
Et nullo credunt mundum rectore moveri,
Natura volvente vices & 62 lucis & anni,
Atque ideo intrepidi quæcunque 63 altaria tangunt.
Est alius, metuens ne crinem pœna sequatur,
Hic putat esse deos, & pejerat, atque ita 64 secum,
Decernat quodcunque volet de corpore nostro
Isis, & 65 irato feriat mea lumina sistro.
Dummodo vel cœcus teneam, quos abnego, nummos.
Et phthisis, & vomicæ putres, & dimidium crus
Sunt tanti? 66 pauper locupletem optare podagram

46 Quatuor annorum ætate superare alterum.
47 Lanugoque prima par sacræ senectæ.
48 Pecuniæ æruginosæ, ut quæ jam diu depositæ fuerit.
49 Crumenam, sacculum.
50 Prodigii instar.
51 Inscribenda Thuscorum aruspicum libris, *vel*, expianda tanquam monstrum ex disciplina Etruscæ.
52 In piaculum.
53 Biformi & prodigioso partui. * Alii habent *miranda*.
54 Mulæ autem non concipiunt, & ipsæ specie differentes. 55 Ac si lapidibus pluisset, quod in prodigiis sæpe refert Livius.
56 In formam uvæ vel racemi, σοροειδῶς.

57 Atris, sanguineis, lactis. * Secretæ fidei commissa & deposita. 57 *b* Jovis Capitolini. 58 Jaculum, ἀκόντιον. Tac. de German. & A. Gell. lo. 15. 58 Apollinis, qui in Cirrha colitur. 60 Dianæ sagittas. 61 Ægyptio, acetum vero Ægyptium optimum esse, ut & Cnidium, Caryophyllus affirmat, referente Athenæo l. 2. c. 16. Pharos autem insula Ægypti. 62 Diei, anni, temporum, motuum. 63 Aras arrogantes veteres conceptis verbis jurabant. 64 Cogitat, dicit. 65 Persius: *Ecce Deus! Hoc ille ait, ipsa irata.* 66 Cursu velox & expeditus, sed pauper, de quo Proteus in Corinth. Scalig. c. 6. Catullus ad Camerium, Epig. Græc. 4. l. 5. 2.

Ne dubitet 66 Ladas, si non eget 67 Anticyra, nec
68 Archigene. 69 *quid enim velocis gloria plantæ*
Præstat, & esuriens 70 *Pisææ ramus olivæ ?*
71 *Ut sit magna, tamen certe lenta ira deorum est.*
Si curant igitur cunctos punire nocentes, 101
Quando ad me venient ? sed & exorabile numen
Fortasse experiar ; solet 72 his ignoscere : *multi*
Committunt eadem diverso crimina fato.
Ille crucem pretium sceleris tulit, hic diadema :
73 Sic animum diræ trepidum formidine culpæ 106
Confirmant, tunc te 74 sacra ad delubra vocantem
Præcedit, trahere 75 imo ultro, ac vexare paratus.
Nam cum magna 76 malæ supereſt audacia causæ,
Creditur à multis fiducia. 77 minimum agit ille, 110
Urbani qualem fugitivus scurra Catulli.
Tu miser exclamas, ut 78 Stentora vincere possis,
Vel potius quantum 79 Gradivus Homericus : audis
Jupiter hæc ? 80 nec labra moves, cum mittere vocem
Debueras vel marmoreus, vel aheneus ? aut cur 115
In 81 carbone tuo 82 charta pia thura soluta
Ponimus ; & sectum vituli jecur, 83 albaque porci
Omenta ? ut video, nullum discrimen habendum est
Effigies inter vestras, statuamque 84 Batulli.
Accipe quæ contra valeat solatia ferre, 120
Et qui nec Cynicos, nec Stoica dogmata legit
85 A Cynicis tunica distantia, 86 non Epicurum
Suspicit exigui lætum plantaribus horti.
87 Curentur dubii medicis majoribus ægri,
88 Tu venam vel 89 discipulo committe Philippi. 125
Si nullum in terris 90 tam de testabile factum
Ostendis, taceo, nec pugnis cædere pectus
Te veto, nec 91 plana faciem contundere palma,
Quandoquidem accepto 92 *claudenda est janua damno,*
Et majore domus gemitu, majore tumultu 130
Planguntur nummi quam fuerat, nemo dolorem
Fingit 93 *in hoc casu*, vestem 94 diducere summam

66 Nisi insanus sit, vel modo tolerabilis sit podagra, quæ Elleboro nigro non sit curanda, Pers. 4. 16. 68 Medio. 69 Quo enim mihi in Olympicis palma, si interea famelicus peream ? 70 Olympicæ. Pisa enim civitas in Elide, juxta quam Jovis Olympii templum : & certamina quinto quoque anno ineunte celebrabantur, vide quæ ad Senecæ, Herc. Fur. v. 810. 71 *Perjurus hæc secum.* 72 Quibusdam. 73 *Hæc Poeta.* 74 Exigentem ab eo jusjurandum de depósito. 75 Te quasi cunctantem. 76 Tanquam bonæ causæ & innocentiæ. 77 Illa te calumniatur, non secus ac dominum servus ille nequam quem repræsentat minus in fabula mimographi Catulli. 78 "Ὁς τοσσον αὐδήσασχ' ὅσον ἄλλοι πεντήκοντες. Homer. Iliad. 5. 79 Mars apud Homer. l. 5. qui à Diomede vulneratus exclamavit quantum x millia virorum. 80 Nec indignatus buccas inflas. 81 Thuribulo. 82 Quæ thura erant involuta, Jan. Rutgersius 5. l. var. lect. 5. c. intelligit de ea charta, in qua vota obsignata fuerant, jam soluta. 83 Pinguia, vel alibi porci, *Hypall.* 84 Citharœdi, cui statuam Sami in templo Junonis erexit Polycrates tyrannus. 85 Cynici duplici pallio, Stoici simplici utebantur. Doctrina erat eadem. 86 Non admiratur Epicurum, qui in voluptate & tranquillitate summum bonum ponit. 87 Gravibus afflicti ærumnis gravem potius philosophum, qui consoletur & curet. 88 Tu, cujus damnum levius est, non sic gravi consolatore opus habes. 89 Medico rationi. 90 Quam non fecit, nec fecisse velit. 91 Plangere & lamentari. 92 quæ claudi solet ut à tenebris in signum luctus, *vel* quandoquidem jubet addere dolorem damno, vide Senec. Ep. 93 In amissione bonorum. 94 Dilacerare.

Contentus, 95 vexare oculos humore coacto:
Ploratur lacrymis amissa pecunia veris.
Sed & cuncta vides simili fora plena querela,
96 Si decies lectis diversa in parte tabellis
97 Vana supervacui dicunt 98 chirographa ligni,
Arguit ipsorum quos litera, 99 gemmaque princeps
Sardoniches, loculis quæ custoditur eburnis.
Te nunc delicias 1 extra communia censes
Ponendum, quia tu 2 gallinæ filius albæ,
Nos 3 viles pulli nati infelicibus ovis.
Rem pateris modicam, & mediocri bile ferendam,
Si flectas oculos majora ad crimina: confer
4 Conductum latronem, 5 incendia sulphure cœpta
Atque dolo, primos cum janua colligit ignes:
Confer & 6 hos veteris qui tollunt grandia templi
Pocula 7 adorandæ rubiginis, & populorum
8 Dona, vel antiquo positas à rege coronas.
9 Hæc ibi si non sunt, minor extat sacrilegus, qui
Radat 10 inaurati femur Herculis, & faciem ipsam
Neptuni, bracteolam de Castore ducat.
An dubitet solitus totum conflare 11 Tonantem?
Confer & 12 artifices mercatoremque veneni;
Et 13 deducendum corio bovis in mare, cum quo
Clauditur adversis 14 innoxia simia fatis.
Hæc quota pars scelerum, quæ custos 15 Gallicus urbis
Usque à Lucifero, donec lux occidat, audit.
Humani generis mores tibi nosse volenti
Sufficit 16 una domus, paucos consume dies, &
Dicere te miserum, postquam illinc veneris, 17 aude.
Quis 18 tumidum guttur miratur in Alpibus? aut quis
In 19 Meroe crasso majorem infante mamillam?
Cœrula quis stupuit Germani lumina, flavam
Cæsariem madido 20 torquentem cornua cirro?
Nempe quod 21 hæc illis natura est omnibus una.

95 Lachrymis misere terendo oculos vix vi expressis.
96 Cum obligatoris instrumenta in tabulis ceratis scripta sæpius coram testibus fuerint lecta.
97 Debitores dicunt esse adulterina, quæ tamen vera esse arguit scriptura & signa.
98 Propria manu scripta signa, id est, tabellæ è ligno cerutas, in quibus scribebant veteres.
99 Sigillum in Sardoniche gemma pretiosa.
1 Extra communem sortem, & vulgarem.
2 Tibi videris supra alios felicior natus, vel quia felicia omnia dicuntur alba: vel respicit ad gallinam albam, quam raptam aquila in gremium Liviæ demisit, vide Suetor. Galbam. c. 4. & Plin. l. 9. cap. ultimo. 3 Nullius pretii homunculi. 4 Sicarium ad occidendum conductum. 5 Incendiarios. 6 Sacrilegos. 7 Religiosæ vetustatis. 8 Ἀναθήματα, donaria diis consecrata. 9 Pocula & coronas. 10 E statuis auratis, vide Suet. Calig. c. 32. 11 Jovis statuam. 12 Venefici. 13 Parricidam culeo deducendum, Sat. 8. v. 214. 14 In sociam pœnam destinata, cum ipsa non occiderit parentem. 15 Gallus Rutilius sub Domitiano præfectus urbis. 16 Illius Rutilii. 17 Si potes. 18 Quis ea, quæ vulgo accidunt & quæ quotidiana atque è loci quasi natura sunt, miranda putet? Romæ videre omnes scelere profligatos non magis mirum est, quam in Alpibus omnes strumosos (aquis quæ ibi porant, Plin. c. 37. l. 11.) quam mammosas in Meroe. Ægypti est irate mulieres quam Pygmæos omnes esse breves, bella gruibus inferre, &c. Plin. l. 7. c. 2. Solin. c. 15. 19 Sat. 6. v. 527. 20 Cincinnos in formam cochlearum & annulorum obliquantem, Tacit. de Germania. 21 Ut hæc illis ἀπαραλλάκτως & more sit nobis Romanis scelera.

Ad 22 subitas Thracum volucres, 23 nubemq; sonoram
24 Pygmæus parvis currit bellator in armis:
Mox impar hosti, raptusque per aëra curvis
Unguibus à sæva fertur grue. si videas hoc 170
Gentibus in nostris, risu quatiere: sed illic
Quanquam eadem assidue spectentur prælia, ridet
Nemo, ubi tota cohors pede non est altior uno.
25 Nullane perjurii capitis fraudisque nefandæ 174
Pœna erit? 26 abreptum crede hunc graviore catena
Protinus, & nostro (quid plus velit ira?) necari
Arbitrio. 27 manet illa tamen jactura, nec unquam
Depositum tibi sospes erit: 28 sed corpore trunco
Invidiosa dabit minimus solatia sanguis.
At vindicta bonum vita jucundius ipsa. 180
29 Nempe hoc indocti, quorum præcordia nullis
Interdum aut levibus videas flagrantia causis,
Quantulacunque adeo est occasio, sufficit iræ.
30 Chrysippus non dicet idem, nec 31 mite Thaletis
Ingenium, dulcique 32 senex vicinus Hymetto, 185
Qui partem acceptæ sæva inter vincla cicutæ
33 Accusatori nollet dare. plurima felix
Paulatim vitia, atque errores exuit omnes
Prima docens rectum 34 sapientia: *quippe minuti*
Semper & infirmi est animi, exiguique voluptas
Ultio. continuo * sic college, quod vindicta 191
Nemo magis gaudet quam fœmina. Cur tamen hos tu
Evasisse putes, *quos diri conscia facti*
Mens habet attonitos, & 35 surdo verbere cædit
Occultum quatiente animo tortore flagellum?
Pœna autem vehemens, ac multo sævior illis,
Quas & 36 Cæditius gravis invenit, aut 37 Rhadamantus,
Nocte dieque suum gestare in pectore 38 testem.
39 Spartano cuidam respondit Pythia vates, 199
Haud impunitum quondam fore, quod dubitaret
Depositum retinere, & fraudem * jure tueri
Jurando: quærebat enim quæ numinis esset
Mens, & an hoc illi facinus suaderet Apollo.
40 Reddidit ergo metu, non moribus: & tamen omnem

22 Grues à Strymone fluvio Thraciæ ex improviso advenas.
23 Cum clangore instar nubis gregatim volantes grues.
24 Sat. 6. 505.
25 *Object.*
26 *Resp.* Ad supplicium.
27 *Object.* è persona Calvini.
28 Quod si membri jactura vel sanguine fuso ipsum pœnas luisse vidissem, sat haberem.
29 *Resp.* Poëta, indoctos quidem & stultos imbecillos iræ esse ac vindictæ cupidos, doctos & sapientes non ira.
30 Philosophus Stoicorum acutissimus.
31 Ipse Thales, unus è septem sapientibus Græciæ.
32 Socrates, qui sub falso crimine, quasi de diis male sentiret, capitis damnatus datam à ministro publico cicutam intrepidus hausit. 33 Anyto, Melito, poëtæ, vel Lyconi oratori. 34 Philosophia moralis. * Sic argue, conclude. Fœminæ maxime gaudent vindicta: sed fœminæ sunt infirmi animi. Ergo, &c. Θῆλυ δέ γε γνώμης ὄζει κακίας καὶ πανοῦργον. ὅτε καὶ ἔνιοι τὴν ὀλιγωρίαν ἐκθηλυνόμενοι λέγουσι καὶ ἀπαθῆ εἶναι καὶ ἀρετὴν ὑπ' ὧν ἐγειρόμεθα καὶ ῥωννύμεθα. Philo Judæus de Isaacrifitio Abelis: 35 Tacito non audito. 36 Judex sub Virgilio severus. 37 Unus è judicibus apud inferos, Jovis ex Europa filius. 38 Conscientiam mentis. 39 Glauco, vide hanc historiam apud Herodotum, lib. 6. * Facile juraturando.
40 Filiis Milesii qui deposuerat.

41 Vocem adyti dignam templo, veramque probavit,
Extinctus tota pariter cum prole, domoque,
Et quamvis longa deductis gente propinquis.
Has patitur pœnas peccandi sola voluntas.
Nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum,
Facti crimen habet. 42 *cedo, si conata peregit?*
Perpetua anxietas, nec mensæ tempore cessas,
Faucibus ut morbo siccis interque molares
Difficili crescente cibo: sed vina misellus
Expuit, 43 Albani veteris preciosa senectus
Displicet, 44 ostendas melius, densissima ruga
Cogitur in frontem, velut acri ducta Falerno.
Nocte brevem si forte indulsit cura soporem,
Et toto versata toro jam membra quiescunt,
Continuo 45 templum, & violati numinis aras,
Et quod præcipuis mentem sudoribus urget,
Te videt in somnis: tua sacra, & 46 major imago
Humana turbat pavidum, cogitque 47 fateri.
Hi sunt qui trepidant, & 48 ad omnia fulgura pallent,
Cum tonat, exanimes primo quoque murmure cœli,
Non 49 quasi fortuitu, nec 50 ventorum rabie, sed
Iratus cadat in terras, & vindicet ignis.
51 Illa nihil nocuit, cura graviore timetur
Proxima tempestas, velut hoc dilata sereno.
Præterea 52 lateris 53 vigili cum febre dolorem
Si cœpere pati, missum ad sua corpora morbum
Infesto credunt à numine, saxa Deorum
Hæc, & tela putant. 54 pecudem spondere sacello
Balantem, & laribus 55 cristam promittere galli
Non audent. *quid enim sperare nocentibus ægris*
Concessum? 56 vel quæ non dignior hostia vita?
Mobilis & varia est ferme natura malorum,
57 *Cum scelus admittunt, superest constantia.* quid fas,
Atque nefas, tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus. tamen ad mores natura recurrit
Damnatos, fixa, & mutari nescia. *Nam quis*
Peccandi finem posuit sibi, quando recepit
Ejectum semel attrita de fronte ruborem?
Quisquam hominum est, quem tu contentum videris
uno

41 Vatis ex adyto, id est, loco templi intimo, inaccessu, ab α & δύω. responsum expertus est verum, ipse cum universa sua familia paulo post extinctus.
42 Quod si voluntas] punitur, quanto magis qui velle in actum produxerit?
43 Vetustum & preciosum Albanum vinum
44 Si ostendas melius, etiam dulcissima & optima vina illi acria sunt atque ingrata, neque mente ægra, palato sapiunt aut stomacho arridet.
45 Templum in quo perjeravit urger illum in somnis.
46 Major effigie humana & augustior, quales solent apparere umbræ.
47 Scelus

suum. 48 Ut Caligula. 49 Ex Epicuri opinione. 50 Ex vulgi opinione. 51 Quod si videris primam tempestatem nihil illi nocuisse. 52 Pleuritida. 53 Cujus calor somnum admit. 54 Pro sanitate recuperanda vovere ovem vel agnum. 55 Gallum quem Æsculapio solvit qui convaluit. 56 Vel quænam pecus non est dignior vita, quam scelestus? 57 Ante scelus perpetratum absunde confidentes, post timidissimi, & sibi sceleris male conscii resipiscere volunt, non tamen possunt ipsi ad virtia proni, dulcedine jam & consuetudine præpediti, atque abjecto pudore in vitiis confirmati. Nullum autem vitium definit ubi incipit, Seneca.

Flagitio?

58 Alio de crimine dabit brevi in catenas pedes suos, qui te perfide decepit. 59 Sat. 10. 66. 60 In exilii aliquam insulam in mari Ægæo, hoc est, *Archipelago.* 61 Nobilibus. 62 Nec cæcum ut fuit Tiresias, *Metam. Ovid.* 3.

Flagitio? 58 dabit in laqueum vestigia noster
Perfidus, & nigri patietur carceris 59 uncum, 245
Aut 60 maris Ægæi rupem, scopulosque frequentes
Exulibus 61 magnis, pœna gaudebis amara
Nominis invisi, *tandemque fatebere lætus*
Nec surdum, nec 62 *Tiresiam quenquam esse Deorum.*

SATYRA XIV.

Parentes reprehendit, qui, minus pie ac caste coram liberis viventes, malis exemplis & prava institutione iis autores sunt aleæ, gulæ, crudelitatis, libidinis, luxus in ædificiis extruendis, superstitionis & portentosæ avaritiæ.

* Quæ eriam res præclaras turpitudine inquinant.

PLurima sunt, Fuscine, & fama digna siniſtra,
* Et nitidis maculam, ac rugam figentia rebus,
Quæ monstrant ipsi pueris traduntque parentes.
Si damnosa senem juvat alea, ludit & hæres
1 Bullatus, parvoque eadem movet 2 arma 3 fritillo.
Nec de se 4 melius cuiquam sperare propinquo 6
Concedit juvenis, qui radere tubera terræ,
Boletum condire, & eodem 5 jure natantes
Mergere 6 ficedulas didicit nebulone parente,
Et 7 casa monstrante gula: cum 8 septimus annus 10
Transierit puero, nondum omni dente renato,
Barbatos licet admoveas mille inde magistros,
Hinc totidem, cupiet lauto cœnare paratu
Semper, & 9 à magna non degenerare culina.
10 *b* Mitem animum, & mores 11 modicis erroribus æquos 15
Præcipit, atque animos servorum, & corpora nostra
Materia constare putat paribusque elementis?
An *c* sævire docet Rutilus qui gaudet acerbo
Plagarum strepitu, & 12 nullam Sirena flagellis
Comparat 13 Antiphates trepidi laris, ac 14 Polyphemus? 20
Tum felix, quoties aliquis tortore vocato

1 Filius adhuc puer bullam & prætextam gestans, Pers. Sat. 5. 31. 2 Talos, aleas, & cætera ludi instrumenta. 3 Vasculo oblongo, è quo mittebantur tesseræ vel tali in tabulam, vide quæ ad Mart. epigr. 14. l. 4. 4 Quam de patre. 5 Condimento. 6 Aves, quod ficus edant, dictas. 7 Cano patre gulosо. 8 Puer in his deliciis enutritus ad septimum ætatis annum, quo dentes renascuntur. 9 Non desistere à patrum luxu ad victum frugaliorem. 10 Pater crudelis dum in servos flagella tavit. *b* Sententiam quæso an *c* crudelitatem præcipit filio? procul dubio crudelitatem. 11 Fanciullanis vitiis corruptos. 12 Nullius Sirenis cantum æque audita jucundum putat, ac flagellorum sonum. 13 Domus suæ carnifex Antiphates Læstrigonum rege non minor. 14 Cyclopum immanissimus.

Uritur

Uritur ardenti duo propter 15 lintea ferro.
Quid suadet juveni lætus stridore catenæ,
Quem mire afficiunt 16 inscripta 17 ergastula, carcer
Rusticus? expectas ut non sit adultera 18 Largæ
Filia, quæ nunquam maternos dicere mœchos
Tam cito, nec tanto poteris contexere cursu,
Ut non ter decies 19 respiret? conscia matri
Virgo fuit: 20 ceras nunc 21 hac dictante pusillas
Implet, & ad mœchum dat 22 eisdem ferre 23cinædis.
Sic natura jubet, *velocius & citius nos*
Corrumpunt vitiorum exempla domestica, 24 *magnis*
Cum subeant animos autoribus. unus, & alter
Forsitan 25 hæc spernant juvenes, quibus arte benigna
Et 26 meliore luto finxit præcordia Titan:
Sed reliquos 27 fugienda patrum vestigia ducunt,
Et monstrata diu veteris trahit orbita culpæ.
Abstineas igitur 28 damnis, hujusce etenim vel
Una potens ratio est, ne crimina nostra sequantur
Ex nobis geniti. quoniam *dociles imitandis*
Turpibus, ac pravis omnes sumus; & 29 Catilinam
Quocunque in populo videas, quocunque sub axe:
Sed nec 30 Brutus erit, Bruti nec avunculus usquam.
Nil dictu fœdum visuque hæc limina tangat,
Intra quæ puer est. procul hinc, procul inde 31 puellæ
Lenonum, & cantus pernoctantis parasiti.
Maxima debetur puero reverentia: si quid
Turpe paras, nec tu pueri contempseris annos,
Sed 32 peccaturo obsistat tibi filius infans.
Nam si quid dignum censoris fecerit 33 ira,
(Quandoquidem similem tibi se non corpore tantum
Nec vultu dederit, morum quoque filius) & eum
Omnia deterius tua per vestigia peccet,
34 Corripies nimirum, & castigabis 35 acerbo
Clamore, ac post hæc 36 tabulas mutare parabis.
37 Unde tibi frontem libertatemque parentis,
Cum facias pejora senex? vacuumque cerebro
38 Jampridem caput hoc ventosa cucurbita quærat?
39 Hospite venturo cessabit nemo tuorum:
40 Verre pavimentum, nitidas ostende columnas,

15 Furto subducta, *vel* amissa.
16 Cauterio inusti servi.
17 Sat. 8. 180. 18 Adultere, ite Sat. 6. 240.
19 *Take breath.* Ita multi sunt, ut numerari nequeant uno spiritu, imo sine crebra respiratione.
20 Tabellas ad mœchum.
21 Matre suo exemplo præmonstrante, *vel simpliciter* dictante.
22 Quibus mater dederat.
23 Ministris turpibus.
24 Parentibus & majoribus.
25 Delineat parentum vitia.
26 Prometheus Titanis nepos, qui homines è luto formasse fingitur
ἐν σὺ πεφυμένος Ἐπλασε κ' ἐν πηλῷ γέγονας. Calli-

mach. id est, quibus Deus ingenium dedit ad virtutem proniu.
27 Tarva exempla. 28 Sceleribus, quæ te in filios perdent. 29 Malos & patriam evertere conatos, qualis fuit Catalina. 30 Boni & patriæ assertores, qualis erat M. Brutus, & Cato Uticensis frater Serviliæ matris Bruti. 31 Meretrices & parasiti in alea, vino, & lascivis cantibus pernoctantes. 32 Ne pecces in illius malum exemplum.
33 Nota censoris. 34 *Ioa.* 35 Acri increpatione. 36 Tabulas testamenti mutare & eum exheredare. 37 Supplesumes? 38 Et tibi quasi phrenetico adhibenda est, occipitio inciso, Cucurbita, Angl. *A cupping-glass*. 39 Ut hospitem excipias, domum nitidam esse curas, cur non & sanctam? 40 Uxor tua fremit, *Verre pavimentum*, &c.

41 Aridis gaudent.
42 Alii legunt, *Leve argentum.*
43 Cælata, & signis insculpta.
44 Quod filium genueris.
* *b* [Malis ne exemplo Ciconiæ & Vulturis an * *c* oloris, exemplo Aquilæ & accipitrum.]
4 Pulli jam pennati.
45 A cadavetibus jumenti, canum, aut furum in cruce pendentium prædam refert vultur ad pullos, quem in excelsissimis rupibus nidificare scribit Plinius lib. 10. c. 6. non in arboribus, ut noster hic, Atque hinc, ubi adoleverint illi vultures affuero illo, & quo prius alebantur cibo, vescuntur.
47 Aquilæ Jovis armigeræ, altivolæ.

41 Arida cum tota descendat aranea tela.
Hic 42 lavet argentum, vasa 43 aspera tergeat alter,
Vox Domini fremit instantis, virgamque tenentis.
Ergo miser trepidas, ne stercore fœda canino
Atria displiceant oculis venientis amici,
Ne perfusa luto sit porticus, & tamen uno
Semodio scobis hæc emendat servulus unus:
Illud non agitas, ut sanctam filius omni
Aspiciat sine labe domum vitioque carentem?
Gratum est, 44 *quod patriæ civem, populoque dedisti,*
Si facis, ut patriæ sit idoneus, utilis agris,
Utilis & bellorum, & pacis rebus agendis.
Plurimum enim intererit, quibus artibus, & quibus hunc tu
* *Moribus instituas. b* serpente Ciconia pullos
Nutrit & inventa per devia rura lacerta:
45 Illi eadem sumptis quærunt animalia pennis.
Vultur 47 jumento, & canibus, crucibusque relictis
Ad fœtus properat, partemque cadaveris affert:
Hic est ergo cibus magni quoque vulturis, & se
Pascentis propria cum jam facit arbore nidos.
c Sed leporem, aut capream 47 famulæ Jovis, & 48 generosæ
In saltu venantur aves, tunc præda cubili
Ponitur: inde autem, cum se matura levabit
Progenies, stimulante fame, festinat ad illam
Quam primum 49 rupto prædam gustaverit ovo.
Ædificator erat Centronius, & modo 50 curvo
Litore Cajetæ, summa nunc 51 Tiburis arce,
Nunc 52 Prænestinis in montibus, alta parabat
Culmina villarum, Græcis 53 longeque petitis
Marmoribus vincens 54 Fortunæ, atque 55 Herculis ædem;
Ut spado vincebat Capitolia nostra 56 Posides,
Dum sic ergo 57 habitat Centronius, imminuit rem,
58 Fregit opes nec parva tamen mensura relictæ
Partis erat, totam hanc 58 turbavit filius amens,
Dum meliore novas attollit marmore villas.
Quidam sortiti 59 metuentem 60 sabbata patrem,

48 Accipitres. 49 Ovo exclusa & tenella progenies. 50 Portu in sinu Fajano, Potius à curvo quod Jacones Cajetam vocant, quam ab Æneæ nutrice dicto, *Virg. Æneid.* 7. Cajetta. 51 Tiburtis editæ utpote in monte sitæ, in Sabinis ad lapidem ab urbe xvi. *Tivoli.* 52 *Sat.* 3. v. 190. 53 Ex Ægypto Numidia, &c. 54 Prænestæ vel Romæ. 55 Pretiture vel etiam Romæ. 56 Claudii Cæsaris eunuchus & libertus, qui balneas exstruxit magnificas in litore Fajano. 57 Extruxit ædificia quæ habitet. 58 Abtumpsit, dilapidavit. 59 Superstitiose colentem, *Ethnicæ.* 60 Septimum quemque diem qui Judæis *sabbatum*, cessatio est.

Ut Nil

61 Nil præter nubes, & cœli 62 numen adorant,
Nec distare putant humana carne 63 suillam,
Qua pater abstinuit, mox & 64 præputia ponunt:
Romanas autem soliti contemnere leges,
Judaicum ediscunt, & servant ac metuunt jus,
Tradidit arcano quodcunque volumine 65 Moses:
66 Non monstrare vias, eadem nisi sacra colenti:
Quæsitum ad fontem solos deducere 67 verpos.
Sed pater in causa, cui septima quæque fuit lux
Ignava, & partem vitæ non attigit ullam.
Sponte tamen juvenes imitantur cætera, solam
Invîti quoque avaritiam exercere 68 jubentur.
Fallit enim 69 *vitium specie* 70 *virtutis & umbra*,
Cum sit triste habitu, vultuque & veste severum.
Nec dubie tanquam frugi laudatur avarus,
Tanquam parcus homo, & rerum tutela suarum
Certa magis, quam si fortunas servet easdem
71 Hesperidum serpens, aut 72 Ponticus. adde quod hunc de
Quo loquor, egregium populus putat, atque verundum
Artificem, quippe his crescunt patrimonia * fabris,
Sed crescunt quocunque modo, majoraque fiunt
* Incude assidua, semperque ardente * camino.
Et pater ergo 73 animi felicis credit avaros,
Qui mirantur opes, 74 qui nulla exempla beati
Pauperis esse putant; juvenes hortantur, ut illam
Ire viam pergant, & eidem incumbere sectæ.
Sunt quædam vitiorum elementa, his protinus illos
Imbuit, & cogit 75 minimas edisscere sordes:
Mox acquirendi docet insatiabile votum.
Servorum ventres 76 modico castigat iniquo
Ipse quoque esuriens: neque enim omnia sustinet unquam
Mucida 77 cœrulei panis consumere frusta,
Hesternum solitus medio servare 78 minutal
79 Septembri, nec non differre in tempora cœnæ

61 Quippe inter precandum cœlum suspicientes unum tantum Deum agnoscunt Judæi, [mente sola unumquemque numen intelligunt] &c. Tacit. 5. hist. [Nubila de laquearibus exspectatis, &c.] Tertullian. in Apologetico, & hinc præter Judæos jactatus Socrates ab Aristophane in nubibus.

62 Alii *Lumen* legunt, sed vide notam præcedentem.

63 Quia abstinent Judæi ex instituto veteri, ὅτι δι- χηλοῖ μὲν, καὶ μὴ ῥύκετα τὸ ὀλοφερὸν βαρθεσθε. Philo Judæus lib. de Agric. vide Sat. 6. vers. 161.

64 Circumciduntur.

65 Propheta ex sacra pagina notus.

66 Non nisi eandem professis religionem præstare officium viam vel tantem monstrandi seu aliud quodvis.

67 Circumcisos Judæos ob renudatam verpam ab ῥέπειν Lumbrico, vide J. C. Scal. 1. 1. de causis linguæ Latinæ. 28.

68 A parentibus instituuntur.

69 Avaritia, vel generaliter omne vitium.

70 Frugalitatis.

71 Pervigil draco custos aureorum malorum in horto Hesperidum filiarum Atlantis.

72 Draco apud Colchos in Fonto aurei velleris à Phryxo suspensi custos.

* [Metaph. à fabrili arte.]

73 Sup. [esse, vel, animi felices, helleniſmus.

74 Qui neminem pauperem judicent beatum.

75 Triparcæ hujus & sordidæ avaritiæ principia & præcepta vide à Theophrasto expressa in characteribus Ethicis, περὶ μικρολογίας & περὶ βδελυρίας.

76 Cibi demensi σεσωσμένῳ μέτρῳ. Theoph. περὶ βδελυσίας.

77 Fermocere.

78 Citum è variis minutatim concisis.

79 Quo mense obsonia citissimè corrumpuntur.

Alterius 80 concham, æstivi cum parte 81 lacerti
82 Signatum, vel dimidio, putrique siluro,
Filaque sectivi numerata includere porri.
Invitatus ad hæc aliquis 83 de ponte negabit.
Sed quo divitias hæc per tormenta coactas? 135
Cum furor haud dubius, cum sit manifesta phrenesis,
Ut locuples moriaris egenti vivere fato.
Interea pleno cum turget sacculus ore,
Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit,
Et minus hanc optat, qui non habet. ergo paratur
Altera villa tibi, cum rus non sufficit unum, 140
Et proferre libet fines, majorque videtur,
Et melior vicina seges, mercaris & hanc, &
Arbusta, & densa montem qui canet 84 oliva:
Quorum si pretio dominus non vincitur ullo,
Nocte boves macri, lassoque famelica collo 145
Armenta ad virides hujus mittuntur aristas:
Nec prius inde domum, quam tota 85 novalia sævos
In ventres abeant, ut credas falcibus actum.
Dicere vix possit, quam multi talia plorent,
Et quot venales 86 injuria fecerit agros. 150
* Sed qui sermones? quæ fœdæ buccina famæ?
Quid nocet hoc?. inquit, 87 tunicam mihi malo lupini,
Quam si me toto laudet vicinia pago
88 Exigui ruris pauciſſima farra secantem:
89 Scilicet & morbis, & debilitate carebis, 155
Et luctum & curam effugies, & tempora vitæ
Longa tibi post hæc fato meliore dabuntur,
Si tantum culti solus possederis agri,
Quantum sub 90 Tatio populus Romanus arabat.
Mox etiam fractis ætate ac 91 Punica passis 160
Prælia, vel Pyrrhum immanem, gladiosque 92 Molossos
Tandem pro multis vix jugera bina dabantur
Vulneribus, merces ea sanguinis, atque laboris
Nullis visa unquam meritis minor, aut 93 ingratæ
Curta fides patriæ: saturabat 94 glebula talis 165
Patrem ipsum, turbamque casæ, qua fœta jacebat
Uxor, & infantes ludebant quatuor, 95 unus
96 Vernula, tres 97 domini: sed magnis fratribus horum
98 A scrobe vel sulco redeuntibus altera cœna
Amplior, & grandes fumabant * pultibus ollæ. 170

80 Sat. 3. vers. 293.
81 Piscicul.
82 Signo appositio ad fraudes servorum cavendas.
83 Mendicus; Sat. 4. 116.
84 Oleis flore candidis.
85 Novalis legeris & fructus depascantur macri lassique boves.
86 Potentum, qui coegere pauperes vendere agros.
* O sectio.
87 Siliquam lupini leguminis. [Populus me sibilat, at mihi plaudo,] Horat.
88 Parvæ messis dominum.
89 Hæc Poetæ cum irrisione.
90 Duce Sabinorum in urbis partem à Romulo accepto.
91 Adversus Carthaginenses in Sicilia, Italia, Africa.
92 Epirotarum regem, Molossia autem pars Epiri est.

93 Neque ingrata aut parca nimis videbatur patria, quæ tam bene meritis tantulum rependeret mercedem. 94 Duorum jugerum, Plin. 18. l. 2. cap. 95 E quibus unus, &c. 96 Ex serva natus. 97 Filii familias ingenue nati. 98 Fodiendo vel arando. * Fiebat pulis ex æquis partibus farinæ, frumenti, & fabarum aut hordei. Alex. ab Alex. c. 11. l. 3. Pulte autem non pane vixerunt longo tempore Romani, Plin. l. 18. c. 8. Val. Max. l. 2. cap. 5.

Nunc

Nunc modus hic 99 agri noſtro non ſufficit horto.
Inde fere ſcelerum cauſæ, nec plura venena
Miſcuit, aut ferro graſſatur ſæpius ullum
Humanæ mentis vitium, quam ſæva cupido
1 Indomiti cenſus. *nam dives qui fieri vult,*
Et cito vult fieri: ſed quæ reverentia legum?
Quis metus, aut pudor eſt unquam properantis avari?
Vivite contenti caſulis, & collibus iſtis
O pueri, 2 Marſus dicebat, & Hernicus olim,
Veſtinuſque ſenex, panem quæramus aratro,
Qui ſatis eſt menſis, laudant hoc 3 numina ruris,
Quorum ope, & auxilio gratæ poſt munus ariſtæ
Contingunt homines veteris faſtidia quercus.
Nil 4 vetitum feciſſe volet, quem non pudet alto
Per glaciem perone tegi, qui ſummovet Euros
Pellibus inverſis. peregrina ignotaque nobis
Ad ſcelus, atque nefas quodcunque eſt purpura ducit.
Hæc illi veteres præcepta minoribus: ac nunc,
Poſt finem autumni media de nocte ſupinum
Clamoſus juvenem pater excitat: accipe 6 ceras.
Scribe puer, vigila, cauſas age, perlege 7 rubras
Majorum leges, aut 8 vitem poſce 9 libello.
Sed caput 10 intactum buxo nareſque piloſas
Annotet, & grandes miretur 11 Lælius alas.
Dirue Maurorum 12 Attegias, caſtella 13 Brigantum.
14 Ut locupletem aquilam tibi ſexageſſimus annus
Afferat, aut longos caſtrorum ferre labores
Si piget, & trepido 15 ſolvunt tibi cornua ventrem,
Cum lituis audita, pares quod vendere poſſis,
16 Pluris dimidio, nec te faſtidia mercis
Ullius ſubeant ablegandæ 17 Tiberim ultra,
Nec credas ponendum aliquid diſcriminis inter
Unguenta & corium. 18 *lucri bonus eſt odor ex re*
Qualibet. illa tuo ſententia ſemper in ore
Verſetur diis atque ipſo Jove digna, 19 poëtæ:
Unde habeas quærit nemo, ſed oportet habere.

59 Priſcorum fundi, id eſt, duorum jugerum.
1 Inſatiabilis, infiniti.
2 Italiæ populi.
3 Liber & alma Ceres, vestro ſi munere tellus
Chaonium pingui glandem mutavit arista.
4 Nihil admittet ſceleris contra naturæ & patriæ leges, qui parvo contentus ſecundum naturam vivit.
5 ventorum frigus depellit.
6 Tabellas cereas.
7 Perſ. Sat. 5. 90.
8 Centurionis munus, qui vitem geſtabat, qua militem punirent. Livius l. 57. Plutarch. in Galba. L. Flo. Plin. l. 14. cap. 1. &c. Sat. 8. v. 247.

9 Libello ſupplice. 10 Pedine è buxo intactum, id eſt, impexum, ut inculcus etiam ſtrenuus appareas. 11 Imperator. 12 Mapalia. 13 Britannorum in ſeptentrionali parte Altionis inſulæ, qui aliis *Eboracenſes* ſunt, aliis *Gadvvai*. 14 Ut ſexagenarius & emeritus ſignifero munere ſeu opibus honoreris, vide Martialis ep. 58. l. 6. ſ. 15 Muſculi enim qui retrimentorum meatus claudunt, animæ per timorem intro fugiente calore & virtute deſtituti laxant vincula, Ariſtot. probl. & Macrob. Sat. 7. c. 11. quo aureo imbre conſperſum ac reprehenſum introducit Dionyſium Ariſtophanes in *Βαλανῳ*. 16 Dimidio pluris quam ſtetit.

17 Trans Tiberim enim fœtida opera, ut Sulphurata, & excoriationes exercebantur, vide quæ ad Martial. ep. 42. l. 1. b. 18 Reſpicit ad notum illud Veſpaſiani, de veſtigali è loris, Sueton. Veſpaſ. c. 23. 19 Ennii ab Euripidis Bellerophonte ſumptum, qui tamen hoc ironice dixit.

Hoc monſtrant vetulæ 20 pueris poſcentibus aſſem:
Hoc diſcunt omnes ante alpha & beta puellæ.
Talibus inſtantem monitis quemcunque parentem
Sic poſſum affari: dic ô vaniſſime, quis te
21 Feſtinare jubet? meliorem 22 præſto 23 magiſtro
Diſcipulum. ſecurus abi, vinceris ut Ajax
Præteriit 24 Telamonem, ut 24 Pelea vicit Achilles.
Parcendum eſt teneris, 25 nondum implevere medullas
Nativæ mala nequitiæ: cum pectere barbam
Cœperit, & longi mucronem admittere 26 cultri,
Falſus erit teſtis, vendet perjuria ſumma
Exigua, Cereris 27 tangens aramque pedemque,
28 Elatam jam crede nurum ſi limina veſtra
29 Mortifera cum dote ſubit, 30 quibus illa premetur
Per ſomnum digitis? nam quæ terraque marique
Acquirenda putes, brevior via conferet illi.
* *Nullus enim magni ſceleris labor.* 31 hæc ego nunquam
Mandavi, dices olim, nec talia ſuaſi.
32 Mentis cauſa malæ tamen eſt, & origo penes te.
Nam quiſquis magni cenſus præcepit amorem,
Et 33 lævo monitu pueros producit avaros,
Et qui per fraudes patrimonia conduplicare
Dat libertatem, totas effudit habenas
Curriculo: quem ſi revoces, ſubſiſtere neſcit,
Et te contempto rapitur, metiſque relictis.
Nemo ſatis credit tantum delinquere, quantum
Permittas, 34 *adeo indulgent ſibi latius ipſi.*
Cum dicis juveni 35 ſtultum, qui donet amico,
Qui paupertatem levet attollatque propinqui;
Et ſpoliare doces, & 36 circumſcribere, & omni
Crimine divitias acquirere, 37 quarum amor in te eſt,
Quantus erat patriæ Deciorum in pectore, quantum
Dilexit Thebas, 38 ſi Græcia vera, 39 Menœceus,
40 In quarum ſulcis legiones dentibus anguis
Cum clypeis naſcuntur, & horrida bella capeſſunt
Continuo, tanquam tubicen ſurrexerit una.

20 Parvulis, Sat. 3. 143.
21 Ante annos avaritia filium inquinare. [22 Te warrant him.]
23 Te patre qui docuiſti.
24 Ut illi Patres ſuos fortitudine, ita te filius tuus avaritia, nequitia, & omni ſcelere ſuperabit.
25 Vitia patria nondum firmam ætatem nacta ſunt.
26 Novaculæ ad barbam radendam, id eſt, ubi adoleverit.
27 Jurantibus aram tangere mos erat.
28 Proculdubio uxorem ſuam filius tuus veneno peremptam ad ſuos efferet.
29 Quanta ſit illi exitii cauſa.
30 Aconito infectis,

quibus ſi mulieris genitalia tractentur præſentanea mors eſt, hoc Calpurnio Beſtiæ objecit M. Cæcilius. * Neque enim res ardua eſt perpetrare ſcelus aliquod magnum, præceps eſt ad ſcelus via. [31 Excuſat pater. 32 Reſpondet Poëta.] 33 Iniquo, in oneſto. 34 Etiam ultra patris præcepta peccandi licentiam ſibi arrogabant. 35 Eum eſſe ſtultum qui donet amico. 36 Fraude excipere. 37 Quas divitias tu amas, quantum Decii pater & filius patriam, qui ſe pro legionibus Roman. devoverunt, Satyr. 8. v. 258. 38 Sat. 10. v. 174. 39 Qui oraculi monitu edoctus Thebis non capi poſſe ſi ſe devoverit, gladio ſe tranſfixit, Papin. 10. l. Thebaidos, & Philoſtratus l. 1 icon. I. λόγιον γὰρ τῶ Θηβαίων λέγει, &c. 40 Hanc de Cadmo fabulam, vide in *Metamorph. Ovid.* 3 l.

Ergo

Ergo 41 ignem, cujus scintillas ipse dedisti,
Flagrantem late & rapientem cuncta videbis.
Nec tibi parcetur misero, 42 trepidumque magistrum
In cavea magno fremitu leo tollet alumnus.
Nota Mathematicis 43 genesis tua, sed 44 grave tardas
Expectare 45 colos, morieris 46 stamine nondum
Abrupto; jam nunc obstas, & vota moraris,
Jam torquet juvenem longa & 47 cervina senectus.
Ocyus 48 Archigenem quære, atque eme 49 quod Mithridates
Composuit, si vis 50 aliam decerpere ficum,
Atque 51 alias tractare rosas, medicamen habendum est,
Sorbere ante cibum quod debeat aut 52 pater, aut 53 rex.
Monstro voluptatem egregiam, cui nulla 54 theatra,
Nulla æquare queas prætoris 54 pulpita lauti:
Si spectas quanto capitis discrimine constant
Incrementa domus, ærata multus in arca
Fiscus, & 55 ad vigilem ponendi Castora nummi,
56 Ex quo Mars ultor galeam quoque perdidit, & res
Non potuit servare suas. ergo 57 omnia Floræ
Et 58 Cereris licet & 59 Cybeles 60 aulæa relinquas,
61 Tanto majores humana negotia ludi.
An magis oblectant animum jactata 62 petauro
Corpora? 63 quique solent rectum descendere funem?
Quam tu, 64 Corycia semper qui puppe moraris,
Atque habitas Coro semper tollendus, & Austro
Perditus* ac vilis sacci mercator 65 olentis?
Qui gaudes pingui antiquæ de litore Cretæ
66 Passum & 67 municipes Jovis advexisse lagenas?
68 Hic tamen ancipiti figens vestigia planta

41 Avaritiæ flammam.
42 Filius te parrem tollet, ut leo Magistrum suum Domitiani tempore, Martial. lib. Spectaculorum, 10. epigrammate.
43 Ætatis tuæ longitudo ex horoscopo nativitatis tuæ inquiratur à filio. [Patrios inquiret in annos Filius,] Ovid.
44 Grave erit filio tuo expectare fatum tuum.
45 Parcarum.
46 Naturalis vitæ modo.
47 Longæva ut cervi; filio nimis longa visa.
48 Medicum.
49 Antidotum, Sat.

6. ultima linea. 50 Alium videre autumnum. 51 Aliud videre ver, id est, in alium annum vivere. 52 Qui malos habet filios. 53 Qui malos habet subditos. 54 Ludos scenicos. 55 Ad templum Castoris, ex more divitum qui thesauros in templis deponere soliti erant, quasi jam securi de iis quæ Deorum tutelæ crediti essent, ἀθῷον τοῖς παλαιοῖς τὰ χρήματα ἐν τοῖς ἱεροῖς τιθέμενον. Thucydidis scholiastes. 56 Ex quo in templo Martis compilatæ fuerunt arcæ, ipsiusque Dei galea furto surrepta, vide Martialis epigr. 72. l. 6. & Anthologiæ, l. 2. c. 25. de Eurychide. 57 Floralia, Pers. Sat. 5. 178. 58 Ludos Cereales, vide Ang. Politiani misc. c. 85. 59 Megalesia. 60 Sat. 6. v. 69. 61 Hæc avarorum hominum negotia, & immodici labores ad augendam omni modo rem, in tantum superant omnia ludorum genera. 62 Rota vel circulo ligneo per quem saltando se jactabant Petauristæ, Manilius lib. 5. ibique Scalig. 63 Funambuli. 64 E Cilicia. Corycus autem promontorium seu mons Ciliciæ, in quo antrum Corycium, ubi optimum nascitur crocum. Est & nomen promontorii Cretæ. * Alii legunt [à Siculis.] 65 Olentis mercem aliquam fœtidam. 66 Liquoremex uvis ad solem passis, *columella* 32. l. c. 39. 67 Vinum Cretense in lagenis. Jupiter enim in Creta natus est, ita Sat. 4. v. 33. filiuros appellavit [Crispini municipes.] 68 Funambuli tamen & petauristæ hos subeunt labores & pericula, quo sibi ad vitam necessaria acquirant: tu, ut immodica & superflua, tanto iis intantior es & demention.

Victum illa mercede parat, 69 brumamque famemque
Illa reſte cavet: tu propter mille talenta,
Et centum villas temerarius aſpice portus,
Et plenum magnis trabibus mare: 70 plus hominum
eſt jam 275
In pelago: veniet claſſis quocunque vocarit
Spes lucri, nec 71 Carpathium, 72 Getulaque tantum
Æquora tranſiliet, ſed longe 73 Calpe relicta
Audiet Herculeo 74 ſtridentem gurgite ſolem.
Grande operæ pretium eſt, ut tenſo 75 folle revertiſ280
Inde domum poſſis, tumidaque ſuperbus aluta.
76 Oceani monſtra, & 77 juvenes vidiſſe marinos.
Non unus mentes agitat furor. 78 ille 79 ſororis
In manibus vultu 80 Eumenidum terretur, & 81 igni:
82 Hic bove percuſſo mugire Agamemnona credit, 285
Aut Ithacum. 83 *pareat tunicis licet, atque lacernis,*
84 *Curatoris eget, qui navem mercibus implet*
Ad ſummum latus, & 85 *tabula diſtinguitur unda,*
Cum ſit cauſa mali tanti, & diſcriminis hujus
86 Conciſum argentum in titulos, facieſque minutas.
Occurrunt nubes, & fulgura: ſolvite funem 291
87 Frumenti dominus clamat, piperiſque coëmptor;
Nil color hic cœli, nil 88 faſcia nigra minatur,
89 Æſtivum tonat. infelix, ac forſitan ipſa
Nocte cadet fractis trabibus, fluctuque premetur 295
Obrutus, & 90 Zonam læva morſuque tenebit.
Sed cujus votis modo non ſufficerat aurum
Quod 91 Tagus, & rutila volvit 92 Pactolus arena,
Frigida 93 ſufficient velantes inguina panni,
Exiguuſque cibus, merſa rate naufragus aſſem 300
Dum rogat, & 94 picta ſe tempeſtate tuetur.
Tantis parta malis, cura majore, metuque
Servantur: miſera eſt magni cuſtodia cenſus.
Diſpoſitis prædives 95 hamis vigilare cohortem

69 Frigus brumæ. 70 Plures navigant jam quam terram colunt. 71 Extremum maris mediterranei à Carpatho inſula denominatum. 72 Lybica. 73 Altera ex Herculis columnis in Hiſpania ſita, *Gibraltar*. Altera in Africa ſita, Abyla: hoc eſt, Nautæ, qui longe poſt ſe reliquerunt Herculis columnas, audient in mari Atlantico, &c. 74 Quem Poſidonius philoſophus atque è poëtis nonnulli finxerunt occidentem in æquore ſtridere uti candens ferrum in aqua. 75 Sacculo è corio nummis pleno. 76 Monſtra natantia, Horat. 1. lib. Od. 3. cete, balænas. 77 Tritonas & Sirenas. 78 Oreſtes, ut eſt apud Euripidem. 79 Electræ. 80 Furiarum, quas ubi Oreſtes placaſſet, nominavit Eumenidas à benevolentia, Sophoc. in Oedipode in Colono. 81 Facibus. 82 Ajax apud Sophoc. mente captus duos boves pro Agamemnone & Ulyſſe flagellat. 83 Ejus non laceret veſtes more furioſorum mercator. 84 Tamen inſanus eſt, hominibus vero nequam & maleſanis interdici bonis ſolebat, curatore dato. 85 Sat. 12. v. 58. 86 Nummi titulis & imaginibus principum ſignati. 87 Mercator. 88 Atræ nubis circulus. 89 Brevis temporis eſt hoc tonitru, quale æſtivum ſoler è calore. 90 Cingulum, in quo nummi reconditi, læva manu vel ore tenebit mordicus, dum dextra dirigit rabulam, cui innititur. 91 Auriferi fluvii in Luſitania ——92—— & Lydia. 93 Poſt naufragium. 94 Sat. 12. v. 28. & Perſ. Sat. 1. v. 8. 95 Uncis ferreis Turneb. 19. 23. vaſa aquaria intelligit in promptu ad extinguenda incendia, ab hama, cum hamus penultimam habeat longam, ἅμμος ἢ σκάφος, &c. Plutarch. de animalium induſtria, & Plin. Jun. l. ep. 10. Unam ſalutem, parag. ut curam II. de off. Prætorum vigilum. Ut Curam adhibeant omnes inquilinos admonere, ne negligentia aliqua incendii caſus oriatur; præterea ut aquam unuſquiſque in cœnaculo habeat, jubetur admonere.

Servorum

Servorum noctu 96 Licinus jubet, attonitus pro
97 Electro, 98 signisque suis, Phrygiaque columna,
Atque 99 ebore, & 1 lata testudine. 2 dolia nudi
Non ardent 3 Cynici: si fregeris, altera fiet
Cras domus, aut eadem 4 plumbo commissa manebit.
Sensit Alexander, testa cum vidit in illa
5 Magnum habitatorem, *quanto 6 felicior hic, qui*
Nil cuperet, quam qui 7 totum sibi posceret orbem,
Passurus gestis æquanda pericula rebus.
8 *Nullum numen abest si sit prudentia, sed te*
Nos facimus Fortuna deam, mensura tamen quæ
Sufficiat census, si quis me consulat, edam:
In quantum sitis, atque fames & frigora poscunt,
Quantum 9 Epicure tibi parvis suffecit in hortis,
Quantum 10 Socratici ceperunt 11 ante penates.
Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicit.
12 Acribus exemplis videor te claudere. misce
Ergo aliquid 13 nostris de moribus, effice 14 summam
Bis septem ordinibus, quem lex dignatur Othonis,
Hæc quoque si 15 rugam trahit, extenditque labellum:
Sume 16 duos equites, fac tertia quadringenta:
Si nondum implevi gremium, si penditur ultra:
Nec Crœsi fortuna unquam, nec Persica regna
Sufficient animo, nec divitiæ 17 Narcissi,
Indulsit Cæsar cui Claudius omnia, 18 cujus
Paruit imperiis uxorem occidere jussus.

96 Dives, Sat. 2. Pers.
97 Poculis ex electro.
98 Statuit.
99 Sat. 11. vers. 122.
1 Eadem Sa. v. 93.
2 Dolia fictilia, Plin. 35. l. 12. c.
3 Dio enis & aliorum Cynicorum.
4 Per ferruminationem aut plumbationem, μολίβδωσιν. erat ergo fictilis.
5 Diogenem affectibus majorem.
6 Alludit ad illud. [Alexander nisi esset, Diogenes esse velim.]
7 Imo plures, Sat. 10. v. 168. 8 Eadem, Sat. 10. v. 368. 9 Qui hortum colens olere, polenta & aqua contentus cum ipso Jove de felicitate contenderit. 10 Frugalis Socratis domus. 11 Ante Epicurum. 12 Si te intra horum frugalitatis terminos coangustem. 13 Liberius indulge opibus accumulandis & velificare diviciis, quo nos hodie facimus. 14 Sat. 3. v. 154. 15 Non tibi arrideat, sed te cogat, quod dicitur Anglice, [to bend the brow, and hang the lip.] 16 Duorum equitum census octingenta H. S. nostræ monetæ 6450. lib. 17 Liberti Claudii ditissimi, Sueton. Claud. 28. c. 18 Neque enim Claudius Messalinam uxorem quæ nupsit Silio, Sat. 10. v. 330. interfecisset, nisi properasset index de lasorque adulterii, & quodam modo Imperator cædis Narcissus, Tacit. Annal. 18.

SATYRA XV.

Ægyptiorum superstitionem ridet. mox crudelitatem eorum execratus narrat, quam avide quidam ex Ægyptiis hostem captum discerpserint crudumque voraverint.

Σέβεται μέντοι κροκοδείλους, κύνας, αἰλούρους, λάμιας: πλὴν ἃς ἱεροποιοῦσιν: ἰχθύων, &c. Philostrat. lib. de decalogo, rationem vide apud Lucianum, περὶ ἀστρολογίας τ' ἄπιστα μέμυθε, &c. † τέρατον ἐν μύνδῃ, † κροκόδειλον ἐν τῇ Μυεσθῳ λίμνῃ. Diod. Sic. l. 1. Οἱ μὲν ναοὶ κάλλιστοι, &c. ἐνδὸν ἕν ζωὴς † θεὸν, ἢ πιθηκός ὄζον, ἢ ἶβις, ἢ τέρας θ', ἢ αἴλουρ θ', Lucian. εἰκόνες, & Pomp. Mela. 1. 1 Superstitiose venerantur. vide Diod. Sic. l. 1. 2 Aspem Ciconiæ similem, quæ angues & locustas vorat, atque hinc Ægyptiis numinis loco est, Plin. 28. cap. 10. lib. 3 Simiæ caudatæ, sacræ, & pro Deo habitæ. 4 Ubi dimidia pars Colossi saxei Memnonis (altera enim pars motu terræ corruerat) solis Orientis radiis icta sonum vocalem citharæ edebat, magica (ut creditum) arte. ἀκοῦσαι τὸ θαυμαζόν ἐκεῖνο † Μέμνονα ἠχοῦντα, πρὸς ἀνίσχοντα † ἥλιον, Lucian. φιλοψευδ. & idem in τόξαρι, Pausan. in Atticis, Philostratus in Iconibus, Plin. 37. l. 7. c. Strabo 17. l. 5. A Busiride condita in Ægypto ἑκατόμπυλ θ', vide & Sat. 13. 17. 6 Pisces maris cœrulei vel lege Æluros, qui sunt è telium genere πρὸς τὰς ἀσπίδας θαυμάσιον διακυμάνας ἔνθυσι, Diod. Sic. 2. l. & Herodot. l. 2. & supra ex Luciano & Philone. * 7 Anubin. Sat. 6. 532. 8 Quæ tamen canum & venationis præses est, in urbe tamen Bupasti coli eam tradit Herodot. 2. l. 9 Quod crescendi & minuendi vices habeat Lunæ contrarias, & alias abstinentiæ & consecrationis fructuum rationes, vide apud Sicul. 1. l. 10. Ovid. 11 Hædum. 12 Regi Phæacum in Corcyra, apud quem labores suos narrantem facit Ulyssem Homerus Odyss. 7. 8. 9. 13 E Phæacibus accumbentibus. 14 Placentia narrans, ab ἀρετὸς, gratus & λέγω.

Turneb. 10. 12. Casaubonus tamen ad Suetonii August. c. 71. [areralogos] exponit, [parasitos philosophos,] & quos Seneca epist. 29. vocavit [circulatores Philosophos] qui in conviviis lautiorum, quæ frequentabant, de virtutibus & vitiis disceptabant, qualem Antidoti refert Athenæus l. 6. c. 9. vide etiam quæ Iosc. Scal. ad Auson. l. 2. c. 5. 15 [Quasi dicat, Phæacum quispiam indignatus Ulissem.] 16 Non qualem iste fingit, vorágine naves absorbente, sed vera immergendum.

Fingentem

Fingentem 17 immanes Læstrygonas, & Cyclopas?
Nam 18 citius Scyllam, vel 19 concurrentia saxa
Cyanes, 20 plenos & tempestatibus utres
Crediderim, aut tenui 21 percussum verbere Circes:
Et cum remigibus grunnisse Elpenora porcis.
22 Tam vani capitis populum Phæaca putavit?
Sic aliquis merito nondum ebrius, & minimum qui
De 23 Corcyræa temetum deduxerat urna:
Solus enim hoc Ithacus 24 nullo sub teste canebat.
Nos miranda quidem, sed nuper consule * Junio
Gesta super 25 calidæ referemus mœnia 26 Copti;
Nos vulgi scelus, & cunctis graviora 27 cothurnis.
Nam scelus 28 à Pyrrha quanquam omnia 29 syrmata volvas,
Nullus apud tragicos populus facit. accipe nostro
Dira quod exemplum feritas produxerit ævo.
Inter finitimos vetus, atque antiqua simultas,
Immortale odium, & nunquam sanabile vulnus
Ardet adhuc 30 Ombos, & 31 Tentyra. summus utrinque
Inde furor vulgo, quod numina vicinorum
Odit uterque locus, quum solos credat habendos
Esse deos, quos ipse colit: sed tempore festo
32 Alterius populi rapienda 33 occasio cunctis
Visa 34 inimicorum primoribus, ac ducibus, ne
35 Lætum hilaremque diem, ne magnæ gaudia cœnæ
Sentiret positis ad templa, & compita mensis,
36 Pervigilique thoro, quem nocte ac luce jacentem
Septimus interea sol invenit. horrida sane
37 Egyptus! sed luxuria, quantum ipse notavi,
Barbara famoso non cedit turba 38 Canopo.
Adde quod & facilis victoria de 39 madidis, &
Blæsis atque mero titubantibus, inde virorum
Saltatus 40 nigro tibicine, qualiacunque
Unguenta, & flores multæque in fronte coronæ:
41 Hinc jejunum odium. sed jurgia prima sonare

17 Formis in Italia & in Sicilia esse qui carnibus humanis vescuntur.
18 Citius hæc crediderim quam esse ἀληθῆ παράδοξα.
19 Scopulos sub Thracio Bosphoro, qui non multum à se invicem distantes navigantibus concurrere videntur, dicuntur &.
20 Ventos in utre inclusos Ulyssi ab Æolo datos.
21 Elpenorem cum aliis remigibus Circes virga tactos, in porcos & alias pecudes mutatos.
22 Tam nullius cerebri crassique ingenii esse nos?
23 Vinum Corcyræ insulæ Phæacum in mari Ionio, *Corfu*. 24 Ut qui solus enataverit. * Junio Sabino, qui Cos, cum Domitiano A. V. 836. *Synecphonesis*. 25 Quæ Tropico subjacet. 26 Communis Arabum & Ægyptiorum emporii. 27 Tragœdiis Cothurnatis. 28 A diluvio. 29 Tragœdias, Sat. 8. 229. 30 Immortale odium ardet inter finitimas Ægypti urbes *Ombos* (sic enim malo legere cum Ortelio) cujus urbis incolæ crocodilum colunt, &c. —— 31 —— Tentyra civitatem Ægypti, ubi Crocodilus interficitur, Accipiter colitur. 32 Ombiorum. 33 Aggrediendi & deprehendendi. 34 Tentyritarum. 35 Festum. 36 Septem dierum ac noctium epulis ac vigiliis celebrato. 37 Hæc pars Ægypti, in qua ego sum, *Vel*, in qua Ombus & Tentyra sita sunt. 38 Nequissimæ civitati, in qua Serapidis templum, vide Sat. 1. vers. 26. * 39 De Ombi incolis ebriis. 40 Arabe, Æthiope. 41 A Tentyritis.

42 Jurgia pro tubis sunt, quæ animos undique acuant.

Incipiunt animis ardentibus : 42 hæc tuba rixæ,
Dehinc clamore pari concurritur, & vice teli
Sævit nuda manus, paucæ sine vulnere malæ,
Vix cuiquam aut nulli toto certamine nasus
Integer, aspiceres jam cuncta per agmina vultus
Dimidios, * alias facies, & hiantia ruptis
Ossa genis, plenos oculorum sanguine pugnos.
Ludere se credunt ipsi tamen, & pueriles
Exercere acies, 43 quod nulla cadavera calcent.
Et sane 44 quo tot rixantis millia turbæ,
Si vivunt omnes ? ergo acrior impetus, & jam
Saxa inclinatis per humum quæsita lacertis
Incipiunt torquere, 45 domestica seditione
Tela : nec 46 hunc lapidem, quali 47 se Turnus Ajax,
Et quo 49 Tydides percussit pondere coxam
Æneæ, sed quem valeant emittere dextræ,
Illis dissimiles, & nostro tempore natæ.
50 Nam genus hoc vivo jam decrescebat Homero.
Terra malos homines nunc educat, atque pusillos.
Ergo deus quicunque aspexit, 51 ridet, & odit.
52 A diverticulo repetatur fabula : postquam
Subsidiis aucti, 53 pars altera promere ferrum
Audet, & infestis pugnam instaurare sagittis,
Terga fugæ celeri præstantibus omnibus instant,
53 Qui vicina colunt umbrosæ 54 Tentyra palmæ.
Labitur hic quidam, nimia formidine cursum
Præcipitans, capiturque : ast illum in plurima sectum
Frusta, ac particulas, ut multis mortuus unus
Sufficeret, totum corrosis ossibus edit
Victrix turba : nec ardenti decoxit aheno,
Aut verubus : longum usque adeo tardumque putavit
Expectare focos, contenta cadavere crudo :
Hinc gaudere libet, quod non violaverit ignem,
Quem summa cœli 55 raptum de parte Prometheus
Donavit terris, elemento gratulor, 56 & te
Exultare reor : sed qui mordere cadaver
Sustinuit, nihil unquam hac carne libentius edit.
Nam scelere in tanto ne quæras & dubites an
Prima voluptatem gula senserit, ultimus autem

42 Jurgia pro tubis sunt, quæ animos undique acuant. * Facies truncatas, cruore & vulneribus ita immutatas, ut non agnoscas easdem esse. 43 Quandiu neminem interfectum perspiciunt. 44 Quorsum vero hæc pugna sine cæde ? 45 Seditiosis ad manum [amque faces & saxa volant, Æn. Virg. 1. 46 Non quantum olim. 47 Æneid. 12. [Saxum circumspicit ingens,] &c. 48 Iliad. 5. λίθον μέλαιναν τραχύν τε, μέγαν τε. 49 Iliad. 5. ὃν ῥ' ἄρα μηρὸν Τυδείδης, μέγα ἔρ-

50 Quod & ipse Homerus de suo tempore faretur, ὁ κ' νῦν ἄνδρε βρότοι εἰσὶν, ibid. meminit & Plin 7. l. 16. c. 51 Ridet pusillos, oditque malos. 52 A digressiuncula revertamur ad historiam pugnæ. 53 Tentyritæ. 54 Accusativo plurali. 55 Surreptum Jovi à Prometheo in concava ferula. 56 Te O ignis, tibi *vel*, te O Volusi igni gratulari credo, qui tam infandi sceleris officio non fuerit violatus, μὴ ὃ μήνης Πῦρ ἐπ' ἐμοὶ, si quit Persa ille in epigr. Dioscorid. Anthol. l. 3. c. 13. Persæ autem & Chaldæi ignem venerabantur inter summa numina, ut & aquam, tanquam rerum principia. Ab his per Trojanos, perpetuus ille ignis Vestæ sacer fluxit ad Romanos.

Qui-

Qui ſtetit abſumpto jam toto corpore, ductis
Per terram digitis, aliquid de ſanguine guſtat.
57 Vaſcones, ut fama eſt, alimentis talibus uſi
Produxere animas. ſed res diverſa, ſed illic
58 Fortunæ invidia eſt, bellorumque ultima, caſus
Extremi, longæ dira obſidionis egeſtas.
Hujus enim, quod nunc agitur, miſerabile debet
Exemplum eſſe cibi. ſicut 59 modo dicta mihi gens
Poſt omnes herbas, poſt cuncta animalia, quicquid
Cogebat 60 vacui ventris furor, hoſtibus ipſis
Pallorem, ac maciem,& 61 tenues miſerantibus artus,
Membra aliena fame lacerabant, 62 eſſe parati
Et ſua. quiſnam hominum veniam dare,quiſve deorum
63 Viribus abnuerit dira atque immania paſſis,
Et quibus ipſorum poterant ignoſcere manes,
Quorum corporibus veſcebantur? melius nos
64 Zenonis præcepta monent, *nec enim omnia quædam*
Pro vita facienda putat. 65 ſed Cantaber unde
Stoicus, antiqui præſertim ætate 66 Metelli?
Nunc totus 67 Grajas, noſtraſque habet orbis 67 Athenas.
68 Gallia cauſidicos docuit facunda Britannos,
De conducendo loquitur jam rhetore 69 Thule.
Nobilis ille tamen 70 populus quem diximus, & par
Virtute atque fide: ſed major clade 71 Saguntus
72 Tale quid excuſat. 73 Mæotide ſævior ara
Ægyptus: quippe illa nefandi Taurica ſacri
Inventrix, homines 74 (ut jam quæ carmina tradunt
Digna fide credas) tamen immolat, 75 ulterius nil
Aut gravius cultro timet hoſtia. quis modo caſus
Impulit hos? quæ tanta fames, infeſtaque 76 vallo
Arma coëgerunt, tam deteſtabile monſtrum
Audere? an ne aliam terra 77 Memphitide ſicca
78 Invidiam facerent nolenti ſurgere Nilo?

57 Calaguris urbs Vaſconum pop. Hiſpaniæ citerioris ad Gallicum & Britannicum Oceanum à Pompeio & Metello obſeſſa, nihil non durum & in fame miſerum experta eſt, Luc. Flor. 3. l. 22. c. Val. Max. 7. l. 6. c. Oroſ. 5. l. 23. c.
58 Non naturæ aut morum.
59 Vaſcones.
60 Fames.
61 Exinedia.
62 Edere.
63 Viris tam fortibus [legitur &] urbibus.
64 Stoicæ diſciplinæ patri, qui docet omnia pro vita non eſſe facienda.
65 Unde vero Stoicum hoc nomen haberent rudes illi Cantabri? [Biſcayners. Hinc autem ſe in Galliam tranſtulere Vaſcones, qui hodie Gaſcons.] 66 Q. Metelli Pii à Sulla dictatore contra Sertorium in Luſitaniam & Celtiberiam miſſi, cui poſtea additus à ſenatu fuit Pompejus, Luc. Florus 3 l. 22. c. 67 Græcas & Romanas literas atque Philoſophiam. 68 Sat. 1. v. 45. 69 Oceani ſeptentrionalis inſula ſupra Orcadas, nonnullis *Shetlands*. Ortelio *Telemarke* qui Norvegiæ tractus. 70 Vaſcones. 71 Civitas ultra Iberum in Hiſpania Rom. ſocia, ab Annibale expugnata, *Morvedre*. 72 Cujus cives ſi humanis veſcerentur carnibus excuſandi ſunt: hac obſidione, conſtantia, fide adducti, ſed Ægypt. &c. 73 Ara Tauricæ Dianæ in Scythia ad Mœotim lacum, in qua vivi immolabantur hoſpites, Diod. Sic 4. l. 3. c. 74 Illa à Poëtis decantata poſſe vera eſſe, cum multa videamus immaniora fieri in Ægypto. 75 Non timet ne edatur qui immolatur. 76 Obſidione. 77 Ægyptia. Memphis enim nobilis Ægypti civitas, *Gran Cairo*. 78 Poſſemne facinore crudeliore irritare Nilum, Non inundantem ſiccam Ægyptum, quam hoc quod ſuaſit Buſiridi Thraſius?

Qua nec terribiles, 79 Cimbri, nec 80 Brittones unquam
81 Sauromatæque truces, aut immanes 82 Agathyrsi,
Hæc sævit rabie imbelle, & inutile 83 vulgus
Parvula 84 fictilibus solitum dare vela phaselis,
Et brevibus pictæ remis incumbere testæ.
Nec pœnam sceleri invenies, nec digna parabis
Supplicia his populis, in quorum mente pares sunt
Et similes, ira atque fames. *Mollissima corda*
Humano generi dare se natura fatetur,
Quæ lacrymas dedit, 85 hæc nostri pars optima sensus.
Plorare ergo jubet causam lugentis amici,
Squaloremque rei, pupillum ad jura vocantem
86 Circumscriptorem, cujus manantia fletu
87 Ora puellares faciunt incerta capilli.
Naturæ imperio gemimus, cum funus adultæ
Virginis occurrit, vel terra clauditur infans,
Et 88 minor igne rogi. 89 *quis enim bonus, aut* 90 *face dignus*
Arcana, qualem Cereris vult esse sacerdos,
Ulla aliena sibi credat mala? separat hæc nos
A grege mutorum, atque ideo venerabile soli
Sortiti ingenium, divinorumque capaces,
Atque exercendis capiendisque artibus apti
Sensum à cœlesti demissum traximus arce,
Cujus egent 91 prona & terram spectantia, mundi
Principio indulsit communis conditor illis
Tantum 92 animas, nobis 93 animum quoque. mutuus ut nos
Affectus petere auxilium, & præstare juberet,
Dispersos trahere in populum, & 94 migrare vetusto
De nemore, & 94 proavis habitatas linquere sylvas,
Ædificare domos, laribus conjungere nostris
Tectum aliud, tutos vicino limine somnos
Ut collata daret fiducia, protegere armis
Lapsum, aut ingenti nutantem vulnere civem,
Communi dare signa tuba, defendier iisdem
Turribus, atque una portarum clave teneri.
Sed jam serpentum major concordia. parcit
95 Cognatis maculis similis fera, quando leoni
Fortior eripuit vitam leo? quo nemore unquam

79 Sat. 8. v. 249. 80 Pop. Galliæ Celticæ, Armorici, Britones. 81 Sat. 2. v. 1. 82 Pop. Scythiæ, [Virg. Pictique Agathyrsi. 83 Tenuitatum, Ægyptiorum. 84 Testaceis naviculis. 85 Misericordia. 86 Turorem qui decepit pupillum. 87 Ambiguum vultum, puerne sit, an puella. 88 Infantes ante natos dentes defuncti, non comburebantur, [Plutarch. in consolatoria ad uxorem,] sed recondebantur in suggrundario. 89 Quis bonus non cogitet sibi accidere posse quod alteri à cidit. 90 Castus & pius, qui enim current tantem inexstinctam tenebant, elegebantur; ut intergerrimi ad sacra Cereris, Sat. 6. v. 50. qualem se vel suos esse vult Ceraris sacerdos. 91 Pecudes. 92 Vegetativam & sensitivam. 93 Rationem, mentem. 94 Relinquere sylvas in quibus primi homines vivebant, atque domos & oppida condere. Hæc omnia quæ Aristot. Cicero, Horatius, aliique accepta referunt orationi & eloquio, coquus Athenionis tribuit coquinariæ, referente Athenæo, lib 14. c. 23. nec ab arte sua recessit, ut ajunt. 95 Pardus & Lynx parcit pardo & lyncibus.

Expiravit

Expiravit aper majoris dentibus apri?
Indica Tigris agit rabida cum Tigride pacem
Perpetuam: *sævis inter se convenit ursis.*
Aſt homini ferrum lethale incude nefanda
Produxiſſe parum eſt, cum 96 raſtra & ſarcula tantum
Aſſueti coquere, & 96 marris, ac 96 vomere laſſi
Neſcierint primi gladios excudere fabri.
Aſpicimus 97 populos, quorum non ſufficit iræ
Occidiſſe aliquem, ſed pectora, brachia, vultum,
Crediderint genus eſſe cibi: quid diceret ergo
Vel 98 quo non fugeret, ſi nunc hæc monſtra videret
Pythagoras? 99 cunctis animalibus abſtinuit qui
Tanquam homine, & ventri indulſit non omne legumen.

96 Inſtrumenta ruſtica.
97 Tentyritæ.
98 Ne videret.
99 Ne injuriam faceret humanæ animæ, quæ per μετεμψύχωσιν, quam ille ſomniavit, in bruta migraſſe poſſet.
1 Fabis quippe abſtinuiſſe ferunt. Λιερόν εἶσιν, καὶ θαυμαστὸν αὐτοῦ ἡ φύσις. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ πᾶν γονή εἶσι. καὶ ἦν ὑποδύσῃς κύαμον ἐπὶ χλωρᾶν ἴοντα, ὅλαις τοῖσιν ἀνδρείοισιν μαρίοισιν ἐμφερέα τὸν φυλλὸν. ἐπὶ δὲ ξηρὸν ἢ ἢ ἐπαρῇς ἐς τὸν σεληναίαν νυξὶ μεμιξομένοισιν, αἷμα ποιήσεις, Pythag. apud Lucian. βίων πρᾶσις, iis tamen uſum eſſe Ariſtoxenus ſcripſit, refertur Gellio.

SATYRA XVI.

Militiæ commoda & privilegia dum ironice laudat, nimiam militum inſolentiam taxat. Satyram hanc plerique Juvenali abjudicant.

QUis numerare queat felicis prædia, Galle,
Militiæ? nam 1 ſi ſubeantur proſpera caſtra,
Me pavidum excipiet tyronem porta ſecundo
Sidere. *plus etenim fati valet hora benigni,*
Quam ſi nos 2 Veneris commendet epiſtola Marti.
Et 3 Samia genitrix quæ delectatur arena.
Commoda tractemus primum communia, quorum
Haud minimum illud erit, ne te pulſare 4 togatus
Audeat: imo & ſi pulſetur, diſſimulet, nec
Audeat 5 excuſſos prætori oſtendere dentes,
Et 6 nigram in facie tumidis livoribus offam,
Atque oculos medico 7 nil promittente relictos.
8 Bardiacus judex datur hæc punire 9 volenti,

1 Si mihi militiæ ſtipendia auſpicanti benigna affulſerit conſtellatio, non dubitem etiam à puero omnem in caſtris ætatem degere.
2 Marti dilecta.
3 Juno Martis mater, quæ gaudet Samo inſula arenoſa maris Ionii. 4 Immunis à militia. 5 A re pes rixam. 6 Vibicem & lividum ex ictu tumorem. 7 Nil ſalutis aut remedii. 8 Centurio, Bardiaco, id eſt, cilicio fago indutus, *v. l.* militaris, barbarus, à Bardæis Illyrici pop. Turneb. 23. 25. [Mœrent captivæ pellito judice leges,] Claudian. in Rufinum. 1. b Βαρδαῖον meminit Plutarch. in Mario. & Gloſſ. Latino Græc. Prol. βάρδιστοι. 9 Illi rogato.

Calceus & grandes magna 10 ad subsellia 11 suræ,
Legibus antiquis castrorum, & 12 more Camilli 15
Servato, miles ne vallum litiget extra,
Et procul à signis. justissima Centurionum
Cognitio est igitur de milite, nec mihi deerit
Ultio, 13 si justæ defertur causa querelæ.
Tota cohors tamen est inimica, omnesque 14 manipli 20
Consensu magno 15 officiunt. 16 curabitis, ut sit
17 Vindicta gravior, quam 18 injuria? 19 dignum erit ergo
Declamatoris Mutinensis corde Vagelli,
Cum 20 duo crura habeas, offendere tot caligatos, 24
21 Millia clavorum. 22 quis tam procul absit ab urbe?
Præterea quis tam 23 Pylades, 24 molem aggeris ultra
Ut veniat? lacrymæ siccentur protinus, & se
25 Excusaturos non solicitemus amicos.
Da testem, judex quem dixerit, audeat ille
26 Nescio quis, 27 pugnos vidit qui, dicere, vidi, 30
Et 28 credam dignum barba, dignumque capillis
Majorum, citius falsum producere testem
Contra 29 paganum possis, quam vera loquentem
Contra fortunam armati, contraque pudorem. 34
Præmia nunc alia, atque alia emolumenta notemus
30 Sacramentorum. convallem ruris aviti
Improbus aut campum 31 mihi si vicinus ademit,
Aut 31 sacrum effodit medio de limite 32 saxum,
33 Quod mea cum vetulo coluit puls annua libo:
Debitor aut sumptos pergit non reddere nummos, 40
34 Vana super vacui dicens chirographa ligni,
Expectandus erit, qui lites inchoet 35 annus
Totius populi: sed tunc quoque mille ferenda
Tædia, mille moræ, toties 36 subsellia tantum
Sternuntur, jam facundo 37 ponente lacernas 45
Cæditio, & Fusco-jam 38 micturiente, parati

10 Cujus ad subsellia pendent caligæ, Sat. 3. v. 322.
11 Tibialis, ocreæ.
12 ex instituto Camilli in obsidione Vejorum.
13 Etiamsi justa causa me deferat.
14 Milites manipulares qui idem signum sequuntur.
15 Querelam deferenti.
16 O cogati.
17 Petita.
18 Jam accepta.
19 Opus est audacia Vagellii è Murina cujusdam temerarii causidici.
20 In quibus tot militum clavi hæreant, Sat. 3. 248.
21 Appositi Vers.
22 Quis tam civium inter milites injurias nescit?
23 Tam fidus amicus tibi? (qualis erat Pylades Oresti.) 24 Qui veniat in castra testis contra militem. 25 Ne veniant testatum, quo non audent. 26 Si quis sit, vel nemo opinor. 27 Qui vidit rixam & verbera, testari se vidisse. 28 Judicabo illum antiquæ illius incomptæ & in corruptæ gravitatis & fidei esse. 29 Rustic. m, militiæ non adscriptum. 30 Militum jurejurando adstrictorum. 31 Tolero. 32 Agri limitem, quem loco movere execrandum erat, Jovi stipi et Terminali sacrum, nec ipsi Jovi cedentem. 33 Supra quod quotannis Jovi Terminali Poltes & liba sacrificabam. 34 Sat. 13. 137. Id est Versus. 35 Anni certum tempus quo conveniant judices, & totius populi causæ agi incipiant vide Pithœi Advers. cap. 20. 36 Subsellia tribunorum & quæstorum ad judicia sternuntur, & moventur causæ, sed nihil promovetur. 37 Agendo, vel exercendo defatigato. 38 Mictum exeunte ut fiat mora, vide Macrob. 3. Saturnal. 16. cap. [Index testes poscit, ipsum it mictum,] &c.

39 Digredimur, lentaque fori pugnamus 40 arena,
Aſt 41 illis, quos arma tegunt, & balteus ambit,
Quod placitum eſt illis præſtatur tempus agendi,
Nec res atteritur longo 42 ſuffamine litis.
Solis præterea 43 teſtandi militibus jus
Vivo patre datur: nam quæ ſunt parta labore
Militiæ, placuit non eſſe in corpore cenſus,
Omne tenet cujus regimen pater. ergo 44 Coranum
Signorum comitem, caſtrorumque 45 æra merentem
Quamvis jam tremulus 46 captat pater, 47 hunc labor æquus
Provehit, & pulchro reddit ſua dona labori.
48 Ipſius certe ducis hoc referre videtur,
Ut qui fortis erit, ſit feliciſſimus idem,
Ut læti phaleris omnes, & 49 torquibus omnes.

39 Ira actio ut prælium nocte interveniente dirimitur. [Actionem meam, ut prælia ſolet, nox diremit,] Plin. epiſt. 29. l. 7.
40 *Metaph.*
41 Militibus.
42 Litis mora & oppoſitione. Sar. 4. 148.
43 Teſtamenta conſtituendi.
44 Militem ſtrenuum Imperatoris vexilla ſequentem.
45 Stipendium.
46 Ut ab eo ſcribatur heres.
47 Ex æquo & merito redditur honos labori.
48 Imo è re & dignitate Imperatoris eſt virtutem militis præmiis honorare.
49 Aureis, militaribus donis Sen. de Benef. 1. lib. 5. cap.

JUNII JUVENALIS.

FINIS.

D. JU-

D. JUNII

JUVENALIS VITA.

D. Junius Juvenalis liberti locupletis incertum tum filius an alumnus, oriundus ex Aquino Volſcorum oppido, ad mediam fere ætatem declamavit, mox Poëtices ſtudio ſe ad Satytas ſcribendas contulit, quas non ſine ſummo frequentis auditorii applauſu recitavit. Inter alia vero indigna & præpoſtera urbis, quæ exagitavit, ſcelera, quum & Paridis hiſtrionis gratiam nimiam & potentiam apud Domitianum carperet Satyra ſeptima illis verſibus:

Ille & militiæ multis largitur honorem, &c.

à Domitiano, inſtigante Paride per honorem militiæ urbe ſummotus eſt, & ad præfecturam cohortis (in jocularem ejus quod Paridi exprobrarat ultionem) miſſus ad Pentapolin in extremis Ægypti & Libyæ finibus. Ubi licet alii tradant ipſum jam octogenarium angore & tædio vitam cum morte commutaſſe: vero tamen ſimilius eſt, imo conſtat, eum, poſt mortem Domitiani Romam reverſum, quaſdam ex his Satyris ſcripſiſſe. Vide Lipſ. Epiſtolic. Quæſt. 4. lib. 20. epiſtol.

THOMÆ

THOMÆ FARNABIO.

Carminibus tibi verba dedi, vel carmina verbis;
Carmina sed mallem, quam tibi verba dare.
Tu mihi das sensus, ego do tibi verba Poëtæ.
Meque ama, amaque mea; ut teque amo, amoque tua.

1 *Vates.* 2 *Hypocritæ.* 3 *Roma urbs.* 4 *Rhombus.* 5 *parasitus.*
6 *Nupta.* 7 *ars sordet.* 8 *nobilitas vera.* 9 *impia.* 10 *vota.*
11 *Cana.* 12 *redux.* 13 *deposita.* 14 *parens.* 15 *Ægyptia.* 16 *miles.*

Tuus,

RODOLPHUS GITTINS.

Temporibus lux magna fuit Juvenalis avitis,
Moribus, ingeniis, divitiis, vitiis.
Tu Lux es luci Farnabi: operisque fugatis
Temporis & tenebris, ingenii radiis.
Lux tua parva quidem mole est, sed magna rigore,
Sensibus & docti pondere judicii.
Malle: tuo scriptores, lectoresque labore
Per te alii vigeant, per te alii videant.

BEN. JONSONIUS.

AULI

PERSII

FLACCI

Satyræ Sex.

1 *Vates.* 2 *vota.* 3 *ignavus.* 4 *princeps.* 5 *liber.* 6 *avarus.*

LONDINI,

Ex Officinâ *E. Tyler*, Sumptibus *N. Brook* & *E. Thomas.*

MDCLXIX.

BIBLIOTHECA BODLEIANA

AULI
PERSII FLACCI
VITA.

AUlus Perſius Flaccus pridie Nonas Decembris, Fabio Priſco, Lucio Vitellio conſulibus, anno Tiberii viceſimo, natus eſt Volaterris Etruriæ civitate; qui, à patre equite pupillus relictus, bonis literis operam dedit ad duodecimum ætatis annum Volaterris: deinde Romæ apud Rhemnium Palæmonem Grammaticum & Virginium Flavium Rhetorem, annorum vero ſedecim tradidit ſe Annæo Cornuto, qui Romæ, Stoicam profeſſus philoſophiam, juventuti ad ſapientiæ ſtudium præibat. deceſſit ſtomachi vitio, ad octavum in via Appia milliarium in ſuis prædiis, octavo Cal. Decembris, Rubrio Mario, Aſinio Gallio coſſ. anno Neronis octavo, cum vixiſſet annos viginti octo.

CUm Juvenale tuo, Farnabi, Perſius exit,
Atque affectatis eruitur tenebris.
Quem legat, & quondam neglectum intelligat ille
Qui Stridone ſatus, nomine ſanctus erat.

B. K.

AULI PERSII FLACCI SATYRÆ SEX.

PROLOGUS.

Scribunt epica, dramatica, lyrica, & id genus poëmata alii ex εὐδοκιμήσει opinione, gloriosæ fumo, victus egestate, lucri spe Poëtæ facti: ego autem satyrus, non tam ad poësin ingenio natus, quam temporum corruptione huc adductus.

NEc fonte labra 1 prolui 2 Caballino:
Nec in 3 bicipiti 4 somniasse 5 Parnasso
Memini, ut repente 6 sic poëta prodirem.
7 Heliconidasque, 8 pallidamque 9 Pirenem
10 Illis remitto, quorum imagines lambunt
Hederæ 11 sequaces: ipse 12 semipaganus,
Ad 13 sacra vatum carmen affero nostrum:
14 Quis expedivit psittaco suum χαῖρε,

1 Non aurium tenus ingurgitando immersi non plane hausi Musarum fontes. Atque hic perstringi Hesiodum volunt, qui se quondam à musis doctum canit in Theogonia Hippocrenen hausisse, quod nusquam reperio, hoc tamen ipsis, quibus hic utitur Persius, verbis attribuit Hesiodo Asclepiades l. 4. Anthologiæ c. 27. & Antipater l. 2. Anthol. c. 47. verum hoc de Ennio refert Propert. 3. l. 2. el. 2 Equino, quem ungula Pegasum aperuisse fabulantur hinc, Hippocrenen dictum. [Bellerophontei qua fluit humor equi,] Propert. 3. l. 2. el. 3 Duos habente vertices, Tithorea sc. & Hyampeum. 4 i. e. Ennius, qui Homeri animam in se migrasse somniavit. Ipse in Annalibus & Epicharmo. 5 Monte phocidos Baccho & Apollini sacro. 6 Afflatu divino ex haustu fontis sacri & quasi per somnium. 7 Gradisonum hunc iactum, *vel*, ipsas Musas ab Helicone Bœotiæ monte dictas. 8 A luctu Pirenes, cujus ex lacrymis manavit ille fons, *vel*, ab effectu, pallorem innuit è studio diuturno contractum. 9 Fontem in Acrocorintho Musis sacrum. 10 Poëtis, quorum statuas in bibliotheca Apollinis receptas hederæ cingunt. 11 Errantes, adhærentes, *vel* ultro delatæ, ut Ennio. [Horat. Sat. 4. lib. 1.] 12 Subrusticus, semipoëta a. Satyricus, utpote agrestis. 13 In ædem Camœnarum & Apollinis ab Augusto in Palatio extructam, ubi poëtarum opera adservabantur, *vel*, ad conventicula sacrorum vatum privata sub Nerone. 14 Unde vero tot ubique poëtæ? [vide argumentum prologi supra,] & de psittaco, pica & corvo reducis Augusti salutatore, quæ nos ad Martial. l. 14. epigr. 74. & 76. Aquilas vero, à musis alienos, nec ad poësin natos (Gallos item, Hispanos, atque Italo cœlo non natos hic taxare videtur) egestate tamen adactos vel lucro allectos ad scribendum comparat avibus, quæ blandiente cibo sedent ----

Picasque

——15—— Picasque docuit verba nostra 15 conari?
eniti ut humanas voces aequantur & exprimant.
16 Magister artis, ingenique largitor
Venter, 17 negatas 18 artifex sequi voces.
19 Quod si dolosi spes refulserit nummi,
20 Corvos poëtas, & poëtrias picas
15 Novorum scilicet artificiorum magistra & inventrix inopia. [Paupertas impulit audax, ut versus facerem,] Horat. l. epist. l. 1. 17 A natura. 18 Quæ facit sequi, *Hellenismum*. 19 Quod si cui ulterioris præmii spes affulserit, quam quæ inepros plerosque ad poëtin excitat egestas, & quæ parasiticos alios poëtastros famelici ventris ingina ——20—— vi debis hiantes corvos factos poëtas, & loquaces picas audies poëtrias jam facta carmen tentare Pierium, fonte Mutarum, quem Pegasi aperuit ungula, dignum. 21 Choliambo huic ἴτραγν πόδα χωλὸν manum porrigunt non pauci: atque σκάζοντα volunt sublevatum, alii geminando l. in *melos*, alio loco ejus substituendo *rectè*. Irata, credo, hiscе pocillatoribus critica, qui auribus nostrarum præbent scyphum, vide Aug. Politiani Miscell. c. 14. Sed & Scoppa Collectan. c. 34. ubi ex authoritate Homeri & Martiani Capellæ, asseritur priorem τῦ *melos* produci posse.

SATYRA I.

Reprehendit in nobilibus, ipsoque imprimis Neronis ambitiosam in poëmatis scribendis vanitatem, in quibus ut in causis forensibus ad voluptatem & ostentationem, neglecto vero & honesto, obsoleta verba, figurarum pigmenta & rhythmicos numeros affectabant. Perstricta itaque tum auditorum, tum recitantium mollitie; qualem suarum satyrarum lectorem velit, docet.

1 O Quanta est hominum ubique in studiis, votis, & actionibus vanitas. Abruptum initium & plane satyricum, videtur autem imitatus illud Lucretii ex principio 2. l. [O miseras hominum mentes, O pectora cæca.] 2 Progressurum in satyra poëtam (introductus ex Horatiana imitatione 1. Sat. 2. l.) monitor interpellat, eum à scribenda Satyra dehortatus. M. itaque monitorem designabit, P. Poëtam. 3 Has Satyras. 4 Pauci adeo. 5 Misere tibi peribit poëma quod aurori, nemine legente, nihil allaturum gloriæ. 6 Hoccine adeo miserum est, si ut Hector quondam verebatur ne Polydamas filius Antenoris, Troes & Trojanæ mulieres ἑλκεσίπεπλοι (Homer. Il. χ) ipsum Achille inferiorem censerent, si se reciperet intra muros cum cæteris Trojanis, ego itidem vererer, ne Nero & Molles atque effœminati Trojugenæ prætulerint mihi ··7··Actium Labeonem, qui Iliada Homeri inepte transtulit?

P. 1 O Curas hominum! ô quantum est in rebus inane!
2 *M.* Quis legit? hæc? *P.* min' tu istud ais? *M.* nemo hercule. *P.* nemo?
M. 4 Vel duo, vel nemo. turpe & 5 miserabile.
P. quare?
6 Ne mihi Polydamas, & Troiades 7 Labeonem

Prætulerint?

Prætulerint? 8 nugæ. non, si quid 9 turbida Roma 5
10 Elevet, 11 accedas, examenve improbum in illa
Castiges trutina: 12 nec te quæsiveris extra.
Nam Romæ 13 quis non? ah, si fas dicere! sed fas
Tunc, 14 cum ad canitiem, & nostrum 15 istud vivere triste
Aspexi, & 16 nucibus facimus quæcunque relictis, 10
Cum 17 sapimus patruos: tunc, tunc, 18 ignoscite.
M. 19 nolo:
P. Quid faciam? sed sum petulanti 20 splene 21 cachinno.)
Scribimus 22 inclusi, 23 numeros ille, 24 hic pede liber,
Grande aliquid, 25 quod pulmo animæ prælargus anhelet.
26 Scilicet hæc populo, * pexusque togaque recenti,
Et 27 natalitia tandem cum 28 sardonyche 29 albus, 16
Sede leges celsa, liquido cum 30 plasmate guttur
Mobile collueris, 31 patranti 32 fractus ocello.
Heic, neque more probo videas, 33 neque voce serena 19
Ingentes 34 trepidare 35 Titos, cum carmina 36 lumbum
Intrant, & tremulo 36 scalpuntur ubi intima versu.
38 Tun' vetule auriculis alienis colligis escas?

8 Nugæ mihi sunt imperitorum judicia.
9 Præcipitis & corrupti sensus.
10 Pro vili & levi habeat, [vel contra] ad fidera tollat.
11 Assentiaris, nec te iniquo Romanorum judicio censendum subjiciat.
12 Tu te judica, tibi sano & sapienti place, neque te ex opinione vulgi æstima.
13 Quis non se extra quærit *vel*, quis non est iniqui judicii. 14 Cum videam eos improbe agere qui nucibus & puerilibus nugis relictis virilem sumserint togam. —— 15 —— Quos jam canos existentes sapuisse oportuit, nec carminibus, qui juvenum lusus sunt, immo rari. Versibus vacantes exagitat infra v. 22. & Neroni hinc fuisse doctrinæ elementa autumat Tacitus 13. An. —— 16 —— Qui vita severi volunt videri. *Helenissimus* vivere pro vita —— 17 —— Et rigidi aliorum censores sunt, ut patrui nepotum, [submida autem est reprehensio in prima persona] videntur item hæc omnia abusque [sed fas. Tunc] non inepte dici posse ex persona Monitoris poetam monentis, ne tibi juvenis censoriam arripiat virgam; majoris fore autoritatis & ponderis si quando canorum & annorum gravitate spectabilis & verendus in vitia invehatur. 18 Si urbem Satyrico perfundam aceto. 19 Hoc etiam ex poetæ persona potest intelligi fluctuantis & nolentis quidem, ut præ se ferat, scribere, tandem vero vitiis Romanorum, atque natura sua in risum & rigidum cachinnum proclivi. 20 Qui æquo major intemperantiam risus ciet, sum itaque natura —— 21 ——
irrisor, Satyricus. 22 Inclusi Museo secessu. [Qui facis in parva sublimia carmina cella,] Juve. 5. Sat. 28. v. 23 Carmina Poetæ. 24 Orator prosa. 25 Quod non sine anhelitu reciter, etiam cui pulmones validi, quæ spirandi instrumenta & officina. 26 Scilicet is studiorum finis ut laudaris, ut recites, crines vel toga pexa indutus vide Mart. epigr. 58. l. 2. 27 Natali die vel muneri missa vel gestari solita. 28 Annulo cui includitur Sardonyx. 29 Veste candida indutus. 30 Potione ad leniendam vocem. 31 Libidinanti & in lasciviam profuso, vel quales Juvenalis dixit, [oculoque in fine tremente,] Sat. 7. v. 240. 32 Solutus. 33 Turbida & confusa acclamatione. 34 Gestire, exilire. 35 Nobiles Romanos Titi & Marci prænomine insignes, vel Augustanos satellites à Nerone delectos. 36 Sedem libidinis, renes. 37 In libidinem excitata pruriunt, & titillantur præcordia obscœno ve susurremula voce recitato. 38 Quem tibi solide sapere oportuit, tu alius voluptatem carmicum paris?

Auriculis, quibus & dicas 39 cute perditus, 40 ohe!
41 Quo didiciſſe, niſi hoc 42 fermentum, & quæ ſeme
intus
Innata eſt, rupto 43 jecore exierit 44 caprificus? 2
45 En pallor, ſeniumque. ô mores! uſque adeóne
Scire tuum nihil eſt, niſi te ſcire hoc ſciat alter?
46 At pulchrum eſt digito monſtrari, & dicier, hic eſt.
Tun' 47 cirratorum centum dictata fuiſſe
Pro nihilo pendas? 48 Ecce inter pocula quærunt 3
49 Romulidæ ſaturi, 50 quid dia poëmata narrent.
Heic aliquis, cui circum humeros hyacinthina 51 læ
na eſt,
Rancidulum quiddam 52 balba de nare locutus,
53 Phyllidas, Hipſipylas, vatum & 54 plorabile ſi qui
55 Eliquat, & tenero 56 ſupplantat verba palato. 3
57 Aſſenſere viri. 58 nunc non cinis ille poëtæ
Felix? non 58 levior cippus nunc imprimit oſſa?
Laudant convivæ. nunc non è 59 manibus illis,
Nunc non è tumulo, fortunataque favilla
Naſcentur 60 violæ? rides (61 ait) & nimis 62 uncis 4
Naribus indulges. an erit qui velle recuſet
63 Os populi meruiſſe: & 64 cedro digna locutus,
Linquere 65 nec ſcombros metuentia carmina, nec
thus?
66 Quiſquis es, ô modo quem ex adverſo dicere feci,

39 Perfrictus frontem. Impudens, vetus ſtudio aut. etiam ſenio cutem contractus.
40 Vox ſenis juveniliter exultantis & ſibi in obſcœno teneroque carmine applaudentis, [& incitat quæ ſequuntur.
41 Quid mihi profuerit didiciſſe? nihil hæc---42---Scientia quæ me fervefacit & attollit, non ſecus ac maſſam fermentum---43---E fe deſcientiæ prodierit tandem in aliorum uſum in meam laudem? 42 Gloriæ cupiditas, caprificus vero è muris erumpens ſaxa dijicit, Plin. l. 16. c. 19. Mart. lo. l. 2. epigr. Juven. Sat. 10. v. 145. 45 Ingenii hæc oſtentatio, [inquit Poeta Iron.] ampla merces eſt palloris ex ſtudio & perditæ ſenio cutis. 46 Inſtat cure perditus pater, ii quieni, Dulcis tamen eſt fama & populi præconium, ubi prætereuntium digito monſtror, atque puerorum manibus in ſcholis teror. Nero autem carmina ſua publice in ſcholis prælegi imperabat. 47 Puerorum nobilium illa in ſcholis diſcentium cirros, i. e. cincinnos alentium, qui iis crandioribus rondebantur. 48 Laudem, [Reſpondet Poeta,] volo, ſed ſobriam, non inter pocula & epulas temulentis, Mart. l. 4. 49 Romani proceres, Romulo oriundi. 50 Anſam fabulandi. 51 Cui hyacinthina veſtis, qua in convivio & triclinio uti licebat, non foro, accubitoria, à χλαῖνα. [Nobilem autem & divitem in nitt. 52 Emi per nares ſpiritu. 53 Fabulas è trivio amatorias. Phillidos amantis Theſeæ, Hypſipyles Jaſonem. 54 Elegiacum. 55 Liquida voce pronunciat. 56 Ita ac Illudit & infringit, [trippeth out,] ut blæſæ & dulcius ſonent, non viriliter. [Metaphora à luctatoribus. 57 Iron.] molles auditores declamarunt, vide quæ Martial. epigramma 4. l. 1. th. 58 Poſt illorum aſſenſationes, annon illi mortuæ eſſa molli er quieſcunt ſub tenui & ſine pondere terra? Ironice, vide quæ adnotavi ad ultimum verſ. Hippolyti Senec. 59 Sepulchris 60 Flores [Juvenal. Sat. 8. & in una perpetuum ver,] quos è ſepulchro natos, pacatæ & felicis defunctorum conditionis argumentum credebat ſuperſtitioſum vulgus. 61 Ait monſtrans. 62 Criſpante naſo nimis ſatyrice irrides, naſo ſuſpendis ut lacte, Turn. Adv. 63 Famam, laudem. 64 Carmina diuturnitatem & immortalitatem promerentur. Cedri autem ſucco perunctæ tineas & cariem non ſentiunt. 65 Non metuentia aromatis & ſalſamentis, garo è ſcombris vel ipſis ſcombris hacho ac jure vendis manſientur, ineptas enim chartas manet nec fatum, ut thuris pipones fiant cuculi, Mart. epigr. 2. & 9. l. 3. 66 Quiſquis es, inquit Poeta, quem induxi modo me monentem & mihi objicientem, capejam animi mei & ceteriam mentis ſtatum.

Non ego, cum scribo, si forte quid aptius exit, 45
67 Quando hæc rara avis est, si quid tamen aptius exit,
Laudari metuam. 67 neque enim mihi cornea fibra est:
69 Sed recti finemque extremumque esse recuso
Euge tuum & *Belle*. 70 nam belle hoc excute totum,
71 Quid non intus habet? 72 Non heic est Ilias 50
73 Actii
74 Ebria 75 veratro, non si qua elegidia 76 crudi 51
Dictarunt proceres, non quicquid denique lectis
Scribitur in 77 citreis, 78 calidum scis ponere fumen,
79 Scis comitem horridulum trita donare lacerna:
Et, verum, inquis, amo, verum mihi dicito, de me 55
* (80 Qui pote? 81 Vis dicam? nugaris, 82 cum tibi calve
Pinguis aqualiculus propenso sesquipede extet.
83 O Jane, à tergo quem 84 nulla ciconia pinsit,
Nec 85 manus auriculas imitata est mobilis albas, 59
Nec linguæ, quantum 86 sitiat canis 87 Apula, tantum.
Vos ô 88 patricius sanguis, quos vivere fas est
89 Occipiti cæco, 90 posticæ occurrite sannæ)
Quis populi sermo est? 91 quis enim? nisi carmina molli
Nunc demum numero fluere, 92 ut per leve severos
Effundat junctura ungues. scit tendere versum 65

67 Licet concinnum poema rarò avis sit, & Phœnix alter.

68 Neque enim mihi est cor durum, insensum, ἀπαθὲς.

69 Sed nego ad clamationes tuas, *Euge belle*, &c. de quibus vide quæ ad Mart. epigr. 4. l. 1. th. nego inquam laudationem tuam esse finem & scopum studiorum & actionum.

70 Si enim vis examinare & perpendere

læ adulatorum & sporrula conductorum clientum acclamationes. 71 Quid non habet adulationis & vanitatis? 72 Verum hoc meum carmen non pro fine habet laudem sed honestum & bonum, non itaque est Ilias ——— 73 ——— Labeonis, v. 4. supra. 74 Digna elleboro, quod Labeonis insaniam & phrenesim purget, *vel*, Ad quam scribendam Labeo tardum ingenium excitavit & coegit, sumpto ——— 75 ——— Elleboro albo, quod cerebrum purgat ecuitque quod sumtiasse ferunt Carneades adversus Zenonis libros scripturus. 76 Gulosi, remulenti, à cœna & poculis crudi stomacho. 77 Divitum è citro factis triclinaribus, *aut* etiam lucubratoriis, vide quæ ad Juvenal. 7. Sat. 104. v. 78 Dare Cœnam lautam, (de fumine vide quæ ad Mart. 13. 44. vide & epigr. Ὀμβρεὶς μοι παρθεὶς τόμον, Antholm. l. 2. c. 10.) & ——— 79 ——— Vestes depexas clienti reniveri. * [Septem lineæ sequentes interrupte interserit Poeta. 80 Qui fieri potest ut donis corrogatus verum dicat? 81 Vin' ut ego tuis largitionibus non corruptus verum dicam? 82 Cum tibi (O calve & insulse venter obesus instar aqualiculi prominens arguat ingenium obtusum, fieri potest ut subtile quid à te aut acutum expectemus, 83 Bifrons, id est, sapiens qui vides πρόσω καὶ ὀπίσω, O te beatum. 84 Nullus digitus in formam rostri ciconiæ incitat, *pecketh*, à tergo extentus deridet. 85 Asini aures intus albis pilis hirsutæ; eademque mobiles, quas exprimunt duo digiti extenti & moti. 86 Nec tantum linguæ quantum sitiens canis exerit. 87 Apuliæ enim intensus calor exiccat. 88 Senatorum filii, nobiles. 89 Absque oculis ab occipitio. 90 Derisioni à tergo obviam ite, ab adulatore vobis cavete. 91 [Respondet assentator numeribus corruptus.] Quis enim alius populi de te sermo est, quàm te esse exactissimum poetam, omnibus numeris absolutum atque extra judicii aleam positum? 92 Metaph. à inharmoranis ducta, qui inter expediendum junctura levitatem ungue explorant, an qua sit scabrities ve) asperitas,

93 Metaphora à fabris lignariis, qui admissim creta vel rubrica notant quod labefactum & politum velint, idque clauso altero oculo, ne distracti radii male colliment.

94 Sive opus fit scribere Comœdiam quæ morum & vitæ humanæ speculum sive---95---Satyram, quæ luxum, delicias aliaque vitia carpit : sive ——— 96 ——— Tragœdias, quarum argumenta prandia regum impia, ut Atrei, Thyestæ, Terei, imo grande & grave epicum carmen summa dexteritate, & arte scribere novit noster poeta. 97 videmus Neronem & alios, *inquit* Poeta, qui solebant è Græcis transferre, & certamina artium in ludis Græcis inire; modo audere & proferre heroica argumenta, cujusmodi sunt Troica Meronis & Ilias Labeonis. 98 Qui ne lucum quidem cucurbitam cupressumve simulare sciant, imo ne rus quidem laudare quæ poetices tyrunculis progymnasmata sunt. 99 Festa in honorem Palis dea pastorum 1. Kal. Majas, qui dies natalis fuit urbis Romæ, quibus ruſtici conjectis in ignem fœno & stipula fumum & flammam transilientes se expiari credebant. Victorianо autem Parilia dicuntur, quod illo anni tempore omnia sata parturiant, pariantque & Arnobio, 8. l. 16. c. παρίλια. 1 Unde fratres Romuli ortum habuit, id est, [unde authores Romani generis ortum habuerunt.] 2 Et tu O quinti Cincinnate, quem aratrem midus à S. P. Q. R. viatore Dictatorem salutavit. Plin. 8. lin. 3. cap. 1. [unde & nobiles & patres prodierunt. 3 Racilia, festina vel perterrita toga induit maritum Dictatorem jam saluratum, & viator te dictatorem saluratum missus aratrum tuum portavit domum. 4 *Sceptice.* Egregius sane poeta, qui alia illa & sublimia aggrediatur, præludiis hisce poeticis non exercitatus. [* Alius est quæ aspera & obsoleta veterum poetarum verba affectat. 5 Bacchici, à Baccho qui Brisæus dictus, quod Accius scripsit Bacchas Tragediam : & legi poterit *Brisæus* ut sit nomen tragœdiæ scriptæ ab Accio, ut Antiopa tragœdia scripta à Pacuvio, vetereri item tragœdiographo. 6 Turgens & sustlatus. 7 Salebrosa & aspera. 8 Delectet. 9 Tragœdia de Antiopa uxore Lyci regis Thebarum, quæ eam à Jove sub specie Satyri compressam repudiavit, superinducta Dirce, à qua multis modis cruciata est Antiopa. 10 [Citat hæc ex Pacuvio ut impropria audacia & affectati soni.] * Vide Sat. 2. v. 72. 11 Locutio confusa, aspera, & odiosa instar strepitus sarraginis. 12 Trossuli dicti equites Romani, quod Trossulum oppidum sine peditum auxilio ceperint, *vel* leves, id est, delicati & molles auditores exultant & applaudunt tibi. 13 Tu autem patrone, [hic autem ostenter perstringit Oratorum vanitatem, qui laudi & famæ artificii sui student magis quam clientum capiti & vitæ,] cur non potius à sene ac misero reo capitis periculum avertis, quam laudem eloquentiæ affectas? [Cupit se approbare non causam lenocinia & flores artis conquiris, &c. de Montano, Senecæ prefatione ad 4. l. Controvers. 14 Tepidam & modicam laudationem.

15 Fur es, 16 ait Pedio: 17 Pedius quid crimina 18 rasis
19 Librat in antithetis. 20 doctas posuisse figuras 86
Laudatur, 21 bellum hoc. 22 hoc bellum? an Romule
ceves?
23 Men' moveat quippe, & cantet si naufragus, assem
Protulerim? cantas cum fracta re in trabe pictum
Ex humero portes? verum 24 nec nocte paratum 90
Plorabit, qui me volet 25 incurvasse querela.
26 Sed 27 numeris decor est, & unctura addita
Claudere hic versum didicit, 28 *Berecyntius* 29 *Attin*,
Et, qui cæruleum dirimebat 30 *Nerea* 31 *delphin*,
32 *Sic* costam longo subduximus Apennino. 95
33 *Arma virum*, nonne hoc 34 spumosum cortice
pingui?
35 Ut ramale vetus præ grandi subere coctum.
36 Quidnam igitur tenerum, & laxa cervice legendum?
37 *Terva* 38 *Mimalloneis implerunt cornua* 39 *bombis*

15 Expiatus tanum Æsculapii. 16 An accusator Pedii, Patronus Cirenensium. 17 Quid contra refert Pedius, *vel* Pedii patronus? non diluit crimina incertis argumentorum, sed sententiis & figurarum floscu-lis usus, Neroni vel judicibus placere studet. 18 Nimium politus. 19 Expendit, ut sint invicem parisa & isocola. 20 Alii legunt [doctus, ut sit quisciat posuisse figuras,] Hellenismus. 21 Hoc, *inquunt Auditores*, pulchre & belle dictum est. 22 Hoccine bellum? [repetit cum indignatione poeta.] Heu quantum degeneratis à Masculà & Romanâ virtute, qui verboso & λογοδαιδάλῳ rabulæ applaudatis, adulatorie & quasi canum more clunes agitantes? 23 Ego certe non magis moveor hujusmodi oratione præposterâ, quæ causa deserta lenocinüis artis se venditat, quam si quis rabulam naufragii sui (pro more naufragorum) pictam ex humero portans cantaret, cum fletu eum & voce lamentabili me ad misericordiam movisse oporteret, quo illi assem darem. 24 Non meditatum & effictum. 25 Flectere, & movere ad misericordiam. 26 Redit poeta ad sui temporis poetastros, &, ut dicam, carminifices, qui omnem carminis laudem in concinna versûs structura & rhythmo positam credebant ——— 27

——— Verfibus ipsis, utcunque rerum pondere & soliditate destitutis, nec ad judicii solem exactis, figuratis nimium & audacibus atque compositione tesserulata scrupulosis. 28 [Videntur ista citari ex Attine Neronis, de quo Dio: in his autem poeta rhythmum improbat.] 29 Puer adamatus Cybele dictæ Berecynthiæ à monte Phrygiæ Berecynto, ubi colebatur. 30 Mare. *Metonym.* deum scilicet maris. 31 Vehens Arionem. 32 [Et hic versus de Pœnis partem Apennini disrumpentibus, ineptus est; habet enim ultimam Penthemimeri similiter cadentem, & in quinto affectatum spondeum quem costam subductam quidam exponunt.] 33 Siquidem (objicit turgidorum versûum affectator) grandia carmina & sublimia non probas: quid tibi videtur Virgilii Æneis? annon & hæc ——— 34 ——— turgescens charactere inflato? 35 Est sane, *respondit Persius*, ramus vel arbor grandis corticis, sed cujus humorem decoxit ætas, id est, sublime carmen & solidum est. 36 Quodnam igitur carmen est minus asperum, elegantia gestus & molliter flexa cervice inter pronunciandum? 37 Rep. *poeta* ironice: [hæc è Bacchis Neronis, quarum meminit Xiphilin. in Nerone, quoad verba tumida, quoad materiam clumbia, juncturam porro tenera, quorum duo clausum habent Penthemimeri consonum, & quæ alternatim rhythmica sunt, tertio similiter cadenti primo, quarto vero secundo.] 38 Mimallones dicuntur Bacchæ à Mimante Iomiæ monte, Bacchi Nysæo, vel à μιμεῖσθαι. 39 Proprie apum sono, hic tubarum & cornuum.

40 Pentheo quem mater aliæque Bacchides furore correptæ vitulum esse putantes discerpserunt. 41 Bacchi & Orgiorum contemptori. 42 Agave mater Pentheï. Bassis vero est Bacchi ministra, dicta à Bassareus, quod nomen Bacchi est à Βάσσαρις, id est, vociferando. al. à pelle vel genere vestis, qua inebantur Bacchi sacerdotes, [lateri cervina sinistro Vellera dependent,] Ovid. 6. Met. de Procne habitum Bacchæ sumente. 43 Qui currum Bacchi trahit. 44 Bacchæ à μαίνεσθαι, furere. 45 Fræno ex hederis seu corymbis intortis ornato, vel virga è thyrso. 46 Bacchum à voce bacchantium ἴυ ὄι, vel à Jove salutatum ἴυ Ἰόβη. ob res strenue gestas in bello adversus gigantes. 47 Repercussa resonans. 48 *Hujusmodi carmina.* 49 Priscæ & masculæ virtutis. 50 Hæc enervia non penitus ex imo pectore, blæse tantum & tenere formantur in extremis labris, & primore lingua quæ saliva scatet. 51 Liquidæ & molli voce recitantur illæ fabulæ Neronis, Bacchis & Attis. 52 Non sapit intenti studii notas, ubi pœta cogitabundus [sæpe caput scaberet, vivos & roderet ungues,] Horat. Sat. 10. lib. 1. * Sint hæc ita sane, quid ad te? tun' solus contra ibis & irritabis nobiles mordaci tua reprehendendi libertate offensos? 53 Vide si vis: de aurem corripitur, tanquam à vido, olim 3. conjug. ut cave, vale, fervere. 54 De potentum fores, sporculæ & mensæ frigide minusque grate te excipiant, Juven. 3. Sat. *Limine submoveor.* Alii exponunt, Ne quis potentiorum tibi mortem frigidam inferat, alliusumque volunt ad illud Horatii, Sat. 1. l. 2. [O puer ut sis Vitalis metuo, majorum ne quis amicus Frigore te feriat,] nec male. 55 In his enim potentiorum liminibus facilis est ira, *vel*, In his Satyris tuis nimium est mordacitatis & caninæ facundiæ, R. enim litera est irritati & hirrientis canis. 56 Quando ita vis: sint quidem per me omnia, quæ faciunt, scribunt, dicunt, pulchra, honesta, proba. *Concessio Ironica*, hoc nimirum te aliosque Romanos delectat, ut laudemini, ut approbemini ubique. 57 Ut nefas ducitur in sacro loco alvum exonerare vel mejere, ejusque religionis symbolum appinguntur angues tanquam genii loci, & qui inde terreant & submoveant pueros: ita (inquis) sacrosancta sint Neronis & nobilium carmina: cautum sit ne quis ea Satyrico aspergat aceto vel urina; discedo itaque. 58 Cur autem discedam, cum Lucilius urbem libere notarit? 59 Qui primus Latinorum Satyram scripsit Juven. Sat. 1. v. 20. 60 Mores Romanæ urbis. 61 Etiam nobiles nominatim: Rutilium Lupum Cos, & Mutium Albutium. 62 Mordicus carpendo. 63 Non indignanti. 64 Horatius, mirus artifex per jocum & amicitiam, civium Rom. vitia Satyris & epistolis perstringere. 65 Salse deri jere & recte, nisi in iras & irrisiones non rugare, vide supra vers. 40.

40 Pentheo whom mother and other Bacchides with fury seized, torn the calf in pieces. 41 Bacchus and contemner of the Orgies. 42 Agave mother of Pentheus. Bassis moreover is Bacchus' minister, called from Bassareus, which name to Bacchus is from Βάσσαρις, that is, vociferating. al. from skin or kind of garment, which Bacchus' priests are clothed, [fleeces of deer hang down from the left side,] Ovid. 6. Met. of Procne taking the habit of Bacchus. 43 Who draws the chariot of Bacchus. 44 Bacchus from μαίνεσθαι, to rage. 45 With a bridle of ivy twisted, or a wand of a thyrsus. 46 Bacchus from the voice of the bacchanals ἴυ ὄι, or ἴυ Ἰόβη. that is, Hail Jove. for his famous acts in the war against the giants. 47 Repercussa resonans. 48 *Such verses.* 49 Of ancient and manly virtue. 50 These effeminate verses are not uttered from the bottom of the breast, but only blown and formed tenderly in the extremities of the lips, and principally with the tongue when it is moistened with spittle. 51 Liquid and soft voices recite those fables of Nero, Bacchis and Attis. 52 Not tasting the studies of the intent, where the poet musing [often scratched his head, and gnawed his nails,] Horat. Sat. 10. lib. 1. * Be these things so indeed, what is it to you? will you alone oppose and irritate nobles offended with the liberty of your reprehending? 53 See if you will: de aurem is snatched, as from vido, formerly 3. conjug. as cave, vale, fervere. 54 Lest the doors of the powerful, their little tables and messes cold and disagreeable may receive you, Juven. 3. Sat. *I am removed from the threshold.* Others expound, Lest any of the more powerful bring you cold death, and allude to that of Horace, Sat. 1. l. 2. [O boy that you may be lusty I fear, lest any of greater power than I friend you with cold,] not ill. 55 For in these thresholds of the more powerful is easily ira, *or*, In these Satyrs of yours there is too much of biting and canine facundia, for R. is the letter of irritated and hirrient dogs. 56 When you will have it so: let them indeed be all things that are done, written, said, fine, honest, good. *Concessio Ironica*, this forsooth delights you and other Romans, that you be praised, that you be approved everywhere. 57 As it is accounted unlawful in a sacred place to void the belly or make water, and the symbol of this religion is painted snakes as genii of the place, and that therefore they frighten and remove children: so (you say) let the verses of Nero and the nobles be sacrosanct: I have taken care that no one shall sprinkle his Satyrs with vinegar or urine; I depart therefore. 58 Why then should I depart, when Lucilius has noted the city of Rome freely? 59 Who first of the Latins wrote Satyr Juven. Sat. 1. v. 20. 60 The manners of the Roman city. 61 Even the nobles by name: Rutilius Lupus Cos, and Mutius Albutius. 62 Biting by carping. 63 Not disdaining. 64 Horace, a wonderful artificer by jest and friendship, the vices of the Roman citizens to constrain with Satyrs and epistles. 65 Salt and wit indeed and right, but not to rage to anger and derisions, see above vers. 40.

Men-

Men' mutire nefas, nec clam, nec 66 cum ſcrobe? 65 Ut Midæ tonſor fab. nota.
M. Nuſquam. 119
P. 67 heic tamen infodiam. Vidi vidi ipſe, libelle: 67 Huic libro inſuſurrabo, ut ille tonſor ſcrobi.
78 *Auriculas aſini quis non habet?* 69 Hoc ego opertum,
70 Hoc ridere meum tam nil, nulla tibi vendo 68 Omnes perverſe judicant de carminibus, ut Midas de muſicis: ſonora modulatis præferunt.
71 Iliade. 72 Audaci quicunque affiate Cratino,
73 Iratum 74 Eupolidem 75 prægrandi cum ſene 76 palles.
Adſpice & 77 hæc, ſi forte aliquid decoctius audis. 69 Hoc alexoria ſequi, ut illud ſcrobe.
78 Inde 79 vaporata lector mihi ferveat aure. 126
80 Non hic, 81 qui in crepidas Grajorum ludere geſtit 70 Satyricam hanc ridendi libertatem tibi tam pro levi habitam. 71 Illius Labeonis, ſupra, v. 4. & v. 50. 72 Quicunque afflatus eſt legendo Gratino, qui maxima veteris comœdiæ liberrate Athenienſium viria carpebat. 73 Inſeſtum vitiis. 74 Priſcæ comœdiæ ſcriptorem. 75 Ariſtophane item comico. 76 Studioſe ſeu ἐμπαθῶς legendo hos. 77 Mea. 78 Ab iis tribus Poetis Comicis eorumque lectione. 79 Calefacta, præparata. 80 Non hic mihi lector ſit. 81 Qui Græcorum cultus elegantiam inſtituta & ſtudia ſpernit. 82 Qui corporis vitium alteri exprobare gaudet. Naturalia vero corporis vitia non ſunt in aliis reprehendenda. Plato in Protagora commiſeratione potius digna, Ariſtot. Ethic. Nicom. 3. l. c. 5. 83 Vultu elatus, inflatus, quod in municipio aliquo obſcuro Italiæ magiſtratu functus ſit, utcunque imo Ædilatu ſcilicet. 84 Ab ἥμισυ, dimidios ſextarios, hic pro omni menſura. 85 Oppidi in Tuſcia. Alii legunt *Eretis* quod Sabinorum oppidum. Stephano ἔρνλ(ος. 86 Ædilium inter alia munera erat iniquas menſuras frangere. 87 Arithmeticorum tabula 88 Figuras, quas Geometræ virga in pulvere depingunt, hoc autem extremæ eſt dementiæ & impudentiæ, res per ſe laudatas deridere velle, artibus & Philoſophis illudere. 89 Alludit ad Diogenem, cui barbam vellebat Lais. 90 Meretrix, quæ à nona hora proſtat. 91 Hujuſmodi Auditoribus, & ſe toribus vanis atque inceptis. 92 Edictum prætoris & forum, ad avaritiam. 93 Scortum ad libidinem.

Scit riſiſſe vafer, multum gaudere paratus,
Si 89 Cynico barbam petulans 90 Nonaria vellat.
91 His mane 92 edictum, poſt prandia 93 Callirhoen do.

SATYRA II.

Gratulatus Macrino sapientiam, quæ sola recte orare docet; a aliorum impia, stulta & inutilia vota damnat. b Illos deinde taxat, qui aliud voto velle, aliud re agere videntur. c Eos denique ridet, qui deos, cupiditatis suæ modulo eos metientes, opimis hostiis & muneribus colunt: cum revera dii non munus sed mentem, non plenas sed puras respiciant manus.

HUnc, Macrine, 1 diem numera 2 meliore lapillo,
Qui tibi labentes apponit 3 candidus annos.
Funde merum 4 Genio. non tu prece poscis 5 emaci,
Quæ 6 nisi seductis nequeas committere divis,
At 7 bona pars procerum 8 tacita libabit 9 acerra. 5
Haud cuivis promptum est, 10 *murmurque humile sque sursres*
Tollere de templis, & 11 aperto vivere voto.
a 12 Mens bona, fama, fides, hæc 13 clare, & ut audiat hospes:
Illa sibi introrsum, & sub lingua immurmurat: ὃ si
14 Ebullit patrui præclarum funus! & ὃ si 10
Sub rastro 15 crepet argenti mihi seria 16 dextro
17 Hercule! pupillumve utinam, quem proximus hæres
18 Impello, 19 expugnam: namque est 20 scabiosus,
& acri
Bile tumet, Nerio iam tertia 21 ducitur uxor.
Hæc sancte ut poscas, 22 Tiberino in gurgite mergis 15

1 Natalem. 2 Niveo, albo: à Thracum more, tanto dies albis calculis, infelices nigris computarunt. 3 Felix ipse & fastus. 4 Angelo, quem credebat antiquitas unà genitum, pedagogum cultu eumque datum, cui lautius ludendi natali quoque die sacra fiebant, preces ac vota concipiebantur, hunc itaque quum qui injusta & impia precantur, cæsis victimis sibi propitium imo obsequentem reddere volunt, ut justa & pia precatus, vino & thure placa. 5 Conditionali, ἐμπορικῇ, Horat. 29. od. 3. l. *Vota paucis.* 6 Nisi semoris ab arbitris ne audiant homines quæ tu à diis poscis. 7 Magna. 8 Ipsi taciti, submissa voce & ore. 9 Thuribulo. 10 Tacitas preces. 11 Nihil deum rogare quod non palam fieri velit, Martial. epig. 40. l. 1. 12 Contingant mihi. 13 Scilicet precatur. 14 Pro Ebullierit, ut dedim pro dederim; Casaub. Mesaph. ab aqua ebulliente. O utinam patruus meus dives eferatur, funalibus seu funebri pompa spendidus, mihi relicturus præclaram hereditatem! 15 Inventi mihi fodienti arantive. 16 Propitio, favente. 17 Opertorum thesaurorum præside, vel κληδόσιν, cui eo nomine decimæ pendantur. 18 Subsequor, in secunda cera substituus heres. 19 Extabulis testamenti, *rescindo* de medio tollam, id est, ex vita. 20 Namque & spem & rationem voti facit ipsius *σκέδια*: ex suffusa enim bile est valetudinarius. 21 Ad sepulchrum, vel in matrimonium, fœneratori illi tertia ducitur uxor: mea tamen vivit. 22 Vota aut sacra facturis mos erat se viva aqua putificare, Juven. Sat 6. vers. 524.

Ma

Mane caput bis, terque, & 23 noctem flumine purgas.
Heus age, respondе, (minimum est quod scire laboro:)
De Jove quid sentis? 24 estne ut præponere cures
Hunc cuiquam? cuinam? vis Stajo? an scilicet hæres?
Quis potior judex, puerisve quis aptior orbis? 20
25 Hoc igitur quo tu Jovis aurem impellere tentas,
Dic agedum Stajo: pro Juppiter ô bone clamet,
Juppiter? at sese non clamet Juppiter ipse?
26 Ignoviſſe putas, quia cum tonat, ocyus ilex 24
27 Sulfure discutitur 27 sacro, quam tuque domusque?
28 An quia non fibris ovium, 29 Ergennaque jubente,
Triste jaces 30 lucis, 31 evitandumque 32 bidental,
33 Idcirco stolidam præbet tibi vellere barbam 28
Juppiter? aut quidnam est qua tu mercede deorum
34 Emeris auriculas? 35 pulmone, & lactibus unctis?
* Ecce avia, aut 36 metuens divum matertera, cunis
Exemit puerum, frontemque atque uda labella 32
37 Infami digito, & 38 lustralibus ante salivis
Expiat, 39 urentes oculos inhibere perita.
Tunc manibus quatit, & spem 40 macram supplice voto
Nunc 41 Licini in campos, nunc Crassi 42 mittit in ædes.
Nunc optent generum Rex & Regina; puellæ 37

23 Noctis venerearis pollutionem, aut insomnia. 24 An censes Jovem justiorem esse aliquo homine: quo? an Stajo Albio? Opplanico judice corruptissimo? an dubitas præferre Jovem Stajo? quis aut justior aut melior tutor Jove? 25 Audiat tamen sceleratissimus ille veneficus & corruptissimus judex tuas vota hæc impia, quæ tu ad Jovem concipis, ille statim exclamabit indigna-

bundus, O Juppiter, quanto magis ipse Juppiter fulmine vindicabit impias has preces? 26 Tu tamen credis Jovem tibi viviam ad omnia indulgere, quia vides arbores fulguritas te sospite, tuisque salvis. 27 Fulmine, quod Ἐπιβρόντιος, id est, fulsurcum. 28 An quia tu non fulguritus taces & expiandus consultis ovium extis à ——29—— Fulguritorum procuratore & expiatore Etrusco ——30—— Ut ilex fulmine icta in lucis parum castis, vel in bidentali quod æque ac lucus est colliculus sepimine consecratus & ——31—— sacrum, quod qui calcarit incestatur ——22—— ei fulgurito consecratur bidental, hoc est, locus in quem decidit fulmen circumseptus adjecta ara in qua bidentibus expiatur ——33—— An id eo credis Jovem se tibi præbere ludibrio & contemptui labendum? alludit ad Dionysium, qui auream Æsculapio barbam detraxit. 34 Stipulatus tibi obsoxios redditi? 35 An forte pingsitus extis? [* Ab impiis avarorum precibus descendit poëta ad superstitiosa mulierculorum vota.] 36 Superstitiosa. Pulchra est hæc diei lustrici hypotyposis, qui puellarum octavus est, puerorum nonus, quo die puerum lustrabant, votis prægo concepris & nomine illi indito, unde & nominalis dictus. 37 Medio, qui cæteris contractis extendi soler in cyœdorum & mollium notam, quod penem repræsentet. 38 Saliva purgatoriam vim habere credebatur, & ad fascina inhibenda valere. Bona vero fœvæ causæ & ad placandam Nemesim, quam cormiorgio ita invidere credebant, saliva, infamis dicitur, & ὁ σάϊδης effigies adhibebatur quasi præfiscinia, Plin. l. 28. c. 2. & 4. 39 Fascinantium oculorum, qui intuendo enecant, perniciem amoliri perita. 40 Ancipitem, lentam, vel ipsum puerum renellam, de quo spes nondum magna. 41 Licinii Stolonis, alii iuniores Licinium Augusti libertum & tonsorem, & M. Crassi divitis. 42 Votis illi optat latifundia Licini & ædes Crassi, in quorum quasi possessionem mittit puellum votis sua superstitiosa mulier.

43 Hæc impia, nulla, noxia vota. 44 Candida & pura vette amicta. 45 Precaris à Diis rotatur, vires &c. ---46--- Validum, quod sufficiat senectutem, corpus. ---47--- Immodicus tamen cibus tuus, & ---48--- Multiplex, variæ concoctionis, cujusmo i sunt tuceum & minuta! è suillis carnibus minurim coctis ---49--- Veris bisce tuis repondere non patiuntur deos

Hanc rapiant: quicquid calcaverit hic, rosa fiat.
Ast ego nutrici non mando 43 vota, negato
Juppiter hæc illi, quamvis te 44 albata rogarit. 40
b 45 Poscis opem nervis, 46 corpusque fidele senectæ:
Esto, age: sed 47 grandes patinæ, 48 tucetaque crassa
49 Annuere his superos vetuere, 50 Jovemque morantur,
51 Rem struere exoptas cæso bove, 52 Mercuriumque
53 Arcessis fibra: 54 da fortunare penates, 45
Da pecus, & gregibus fœtum. 55 quo pessime pacto
Tot tibi cum in flammis junicum omenta liquescant?
Et tamen hic extis, & opimo vincere 56 farto
Intendit: 57 jam crescit ager, jam crescit ovile,
Jam dabitur jamjam: donec deceptus, & exspes 50
Nequicquam fundo 58 suspiret nummus in imo.
c Si tibi crateras argenti, 59 incusaque 60 pingui
Auro dona feram, 61 sudes & pectore 62 lævo
Excutias 63 guttas, 64 lætari prætrepidum cor;
64 Hinc illud subiit, auro sacras quod 65 ovato 55
66 Perducis 67 facies. nam 68 fratres inter aënos,
Somnia 69 pituita qui purgatissima mittunt.
Præcipui sunto, sitque illis aurea barba.
Aurum, 70 vasa Numæ, 71 Saturniaque 72 impulit æra.
73 Vestalesque urnas, & 74 Thuscum fictile mutat. 60

——50—— Jovisque hac in re indulgentiam vel retardat, vel irritam facit. 51 Rem familiarem ἐμπόδιον, augere exoptas, prodige interim boves mactans, superstitiose sc. proventum è crebris victimis sperans, tanquam apes seu Phœnices è cinere & rogo. 52 Deum Lucrium. 53 Jugibus voces victimis. 54 Da, *inquis*, ut fortunet res familiaris. [55 Respondet Mercurius, vel Poëta.] Quo pacto fortunet & crescat tibi pecus, cum tu insanis sacrificiis tot pecudes absumas? peculii tui proprius carnifex & lupus. 55 Vel libo è farre, vino, melle, &c. [57 Et falsa spe lactans, sibi dicit,] Jam. &c. 58 Tinniat jam ratior in fundo crumena prope exhausta sacrificiis, vel, [Pathos numo attributum.] 59 Cælata. 60 Solido, *vel*, crassa lamina. 61 Præ gaudio. 62 Perverso, vel sinistro à vehementiori cordis commotione. 63 Sudoris, vel lachrymarum, quæ repentino sæpe gaudio oboriuntur. 64 Quia tibi cordi est aurum, diis etiam credis esse, vitiis tuis illos æstimans: & hinc, &c. *vel*, Credis superstitiosus tibi evenisse hoc aurum à Diis missum, quorum facies & femora auro illinis. 65 Triumphato & ex hausti bus prædato. 66 Illinis. 67 Statuarum in Pantheo Romæ. 68 Srabant in Apollinis Palatini portico effigies æneæ quinquaginta filiorum Ægypti, quibus ut & Apollini, Æsculapio, Isidi, &c. attribuit veruitatis superstitio vim in somnis indicandi illis istorum fratrum certius ac verius somnium accepisse, eos præ cæteris coluit & inauravit. Alii ad Castorem & Pollucem referunt. 69 Pituita defœcata, decussique humoribus vitiosis, certiora sunt somnia. 70 Et quoniam nobis homunculis aurum in deliciis & votorum summa est, hoc iis æquo gratum opinamur: atque hinc aurea jam omnia in templis, atque aurum per scelus, & nefas conflatum expulit è templis simplicitatem fictilium, qualia Numa in sacris adhibebat, Juven. Sat. I. v. 116. 71 Priscis in usu & in Saturni æde conditis. 72 Loco & pretio movit. 73 Capedines & lavacra Vestæ. 74 Testas, vasa ex Etruria Romam allata, *vel* religionem simplicem ab Etruscis manans.

O 75 curvæ in terras animæ, & cœlestium inanes!
Quid juvat hoc, templis 76 nostros immittere mores,
Et 77 bona diis ex hac scelerata ducere pulpa?
78 Hæc sibi 79 corrupto 80 casiam dissolvit olivo:
Et 81 calabrum 82 coxit 83 vitiato murice vellus;
Hæc 84 baccam 85 conchæ rasisse, & 86 strigere venas
Ferventis 87 massæ 88 crudo de pulvere jussit:
89 Peccat & hæc, peccat: vitio tamen utitur; at vos
Dicite Pontifices, 90 in sancto quid facit aurum?
Nempe hoc, quod 91 Veneri donatæ à virgine pupæ.
Quin damus id superis de magna quod dare 92 lance
Non possit magni 93 Messalæ 94 lippa propago?
Compositum 95 jus 96 fasque 97 animo, sanctosque recessus
Mentis, & 98 incoctum generoso pectus honesto.
Hæc cedo ut admoveam templis, & 99 farre litabo.

75 Cernuæ & pronæ velut pecudes.
76 Inducere cupiditates & alia vitia nostra.
77 Existimare quæ diis bona sint, ex affectu nostro carnali.
78 Hæc pulpa, id est, carnalis corruptio, non contenta naturali rerum simplicitate, miscet

& vitiat omnia, his tamen ita vitiatis utitur, saltem fruitur: diis tamen nulli sunt usui. Quorsum itaque diis hæc dicamus: emaci nempe nundinatione ut meliora ab iis accipiamus.] 79 Dum unguentum conficit & casiam & oleum perdit. 80 Sat. 6. vers. 35. 81 Tarentinam lanam, quæ optima. 82 Coquendo infecit, tinxit. 83 Liquore è conchylio muricis, qui & ipse periit. 84 Margaritam, *Pearle*. 85 E concha radere, conchæ enim adhærescunt, neque avelli queunt, nisi lima, Plin. 9. lib. 35. cap. 86 Conflare. 87 Metalli. 88 Ramentis & ballacis, quæ è lodinis eruuntur, *care*. 89 Vitiosa est hæc luxuria, [vide supra 78 notam,] usus tamen aliquis ex his vitiis, sed auri in templis nullus. 90 Templis vel Deorum sacris. 91 Ut ephœbi bullas penatibus, sic pauperes virgines Veneri pupas consecrabant à quo pro pupis, Angl. *Babies*, vero infantes precabantur: haud secus faciunt qui aurum diis offerunt. 92 Patella, divites è lance pauperes ex acerra libabant. 93 M. Val. Corvini Messalæ, *vel* Aurelii Messalæ *synecd.* pro quovis divite & nobili. 94 Qui animo & oculis erat vitiosus, gulosus quippe & majoribus indignus. 95 Quoad legem humanam. 96 Quoad divinam legem. 97 Intimos animi penetralia & cogitationes. 98 Animum penitus imbutum. 99 Mola salsa, Hor. 3. Od. lib. 3. [Farre pio saliente mica,] id est, ipse si purum & simplicem artulero animum, parco ac simplici sacrificio deum placabo.

SATYRA III.

Sub persona Stoici philosophi monet juvenes, ne desidiæ & mollitiei indulgentes, nedum patrimonii & natalibus freti, philosophiæ studia negligant: Quæ vitiorum morbis medetur, virtutem & honesta officia docet, animum bene conscium, & vitæ felicitatem largitur.

[1 Inclamat dormientes discipulos philosophus, vel qui nobili juvenidditur comes pædagogus,] infra not. 20, Nunc autem inquit Taurus apud A. Gell. l. 6. c. 10. expectant philosophi ad fores juvenum, donec netteram edormierint crapulam. [2 Latores

1 NEmpe hæc assidue? jam clarum mane fenestras
Intrat, & angustas 2 extendit lumine rimas:
3 Stertimus 4 indomitum quod 5 despumare Falernum
Sufficiat, 6 quinta dum 7 linea tangitur umbra. 4
En quid agis? siccas 8 insana 9 canicula messes
Jamdudum coquit, & patula pecus omne sub ulmo est,
10 Unus ait comitum. verumne: itane? ocyus adsit
Huc 11 aliquis. nemon'? turgescit 12 vitrea bilis: 8
13 Findor. 14 ut Arcadiæ 15 pecuaria rudere credas:
Jam liber: & 16 bicolor 17 positis membrana capillis
Inque manus chartæ, 18 nodosaque venit 19 arundo.
Tunc 20 queritur, crassus calamo quod pendeat humor,
21 Nigra quod infusa vanescat sepia limpha: 13
Dilutas queritur 22 geminet quod 23 fistula guttas.
24 O miser. inque dies ultra miser, huccine rerum

apparere facit *vel* extendere videtur, cum sol per rimas lumen transmittat. 3 O juvenes, discipuli mei: & est subrimida reprehensio, in prima persona. 4 Durum, concoctu difficile, *vel* non dilutum, quod vix plurima aqua temperari possit. 5 Decoquere, edormiscere. 6 Solaris horologii, in æquales planetarii ad diem civilem. 7 Gnomonis quinta umbra meridionali proxima. *Elynatta*. Dum quinta linea tangitur umbra. 8 Quæ insanos, id est, morbidos reddat homines, *vel*, quæ in rabiem agat canes. 9 Sol in Cancro, cujus indicium est astrum stellæ Canicularis. 10 Pædagogus, ut supra not. 1. vel, Juvenum, condiscipulorum, expergefactus: ait unus] verumne? itane? 11 Et famulis. 12 A calore vel effectu, Horat. lib. 1. Sat. 3. *Splendida*, quæ se è splendore prodit. 14 Ita cogor in vociferationem. [14 Et esp. Philosophus cum indignatione,] vehlege. [Finditur Arcadiæ pecu] ex persona poëtæ vel Philosophi dicentis: Juvenis indignatur & discruciatur vociferans instar asini rudentis. 15 Asinos, quos Arcadia habet maximos. 16 Introrsum candida, extrorsum cro ea. 17 [bi ipse juvenis complit capillos, *vel* membrana pumice levigata demptis capillis, ἀποτριχωτικῶς pro pilis. 18 Interstitiis & geniculis. 19 Calamus scriptorius; *Metonym.* 20 Caussatur atramentum spissum nimis & lentum esse, hærere calamo, non fluere. 21 Infusa mox aqua, prætendit minus liquidum fieri atramentum è succo sepiæ, atque vanescere. 22 Liquidius fluat & maculet. 23 Calamus scriptorius. 24 O miser adolescens, futuræque indies miserior: hiccine tandem laboris ac spei fructus, ut ridiculas ignaviæ patrocinetur causas, studium fictis excusationibus supplere velis?

Venimus?

animus? at cur non 25 potius, 26 teneroque columbo
Et similis regum pueris, 27 pappare minutum
Poscis, & iratus mammæ 28 lallare recusas? 28
29 An tali studeam calamo? 30 cui 31 verba? quid istas
Succinis 32 ambages? 33 tibi luditur: 34 effluis amens,
Contemnere, 35 sonat vitium percussa, 36 maligne
37 Respondet 38 viridi non cocta fidelia limo.
39 Udum & molle lutum es, 40 nunc nunc properandus, & 41 acri
Fingendus 42 sine fine 41 rota. 43 sed rure paterno 24
Est tibi 44 far modicum, 45 purum & sine labe salinum.
Quid metuas? 46 cultrixque foci 47 secura patella est.
Hoc satis? an deceat 48 pulmonem rumpere ventis,
49 Stemmate quod 50 Tusco 51 ramum millesime ducis,
Censoremve 52 tuum vel quod 53 trabeate salutas?
Ad populum 54 *phaleras, ego te intus, & in cute novi* 30
Non pudet ad morem discincti vivere 55 Nattæ?
Sed stupet hic vitio, & fibris increvit 56 opimum
Pingue, 57 caret culpa: nescit quid perdat: & alto
Demersus 58 summa rursus non bullit in unda.

25 Quam philosophiæ operam det. 26 Quem sua mater vel puella delicate alit. 27 Pappam & buam, cibum prætenuem, minutum. 28 Dormire ad lallum, id est, nutrici occinentis nenias, κατα-γαυλίσεις, Athen. 14. [Auson. epist. 17. Lalli somniferos modos. 29 Verba juvenis. 30 Refert Philos.] 31 Sup. das? 32 Ambages es & tergiversationes. 33 Tu

te ipse ludis, tuo damno, de te. 34 Effluis & perit tibi tempus, *vel* Diffluis mollitie & voluptatibus ut vitiatum vas. [35 Ut fictile vas ex argilla non probe cocta digito tactum & imploratum, tinnitu rauco vitium, rimas & crudam materiam prodit: ita tu futili & rudi sermone ignorantiam tuam.] 36 Raucum, non acutum & tinnulum. 37 Resonat. 38 Vas fictile ex argilla cruda, nec bene cocta. *Metaph.* 39 Rudis es materia, capax tamen formæ si te submiseris fingulo, id est magistro. 40 In juventute. 41 Accurata & severiori disciplina. 42 Sine intermissione aut mora. [43 Tu vero objicies tibi non tam artibus opus esse, cui sit a patre domus & res mediocris.] 44 Census μετριότης. 45 A majoribus non fraude quæsitum, vel ex argento puro, id est, non celato, *vel mundum*, ut sit supellex lauta & nitida, salinum autem sacram mensam facit, ut quo primitiæ cum sale diis offerebantur, *Lips. Sat. mens.* 12. 46 Qua libationes ad focum feruntur. 47 Quæ te securum reddat. 48 Inflari & ostentare te. 49 Generis ornare, stirpe, Juv. sat. 8. vers. 1. 50 Nobilissimæ & antiquissimæ Romanorum familiæ ex Etruria ortum habuere. 51 Successionis lineam, vide quæ ad Sat. 8. Juven. vers. 1. 52 Equa familia. 53 In arrio inter imagines majorum, *vel* in recognitione equitum, tu eques trabeatus, vide Juv. Sat. 8. vers. 259. 54 Insignia equestria, *vel* ornamenta externa fortunæ, quæ te non magis reddunt nobilem, quam phaleræ equum. 55 Dissoluti cujusdam, intemperantis, perditi, qui obduruit in vitiorum callum, & quasi habitum malitiæ, ita ut & peccare non sentiat. Sordidi Nattæ meminit Horat. 6. Sat. lib. 1. Turneb. 23. lib. 33. c. legit *Natta*, id est, fullonis. 56 Quod sensum ademit. [* Metaph. à corpore.] 57 Excusandus & aliqua dignus venia ob stuporem & callum vitiorum, perditæ jam & profligatæ nequitiæ. 58 Non emergit è barathro vitiorum, nec tangitur conscientia scelerum, [cum tamen te atque alios qui per incontinentiam prudentes scientesque virtutem deseruerint, graves maneant conscientiæ cruciatus.] Atque hanc spectat digressio inter quens poetæ docentis non esse altam pœnam graviorem atque ipsis tyrannis dignioren, quam desertæ virtutis conscientiam; & *panam* (ut ita dicam) *damni*.

Magne

Magne pater divum sævos punire tyrannos
Haud alia ratione velis, cum dira libido
Moverit ingenium ferventi tincta veneno:
Virtutem videant, intabescantque relicta.
Anne magis Siculi gemuerunt ære juvenci,
Et magis auratis pendens laquearibus ensis
Purpureas subter cervices terruit, Imus,
Imus præcipites, quam si sibi dicat, & intus
Palleat infelix, quod proxima nesciat uxor?
Sæpe oculos memini tangebam parvus olivo,
Grandia si nollem morituri verba Catonis
Discere, ab insano multum laudanda magistro,
Quæ pater adductis sudans audiret amicis.
Jure etenim id summum, quid dexter ferret
Scire, erat in voto; damnosa canicula quantum
Raderet, angustæ collo non fallier orcæ:
Neu quis callidior buxum torquere flagello.
Haud tibi inexpertum curvos deprendere mores.
Quæque docet sapiens braccatis illita Medis
Porticus, insomnis quibus & detonsa juventus
Invigilat, siliquis & grandi pasta polenta
Et tibi quæ Samios deduxit litera ramos,

99 Crudelitatis & vitiorum. 60 Quam ut videant virtutem, alii legunt *Virtutis invideant*, quam scilicet ab aliis cultam ipsi deseruerint. 61 Discruciantur, quod eam reliquerint. 62 Miseri homines inclusi in tauro illo æneo, quem Phalaridi tyranno Siculo Perillus inventum, dedit. 63 Damnosis unius ex assentatoribus Dionysii, vi de hist. in 5. Tusculan. quæst. à Cic. plenius expositam. 64 Ordo, [quam si sibi dicat: Imus, imus præcipites] in vitia & exitium nulla virtute sufframinandi, omni salutis spe deserti. [65 Fecimus & nos Hæc juvenes,] Sat. 8. Juvenal. Ego quidem hæc puer, &c. [tu autem juvenis es,] vers. 52. infra. 66 Ad simulandam lippitudinem, ut à recitatione eximeret. 67 Deliberativa, moriatur necne, vel Æthopœiam. 68 Uticenses, devicto Pompejo morituri. 69 Clamoso, ac vehementi & acri, unde & domitio Grammatico insani cognomen inditum, A. Gell. 7. 18. 70 Labore corrogandi amicos ad filium audiendum, *aut* lætitia. 71 Convenienter puerilibus annis. 72 Iactus testerarum seu talorum summus, fausticimus vero qui omne tollebat depositum, quod erat *Venus*, vide quæ ad Martial. epigr. 14. l. 14. *theatre*. 73 Canis, unio, iactus damnosus. 74 Quantum mihi detraheret, *vel* ex reliquo talorum numero demeret, quod erat quinque. 75 Non errare. 76 Vasis, in quod nuces pueri conjiciebant, Ovid de Nuce, [Vas quoque sæpe cavum sparso diffante locatur, In quod missa levi nux cadit una manu.] alii de pyrgo intelligunt, non recte. Quorsum enim ars, ne fallaris ad conjiciendas in turriculam seu fritillum aleas, de quo puerum fuisse solicitum dicit hic poëta seu philosophus? de Fritillo vide quæ nos ad Martial. epigr. 14. lib. 4. 77 Trochum, *vel* turbinem è buxo. 78 Juveni, relictis nugis, atque liberaliter hactenus in studiis philosophiæ educato. 79 Pravos à rectis distinguere. 80 Et præcepta quæ docentur in στοᾷ porticu Athenis, in qua Zeno & alii Philosophi (inde Stoici dicti) docebant disputabantque. 81 Indutis baccis, id est, femoralibus, à βάκκα, Æthico adjecto β. 82 In qua picti erant Persæ à Miltiade, Themistocle, & Atheniensibus devicti. 83 στοὰ ποικίλη. 84 In qua juvenes à studiis invigilant. 85 Stoici rondebantur ad cutem, cum vero hic agatur omnino de porticu Stoica, male ab aliis ingeritur lectio *quibus indetonsis*, quod de Romanis civitatis intelligi volunt. 86 Victu tenui, leguminibus & crassa pulte ex farina & lacte. 87 Ne tibi inaudita aut incognita est virtutis via, quam Pythagoras Samius indigitare voluit expressam in bicorni littera ——88—— Y. quæ in duos ramos se dividens bivium vitæ monstrat; arduam & angustam virtutis viam extendens à dextra, mollem & latam vitii à sinistra.

Surgentem

Surgentem dextro monſtravit limine 89 callem.
Sertis adhuc? 89 laxumque caput compage ſoluta
90 Oſcitat heſternum, 91 diſſutis undique malis,
92 Eſt aliquid quo tendis, & in quod dirigis 93 arcum?
94 An paſſim ſequeris corvos, 95 teſtaque lutoque,
Securus quo pes ferat, atque 96 ex tempore vivis?
97 *Helleborum furioſa cum jam cutis ægra tumebit*
Poſcentes videas, venienti occurrite morbo.
98 Et quid opus Cratero magnos promittere 99 montes?
Diſciteque ô miſeri & 1 cauſas cognoſcite rerum,
2 Quid ſumus, & 3 quidnam victuri gignimur, 4 ordo
Quis datus, aut 5 metæ 6 quam mollis flexus, & 7 undæ
Quis modus 8 argento, 9 quid fas optare, quid 10 aſper
11 Utile nummus habet: patriæ cariſque propinquis
Quantum 12 elargiri deceat: 13 quem te deus eſſe
Juſſit & 14 humana qua parte locatus es in re.
15 Diſce: nec invideas, 16 quod multa fidelia putet
In locuplete penu, 17 defenſis pinguibus Umbris,
Et piper & pernæ Marſi 18 monumenta clientis?
19 Mænaque quod prima nondum defecerit orca:
20 Heic aliquis de gente 21 hircoſa Centurionum
Dicat, Quod ſapio, ſatis eſt mihi, non ego curo
Eſſe quod 22 Arceſilas 23 æruminoſique Solones,
24 Obſtipo capite, & 24 figentes lumine terram,

89 Virtutis crebris actionibus & laboribus tritum.
90 Heſternam evaporar crapulam.
91 Scilicet oſcitatione.
92 Finem ſcopus vel finis aliquis vitæ tibi propoſitus?
93 Actiones.
94 Vagus erras puerimore qui corvos teſta lutoque perit.
95 Temere, nec viarum nec conſiliorum ratione habita.
96 In diem vive propoſito.
97 Pharmacis vitioſos humores purgantia ſero poſcas, ubi jam invaluit hydropis, ſat-

4. v. 15. 98 Et quid opus medico inſigni, qualis fuit Craterus tempore Auguſti, ad reſtituendam ſanitatem, cum in manu tua ſit præcavere morbum qui premit? [Metaph. à corpore ad animum.] 99 Aureos nummorum. 1 Rerum expetendarum & fugiendarum ad felicitatem aſſequendam. *Inveni vivendi cauſas*, vel etiam, *cauſas naturales*. 2 Quæ hominis ſit natura. 3 In quem finem. 4 Fatorum certa lex, quæ fieri omnia aſſeruere Stoici, *vel* gubernatio divina. 5 Felicitatis, *Iliis* vitæ quam breve ſit ſpatium, & unde mors immineat. [Metaph. à meta Circenſi, quam in flexu evitare periti aurigæ erat.] 6 Quantæ ſit artis & operæ regere. 7 Unde, ut ſit quaſi meta ad quam circumflectenda eſt remigatio in navali certamine, alii leg. *unde*, ut ſupra, nota. 5. 8 Quærendo, & erogando. 9 Quæ vota. 10 Signatus recens. 11 Utilitatem, uſum. 12 Ex officio debeas. 13 Cujus qualitatis, ποιότητος. 14 Quæ pars ſit univerſi. 15 Hanc ſapientiam ediſce, nec invidendo doleas, ſi advocatis & patronis Romanis uberior munerum copia ſupperat quam tibi. 16 Quod vaſa præ copia & affluentia patent advocatis in cella penaria. 17 Diribitibus, uberis ſoli dominis Umbris, *Italiæ Populis* quos ille in judicio defenderit. 18 Miſſa à clientibus donaria. 19 Et quod ſalſamentum illud ſuperſit è prima orca vel prima ſaria ac parte orcæ, nec deficiat, pluribus à clientibus in dies donatis. 20 Neque moveatis, quod indocti milites aſpernantur philoſophos. Quorum alæ hircum olent, al. *hircoſæ*. 22 Ego non ſtudeo eſſe philoſophus, qualis fuit ille Arceſilas, qui cum mihi ſciri affirmaret, dictus eſt *philoſophia everſor*, ne ipſe eſſe velo ſapientum unus ut ——— 23 ——— Solon

legiſlator Athenienſis qui me vigiliis, ſtudiiſque macerem, æruminoſus deinde futurus. 24 Quod attenti & cogitabundi ſigillum eſt.

25 Quæ furorem sapient. rabidi autem canes non lavant. 26 Meditantes nugamenta philosophica, quale hoc est, [Ex nihilo nihil, &c.] 27 Hoc tanti est, i. e. quasi Centurio, ut ad pallorem flaveas? 28 Philosophiæ placitis. Alii legunt, Hos, id est, philosophos. 29 Robusta, militaris? 30 In rugas præ effuso risu, contracto. [* Ut vero ægr.,] respondet philosophus, [neglecto medico perit: ita vitiosi isti, qui philosophos animi medicos ludibrio & contemptui habent, miserè peribunt.] 31 Ordo est; Qui dicit medico, inspice: nescio quid sibi velint hæc ——— 32 ———

Febris symtomata & gravis morbi indicia, cordis palpitatio, respiratio ægra, & spiritus graveolentia: jussu requiescere ad quartum diem non abstinet, sed in gravem morbum labitur. 33 Ut ex requie & abstinentia convalescat, quod fit inter initia morborum. 34 Ubi æger videt nocte tertia moderare & διαιτᾶσθαι convenienter fluere ——— 35 ——— arteriarum pulsum, vel, venas simpliciter. 36 Ibi neglecto medici consilio, tanquam de morbo securus, posit, vel deficiente sua è domo divitis cujusdam amici ——— 37 ——— in lagena non admodum capaci vel deficiente sua ——— 38 ——— Vina quorum austeritatem decoxit ætas ——— 39 ——— sibi balneum ingressuro ——— 40 ——— è Surrento Campaniæ oppido. [41 Medici intervenientis visentisque ægrum verba. 42 Æger respodet morbum vel dissimulans, vel non sentiens. 43 Pallida cutis ab aqua intercuti intumescit. 44 Tu potius O medice, [inquit deplorato spei æger,] mihi pallere & ægrotare videris, quin me mittis, & te curas? mihi te tutore nihil est opus, [idem faciunt perditi, qui correpti maledicta ingerunt. 45 Hunc, ait Philosophus, incontinentem ægrum, medicos contemnentem jamdudum sepelii, efferetur mox mortuus, tam scio quam si jam extulissem. 46 Tu contemptor philosophorum restas efferendus. Possunt & hæc esse verba ægroti dicentis; unde non sis hic mihi tutor? præterea illum qui eadem quæ tu usque canebat, meque monendo inhibebat ne viverem meo arbitrio, jamdudum extuli, spero & te propedi m. [Omnes composui felices. Nunc ego resto,] inquit Horat. 9. Serm. l. 1. 47. Deride vive, inquit Medicus, tuis moribus, ede, bibe, lava, animo tuo morem gere. Quantum ad me, taceo, & abeo. [48 Ille quidem æger spreto medico interiit, & hic etiam qui medici consilium, id est, philosophiam contemnit, peribit.] 49 Pallido vel cibis diverso. 50 Balnea intrat, quod ægroti periculosum. 51 Graveolentes à cruditate spiritus. Mephitis proprie est terreus putor ex sulphureis & corruptis aquis ebullientes. 52 Calicem capientem tertiam sextarii partem.

Exorsis

Excutit è manibus: 53 dentes crepuere retecti,
Uncta cadunt laxis tunc 54 pulmentaria labris
Hinc 55 tuba, candelæ: tandemque beatulus alto
Compositus 56 lecto, crassisque 57 lutatus amomis,
Ih 58 portam rigidos calces extendit: at illum
59 Hesterni 60 capite induto 61 subiere 62 Quirites.
63 Tange miser 64 venas, & pone in pectore dextram.
Nil 65 calet hic: summosque pedes attinge, manusque.
Non 66 frigent. 67 Visa est si forte *a* pecunia, sive
b Candida vicini subrisit molle puella,
68 Cor tibi rite salit? *c* Positum est 69 algente catino
Durum olus & 70 populi cribro decussa 71 farina.
72 Tentemus fauces: tenero latet 73 ulcus in ore
Putre, quod haud deceat plebeja 74 radere beta.
d Alges, cum 75 excussit membris timor albus aristas:
e Nunc 76 face suppositâ fervescit sanguis, & ira
Scintillant oculi: dicisque facisque quod ipse
Non sani esse hominis, 77 non sanus juret Orestes.

53 Ex tremore capitis, & totius solura compage dentes retecti labiis retractis stridunt.
54 Cibi sauti evomuntur.
55 Mox illi mortuo apparantur quæ ad funeris solennitatem spectant, tubæ, tibiæ, faces, &c.
56 Feralis.
57 Unctus & pollinctus, ut Pers. 6. vers. 35.
58 Καλλιστικῶς pro januâ, versis in januam pedibus pro more componendi mortuos in feretro, qui cum ut plurimum in caput nati fuerint in vitam, ita in pedes rursus efferuntur ad sepulturam, *vel* naturam civitatis extra quam efferebantur, sepeliebantur, urebantur. 59 Recens manumissi ex testamento defuncti. 60 Pileo donati. 61 Feretro, præstituri patrono suprèmum hoc officium. 62 Cives Romani à Quirino, id est, Romulo. [63 Inquit medicinæ, id est, philosophiæ contemptor.] Quo mihi hæc de febre & morte? ego pulchrè valeo, tange arteriam, explora si mihi quis morbus. 64 Arteriam. 65 Non arguit calorem è febri. 66 Nec frigent extremæ partes. [67 Resp. philosophus, Immo gravioribus laboras morbis *a* avaritiæ, *b* libidine, *c* mollitie, *d* timore, *e* iracundia.] 68 Annon cordis abditæ motu prodis, animi morbum? 69 Olus ipsum in catino algens, id est, frigidum. 70 Non pollinario & subtili. 71 Panis cibarius. 72 Si possis his vesci. 73 Ulcus delicatæ gulæ. 74 Exasperare vili cibo, & fabrorum prandio, betâ, Martial. 13. l. 13. epigr. 75 Negabas te pallere aut algere, exanguis tamen timor te horrere facit, erexitque tibi pilos, aristarum more. 76 Dicebas modo nil calvisse, ecce autem bile suffusus sanguis circa cor ebullit velut igne suppositò, & ira scintillant oculi. 77 Exagitatus furiis matris Clytemnestræ, quam patris necem ultus, cum adulterò Ægistho occiderat, hoc est, ipsi insani te insanum judicabunt.

SATYRA IV.

Sub persona Socratis Alcibiadem objurgantis, invehitur Neronem, qui nobilitatis suæ ostentatione & populi assentatione inflatus Remp. est aggressus: ad cujus administrationem (bene licet ad tempus dissimulet) nullis prudentiæ civilis, ne scientiæ quidem moralis sit remis instructus.

1 Tunc rempublicam administras? 2 Barbas alebant philosophi promissas ad gravitatem. 3 Socratem magistrum suum O Alcibiades, *vel*, magistrum cujus è schola tanquam ex equo Troiano prodierunt Philosophorum sectæ: Socratem autem inducit monentem & corripientem Alcibiadem, quo à se amoveat periculum & suspicionem taxati Neronis Imperatoris. 4 Haustus cicutæ pœna capitalis apud Athenienses. 5 Fraude & invidia circumventum, quasi de diis male sentiret, &c. Xenoph. Ἀπομνημ. 6 Qua arte? 7 Alcibiadis tutela avunculi, cui Periclis insignis & jactabunde: [Et Neronem Poppea pupillum vocavit, ut cui tutores essent Burrhus & Seneca. 8 Ironice.] Tibi proculdubio contigerunt artes & scientiæ ——9—— τέχνη πολιτική, & experientia rerum ——10—— Præcox, ante barbam & annorum maturitatem. 11 Seditiosa sævit. 12 Ira & tumultu. 13 Porrectæ vel moræ, in signum silentii. [14 Quatuor sequentes versus lege Ironice, vel interrogatorie.] 15 Inter duo extrema vitia injusta. 16 Ubi legis norma varianda est propter variam circumstantiæ alicujus exceptionem, vel, ubi lex ipsa non recta sit: poteris tu vitio ani regulam coarguere. 17 Crure regulæ intorto. [Metaph. à fabrili arte.] 18 Vitiorum reis & convictis. 19 O literam condemnatoriam, notam mortis, Θανάτου. 20 Alcibiades forma: Nero triumphali veste, vel simulata probitate, vultu etiam pulchro. 21 Pavonum more expansa cauda te venditare, vel instar canis mora cauda adulari, & captare auram popularem. 22 Elleborum in insula Anticyra copiose natum, ortum ex melancholia insaniam purgans. 23 Aptior, cui ipsi magis opus erat dementia & vitiis purgari, quam curam aliorum suscipere, regi quam regere.

1 REm populi tractas? 2 (barbatum hæc crede
3 magistrum
Dicere 4 sorbitio tollit 5 quem dira cicutæ)
7 Quo fretus? Dic hoc magni 7 pupille Pericli,
Scilicet 8 ingenium, & 9 rerum prudentia 10 velox
Ante pilos venit, dicenda tacendaque calles. 5
Ergo cum mota 11 fervet plebecula 12 bile,
Fert animus calidæ feciſſe ſilentia turbæ.
Majestate 13 manus: quid deinde loquêre? Quirites,
Hoc, puto, non juſtum eſt, illud male, rectius illud.
14 Scis etenim juſtum gemina ſuſpendere lance 10
Ancipitis libræ: rectum diſcernis, ubi 15 inter
Curva ſubit, vel 16 cum fallit 17 pede regula varo:
Et potis es nigrum 18 vitio præfigere 19 theta.
Quin tu igitur ſumma nequicquam 20 pelle decorus
Ante diem blando 21 caudam jactare popello 15
Deſinis, 22 Anticyras 23 melior ſorbere meracas?

24 Quæ tibi 25 ſumma boni eſt? 26 uncta vixiſſe patella
Semper, & aſſiduo 27 curata cuticula 28 ſole.
29 Expecta: haud aliud reſpondeat hæc anus, I nunc,
30 Dinomaches ego ſum: 31 ſuſa, ſum 32 candidus. 33 Eſto
Dum ne deterius ſapiat pannucia 34 Baucis,
Cum bene 35 diſcincto 36 cantaverit 37 ocima vernæ.
38 *Ut nemo in ſeſe tentat deſcendere, nemo:*
39 *Sed præcedenti ſpectatur mantica tergo.*
40 Quæſieris: Noſtin' Vectidi prædia? 41 cujus? 25
Dives 42 arat 43 Curibus quantum non milvus 44 oberret:
Hunc ais? 45 hunc diis iratis, 46 genioque ſiniſtro:
Qui 47 quandoque jugum 48 pertuſa 49 ad compita figit,
Seriolæ veterem metuens deradere 50 limum, 29
51 Ingemit, *Hoc bene ſit*: tunicatum cum ſale mordens
52 Cæpe, & 53 farratam 54 pueris plaudentibus ollam;
55 Pannoſam fæcem morientis ſorbet aceti?
56 At ſi unctus ceſſes, & 57 figas in cute ſolem,
Eſt prope te 58 ignotus, 59 cubito qui tangat, & 60 acre
Deſpuat in mores: penemque arcanaque lumbi 35

[24 Tantum abes à prudentia civili, qui finis eſt, ut ne moralium quidem ſcientiam ullam habeas.] 25 Quidnam enim tibi ſummum bonum eſt? [26 Reſponder ex perſona Alcibiadis ſeu Neronis.] Cula & luxus. 27 Libido, & mollisimo fœda corporis cura 28 Inſolatio cutis ad acquirendam corporis ſuciratem, vide verſ. 33. ſeq.

29 Recte attende parumper, *inquis Poeta*. Tu princeps (ſi diis placet) nihilo ſanius ſtatuis de ſummo bono, quam mulierecula hæc in tranſitu, quæ olera venalia clamitat. 30 Nobiliſſimæ fœminæ filium te jactas O Alcibiades, ſic Nero Agrippæ. 31 Hoc ſolum habes quod glorieris tumidus, & opponas. 32 Speciosus & pelle decorus. 33 Quid hoc? ſi nihilo plus ſapias quam Baucis pannoſa. *Donatus*, multis conglobata pannis, *alii* rugoſa, ut Plin. 15. 14. pannucea mala. 34 A Peritis uſurpatum nomen vetulæ olitricis. 35 Diſſoluto. 36 Promercalia clamitaverit. 37 *Βαϑίλικον*, pro quovis olere poſitum, *vel* cantando ocymum quod Græci etiam *μισοϑήλυ* appellant, ſervis exprobrat conditionem ſuam. 38 Vide quam nemo ſe noſſe laboret, alium omnis. [Tu princeps alíorum vitia inquiris, reprehendis damnas: ad tua interim connives, ac illa putas latere, nec tamen latent, dum enim tu de noſtris moribus cognoſcis, & non de tuis.] 39 Ex apologo Æſopi præcedentium vitia cernuntur à ſequentibus. 40 *Tu quæris* an norim divitis illius prædia, [cujus avaritiam inſectari vis. 41 Ego requiro,] cujus an illius qui ——42—— Poſſideat, *vel ſimpliciter* arat? 43 In Sabinis. 44 Circumvolando non emeriatur. 45 *Invelere*. Dico illum ipſum Venditium, natum, *vel* viventem diis, hominibus atque ſibi male. 46 Quem defraudat. 47 Quandocunque, ſi quando——48—— Ad pervia, ramoſa, hinc inde patentia compita ——49—— ſuſpenſo jugo, compitalis, celebrat *vel* ipſo die feſto vix ſolitat jugum. 50 Pirem, id eſt, relinere, vide Juven. Sat. 6. 538. 51 Cum gemitu fauſtum hoc verbum *Bene ſit* pronuncist, quod Virgilio 8 eclog. *bonum ſit*. 52 Non purgatum. 53 Pultem è farre in olla coctam. 54 Familia, libertis ſuis & ſervis exultantibus, ac ſi laute traſtentur. [55 In hoc verſu quævis dictio eſt emphatica.] Vappam cui inſunt floces, flocci quidam & panniculi. [56 Tuam vero, qui in alienam avaritiam & ſordes paratus es dicere, probroſam libidinem eſt qui videat & reprehendat.] 57 Ad ſolem te ungas, ut oleum imbibitum cutim reddat nitidam. 58 Quem tu non cognoras. 59 Animadvertat & arguat. [Nonne vides, aliquis cubito ſtantem prope tangit,] Horat. 60 Acriter exercetur.

61 Rum-

61 Radicitus evellentem, depilantem.
62 Ut patiaris muliebria.
[63 Cur capillos & barbam alens depilas pudenda? ut se
---τί σοι βούλεται πᾶσθαι καὶ καθαρὰ ; λεῖα τὸ ὄζ καὶ ἰλυσπηρὰ ἱρμάζεσθαι ἀμηδὲ ὀφᾶσθαι

61 Runcantem populo marcentes 62 pandere vulvas.
63 Tu cum 64 maxillis 65 balanatum 66 gausape pectas,
Inguinibus quare detonsus 67 curgulio extat ;
Quinque 68 palæstritæ licet hæc 69 plantaria vellant,
70 Elixaque nates labefactent forcipe adunca. 40
Non tamen ista 71 filix ullo manſuescit aratro.
72 Cædimus, inque vicem præbemus crura ſagittis.
Vivitur hoc pacto : 73 ſic novimus. Ilia ſubter
74 Cæcum vulnus habes ; ſed lato 75 balteus auro 44
Prætegit : 76 ut mavis, da verba, & 77 decipe nervos.
Si potes. 78 Egregium cum me vicinia dicat,
Non credam ? 79 viſo ſi 80 palles improbe *a* nummo,
b Si fœc's, in penem quicquid tibi venit 81 amarum,
82 Si 83 Puteal multa *c* cautus vibice flagellas :
Nequicquam populo 84 bibulas donaveris aures. 50
85 *Reſpice quod non es.* 86 *tolla ſua munera cerdo :*
87 *Tecum habita, & noris quam ſit tibi curta ſupellex.*

Δίμις Lucian. in ψευδολογιῇ. 64 Pectine dentato inſtar maxill. *alii* cum maxillis, id eſt, *& maxillas*, hoc eſt, mentum & genas. 65 Balanino unctum. 66 Capillitium, inſtar gauſapis villoſi, *alii* barbam. 67 Muto à ſimilitudine curgulionis, vel columellæ, vel vermiculi. 68 Depilatores robuſti, velut palæſtritæ. 69 Pilos. 70 Aſſiduis balneis, *vel* ad ἐφοπαχισμὸν lotas. 71 Iſti pili nullo pſilothro vel forcipe penitus evelluntur. 72 Ut gladiatores dum adverſarium petunt ſe telo exponunt : ita & nos aliorum vitia inquirendo præbemus in occaſionem de noſtris cognoſcendi. 73 Ex tua in alienis vitiis acri diſquiſitione. 74 Libidinem diſſimularam. 75 Potentia tua & imperium tua vitia regunt. 76 Sed te non latent, quin te decipe ſi potes, &

77 ——— Finge te ſanum, *vel* imperii onus ſuccipe ultra vires. [78 Inquit Alcibiades aut Nero. 79 Si ſis *a* avarus, inquit Poeta, *b* libidinoſus, *c* injuſtus, rejecta popelli oſtentatione, ne affectes Reſp. tibi conſcius quam prudentia ſit deſtructus. 80 Deſiderio nummi. 81 Γλυκυπικρὸν, libidini enim non raro acerbi exitus. 82 Si delatorum litigiis forum vexari patiaris, *vel*, ſi primos urbis vicos noctu cum gladiatoribus pererrans, obvios cædis, *vel*, ſi puteal graviſſimæ fœneratorum uſuræ, te permittente, vexent. 83 Puteo labrum magnificum impoſitum juxta Fabianum arcum, in portu Juliana, ubi fœneratores verſari, & judices jurare ſoliti, ibidemque tribunal. 84 Audis fitibundas, credulas. 85 Noli tibi arrogare & ſumere, quod non habes. 86 Ne credas aſſentationibus, ſed ſibi habeat vanas ſuas laudes levis & vilis populus. 87 Tu te examina, & comperto quantula ſit tibi prudentiæ civilis ad Reſp. adminiſtrandam vis, intra pelliculam tuam te contine.

SATYRA V.

Gratum erga Cornutum præceptorem suum testatur animum. Deinde quæ sit vera libertas ostendit, idque juxta Stoicorum paradoxon: solum sapientem liberum esse.

1 VAtibus hic mos est, centum sibi poscere voces,
Centum ora, & linguas optare in carmina centum:
b Fabula seu mœsto 2 ponatur 3 hianda tragœdo.
c 4 Vulnera seu Parthi 5 ducentis ab inguine ferrum.
6 Quorsum hæc? aut quantas 7 robusti carminis offas
8 Ingeris, ut par sit centeno gutture niti?
Grande locuturi 9 nebulas 10 Helicone leguntò:
11 Si quibus aut 12 Progne, aut si quibus olla 13 Thyestæ
14 Fervebit, sæpe insulso 15 cænanda 16 Glyconi.
17 Tu neque anhelanti, 18 coquitur dum massa camino,
Folle premis ventos: 19 nec clauso murmure raucus 11
Nescio quid tecum grave cornicaris inepte,
Nec 20 scloppo tumidas intendis rumpere buccas.
21 Verba togæ sequeris, 22 junctura callidus acri,

1 Hujus temporis Poëtis qui
b
tragœdias & (Neroni adulante:)
c
6 Parthica scribunt bella, mos est centum poscere voces, [in imitationem Homer. 2. Iliad. Virg. 6. Æn. Ovid. 12. Met.]
2 A Poëta Tragico scribatur
3

Summa vocis contentione pronuncianda à mœstitiam præ se ferente Tragœdo, id est, actore seu histrione. 4 Data, *vel* accepta. 5 E vulnerato inguine extrahentis *vel* Parthi, dum fugere se simulat, sagittas mittentis in hostes ab inguine ductas, ut aliis jaculantibus mos auriculæ, mamma, *vel* humero. [Virgatis jaculantis ab inguine braccis,] Propert. 4. l. ubi Jos. Scal. jaculari ab inguine barbarum est: ut à capite Græcum. 6 Fingit Cornutum quasi præsentem quærere, [In quem finem linguas & voces istas poscat Satyricus?] 7 Fortis epici carminis ampullas & globulos verborum, *Metaph durior.* 8 Intendis, obicis, ut opus sit centeno gutture niti? 9 Timida figmenta specie magna, nugas sonoras. 10 Vide Frogi vers. 4. 11 Quicunque scripturi sunt tragœdias, quarum argumenta sunt filii olla cocti & appositi patribus Tereo & Thyestæ. 12 Qui Iryn filium Tereo marito coctum apposuit, ulta vim ejus & stuprum Philomelæ illatum. 13 Cujus filios decoctos Atreus frater illi apposuit cœnandos in ultionem incestus cum Europa uxore, vide quæ nos ad Senecæ Thyestem. 14 Maxima animi concitati ne & acri studio describenda servabit [continua allegoria ab olla, ut &] —15— cœn. id est, agenda & repræsentanda.

15 Tragediarum illi actori insulso, ut cui crambe toties repecta non pariat nauseam. 17 Tu non scribis argumenta inflata & versus ampullosos, quibus meditandis pronunciandisque anhelantes opus sit agitare pulmones, non secus ac conclusæ auræ follibus vexantur, dum igni mollitur ingens ferri massa. 18 Imitatio Horat. Sat. 4. l. 1. 19 Nec alte cogitabundus inepte vel expatiaris, vel rauca & compressa voce more cornicum tibi obmurmuras. 20 Sonantiore inter recitandum emisso spiritu, ex æ etuccis incluso. 21 In communi usu posita. *alii* Satyram intelligunt, quæ tota Romana est, ut & toga. 22 Compositione accurata, Sat. 1. v. 65.

Ore

Ore 23 teres modico, 24 pallentes 25 radere mores
26 Doctus & 27 ingenuo culpam defigere ludo.
28 Hinc trahe quæ dicas. 29 mensasque relinque
30 Mycenis.
Cum 31 capite & pedibus: plebejaque prandia noris
33 Non equidem hoc studeo, 34 bullatis ut mihi
35 nugis
Pagina turgescat, 36 dare pondus idonea fumo.
37 Secreti loquimur: tibi nunc hortante 38 Camœna
Excutienda damus præcordia: 39 quantaque nostræ
Pars tua sit Cornute animæ, tibi dulcis amice,
Ostendisse juvat, 40 pulsa, dignoscere cautus
41 Quid solidum crepet, & pictæ 42 tectoria linguæ.
43 His ego centenas aulim deposcere voces,
Ut quantum mihi te 44 sinuoso in pectore fixi
45 Voce traham pura: totumque hoc verba 47 resignent
Quod latet 47 arcana non enarrabile fibra,
Cum primum 48 pavido 49 custos mihi 50 purpura
51 cessit,
52 Bullaque 53 succinctis laribus 54 donata pependit:
Cum 55 blandi comites, totaque impune 56 Suburra
Permisit sparsisse oculos jam 57 candidus umbo:

23 Concinnus, stylo modesto, non hianti & turgido ore, alii legunt *vis*, id est, explicas, expolis. 24 Quos quis male conscius horret, erubescendos mores, quorum mentione & conscientia pallet aut rubet, [Changeth colour, auditor cui frigida mens est,] Juven. 1. 25 Reprehendere, carpere, *vel* retringere. 26 Sciens. 27 Urbanis & falsis jocis. 28 Ex eadem mente, eodem stylo & subjecto. 29 Tragica illa argumenta relinque ——— 30 ——— Græcis tragicis atque iis, qui Grande & tumidum carmen affectant. 31 Capite, pedibus & manibus Plisthenis & aliorum filiorum Thyestæ, quæ reservavit Atreus inspicienda fratri, vide Sen. Thyest. 32 Tumores populi Satyrico sale frica. 33 *Resp. Persius*: Non posco centenas voces ad turgida illa atque Tragica, sed quibus sufficiam tuis erga me meritis O Cornute, tibique gratiis agendis. 34 Ampullosis, vanis. 35 Speciosis pigmentis. 36 Carmine gravi argumentum leve exornare, atque extollere. 37 Ingenue, sincere, perinde ac si secreti loqueremur. 38 Grata ac simplici musa, *vel* versu. 39 Quam pars melior & major sis animæ nostræ, id est, meæ. 40 Tange, pulsa digito, ut qui fictilia explorant. 41 Quid integrum & verum sonet ——— 42 ——— quid simulatum & fucatum, [Metaphora à parietum incrustationibus.] 43 Ad animum sincere gratum exprimendum, non ad sonoras fabulas & inanes nugas. 44 Intimis penetralibus, & ipsis animi mei latebris. 45 Ingenus proferam. 46 Una mea lingua. 47 In imo cordis secessu. 48 Sub præceptoris imperio, *vel* vim timenti aliundæ. 49 Pudicitiæ & verecundiæ, cujus tinctura & symbolum purpura. 50 Toga, cui prætexitur purpura: qua Romanorum filii ad pubertatem ætatis sc. annum xvj. amiciebantur. 51 Reliquit me, sumpta jam virili toga. 52 Cordis figuram habens, ante pectus ingenuis annexa nobilium filiis aurea, tenuiorum filiis coriacea, Juven. Sat. 5. v. 63. 53 Gabino cinctu, *vel* habitu peregrinantium formaris, & caninis pellibus amictis. 54 Pueris, cum ex ephebis excederent, bullas & prætextas loribus consecratas ad suam cujusque effigiem appendere mos erat. 55 Allentantes, non rigidi ut pædagogi. 56 Vico Romano quod sub urbe antiqua erat dicto, infami & lubrico, in quo habitabant meretrices, vide quæ ad Mart. ep. l. 1. e. 57 Clypeus qui mihi, pro more Romano in viros jam transcripto, mei juris facto, & tyronicinatus est *album*, id est, insigni vacuus, suspendi is & rebus pulchre gestis postmodo insigiendus: *vel* centrum plicatum rugæ virilis albæ in umbonis formam corrugatum, Casaub.

Cum-

Cumque 58 iter ambiguum est, & vitæ nescius error
Diducit 59 trepidas 60 ramosa in compita mentes,
Me tibi supposui: teneros tu suscipis annos
61 Sacratico Cornute sinu, tunc 62 fallere solers
Apposita 63 intortos 63 extendit 63 regula mores:
Et premitur ratione 64 animus, vincique 65 laborat,
66 Artificemque tuo ducit sub pollice vultum.
Tecum etenim longos memini consumere 67 soles,
Et tecum 68 primas epulis decerpere noctes.
Unum opus, & requiem pariter disponimus ambo,
Atque 69 verecunda laxamus seria 69 mensa.
Non equidem hoc dubites, amborum 70 fœdere certo
Consentire 71 dies, & ab uno sidere duci.
*Nostra vel æquali suspendit tempora 72 libra
Parca 73 tenax veri, seu 74 nata 75 fidelibus hora
Dividit in 75 Geminos concordia fata duorum:
76 Saturnumque gravem nostro 77 Jove 78 frangimus una.
79 Nescio quod, certe est quod me tibi temperat, astrum.
80 *Mille hominum species, & rerum discolor usus:*
81 *Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.*
a Mercibus hic Italis mutat 82 sub sole recenti
Rugosum piper, & 83 pallentis grana cumini:
b Hic fatur 84 irriguo mavult 85 turgescere somno.
Hic campo indulget: hunc alea 86 decoquit: ille
In 87 Venerem est putris: sed cum 88 lapidosa chiragra

58 Alludit ad bivium Herculis Prodici apud Xenoph. 2. Apomn.
59 Anxie dubias.
60 Alludit ad literam Pythagoræ Y. [ubi se via findit in ambas, sup. Sat. 3. v. 55.
61 Institutione Stoica & Socratis schola.
62 Absque tædio aut rigore flectere & emendare, *vilige* ostendit: *& ordinato*, solers regula apposita ostendit intortos mores fallere, id est, quod pravi mores in

errores exitiumque trahunt. 63 Intortos extendit reg. [transfata à fabrili arte.] 64 Appetitus & mollior pars irrationalis animi subjugatur, & docetur parere rationis imperio. 65 Ægre, nec sine luctu vincitur. 66 Pollice artifici, *Hypallage*, *vel rectius* induit, sumit institutionis formam ante laboratam a singulis *tractatio*, Juven. Sat. 7. v. 236. 67 Dies. 68 Primas partes noctium. 69 Refectione, *vel* facetiis & salibus modestis. 70 situ & consensu siderum qui plurimum valet ad similitudinem morum, unde amicitia. 71 Nativitates *seu* vitas. * Sive utriusque nostrum nativitatibus præfuerit Libra, vel Gemini, seu alia quævis constellatio, ex cujus influentia nobis iidem mores, eadem dispositiones, eadem studia. 72 Sub Geminis, Libra, & Aquario nati. [Unum pectus habent, fideique immobile vinclum.] Manil. 1. lib. 73 Veritatis & Justitiæ, ut quæ sub Libra *vel commendax*, ut Horat. Od. 10. lib. 2. *mutabilis*. 74 Horoscopus. 75 Qui nascuntur fideles, *Hephæstag*. 76 Saturni inimici fideris malignitatem. 77 Clementia benigni Jovis qui nos nascentes aspexit. 78 Temperamus, mitigamus, impedimus, Horat. od. 17. lib. 2. *seu libra, lunæ, &c.* 79 Vel aliud quod fidus nos inclinat ut amice conspiremus. [80 Et cum varia sint vitæ instituta: *a* alii divitias, *b* voluptates sibi proponant alii, *c* tu Sapientiæ antistes præis juventuti Rom. ad artes & mores.] 81 Voluntas, vitæ institutum. 82 In regionibus Orientalibus [hic murat merces surgente à sole,] Horat. lib. 1. ser. 4. 83 Quod potum gignit pallorem, *vel sic pallentis*. 84 Subtati à stomacho vapores & à frigore cerebri in humores resoluti irrigant sensoria, obstruuntque meatus, unde somnus. 85 Segnat enim somnus. 86 Consumit. 87 In Venerem soluti, & exhaustus ad purgationem usque. 88 Propter lapillos qui arthriticis in articulis concrescunt, materiem scilicet calculosam, quæ Tartarus dicitur à similitudine.

Fregerit

Fregerit articulos veteris 89 ramalia fagi, 59
Tunc 90 crassos transisse dies, lucemque 91 palustrem,
Et sibi jam seri vitam ingemuere 91 relictam.
At c te nocturnis juvat 93 impallescere chartis,
Cultor enim juvenum 94 purgatas inseris 95 aures 63
96 Fruge Cleanthea. *Petite* 97 *hinc juvenesque senesque*
98 *Finem animo certum*, 99 *miserisque viatica* 1 *canis*,
2 Cras hoc fiet. 3 Idem cras fiet, 4 quid? quali magnum
Nempe diem donas? 5 sed cum lux altera venit, 67
Jam cras hesternum consumsimus: ecce aliud cras
6 Egerit hos annos, & semper paulum erit ultra.
7 Nam quamvis prope te, quamvis temone sub uno
Vertentem sese, frustra sectabere 8 canthum. 71
Cum rota posterior curras, & in axe secundo
*Libertate opus est: non 9 hac, ut quisque 10 Velina
11 Publius 12 emeruit, 13 scabiosum 14 tesserula far 74
Possidet. 15 Heu steriles veri, quibus una 16 Quiritem
17 Vertigo facit! 18 hic Dama est non 19 trossis agaso!
20 Vappa, 21 & lippus & 22 in tenui farragine mendax.

89 Manus & pedes, homo enim assimilatur arbori inversæ.
90 In luxu, & ignorantia caliginosa actor.
91 In voluptatem cœno & impuritate.
92 Vide Sat. 3. 38.
93 Ex studio pallorum contrahere.
94 Purg. à vitiis, *vel* præparatas, dociles.
95 Animum & *est Hypallage*, pro, auribus frugem Cleanthis inseris, *Metaphora.*
96 Disciplina Ethica, Stoica. Cleanthes enim Zenonis fuit discipulus & successor. 97 Ex hac disciplina, & philosophia. 98 Qui finis est virtus & honestum. 99 Præsidia adversus miserias, quas fert senectus, è mente Biantis, qui filio suasit utilissimum senectuti comparare viaticum virtutem & Sapientiam. 1 Capillis, canitiei, senecturi. [2 Hic autem ignavus juvenis procrastinabit studia diuque:] 3 Cras vacabo philosophiæ. 3 Imo *inquit Poeta*, idem cras facies quod hodie, & differes usque. 4 Quid, *inquit Juvenis*? Adeone magna res est una ad voluptatem diecula concessa mihi cras aliam vivendi rationem inituro? 5 Sene, *respondet poeta*, non ita gravis est unius diei jactura, si modo unius tantum esset, verum ubi periit hesternus ille, quem tibi indultum fore perebas, neque hodie videt te sapiorem, quin & alterum perit cras: ecce prorogarum hoc indies cras aliud protrudit aliud: ab sumirque toros annos, atque ita in æternum omperendinabitur, vide Martial. epigr. 59. lib. 5. 6 Pellit, trudit, proterit, ab *Ego*, to, *ffi.* 7 Quamvis enim tu ut posterior rota in axe secundo curras: priorem rotam, *celerissimam diem* prope te videas, & mox te posse assequi putes, cum tamen illa sub eodem temone, i. e. eodem *tenore & cursu* aufugiat, frustra attingere conaris. 8 Ferrum quo rota munitur [pon. pro rota.* Qui igitur felicitatem tibi proponis, Philosophiæ absque mora vaca, huic inservias oportet, ut vera tibi contingat libertas. Non differtur in diem qui se illi subjecit, statim circumagitur,] inquit Seneca. [Quæ tamen non est hæc civilis, &c.] 9 Non hac civili, qua ut quisque servus ——10—— in tribum aliquam relatus. Velina autem romen tribus, quæ numero aliarum accessit. 11 Nomine patroni adumpto, qui ingenuis moserat. 12 Cui jam emerito & manumisso publice præbetur frumentum. 13 Corruptum, *abillegat* Scabrosum. 14 Tessera est signum quod accipiebant cives à curatore annonæ, à quo frumentum publice erogabatur ad pauperes cives sublevandos. 15 Quam falluntur? 16 Civem Romanum. 17 Circumactio. manumittendum domicus coram prætore dextra prehensum in eibem rotabat, & è manu mittebat, ut suæ esset potestatis, quasi significans licere jam illi ire in quamcunque partem vellet. 18 Nuper Dama servus, nunc Murcus I ama liber & civis. 19 Vix triobolaris multo, id est, servus infimæ conditionis. 20 Moribus nequam, insulsus ut vappa, id est, vinum insipidum & corruptum per interit m celoris vitalis. 21 Scientiæ rudis. [Translatio à corpore in animem.] 22 In rebus vilissimis, etiam jumentorum cibariis fallax & fraudulentus.

23 Verterit hunc dominus, momento 24 turbinis
25 exit
a Marcus Dama. papæ! Marco *b* spondente recusas
Credere tu nummos? Marco sub *c* judice palles?
Marcus *d* dixit: ita est. *e* adsigna Marce tabellas.
Hæc mera libertas, hanc nobis 26 pilea donant.
27 An quisquam est alius liber, nisi ducere vitam
Cui licet, ut voluit? licet, ut volo, vivere: non sim
Liberior 28 Bruto? 29 Mendose colligis, inquit
Stoicus hic, aurem mordaci lotus aceto.
30 Hoc reliquum accipio, 31 *Licet* illud & *Ut volo*
tolle.
32 Vindicta postquam 33 meus à prætore recessi,
Cur mihi non liceat jussit quodcunque voluntas,
34 Excepto si quid 35 Masuri 36 rubrica vetavit?
37 Disce: sed 38 ira cadat naso, rugosaque sanna,
Dum 39 veteres avias tibi de 40 pulmone revello.
41 Non prætoris erat stultis dare 42 tenuia rerum
Officia, atque usum rapidæ permittere vitæ.
43 Sambucam citius caloni aptaveris alto.
Stat contra ratio, & secretam * garrit in aurem,
Ne liceat facere id, quod quis vitiabit agendo.
Publica lex hominum, naturaque continet hoc fas,
44 Ut teneat veritos inscitia debilis actus.
45 Diluis helleborum 46 certo compescere pun-
cto
Nescius examen? vetat hoc 47 natura medendi.
48 Navem si poscat sibi peronatus arator
49 Luciferi rudis, exclamet 50 melicerta perisse

23 Postquam ramen verterit nunc dominus.
24 Circumactionis.
25 Factus est, *a* civis & liber *b* sponsor, judex, *d* testis, *e* tabulator, [& hæc licet recens manumissus Dama, seu fautor ejus, vel etiam Poëta ironice.]
26 Servi manu emissi raso capite à dominis pileum libertatis insigne sumebant. [27 Etiam syllogizat M. Dama.]
28 M. Junio Bruto qui regibus exactis libertatis auctor fuit.
29 Hic philosophus Stoicus acutus & acrimonia judicii, Dialectica autem institutus respondet: Falso argumentaris. 30 Majorem propositionem probe intellectam accipio. [32 Dama assumptionem probatum iturus inquit.] Postquam virga prætoris (qua manumissis caput tangit jubens eos, *Liberos esse*) pronunciatus sum liber. 33 Mei juris & arbitrii, id est, liber. 34 Præterquam quod legibus caurum est. 35 Masurii Sabini juris consulti celeberrimi tempore Tyberii Imp. 36 Legum tituli minio notari. [37 Resp. Stoicus vel Poëta.] 38 Nec irascere, neque irride, quod te doceam. 39 Invetcratas opiniones & aniles de libertate, dum civilis ista pro vera illa animi ab imperitis habetur. 40 Imo pectore. 41 Non in manu prætoris, sed philosophi erat. 42 Subtilia per differentias & circumstantias officia. 43 Æque exigas a stupido puero militis (qui quod κοίλαν, id est, ligna bajulabat, *vel* quod clavam igneam gerebat Calo dictus est) ut lyram scite tangat, [aliis ut machinam illam poliore ericam intendat ac tractet,] atque ab hoc Dama quem prætor civili donavit libertate, ut libere & secundum rationem agat. * Alii *garrit*. 44 Ubi pro vetitis habeat ea quæ quis non didicit, ut tanquam profligatus absti.eat, neque profiteatur exercerive artem quam non novit. 45 Medicam ar em exercens? de elleboro Satyr. 4. vers. 16. 46 Nec certa habita cognitione pharmaci diluendi & præparandi, nec morbi, tempestatis anni, ægroti constitutionis, virium, &c. 47 Ars quæ naturam imitatur, Medicina. 48 Gubernandam. 49 Stellarum etiam mediocri cuivis gubernatori notarum. 50 Deus marinus qui Palæmon, & Portumnus, id est, *quivis exclamet*.

51 Frontem de rebus. 52 Tibi 53 recto vivere talo
54 Ars dedit? & 55 veri speciem dignoscere calles,
56 Ne qua subærato mendosum tinniat auro? 106
57 Quæque sequenda forent, 58 quæque evitanda vi-
cissim,
Illa prius 57 creta, mox 58 hæc carbone notasti?
Es modicus voti, 59 presso lare, dulcis amicis?
60 Jam nunc astringas, jam nunc granaria laxes: 110
Inque luto 61 fixum possis transcendere nummum:
Nec 62 glutto sorbere salivam 63 Mercurialem?
64 Hæc mea sunt, teneo, cum vere dixeris; esto
65 Liberque ac sapiens, 66 Prætoribus ac Jove dextro,
67 Sin tu cum fueris nostræ paulo ante farinæ, 115
68 Pelliculam veterem retines, & fronte politus
69 Astutam vapido servas sub pectore 69 vulpem:
70 Quæ dederam supra repeto, 71 funemque reduco.
72 Nil tibi concessit ratio, 73 digitum exere, peccas.
74 Et quid tam parvum est? 75 sed nullo thure
litabis.
76 Hæreat in stultis brevis ut 77 Semuncia recti. 121
78 Hæc miscere nefas: 79 nec cum sis 80 cætera
fossor,

51 Pulorem, cujus sedes frons est. 52 Quod si philosophia te docuerit hæc officia sequenda. 53 Opposite to walk upright'y. 54 Philosophia, recte vivendi ars. 55 Quo verum esse videtur, nec est: apparens bonum à vero bono discernere. 56 Ne qua simulata hypocrisis, *vel* species veri aut boni, velut numus subæratus & adulterinus, qui raucum & surdum sonat, te fallat. 57 Approbas bona. 58 Damnas mala, à more illorum qui bona lapillo albo, mala nigro signabant. Satyr. 2. v. 1. Serm. 59 Frugalis, modico contentus cum lare fundo. 60 Prout occasio postulat liberalitatem exercere. 61 Si potes præterire nummum à pueris in via vel clavo fixum, vel funiculo adstrictum & projectum, quo tenent prætereuntes avaros, quos simulac in finarint se ad tollendum nummum, retracto eo pueri deridebant. [In trivüs fixum qui se demittit ob assem,] Horat. 16. epist. lib. 1. 62 Ilia colli parte, *vel* ipse gluto, id est, helluo qui degluvias salivam tuam ex spe lucri velut ex edendi appetitu natam, ubi enim quid palato ratum occurrit, affluit saliva quasi linguæ & guttaris minister. 63 Lucrosam. Mercurius enim lucri præses credebatur. 64 Ordo est, cum vere dixeris, hæc mea sunt, teneo, id est, hæc jura & officia vere colo. 65 corpore & animo te liberum pronuncio. 66 Prætore te civili, Jove liberatore te philosophica libertate donante. 67 Sin tu dudum nostræ, id est, servilis conditionis & vitiorum, civili tantum libertate donatus vererem retines nequiquam, nego te liberum esse & servum pronuncio. 68 *Alludit ad Leberidem* si antiquos mores obtines. 69 Fallaciam & fraudes collide regis corde corrupto. 70 Libertatem & sapientiam, quas supra tibi concesseram, à te repeto. 71 Tibi rursus injicio frenum servitutis, *vel*, alludit ad puerilium lusum ἀλλαντοπώλην, per funem utrinque attractum, Horat. ep. 10. lib. 1. [Tortum digna sequi potius quam ducere funem,] retrahens funem, & tibi negans quam modo dederam libertatem. 72 Philosophia *Stoica* ne minimam quidem tibi veræ libertatis particulam dedit: 73 Ne digitum quidem movere potes quin preces, *Stoicæ fasis*. 74 Quid autem tam parvum est, *unguis Damæ*, quam movere digitum. 75 *Stoicus respondet* nullis tamen victimis imperrabis à Deo ——— 76 ——— ut qui perfecte non sapit, aliquid sapiat: æque enim peccatum est digitum ac corpus movere male, *Stoice*. 77 Vel minima etiam sapientiæ mica aut particula. 78 Servitutem ac libertatem: sapientiam ac stultitiam. 79 Nec poteris, stultus cum sis, etiam in minimis ex sapientia agere: non magis quam qui ——— 80 ——— *cetera* Helleβάρ. *sub* χρυτὸ, id est, quoad cætera rusticus est.

81 Treis tantum ad numeros satyri moveare Bathylli.
82 Liber ego. 83 unde datum hoc sumis tot subdite rebus? 124
84 An dominum ignoras, nisi quem 85 vindicta relaxat?
86 I puer, & 87 strigiles Crispini ad balnea defer;
88 Si increpuit, cessas nugator? 89 servitium acre
Te nihil impellit? 90 nec quicquam extrinsecus intrat
Quod nervos agitet? 91 sed si intus, & jecore ægro
Nascantur 92 domini 93 qui tu impunitior exis, 130
Atque hic, quem ad strigiles scutica & metus egit herilis?
94 Mane *a* piger stertis: 95 Surge, inquit *b* Avaritia: Eja
Surge. Negas. instat, Surge, inquit. Non queo. Surge.
Et quid agam, rogitas? 96 saperdas advehe Ponto
97 Castoreum, 98 stupas, 99 hebenum, 1 thus, 2 lubrica 3 Coa: 135
Tolle 4 recens, 5 primus piper 6 è sitiente camelo:
7 Verte aliquid, 8 jura. 9 Sed Jupiter audiet: eheu!
10 Varo, 11 regustatum digito terebrare Falernum
Contentus perages, 12 si vivere cum Jove tendis. 139
Jam pueris 13 pellem succinctus & cœnophorum 14 aptas
Ocyus ad navem: nihil obstat, quin trabe vasta

81 Poterit saltare tres staticulos ex arte Bathylli Alexandrei histrionis Satyram saltantes, vide Juv. Sat. 6. v. 63. *Legas* Strabonem Satyram, sic Horat. epist. 2. lib. 2. [Nunc satyram nunc agrestem Cyclopa movetur. 82 Instar Damæ se liberum esse clamitans. 83 Refert Stoic.] unde tibi liberi nomen usurpas, cum tot vitiorum imperiis subditus sis? 84 Nullum tibi credis esse dominum præter externum illum corporis? 85 Prætoris virga, [supra v. 88. 86. Distinguit libertatem philosophus.] Tibi quidem concedo, *inquiens*, te liberum esse corpore ex jure civili, sed liberum esse animo ex Philosophiæ regula nego. Si quis enim herus inbeat: *I puer, &c.* 87 Ad sudorem in balneis detergendum, σκλήδακα. 88 Et his verbis te increpet, cessas nugator? 89 Servile illud servitium vere te nihil impellit, qui jam corpore liberes. 90 Neque extrinsecus habes dominum aut motorem, qui te impellat & cogat. 91 Sed si nascuntur tibi in jecore quod concupiscentiæ sedes est (ut volunt medicorum filii) vel in corde affectuum sede —— 9 —— Affectus mali qui tibi dominantur —— 92 —— Quanto minores pœnas & cruciatus pateris, quam servus ille quem ad strigilem, &c. 94 Nec unum intus habes dominum, sed plures eosque diversa imperantes, *a* Segritiam, *b* Avaritiam, *c* Luxuriam, *d* Libidinem, *e* Ambitionem, *f* Superstitionem. 95 Dialogismus, inter pigrum Damam, Avaritiam & Luxurism. 96 Quæ ad victum conducunt, ut laperdas, piscis genus, quæ capiuntur in Ponto seu Mæotide, *Synecdochice* —— 97 —— Pharmaca ad medicinam, cujus generis sunt testes castoris —— 98 —— Ad vestimum, è stupa vilissimi generis —— 99 —— Ad ædificia, ligna —— 1 —— Ad suffitum; —— 2 —— Ad voluptatem, vina & aromata, mollia scil. & lenia —— 3 —— Vina ex Coa insula. 4 In emporiis Orientalibus, ira *ab sole recentia*, v. 84. *vel* novum, seu modo advectum. 5 Præoccupa alios mercatores. 6 Sitis tolerantissimo, ad quartum usque diem. 7 Commuta merces, negotiare. 8 Et pejera. [9 Inquit Dama. 10 Resp. Avaritiæ,] Heu Stoïcæ! *Varones autem fuerunt militum servi, calones seu caculæ grandes & stupidi.* [11 Segnitiem digito terebrare (id est, talem largere) *contra tuos pensores*, id est, vives. Equivoco dicto est emporium.] 12 Si intendis vivere juste & sancte, levem veritus. 13 Scorteam mantiscam, vidulum, vel segestre. 14 Imponis servis sarcinas deferendas ad navim

15 Mare rapidè fecet, naviges.
16 Ad corrumpendum ingeniosa.
17 unde tibi excrevit, *avaras luxuria*, atra hæc bilis
ad insaniam atque *Orci* mascula, id est, quam ego effœminatam malim.
18 Largiter aqua cicuta herba frigidissima.
19 Tibine in fune nautico sedenti tranetrum pro mensa erit?
20 Vinum vilissimum rubei coloris & saporis ingrati ex agro Tejano, qui est in Campania.
21 Corruptum, & oleum picem vasis ac navis.

15 Ægeum raptas, nisi 16 solers c luxuria ante
Seductum moneat: quo deinde insane ruis? quo?
Quid tibi vis? 17 calido sub pectore mascula bilis
Intumuit, quam non extinxerit 18 urna cicutæ.
Tun' mare transilias? tibi 19 torta cannabe fulto,
Cæna sit in transtro, 20 Vejentanumque rubellum
Exhalet vapida 21 læsum pice 22 sessilis obba?
Quid petis? ut nummi, quos hic 23 quincunque modesto
24 Nutrieras, pergant avidos 25 sudare 26 deunces?
Indulge 27 genio, carpamus dulcia, 28 *Nostrum est*
Quod vivis: 29 *cinis & manes & fabula fies*:
Vive memor leti: 30 *fugit hora*: *hoc quod loquor*, *inde est*.
31 En quid agis? 32 duplici in diversum scinderis hamo:
Hunccine, an hunc sequeris? subeas 33 alternus oportet
34 Ancipiti obsequio dominos: alternus oberres.
Nec tu, cum obstiteris semel, instantique negaris
Parere imperio, Rupi jam 35 vincula dicas.
Nam & luctata canis 36 nodum abripit: attamen illi
Cum fugit, à collo trahitur 37 pars longa catenæ.
d 38 Dave, cito, hoc credas jubeo, finire 39 dolores
Præteritos meditor :(40 crudum Chærestratus unguem
Abrodens ait hæc) an 41 siccis dedecus obstem
Cognatis 42 an rem patriam rumore sinistro
Limen ad obscœnum 43 frangam, dum Chrysidis 44 nudas

22 Latum habens ventrem seu fundem. 23 Usura modica, intra semissem, quinque per duodecim: [sive in rue twilight.] 24 Auxeras. 25 Cum sudore, molestia & periculo lucri acere & parere——26——Undecim per duodecim un ias, id est, assem. 27 Festis & voluptati. 28 Vita hilariter acta, ea denique vita est, & muneris mei. 29 Morieris descendesque ad inferos, de quibus tam multa somniant & fabulantur cum poëtæ tum philosophi, Horat. 4. od. 7. [Jam te premet nox fabulæque manes.] Vita igitur quæ datur, utere. 30 Ibidem 31. od. [dum loquimur fugerit invida Ætas. 31 Stoici verba vel Poëtæ] 32 Avaritiæ simul atque luxuriæ. 33 Alternis vicibus, &——34——Incerto servitio subeat oportet Avaritiæ & Luxuriæ dominum. 35 Servitutem vitiorum. 36 Vincula catenæ sua. 37 Qua iterum in servitutem redi atur. Ita stultus dum non timul & semel se totum & integrum vindicat è vitiorum servitio, recurrit ad veteres mores, neque propter unam actionem & quod semel restiterit, liber pronunciandus est. [Atque ad hoc, in libidinis imperio, probandum ——38—— Exemplum adducit Chæreſtrati, è Menandro, cum Davo servo de Chryside deserenda deliberanti, nec tamen graviter perficienti,] vide Eunuch. Terentii & Hor. 2. lib. 7. serm. 39 Meretricii amoris molestias quas tuli, 40 Ad vivum rodens, serio cogitabundus. 41 Sobrius, frugi. 42 Ingenium per infamiam & nominis jacturam ad obscœnam meretricis domum patrimonium——43——Imminuam, perdam? 44 Unguento seu vino ex profusione Crœcorum amatorum: aqua, quam fallendis marigis mulierculæ januas cardinibus affundebant, vel lacrymas miseri amatoris, sed vide Lipsi. epist. quæst. 22. ep. 4. lib.

Ebrius

Ebrius ante fores 45 extincta cum face canto ?
46 Euge puer, 47 sapias, 48 diis depellentibus agnam
49 Percute. 50 sed censen' 51 plorabit Dave relicta ?
52 Nugaris. 53 solea, puer, objurgabere rubra
54 Ne trepidare velis atque arctos rodere casses.
55 Nunc ferus, & violens : at si vocet. Haud mora dicas,
Quidnam igitur faciam ? ne nunc, cum accersat, & ultro
Supplicet, accedam ? 56 Si totus & integer illinc
Exieras, nec nunc. 57 hic hic quem quærimus, hic est,
Non in 57 festuca, 58 lictor quam jactat ineptus.
Jus habet ille sui 59 palpo quem ducit 60 hiantem
61 Cretata e ambitio ? 62 Vigila, & 63 cicer ingere largo
64 Rixanti populo, 65 nostra ut Floralia possint
66 Aprici meminisse senes. quid pulchrius ? *f* at cum
67 Herodis venere dies, unctaque fenestra
Dispositæ 68 pinguem nebulam vomuere *g* lucernæ
69 Portantes *h* violas, 70 rubrumque amplexa catinum
i Cauda natat 71 thynni, 72 tumet alba fidelia *k* vino :

45 Juvenes commessatum euntes ad amicas, facetæ prætereabant, quibus, cum ad fores ventum esset, ne à rixantibus aqua sceleratè, extinctis cantabant. [46 Ait Dives, qui Terentio Parmeno,] mentem laudans, quod ad sanam rem rediisse videtur. 47 Sapere aude, *vel* sapias tandem. 48 Castori & pollugi, [50 Dicit Charetbratus sibi non comitas.] 51 Chrysis plorabit relicta ? 52 Nugaris, *inquit Davus*, qui lubrasci & ad miseriam redis. 53 Vapulabis, sic Juven. Sat. 6. vers. 61. id est, *Solea pulsare nates*, vel commitigabitur tibi caput aurato seu purpureo meretricis flandalio ——— 54 ——— Ne vacilles in posterum & dubius reluctaris : neque audeas subtrahere collum jugo, aut tentare effugium arrodendo laqueos, quod irretiti solent feræ. [55 Et quod nunc ture tecum iratus cogitas, Egose, &c.] ut Phædria ille Terentianus. 56 Quod si replene & constanter assereres in libertatem, neque nunc libescere retroque vultus, *Apostopesis*. Aliis placet lectio *nunc*, *nunc*, id est, in ipso hoc nunc, hoc temporis articulo, absque mora. 57 Hic vere liber & sapiens est. 58 Non quem festuca, id est, vindicta & virga prætoris tactum manumissumque literarum pronunciarit vox lictoris, unius è sex ministris qui prætori apparebant *6 & lege* Quem. 59 Adulator Populi ambitiosus, *ordo est*, habet ille palpo jus sui ? palpare est manu mulcere. 60 Honoribus inhiantem, magistratus & honores ambientem. 61 Candidati (inquit Lipsius Elect. lib. 1. c. 13.) & Petitores magistratuum non contenti initio lanæ candore, cretam addebant in vestem ut splenderet, e vid. not. 94. ad vers. 132. supra. 62 Et jubet vigilare ad salutationes antelucanas. 63 Missilia sparge in Ædilitate. Ædiles vero, quo tibi viam sternerent ad cæteros honores, ut populi promerentur suffragia, faba & cicer in vulgus spargebant. 64 Inter cæpiendum & legendum missilia. 65 Munificentiam nostram in sure ex meretrice dem factis ludis, quorum celebratio ad Ædiles spectabat. 66 Inter agendum, *f vide not. 94. ad vers. 132. supra.* 67 Quia colit populus, qui Herodi paret, sed Judæi, *vel*, Herodis Ascolonitæ natalis, seu suscepti regni dies (celebratus, *e* lucernis, *h* floribus, *i* conviviis, *k* vino, *l* precibus, &c.) 68 Fuliginem. 69 Coronatæ seu ornatæ fenestræ. 70 Fictile minutum, vel terræ rubræ. 71 Hi amplitudo thynni colligitur, *vel Hyperbole* ejus amplexu caudam thyni, Synecdochice pro thynno vel quavis parte ; ve in contemptum Judæorum, vilissimam thynni partem ponit. 72 Pleca est

75 Concipis vota tacito murmure.
74 Recutitorum, id est circumciforum Judæorum sabbata.
75 Superstitioso metu, *vel* ex jejunio, *vel* cinere & luto conspersus colis sabbata.

73 Labra moves tacitus. 74 recutitaque sabbata palles.
76 Tunc nigri lemures, 77 ovoque pericula rupto:
Hinc 78 grandes 79 Galli, & cum 80 sistro 81 lusca sacerdos,
Incussere 82 deos inflantes corpora, 83 si non
Prædictum ter mane caput gustaveris alli,
Dixeris 84 hæc inter 85 varicosos 86 centuriones,
Continuo 87 crassum ridet 88 Vulfenius ingens,
Et 89 centum Græcos curto centusse licetur.

73 Adde his inania terriculamenta, quæ superstitiosis hîce objiciuntur: qualia sunt, quæ timentur umbræ, nocturnæ, &c. 77 periculæ quæ portendi creduntur si ovum igni impositum rumpatur. 78 Ingentes semisviri, ut qui castrati in altum crescant, *vel* veneratione ingentes. 79 Sacerdotes Cybeles. 80 Ilicistrum, crepitaculum ex ære aut argento tintinnulum ferebant in sacris, ut Gallici cymbalum, Apul. 11. 81 Cui Isis iratæ percussit lumine sistro, Juven. Sat. 13. vers. 73. *vel* ad mores potest referri, ut *Lippus* 82 Metum dearum Cybeles & Isidos: quarum illa furore, hæc Syriis rumoribus, ulceribus & morbis instat. 83 Nisi expient & amoliantur insa ignem amuleto, quid & magis inflat, quodque Ægyptiorum religione in diis numeratur, Juven. Sat. 15. vers. 9. 84 Hæc Stoicorum scita de vera libertate utcunque derisuri sunt stupidi milites, vera tamen sunt. 85 Labore militia varicosos, vel, ut corpore ita animo tumidos. 86 Ignavos i erarum ofores, cujusmodi sunt militares. 87 Rustice aut militariter. 88 Miles procerus, robustus, ætate prima Sat. *Ingentes Titos*. 89 Centum philosophos totidem assibus illisque curratis æstimat, id est, singulos philosophos vix singulis assibus.

SATYRA

SATYRA VI.

In avaros, qui parce & sordide vivunt, ut relinquant heredibus quod nequiter profundant.

[Exordium sumit à statu Persii, ad quem scribit, quibus quærens quinam occurrunt, quid agat, quibus studiis intendat animum, quam sui contentus vivat. Mox vitæ suæ rationem exponit illi poëta, & mentem æquum. Denique insurgit in eos, quibus non idem animi & vitæ institutum.]

1 Admovit jam bruma foco te, 2 Basse, Sabino?
Jamne lyra, & 3 tetrico vigilant tibi pectine chordæ?
4 Mire opifex numeris 5 veterum primordia vocum,
Atque 6 marem strepitum fidis intendisse Latinæ,
Mox 7 juvenes agitare jocos, & pollice honesto
8 Egregios lusisse senes? Mihi nunc 9 Ligus ora
10 Intepet, 11 hybernatque 12 meum mare, qua latus ingens
Dant scopuli, & multa litus se 13 valle receptat.
14 Lunæ portum est operæ cognoscere, cives:
15 Cor jubet hoc Enni, postquam 16 destertuit esse
17 Mæonides 18 Quintus, pavone ex Pythagoræo.

1 Exordium ab ipsa anni tempestate, quæ hiemalis, lyricis usque vacas carminibus, & ——2—— gravare atque severiore, quam Horatius plectro, id est, argumento (ut mox *marem strepitum* fidis lyræ? 3 Tæs. Bassus Lyricus Poëta fuit, de quo Priscianus & Fabius l. b 10. 4 Mire & perite artifex ad aptanda citharæ numeris argumenta seria & gravia, *Helenius*. 5 Forte idem est, quem A. Gellius lib. 3. c. 19. & 5. 7. & 11. 17. scripsisse de originibus testatur, sin minus intellige μυθοποιίαν & θεογονίαν, alii legunt *primordia rerum*: ut canat [unde hominum genus & pecudes, &c.] quod Virg. 1. Æneid. de Jopa Lyrico. 6 Carminibus lyricis Latinis adaptare severam poësin *vel* ferream, qualis fuit Pindari, qui cecinit *divos puerosque deorum*, id est, heroas, *& pugilem victorem*, &c. Horat. ad Pisones, *vel* Alcæi, qui [sonuit plenius aureo plectro dura navis, dura fugæ, mala, dura belli, Od. 13. lib. 2. Horat. 7 Juvenum amores & convivia referre. 8 Serum bene de republica me iterum laudis honesto carmine celebrare. 9 Ligustica. 10 A tepore maris exagitari, vel sinu inter montes mitiore est. 11 Sævit, *vel* pro hybernis est mihi. 12 Hetruscum. Persius enim patriam habuit Volaterras in Hetruria. 13 Sinu *vel* curvatura portus Lunæ, primi oppidi in Hetruria, citra quod Lunæ portum Ius retorret. 14 Ennius in Annal. ab hoc versu incipit describere Lunæ portum. [Est operæ pretium, O cives cognoscere portum Lunæ.] 15 Ipse Ennius, a lustri altrix cerda quæ se habere dixit Ennius, quæ Græce, Osce & Latine sciret. 16 Postquam desiit sternere, id est, somniare, *Heinsius*. postquam desiit se esse Mœnidem, hoc est, se tum à principio Annalium, in quo exposuit somnium suum, quo somniarat animam Homeri in se transmigrasse per μετεμψύχωσιν seu παλιγγενεσίαν, Pythagoricam quæ eadem in pavonem transierat ex Pythagora. 17 Homerus, à patre Mæone, vel patria Mæonia, vide Plutarch. de Homero lib. 18 Euphorbus. 2 Pythagoras. 3 Panus. 4 Homerus. 5 Ennius *vel* postquam desiit somniare se fuisse Homerum, agnovitque se esse Quintum Ennium, ut Quintus sit prænomen Ennii.

19 Non solicitus, quid de me dicat vulgus sentiens.
20 Noxius, morbos inferens.
21 Non curans, non invidens si vicini fundus meo sit fertilior.
22 Inferiori quam ego loco, *vel* homines pessimi.
23 Nolim tamen obiecta demisso esse vultu, atque per invidiam seniun properorum accersere, dum sordido victu eorum divitias emulor.
24 Admoto naso observare an lasa sint signa

Heic ago 19 securus vulgi, & quid præparet Auster
20 Infelix pecori, 21 securus, & angulus ille
Vicini nostro quia pinguior : & si adeo omnes
Ditescant 22 orti pejoribus, 23 usque recusem 15
Curvus ob id minui senio, aut Cœnare sine uncto,
Et 24 signum in vapida naso tetigisse lagena.
25 Discrepet his alius, 26 Geminos 27 horoscope varo
Producis genio : 28 Solis natalibus, est *a* qui 19
Tingat olus siccum 29 muria vafer 30 in calice empta,
Ipse 31 sacrum inrorans patinæ piper *b* 32 hic bona
33 dente
Grandia magnanimus 34 peragit puer. 35 utar ego,
utar,
Nec 37 rhombos ideo libertis ponere 36 lautus,
Nec tenuem solers turdorum nosse 38 saliram.
39 Messe tenus propria vive : & granaria (fas est) 25
40 Emole, quid metuas ? 41 occa. & seges altera in
herba est.
42 Ast vocat officium : trabe rupta, 43 Bruttia saxa
Prendit amicus inops : remque omnem, 44 surdaque
vota
Condidit : Ionio jacet ipse in littore, & una
Ingentes de puppe 45 dei : jamque obvia 46 mergis 30
Costa ratis laceræ. nunc & 47 de cespite vivo
Frange aliquid : largire inopi, 48 ne pictus oberret
Cærulea in tabula. 49 Sed 50 cœnam funeris heres
Negliget, iratus quod 51 rem curtaveris, urne 35

lagenæ, quæ etiam vappam habet, *b* I non resignare & deprimere, sed admotis naribus & naso vappam exhibere. 25 Nec tamen cuivis hæc liberalis mens, quæ mihi. 26 Fratres iisdem parentibus ortos. 27 Vario ingenio profert idem Horoscopus, id est, astrum natale, seu horæ inspector, qua quis nascitur *Horoscopus*. 28 Quorum *a* alter tripareus. [Omnia hæc emphatica & significata.] 29 Aqua salsa, *vel* liquamine ex thynnorum sanie. 30 Quod soleut parci & sordidi. 31 Cui parcit tanquam rei sacræ. *b* 32 Hic magnanimus puer, [this youth that beareth a brave mind,] 33 Gula, luxu. 34 Absumit. 35 Mihi, *quis Poeta*, κτησιακὸς erunt χρήματα, utar iis, non abutar per miseras sordes, aut effusam prodigalitatem. 36 Lautus ponere, *Helluonis*. ut & solers nosse. 37 Pisces in deliciis habitos, ὀψικῶς pro lautis epulis. 38 Subtilem gustum & saporem discernere. 39 Nihil ex annuo proventu reliquum facias. 40 Molendo consume. 41 Glebas frange, ag um exerce. 42 *Fuge eum*, inquit avarus præteritos vanitatis suæ casus, [quod moues, lazarone granaria, & viverem messe tenus, I would make even with the years end. Sed me jubent cæteratis atque humanitatis officia, ut ex proventibus meis aliquid reponam quo succurram miseris amicis laborantibus eorumque damna reficiam.] 43 ubhre dicit, *inquit Poeta*. Sed ecce amicus tuus tradita navi & universa re perdita enatans prendit scopulos Bruttii promontorii Italiæ Siciliam versus, &c. cui non illum reevas & sustentare cogatur stipem emendicare. 44 Dii non exaudita. 45 Dii tutelares navis, qui in puppi sacra ium habebant, ereeti secum è naufragio. 46 Avibus marinis. 47 Non de messe tantum, sed & de fundo aliquid imperti. 48 Ne naufragii pictam tabulam portans hinc inde mendicet, Ovid. l. v. 50. 49 *Sed ingues*, Si quis de fundo aut patrimonio imminuum, heres meus infensus mihi ingibit funebrem apparatum & sumptum. 50 Feralem, funebrem, quæ cum exsequiis ipso efferebatur, siliceranium. 51 Bona mi-

52 Ossa inodora dabit: seu spirent cinnama 53 surdum,
Seu 54 cerasso peccent 55 casiæ, 56 nescire paratus.
57 Tunc bona incolumis minuas? sed 58 Bestius urget
Doctores Grajos: Ita fit postquam sapere urbi
* Cum pipere & palmis, venit nostrum hoc 59 maris expers.
60 Fœnisecæ crasso vitiarunt unguine pultes.
Hæc 61 cinere ulterior metuas? at tu, meus heres
Quisquis eris, paulum 62 à turba seductior audi.
O bone num ignoras? missa est à 63 Cæsare 64 laurus
Insignem ob cladem Germanæ pubis, & 65 aris
65 Frigidus excutitur cinis: ac jam 66 postibus arma,
Jam 67 chlamydes regum, jam lutea gausapa captis,
68 Essedaque ingentesque locat 69 Cæsonia 70 Rhenos:
Diis igitur, genioque ducis 71 centum paria, ob res
Egregie gestas, induco: quis vetat? 72 aude.
Væ, nisi connives. 73 Oleum, artocreasque popello
Largior: an prohibes? dic clare: 74 Non adeo, inquis,
Exossatus ager juxta est. Age, 75 si mihi nulla
Jam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis
Nulla manet patrui, sterilis matertera vixit,

52 Ossa & cineres aromatis mista urnæ dari mos erat, [quod ille non faciet, &c.
53 Non acutum qui vix sentiatur [duriusculæ translatio.]
54 Cumani è cerasso, vel cortice cerasi dulteratæ sint casiæ.
55 Cinella Matthi I. in Dios. lib. 1. c. 11. & 1.
56 Negligens.
[57 Dicet mihi res.] Tunc ipse salvus, cum opus

fit, in nescio quos rua profundas, quæ mihi heredi potius debentur? 58 Imperitus aliquis heredipeta crimini dabit hanc officiosam largitionem ut & lautiorem victum Græcis Philosophis: clamitans hæc non prius solita fieri quam sapere, id est, sapientia Græca cum mercibus peregrinis (quæ mentem effœminant) è Græcia in urbem nostram mari advenisset. * Sic Juv. ac. 3. v. 83. [Advectus Romam quo pruna & costana vento.] 59 Nihil masculi habens, vel mari adversa: ut expers significet ἄπειρον & ἀπειρον, Casaub. alii postquam rigide nostra cisnarina philosophia corrupta sit molli & transmarina Græcorum sapere, pro sapientia, Enallage. 60 Ipsi rustici cibos prius simplices corrumpunt & condiunt luxuriosius. 61 Heredem, inquis? Pœta, mortuus metuas? Hor. epist. 2. l. 2. [Nec metuam quid de me judicet hæres, Quod non plura datis invenerit.] 62 A vulgi ignorantia & odio. 63 Claudio Caligulæ. 64 Litteræ laureatæ, quæ tanquam victoriæ indices triumph um imperent, cum tamen nihil dignum eo fecisset. 65 Ex priore sacrificio derelictus amoretur, & nova sacra parantur. 66 Templorum postibus spolia hostium affigenda curat. 67 Parat coccinia paludamenta, quibus amicti reges Germanorum, & crocei coloris gausapa, quæ villosæ militares vestes sunt, quibus in usu milites Germanorum ducantur in triumpho. 68 Germanorum vehicula, essedas. 69 Caligulæ uxor per procuratores. 70 Rhenanos Rheni accolas, è quibus procerissimum quemque ad pompam elegit, Suet. Calig. c. 47. 71 Diis igitur, victoriæ auspicibus & Imperatoris Genio indice, C. paria gladiatorum, qui ab bustum dimicantis se inscrent immolent, ad placandas de unctorum animas, quas humano sanguine propitiandas credebant, vide Lipsium Saturn. 18. 72 Vetare aude O heres, si ita visum est tibi Epicuro. Sed væ tibi nisi adsentiaris. 73 Quinetiam congiarium & epulum populo largior, tunc illud fieri vetas? nolo nugari, dic clare. 74 Neque enim contradico aut prohibeo, inquis [potest etiam nulla interposita distinctione post,] inquis, [continuari, ut hic sensus sit:] Agellus tuus, inquis O heres, suburbanus non adeo cultus aut fertilis est, ut sufficiat huic profusioni, vel ut ego ita curem tibi heres esse. [Alii ex persona poetæ intelligunt quæ sequuntur, dicentis: [Superest mihi suburbanus fundus probe cultus & saxis expurgatus, &c. jugi cultura exactus. 75 Si mihi nullus cognatus sit, nec affinis quem heredem instituam.

De que

Deque avia nihilum supereſt: accedo 76 Bovillas, 75
Clivumque ad Virbi: 77 præſto eſt mihi Manius heres.
78 Progenies terræ? quære ex me quis mihi 79 quartus
Sit pater: haud prompte, dicam. adde etiam 80 unum,
81 Unum etiam, terræ eſt jam filius, & mihi 82 ritu
83 Manius hic generis prope major avunculus exit. 60
84 Qui prior es, cur me in decurſu lampada poſcas?
85 Sum tibi Mercurius: venio deus 86 huc ego, 87 ut ille eſt,
Pingitur. an renuis? vin' tu gaudere 88 relictis?
89 Deeſt aliquid ſummæ. 90 minui mihi: ſed tibi totum
Quicquid id eſt. 91 Ubi ſit, fuge quærere, quod mihi quondam 65
Legarat Tadius: 92 neu dicta repone paterna:
Fœnoris accedat merces: 93 hinc exime ſumptus.
94 Quid reliquum eſt? 95 reliquum? 96 nunc nunc impenſius unge,
Unge puer caules. 97 Mihi feſta luce coquatur
98 Urtica, & 99 ſiſſa fumoſum ſinciput aure; 70
Ut tuus iſte * nepos olim ſatur 1 anſeris extis,
Cum * moroſa 2 vago 3 ſingultiet inguine * vena,

7 Vicum inter Romam & Aricium in via Appia, ubi ſe tenebant mendici. ut & prope nemus Dianæ, ubi Hippolytus colebatur.

77 Mendicus quiſpiam (vide infra not. 83.) ſcribetur mihi heres facilis inventu.

78 Irane? *refert hero*, ſcribeſne heredem hominem obſcuro loco natum, terræ filium, familia tua non oriundum? 79 Sic ita ſane. Quod ſi ex me quæras, quis fuerit mihi avus? ——80—— quis Avus ——81—— quis atavus, fuit ille æque ignotus atque obſcurus, & proinde ——8—— ritu me generis & ſtemmate ——82—— Aliquis mendicorum ex Aricino colle & luco, quem Dianæ conſecrarat Manius, mihi major avunculus vel cognatus eſt. 84 Tu autem qui mihi propior es, & cui lege naturali conſanguinitatis prius ventura eſſet hereditas, cur me vivo illam exigis: [alii referunt ad ἀμπαδρομὸν ἐφήβων certamen,] in quo ſtadiodromo Promecheo ſacrato currebant facem quatientes, primus autem defatigatus tradidit facem ſecundo, ſecundus tertio, & ita deinceps, vide lib. 4. Ker. ad Herennium *quæ dicat*, cur ea nata major mei junioris heredi item poſcenti? 85 Mea creditas tibi eſt lucrum inſpiratum & ἐφήμερον, perinde ac ſi in via inventum. 86 Ad te. 87 Mercurius qui pingitur marſupium dextra tenens, quod tibi advolans gratuitum & præter expectationem atque meritum affero. 88 Tibi à me. [89 Verba heredis. 90 Cui teſtator.] Meo damno periit, non tuo O heres. 91 Noli impudenter à me exigere rationem, qui fatum ſit de bonis, quæ mihi teſtamento legarat hic vel ille. 92 Neque ingere mihi verba, quæ patres liberis ſuis præcipiunt, cujuſmodi ſunt hæc, Fœnoris accedat merces: hinc exime ſumptus. 93 De fœnore. [94 Dicit heres. 95 Teſtator indignanter refert.] 96 Quando iniquo & ingrato animo acceptura es, quæ reliquero, lautius & largius inſumam: appara itaque O ſatis nulle lautiorem menſam. 97 Egone meis ſordide parcam, ut ille hæc neporum more prodigat? 98 Durum & agreſte olus. 99 Porcini capitis in fumo, per autem perforatam ſuſpenſi pars. * E cognatione eres idemque luxurioſus, *ambigue & acute.* 1 Jecore anſerino quod Romanis in deliciis. Varia vel de neceſſa & licita Veneris. 2 Copiam faſtidiet, *al.* palpitabit. * Muto faſtidiens plebejam Venerem.

4 Patrici

4 Patriciæ immejat vulvæ? 5 mihi trama figuræ
Sit reliqua: aſt illi tremat omento 6 popa venter?
7 Vende animam lucro, mercare, atque excute ſolers
Omne latus mundi, ne ſit 8 præſtantior alter
9 Cappadocas rigida 10 pingues 11 plauſiſſe 12 cataſta,
Rem duplica, Feci: jam triplex, jam mihi quarto,
Jam decies 13 redit in rugam, 14 Depunge, ubi ſiſtam,
Inventus, 15 Chryſippe, tui finitor acervi.

4 Rem habeat cum nobili fœmina.
5 Egone me macerem inſtar vecoris & defloccatæ veſtis, cui detritis villis & ſubtegmine modo

apparet trama: ita in corpore meo oſſa & nervi? *vel*, Mihin' ſit corpus tenue & gracilentum inſtar ſtaminis trama? vel lineæ picturæ, quali depingunt hominis monogramos, quaſi procul apparentes? 6 Pinguis, obeſus, ut popa, id eſt, victimarius miniſter hoſtiarum, viſceribus probe ſaginatus. [7 I nunc, & nihil non turpe, ſceleratum, ſordidum facito, ut heredi placeas.] Epitrope. 8 Mangonii peritior. 9 Servos è Cappadocia. 10 Bene habitos, nitidos cultos. 11 Palpo vel plana manu ferire, ut oſtentes corporis eorum habitudinem, *vel* apud emptutientes laudare, vide Juven. Sat. 11. quæ adnotata ad verſ. 163. An *plauſiſſe* quoniam venales (ut ait vetus interpres) attequam in cataſta imponantur, cantant univerſi pariter more gentis ſuæ, alii legunt *paviſſe*, alii *clauſiſſe*. 12 Pigmate ligneo, in quo venales exponebantur ſervi. 13 Decuplatur, [à veſtibus metaph.] quaſi multiplicatur. 14 Alii *Depunge*, ſtatue, præſcribe, quem modum ponam multiplicandæ rei familiaris meæ immenſæ tanquam Soritæ? 15 Stoicorum acutiſſimo (qui argumentationis acervalis in infinitum progredientis finem invenit, jubendo συγκατάθεσιν priuſquam ad multa ventum eſſet) dic ubi ego ſiſtam, modumque ponam in congerendis opibus. Atque ſimul alluſum credo ad τὸς ἀπὸ τύχων τύχας, quos ſapienti licere accipere exiſtimavit Chryſippus. Audi quid ipſe dicat apud Lucianum, in *Vitarum auctione*: τὸ ἢ γυμνᾶσαι εἶναι ἢ τοκαλύεσθαι ἢ &c. *Latine ſic.* Eſſe vero (inquit Mercator) voracem & avarum fœneratorem, an & hoc dicemus eſſe viri, qui helleborum biberit, & qui jam ad virtutem ſit idoneus? Certe (reſpondet Chryſippus) ſolum enim ſapientem fœnerari decet. Quoniam enim illius eſt proprium, ſyllogyſmis concludere: fœnerari certè uſuramque computare, atque colligere. Namque hæc parum differre videntur, ſtudioſi quippe quod hoc ſit atque ac illud. Neque decet illum ſimplicem exercere uſuram, quemadmodum ſolent alii; verum, & alterius fœneris accipere fœnus, &c

A. PERSII FINIS.

BIBLIOTHECA BODLEIANA